

Dôvodová správa

A. Všeobecná časť

Vláda Slovenskej republiky predkladá na rokovanie Národnej rady Slovenskej republiky návrh novely Občianskeho zákonníka (ďalej len "vládný návrh zákona").

Vládný návrh zákona bol vypracovaný na základe Legislatívneho zámeru Občianskeho zákonníka (ďalej len „legislatívny zámer“), ktorý schválila vláda Slovenskej republiky uznesením č. 13 z 14. januára 2009, a na základe Programového vyhlásenia vlády Slovenskej republiky (v časti Spravodlivosť, súdnictvo: *„Vláda si uvedomuje potrebu prijatia nového Občianskeho zákonníka ako základu moderného súkromného práva a bude preto pokračovať na rekodifikačných prácach pri širokom zapojení odbornej verejnosti a v koordinácii s aplikáciou nových procesných pravidiel.“*).

Na základe vyššie uvedeného bola pri Ministerstve spravodlivosti Slovenskej republiky vymenovaná Komisia pre rekodifikáciu súkromného práva. Dňa 5. septembra 2017 sa uskutočnilo zasadnutie Predsedníctva Komisie pre rekodifikáciu súkromného práva za spoluúčasti podpredsedníčky vlády a ministerky spravodlivosti, na ktorom bolo rozhodnuté, že dôjde k postupnému modernizovaniu občianskeho práva hmotného *per partes*, pričom primárne sa pristúpi k úprave tých častí, ktoré môžu získať širokú odbornú aj politickú podporu rýchlo a následne k tým témam, ktoré predstavujú hodnotové otázky a potrebujú hlbšiu diskusiu. Primárne sa pristúpilo k úprave záväzkového práva a k odstráneniu dualizmu úpravy záväzkového práva v prospech všeobecnej úpravy Občianskeho zákonníka.

Predkladaný návrh je teda prvou čiastočnou implementáciou nového Občianskeho zákonníka. Keďže sa postupuje cestou čiastočných zmien, nejde formálne o nový kódex, ale o novelu súčasného Občianskeho zákonníka. Z hľadiska obsahu však ide o novú úpravu záväzkovej časti Občianskeho zákonníka a Obchodného zákonníka ako aj súvisiacich ustanovení všeobecnej časti Občianskeho zákonníka.

Ako bolo konštatované ešte v legislatívnom zámere, Občiansky zákonník č. 40/1964 Zb. bol počas svojej platnosti novelizovaný desiatky krát, pričom z tohto počtu boli len štyri novely prijaté do roku 1989. Všetky ostatné novely boli v rôznom rozsahu a intenzite zamerané na zmenu a vylepšenie pôvodnej koncepcie Občianskeho zákonníka z roku 1964. Najďalekosiahlejší význam a dosah mala tzv. veľká novela OZ, zákon č. 509/1991 Zb., ktorou sa síce zmenilo resp. doplnilo asi 80% textu pôvodného Občianskeho zákonníku, avšak neriešil sa ňou konzekventne problém diskontinuity s predchádzajúcim 40-ročným vývojom. Napriek snahe prispôsobiť čo najlepšie základnú občiansko-právnu úpravu potrebám trhového hospodárstva prostredníctvom početných noviel, mnohé závažné obsahové otázky stále ešte v Občianskom zákonníku chýbajú, resp. sú upravené nedostatočne alebo aj v rozpore s požiadavkami a zásadami bežnými v európskych občiansko-právnych.

V súlade s koncepciou legislatívneho zámeru vládný návrh zákona vychádza z monistického modelu vzťahu medzi obchodno-právnu a občiansko-právnu úpravou záväzkového práva.

Vládný návrh zákona zachováva Obchodný zákonník ako kódex s vecnou pôsobnosťou základných ustanovení (vymedzenie pojmov, podnik, obchodné meno,

obchodné tajomstvo, obchodný register, nekalá súťaž) a práva obchodných spoločností a družstva. Okrem toho sa navrhuje zachovať v Obchodnom zákonníku niektoré rýdzo obchodno-právne zmluvné typy.

V súlade s legislatívnym zámerom sa však odstraňuje dualita paralelných zmluvných sústav, ktoré sú často zdvojené a nezriedka rozporné. Na zmluvné vzťahy občiansko-právne a obchodno-právne sa uplatňujú bez výraznejších modifikácií základné zásady súkromného práva (zásada rovnosti subjektov, zmluvná voľnosť a ďalšie). Tam, kde sa vo všeobecnej úprave súkromného zmluvného práva žiadali v prípadoch obchodno-právnych úkonov alebo spotrebiteľských zmlúv určité odchýlky alebo modifikácie, je prijateľnejšie, ak sa upravia spolu s určitým všeobecným inštitútom súkromného práva, než aby sa tieto osobitosti upravovali v celkom inom osobitnom kódexe. Už legislatívny zámer konštatoval, že takýto prístup vyhovuje aj z dogmatického a praktického hľadiska, lebo interpretujúci, či aplikujúci subjekt na jednom mieste sústredene nájde kompletnú úpravu určitého rovnorodého vzťahu, aj so všetkými špecifickými odchýlkami platnými pre obchodno-právny, či spotrebiteľský vzťah.

Legislatívny zámer podrobne uvádzal, že vznik dualizmu občianskeho a obchodného práva (vrátane zmluvného dualizmu) je záležitosťou 19. storočia a v niektorých krajinách sa dosiaľ udržiava skôr silou zotrvačnosti a v dôsledku historických tradícií (Nemecko, Rakúsko, Francúzsko). Samotnú kodifikáciu obchodného práva v naznačenom zmysle považujú všetci poprední európski civilisti za historicky podmienenú, ktorú už nemožno v súčasnosti odporúčať. Tento trend potvrdzujú rekodifikačné práce v celej Európe, pričom pre Slovensko je osobitne významný príklad nového Občianskeho zákonníka v Českej republike, s ktorou nás spája spoločná legislatívne história. Rekodifikácia v Českej republike jednoznačne smerovala k monistickému Občianskemu zákonníku.

Zároveň sa navrhuje zachovanie samostatného Zákonníka práce, zákona o rodine, zákona o medzinárodnom práve súkromnom a procesnom ako aj osobitných zákonov upravujúcich autorské a im príbuzné práva, priemyselné a obchodné práva patriace do duševného vlastníctva a pod.

Vládny návrh zákona vychádza z hodnotového ukotvenia, ktoré bolo naznačené už v legislatívnom zámere. Ideovým základom a právnofilozofickým východiskom sú v prvom rade všeludské hodnoty uznávané v demokratických štátoch akými sú individuálna sloboda, rovnosť, ľudská dôstojnosť a ďalšie, ktoré majú svoj pôvod v liberalizme 18. a 19. storočia. Tieto hodnoty sú zakotvené aj vo významných novodobých medzinárodnoprávných, resp. európskych dokumentoch.

V kontexte záväzkového práva sú kľúčové najmä zásady slobodnej autonómie osôb, právnej rovnosti, *aequitas*, zákaz zneužívania práv, *neminem laedere*, zásada dobromyseľnosti a celý rad ďalších. Súčasne ich uplatnenie však je zosúladené s európskymi požiadavkami o potrebe sociálnych prvkov v súkromnom práve, ktoré budú výrazne zastúpené najmä v úprave vzťahov medzi podnikateľmi a spotrebiteľmi.

Určité sociálne prvky Občianskeho zákonníka sa v prvom rade prejavujú aj v niektorých modifikáciách tradičných zásad, na ktorých bude kódex vybudovaný a to v prospech a v záujme ochrany slabšieho subjektu. Preto v právnej úprave sa v patričných súvislostiach zohľadnia zásady európskeho súkromného práva. V súlade s tým sa pri formulovaní zmluvného systému berie na zreteľ, aby sa zásada zmluvnej slobody

uplatňovala tak, aby bola zachovaná rovnováha vzťahov medzi podnikateľmi a spotrebiteľmi, medzi prenajímateľmi a nájomníkmi bytov a pri úprave náhrady majetkovej a nemajetkovej ujmy akcentovať ochranu poškodeného a osoby dotknutej neoprávneným zásahom. Treba zdôrazniť, že zásady zmluvného práva zamerané na ochranu slabšej zmluvnej strany sa nedotknú zmluvných vzťahov vznikajúcich medzi podnikateľmi navzájom. V týchto vzťahoch totiž neexistuje nijaká spoločenská potreba osobitnej súkromnoprávnej ochrany ktoréhokoľvek zmluvného partnera.

Inšpiráciou pri príprave vládneho návrhu zákona bola úprava tradičných kódexov v nám príbuzných právnych poriadkoch (najmä nemecký BGB a rakúsky ABGB) ako aj skúsenosti s rekodifikáciou v transformujúcich sa štátoch strednej a východnej Európy (vzhľadom na spoločnú legislatívnu históriu najmä český Občiansky zákonník a ďalej maďarský Občiansky zákonník a estónsky Občiansky zákonník) a medzinárodné kodifikačné práce (PECL, DCFR, UNIDROIT). To však neznamená, že cieľom bolo nejaký kódex kopírovať alebo vychádzať z určitého vzorového kódexu. Komisia sa poučila zo všetkých existujúcich skúseností (aj negatívnych) bez toho, aby sa pridŕžovala len určitého modelu.

V rámci práce komisie sa taktiež využili viaceré skúsenosti a poznatky z prípravy prvého slovenského návrhu Občianskeho zákonníka z roku 1998, „Legislatívneho zámeru“ z roku 2002 ako aj práce predchádzajúcich komisií vymenovaných od prijatia legislatívneho zámeru z roku 2009.

Vládny návrh zákona upravuje nasledovné oblasti:

V prvej časti na navrhuje úprava všeobecnej časti Občianskeho zákonníka. Hlavným cieľom tejto úpravy je prispôbiť všeobecné ustanovenia o právnych úkonoch súčasným trendom. Kladie sa dôraz na minimalizáciu absolútnej neplatnosti právnych úkonov, ktorá predstavuje závažný zásah do zmluvnej autonómie súkromných osôb. Namiesto toho sa preferuje relatívna neplatnosť alebo riešenie nárokov strán v rámci zmluvy. Taktiež sa precizuje úprava uzatvárania zmlúv (napr. inkorporácia obchodných podmienok do zmluvy a kontrola prekvapivých dojednaní v štandardných zmluvách, ktoré v aplikačnej praxi často spôsobovali problémy).

V súlade s európskym štandardom ochrany spotrebiteľa sa precizuje úprava spotrebiteľských zmlúv. Ochrana spotrebiteľa ostáva na rovnako vysokej úrovni, reaguje sa však na niektoré nejasnosti, ktoré spôsobovali problémy v aplikačnej praxi.

Vo všeobecnej časti sa ďalej navrhuje upraviť premlčanie. Práve dualita v právnej úprave premlčania spôsobovala v aplikačnej praxi mnohé problémy a nejasnosti. Jednotnou úpravou a zároveň precizovaním pojmov a inštitútov bude posilnená právna istota subjektov súkromnoprávnych vzťahov a predvídateľnosť súdnych rozhodnutí.

V záväzkovej časti sa precizujú niektoré kľúčové inštitúty záväzkového práva (napr. mnohosť subjektov záväzku, zmena záväzkov, zabezpečenie záväzkov a zánik záväzkov) a reaguje sa na otázky, ktoré vyvstali v aplikačnej praxi.

V súlade s modernými trendmi v slovenskej aj európskej civilistike sa novelizuje úprava náhrady škody a to tak, aby primárne chránila poškodeného.

Nanovo sa jednotne upravujú následky nesplnenia a prostriedky nápravy. Pôjde

o prehľadnú úpravu všetkých následkov nesplnenia, ktoré boli doteraz upravené na rôznych miestach kódexov a táto roztrieštenosť spôsobovala mnohé aplikačné problémy (napr. pri konkurencii rôznych nárokov z nesplnenia). Jednotná úprava následkov nesplnenia zodpovedá moderným trendom v európskej civilistike (napr. estónsky Občiansky zákonník).

Vládny návrh zákona ďalej obsahuje novú úpravu odporovania právnym úkonom dlžníka. Odporovateľnosť bola v aplikačnej praxi veľmi problematickým inštitútom a nová úprava reflektuje poznatky z aplikačnej praxe a zavádza funkčný inštitút na ochranu veriteľa.

Vládny návrh zákona obsahuje úpravu nominálnych zmluvných typov. Dôležité je v tomto smere opustenie duálnej úpravy niektorých najbežnejších zmluvných typov (kúpna zmluva, zmluva o dielo), ktorá v praxi spôsobovala mnohé nejasnosti. Namiesto toho sa navrhuje jednotná úprava zmluvných typov, ktorá zároveň vychádza z poznatkov z aplikačnej praxe.

Vládny návrh zákona ďalej zavádza úpravu niektorých zmluvných typov, ktoré sa v aplikačnej praxi veľmi často vyskytujú, no ich zákonná úprava v súčasnosti chýba. Zavedenie zákonnej úpravy zníži transakčné náklady a zjednoduší bežný právny styk. Ide najmä o leasingovú zmluvu, zmluvu o poskytnutí služby, zmluvu o elektronickom sprostredkovaní služieb, zmluvu o franšíze a zmluvu o zachovaní mlčanlivosti o dôvernej informácii.

Vládny návrh zákona je v súlade s Ústavou Slovenskej republiky, ústavnými zákonmi, medzinárodnými zmluvami, ktorými je Slovenská republika viazaná a súčasne je v súlade s právom Európskej únie.

Predložený návrh zákona nebude mať dopad na verejné financie. Nebude mať tiež dopad na životné prostredie, zamestnanosť a informatizáciu spoločnosti, predpokladá sa však pozitívny dopad na podnikateľské prostredie.

B. Osobitná časť

K čl. I (občiansky zákonník):

K čl. I, bodu 1

Navrhuje sa vypustiť odkaz na poznámku pod čiarou, ktorá odkazuje na ustanovenie obchodného zákonníka, ktoré sa touto novelou mení a danom kontexte v súvislosti s rekodifikáciou záväzkovej časti súkromného práva sa stáva obsolentným.

K čl. I, bodom 2 a 3

Novonavrhované právne pravidlá precizujú diferencovanie medzi kogentnými a dispozitívnymi ustanoveniami zákona. Do popredia sú vyzdvihnuté hodnoty ako ľudská sloboda, dôstojnosť a práva. Nový odsek 4 negatívne vymedzuje, v akých prípadoch sa od zákona odchýliť nemožno. Dbá sa na rozumnú úvahu subjektov právneho vzťahu, tzv. všeobecný ľudský cit pre dobro a spravodlivosť. Zároveň sa od zákona nemožno odchýliť ani v prípade, ak by to odporovalo dobrým mravom alebo spoločenskému zmyslu zákona.

Pri novonavrhovanej koncepcii diferenciácie kogentných a dispozitívnych ustanovení zákona nie sú vylúčené ani zriedkavé prípady, kedy by jedna a tá istá norma zákona bola v jednom prípade považovaná za kogentnú a v inom prípade za dispozitívnu.

Pri výklade a aplikácii ustanovení § 2 ods. 3 a 4 treba mať na pamäti špeciálne výkladové pravidlo obsiahnuté v ustanovení § 99f, ktoré hovorí o odchýlení sa od zákona v spotrebiteľských právnych vzťahoch.

K čl. I, bodu 4

Navrhuje sa nové interpretačné pravidlo, ktoré zakotvuje vyvrátiteľnú právnu domnienku, že každý subjekt občianskoprávných vzťahov, je schopný uvažovať a cítiť ako priemerne spôsobilá ľudská bytosť. Pravidlo zvyrazňuje zásadu rovnosti v súkromnom práve.

K čl. I, bodu 5

Z doterajšej úpravy § 13 sa vypúšťa zmienka o primeranom zadost'učinení v odseku 1 ako aj celé odseky 2 a 3. Právo na primerané zadost'učinenie je totiž komplexne upravené v ôsmej časti druhá hlava druhý diel. Z tohto dôvodu je pri úprave osobnostných práv postačujúci § 16, ktorý odkazuje práve na uvedenú časť zákona.

K čl. I, bodu 6

(Štvrtá hlava - Právne úkony)

(Prvý diel - Všeobecné ustanovenia)

§ 34

Súčasná úprava je vyhovujúca a nie je dôvod meniť zaužívanú terminológiu. Komisia zvažovala zahrnutie výslovnej úpravy o zdanlivých právnych úkonoch (non negotium), dospela však k záveru, že výslovná úprava nie je potrebné a vzhľadom na obmedzený rozsah rekodifikácie ani vhodná.

§ 35

(Prejavenie vôle)

Ustanovenie § 35 ods. 1 OZ je vyhovujúce a nevyžaduje si úpravu. Identické znenie prevzal aj § 546 ČNOZ.

Je však potrebné komplexne pre celú oblasť súkromného práva upraviť účinky mlčania, ktoré sú v súčasnosti upravené len v súvislosti s akceptáciou v § 44 OZ.

Zachováva sa doterajšie pravidlo, že mlčanie v zásade neznamena prejav vôle. Strany sa však môžu dohodnúť inak (podobne napr. komentár k UNIDROIT 2016, s. 43; podobne aj čl. 6.4 ods. 4 maďarského Občianskeho zákonníka). Musí ísť o dohodu medzi stranami; nie je prípustné, aby oferent v oferte jednostranne uviedol, že mlčanie druhej strane sa považuje za akceptáciu.

§ 36

(Podmienka)

Doterajšie úprava § 36 OZ je vyhovujúca a preberá sa bez zmeny.

Navrhuje sa doplniť odsek 3, ktorý precizuje následky splnenia rozvázovacej podmienky. Tieto následky by mali byť obligačnoprávne - to znamená, že strany sú povinné vrátiť si poskytnuté plnenia a neobnovuje sa automaticky vecnoprávna pozícia.

§ 37

(Určenie času)

Je potrebné pre celú oblasť súkromného práva upraviť následky určenia času v právnom úkone. Navrhuje sa prebrať úprava § 550 ČNOZ.

§ 38

Súčasná úprava § 45 OZ je vyhovujúca a preberá sa bez zmien. Ma ísť o úpravu aplikovateľnú pre celé súkromné právo. Dôjdenie sa bude vykladať v súlade s ustálenou judikatúrou ako dôjdenie do dispozície adresáta (možnosť oboznámenia sa s obsahom uloženej zásielky – NS SR, R 27/2011). Komisia zvažovala aj výslovnú úpravu účinkov prejavu vôle medzi prítomnými (vid'. napr. čl. 24 CISG), túto úpravu však nepovažuje za nevyhnutnú.

§ 39

(Výklad právnych úkonov)

Preberá sa podrobná úprava OBZ, ktorá je vhodná pre celé súkromné právo. Ide o prevzaté ustanovenie § 266 OBZ.

Druhá veta § 266 ods. 2 OBZ („Výrazy používané v obchodnom styku sa vykladajú podľa významu, ktorý sa im spravidla v tomto styku prikladá.“) bola vypustená bez snahy o významovú zmenu, keďže pri podnikateľoch možno predpokladať, že výrazom pravidelne používaným v obchodnom styku bude adresát spravidla prikladať význam, aký sa im v tomto styku prikladá. Inými slovami, dôsledok normy ustanovenej v druhej vete § 266 ods. 2 OBZ napĺňa aj prvá veta. Ustanovenie čl. 8 ods. 2 CISG, ktoré zodpovedá prvej vete § 266 ods. 2 OBZ, taktiež neobsahuje druhú vetu zodpovedajúcu druhej vete § 266 ods. 2 OBZ.

Ustanovenie § 266 ods. 6 OBZ sa nepreberá, keďže neupravovalo výklad prejavu vôle.

Zachováva sa prihliadanie na obchodné zvyklosti vo vzťahoch medzi podnikateľmi podľa vzoru § 264 ods. 1 OBZ (podobne § 558 ČNOZ). Ustanovenie § 264 ods. 2 OBZ („Obchodné zvyklosti, na ktoré sa má prihliadať podľa zmluvy, sa použijú pred tými ustanoveniami tohto zákona, ktoré nemajú donucovaciu povahu.“) sa nepreberá, nakoľko pri výslovnom odkaze na obchodné zvyklosti v zmluve, sa tieto považujú za inkorporované do zmluvy a teda nie je potrebné výslovne ustanoviť, že majú prednosť pred dispozitívnymi ustanoveniami zákona.

Výslovne sa opúšťa doterajšie pravidlo ustanovené v dovetku § 35 ods. 2 OZ, že výklad podľa vôle strán nesmie byť v rozpore s jazykovým prejavom. V súlade s judikatúrou Ústavného súdu SR má výklad podľa vôle strán prednosť pred jazykovým vyjadrením (napr. I. ÚS 242/07: „text zmluvy je len prvotným priblížením sa k významu zmluvy [...], zhoda vôle účastníkov má prednosť aj pred doslovným významom textu normy i formulovanej zmluvy“; podobne ÚS ČR, IV. ÚS 1783/11). V tomto smere sa vychádza z inšpirácie § 914 ABGB

(„Bei Auslegung von Verträgen ist nicht an dem buchstäblichen Sinne des Ausdrucks zu haften, sondern die Absicht der Parteien zu erforschen.“), § 133 BGB („Bei der Auslegung einer Willenserklärung ist der wirkliche Wille zu erforschen und nicht an dem buchstäblichen Sinne des Ausdrucks zu haften“), čl. 5:101 PECL a čl. II.-8:101 ods. 1 („A contract is to be interpreted according to the common intention of the parties even if this differs from the literal meaning of the words.“).

(Forma právnych úkonov)

§ 40

Vo všeobecnosti platí zásada neformálnosti právnych úkonov.

Pre právne úkony viazané na dodržanie určitej formy je potrebné diferencovať medzi formou vyžadovanou zákonom a formou vyžadovanou dohodou strán. Pokiaľ písomnú formu vyžaduje zákon, ide o požiadavku verejného záujmu a dodržanie tejto formy je preto podmienkou platnosti. Keďže táto požiadavka typicky nechráni len jednu zo strán, pôjde v prípade nedodržania o absolútnu neplatnosť.

Vo vzťahu k právnym úkonom, ktorých písomnú formu predpisuje zákon, sa preberá ustanovenie § 40 ods. 1 OZ a § 46 ods. 1 a 2 OZ.

§ 41

Pokiaľ je forma požadovaná dohodou strán, ide o súkromný záujem a nie je dôvod, aby objektívne právo stranám zakazovalo ustúpiť od svojej predchádzajúcej dohody na základe slobodného právneho úkonu (hoci pri nedodržaní pôvodne dohodnutej formy). Ustanovuje sa preto prezumpcia, že pri dosiahnutí dohody bez dodržania tejto formy strany nemali úmysel byť takto dosiahnutou dohodou viazané. Ide však o vyvrátiteľnú prezumpciu, nakoľko v niektorých prípadoch strany môžu mať úmysel modifikovať svoje záväzky aj bez dodržania pôvodne dohodnutej formy a tieto dohody by mal právny poriadok rešpektovať. Rovnaké pravidlo ustanovuje čl. 16 ods. 1 švajčiarskeho OR, § 884 ABGB, čl. 2:106 ods. 1 PECL, čl. II.-4:105 DCFR.

§ 42

Súčasná úprava § 40 ods. 3 až 5 OZ je v zásade vyhovujúca. Vzhľadom na nejasnosti v aplikačnej praxi je však potrebné podrobnejšie upraviť komunikáciu elektronickými prostriedkami bez zaručeného elektronického podpisu.

V prvom rade sa do demonštratívneho výpočtu v odseku 2 výslovne dopĺňa odkaz na elektronickú poštu (e-mail). Zahrnutie tejto formy komunikácie aj v doterajšom znení implicitne vyplývalo z odkazu na iné elektronické prostriedky, výslovné zahrnutie e-mailu však môže vylúčiť niektoré aplikačné otázky. Výslovné zahrnutie elektronickej pošty ustanovuje napr. čl. 1:301 ods. 6 PECL. Potvrdenie e-mailu ako úkonu v písomnej forme v niektorých prípadoch judikovali aj sudy (NS SR, sp. zn. 2 Sžo 505/2009; NS ČR, sp.zn. 31 Cdo 1570/2015).

Ďalej sa dopĺňa, že ak určitá osoba komunikovala z určitej elektronickej adresy (to isté platí pre číslo alebo inú špecifikáciu elektronického zariadenia alebo schránky, z ktorej je komunikácia odosielaná) alebo ak túto adresu ako svoju v predchádzajúcom styku uviedla, prezumuje sa, že komunikácia z tejto adresy je komunikáciou od danej osoby. Ide o vyvrátiteľnú prezumpciu.

Z dôvodu problémov v aplikačnej praxi sa výslovne ustanovuje, že písomná forma sa považuje za zachovanú aj v prípade, ak boli obchodné podmienky riadne inkorporované do písomne uzatvorenej zmluvy, hoci listina obsahujúca obchodné podmienky nebola podpísaná.

(Neplatnosť právnych úkonov)

§ 43

Navrhuje sa v zákonomnom texte výslovne reflektovať ústavnoprávnu judikatúru o preferencii platnosti právnych úkonov (ÚS SR, I. ÚS 242/07, IV. ÚS 15/2014 I. ÚS 640/2014, I. ÚS 184/2015, I. ÚS 243/2007, IV. ÚS 340/2012; NS SR, sp. zn. 4 Cdo 132/2007; ÚS ČR, IV.ÚS 1783/11 III.ÚS 3900/12, I. ÚS 190/15 III.ÚS 882/16). Táto zásada bola už v rímskom práve vyjadrená ako „actus interpretandus est potius ut valeat quam ut pereat“ (Digesto, 45, I, 80) alebo „potius valeat actus quam pereat“. Citovaná zásada je pozitívnoprávne vyjadrená aj v § 574 ČNOZ.

§ 44

Súčasná úprava § 37 ods. 1 a ods. 3 OZ sa považuje za vyhovujúcu.

§ 45

Nemožnosť je prevzatá z § 37 OZ, ale dopĺňa sa, že ide o plnenie od počiatku nemožné. Dopĺňa sa výslovne potvrdenie, že ide o objektívnu nemožnosť (§ 352 OBZ).

Komisia zvažovala príklon k modernej úprave, podľa ktorej počiatočná nemožnosť plnenia nespôsobuje neplatnosť (čl. 4:102 PECL, čl. II.-7.102 DCFR, čl. 3.1.3 UNIDROIT a § 311a BGB v znení po Schuldrechtsmodernisierung v roku 2002). Komisia sa však v zmysle tradície slovenskej úpravy priklonila k riešeniu, že počiatočná nemožnosť bude považovaná za dôvod neplatnosti právneho úkonu (podľa vzoru § 878 ABGB, § 20 OR a § 306 BGB v pôvodnom znení pred Schuldrechtsmodernisierung).

Ide však len o objektívnu nemožnosť, teda situáciu, kedy povinnosť nemožno splniť ani pomocou tretej osoby. Dlžník sa preto nemôže dovolávať neplatnosti právneho úkonu v prípadoch, kedy je plnenie objektívne možné. V tejto súvislosti sa taktiež výslovne ustanovuje, že samotná absencia práva disponovať s danou vecou nespôsobuje neplatnosť. Takáto neplatnosť v konečnom dôsledku nechráni poškodenú stranu, ktorá by sa pri neplatnosti nemohla dovolávať zmluvnej zodpovednosti (ale ostala by len deliktuálna povinnosť nahradiť negatívny zmluvný záujem alebo nároky z bezdôvodného obohatenia) (II. – 7:102 DCFR, čl. 4:102 PECL, čl. 3.1.3 UNIDROIT). To nevylučuje neplatnosť z iných dôvodov (najmä omyl).

Neplatná teda nebude napr. kúpna zmluva alebo nájomná zmluva z dôvodu, že predávajúci alebo prenajímateľ nie je vlastníkom veci (identicky napr. § 1760 ČNOZ). Tak isto nie je neplatná zmluva o podnájme z dôvodu, že nájomca nezískal súhlas prenajímateľa.

To znamená, že zmluva ostáva platná a dlžník bude povinný nahradiť škodu, ktorá veriteľovi vznikla.

§ 46

Preberá sa doterajšia úprava § 38.

§ 47

Norma ustanovená v § 3 OBZ sa ustanovuje pre celé súkromné právo. Platnosť právneho úkonu nemôže byť dotknutá skutočnosťou, že konajúca osoba nemá oprávnenie na výkon činnosti, na ktorú sa zaviazala. Ide o porušenie vo sfére danej osoby, za ktorú môže byť vystavená zodpovednosti (napr. administratívnoprávnej), ale nie je dôvod zasahovať do právnej sféry jej zmluvného partnera.

§ 48

V súlade so všeobecnou zásadou preferencie platnosti právnych úkonov sa navrhuje reštriktívnejšie znenie predchádzajúceho § 39 OZ. Právny úkon bude neplatný, ak je „zjavne“

v rozpore s dobrými mravmi alebo verejným poriadkom. Ohľadom definície verejného poriadku sa odkazuje na ZMPSP.

Pokiaľ ide o rozpor so zákonom, je potrebné posudzovať, či daná norma výslovne ustanovuje neplatnosť ako následok jej porušenia (napr. čl. 101 ods. 2 ZFEÚ) (lex perfecta). Ak nie, je potrebné prihliadať na jej účel. Ako inšpiráciu možno použiť demonštratívny výpočet v čl. 15:102 PECL – teda účel porušenej normy, okruh osôb chránených danou normou, iné sankcie ukladané za porušenie danej normy, vážnosť porušenia, úmysel pri porušení a blízkosť medzi porušením a dotknutým právnym úkonom. Čl. 3.3.1 UNIDROIT k tomuto demonštratívnomu katalógu dopĺňa ešte zváženie, či plnenie zmluvy nevyhnutne zahŕňa porušenie dotknutej normy a rozumné očakávania strán.

§ 49

(Úžera)

Navrhuje sa zachovať súčasné znenie § 39a OZ. Je potrebné zdôrazniť, že neplatnosť právneho úkonu nespôsobuje samotný nepomer vzájomných plnení, ale vždy je potrebné preukázať zároveň vadu v kontraktačnom procese (podobne napr. čl. 21 švajčiarskeho OR). Samotný nepomer vzájomných plnení nie je sankcionovaný neplatnosťou.

Keďže ide o ustanovenie na ochranu jednej zo strán, pôjde o relatívnu neplatnosť.

Vzhľadom na to, že ustanovenie upravuje skutkové okolnosti upravené taktiež doterajším § 49 OZ avšak s odlišnými následkami (neplatnosť a právo odstúpiť), ustanovenie § 49 OZ sa vypúšťa.

§ 50

(Omyl)

Je potrebné diferencovať medzi omylom, ktorý nebol spôsobený úmyselne (nevinný omyl) a podvodom (ľst'ou) ako kvalifikovanou formou úmyselne vyvolaného omylu. Navrhuje sa preto tieto dve skutkové podstaty upraviť v samostatných ustanoveniach.

Pokiaľ ide o bežný omyl, súčasná úprava prvej vety § 49a OZ sa preberá s dvoma úpravami. V prvom rade sa precizuje, že omyl musí byť kauzálny pre urobenie právneho úkonu (arg. urobila na základe omylu).

V druhom rade sa v odseku 2 precizujú situácie, kedy omyl nie je právne relevantný. Ide o ustanovenie prevzaté z čl. II.-7:201 ods. 2 DCFR, čl. 4:103 ods. 2 PECL a čl. 3.2.2 ods. 2 UNIDROIT. Konajúca osoba by nemala mať možnosť domáhať sa neplatnosti, ak bol jej omyl neospravedliteľný – teda ak v rozpore rozumnou mierou starostlivosti nezistila informácie, ktoré si zistiť mala. Toto pravidlo zodpovedá existujúcej judikatúre (NS SR, sp. zn. 3 Cdo 192/2008; NS ČR, sp. zn. 30 Cdo 1251/2002). Omyl by taktiež nemal byť dôvodom neplatnosti, ak bolo riziko omylu alokované na určitú stranu – ak napr. jedna strana kupovala vec práve z dôvodu, že jej skutočné vlastnosti a hodnota sú neznáme a potenciálne tak môže dosiahnuť značný zisk, nemôže sa dovolávať neplatnosti z dôvodu, že želaná vlastnosť nebola daná. To isté platí, ak bolo riziko neznámej skutočnosti prostredníctvom zmluvných inštitútov (napr. nárokov zo skrytých vád) alokované na určitú stranu. Toto pravidlo je prevzaté z čl. 3.2.4 DCFR, pričom cieľom je primárne riešiť nároky strany konajúcej v omyle na pôde zmluvy. Zmluvnými nárokmi budú najmä nároky z vád a nároky na náhradu škody, ktoré by mali mať prednosť pred neplatnosťou zmluvy. Toto pravidlo už bolo judikované v príbuzných právnych poriadkoch (napr. NS ČR, sp. zn. 25 Cdo 1454/2000, sp. zn. 33 Cdo 1511/2008; Zweigert, K., Kötz, H. Einführung in die Rechtsvergleichung, 3. Aufl., Mohr, Tübingen, 1996, s. 419).

V odseku 3 sa preberá súčasná tretia veta § 49a.

§ 51

(Podvod)

Kvalifikovanou formou omylu je tzv. civilný podvod, resp. lešť. Ide o omyl úmyselne vyvolaný druhou stranou. Opätovne musí byť daný kauzálny nexus medzi omylom a urobením právneho úkonu – v opačnom prípade nie je dôvod normovať neplatnosť právneho úkonu.

Ustanovenie je kogentné, nakoľko nie je prípustné, aby strany vopred disponovali následkami podvodného konania jednej z nich.

§ 52

Navrhuje sa preferencia relatívnej neplatnosti pred absolútnou neplatnosťou. V súlade so súčasným znením § 267 ods. 1 OBZ ako aj zahraničnými úpravami (§ 586 ČNOZ a výklad § 879 ABGB) sa ustanovuje, že o absolútnu neplatnosť pôjde v prípade, keď sa chráni norma verejného záujmu alebo verejného poriadku. O relatívnu neplatnosť pôjde v prípade, keď norma chráni konkrétnu stranu – napr. v prípade omylu, podvodu, úžery alebo v prípade ustanovení o nominátnych zmluvných typoch, ktoré chránia jednu zo strán (napr. ochrana obchodného zástupcu). To však neplatí v kontexte ochrany spotrebiteľa, kedy pôjde o absolútnu neplatnosť.

V súčasnosti sa právo domáhať sa relatívnej neplatnosti premlčuje. V súlade s všeobecnou zmenou premlčania právotvorných oprávnení na preklúziu sa rovnaká úprava navrhuje aj pre právo domáhať sa relatívnej neplatnosti.

To platí pre situácie, kedy je právny úkon neplatný z dôvodu chýbajúceho súhlasu tretích strán (podielového spoluvlastníka, manžela a spoločného nájomcu). V týchto prípadoch sa ustanovuje šesťmesačná subjektívna a trojročná objektívna lehota na domáhanie sa relatívnej neplatnosti.

Takisto v prípadoch neplatnosti z dôvodu omylu (vrátane podvodu) je žiadateľné čo najskôr zabezpečiť stav právnej istoty. Strana konajúca v omyle musí svoje právo dovolať sa relatívnej neplatnosti dotknutého právneho úkonu využiť, inak možno predpokladať, že platnosť právneho úkonu chce zachovať bez ohľadu na omyl. V takom prípade nie je dôvod udržiavať druhú stranu v stave právnej neistoty a právo dotknutej strany dovolať sa relatívnej neplatnosti preto zaniká (podobne § 121 BGB, čl. 4:113 PECL, čl. II.-7:120 DCFR a čl. 3.2.12 UNIDROIT).

Preklúzia sa neaplikuje na domáhanie sa neplatnosti z dôvodu rozporu so zákonom, pretože nemožno napr. nájomcovi v dlhodobom nájomnom vzťahu nepriznať námietku, že výška nájomného je v rozpore s cenovými predpismi. Nároky sa však štandardne premlčujú (napr. nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia v prípade zmluvy v rozpore s cenovými predpismi).

S precizáciou textácie sa preberá druhá veta § 40a, že neplatnosti sa nemôže dovolávať ten, komu ju možno pričítať na ťarchu.

§ 53

Navrhuje sa zachovať oddeliteľnosť neplatnej časti podľa § 41 OZ.

Ďalej sa preberá pravidlo ustanovené v tretej vete § 40a OZ. Táto norma sa preberá bez dovetku („ak sa ten, kto je takým úkonom dotknutý, neplatnosti dovolá“), pretože relatívny charakter normovanej neplatnosti vyplýva zo všeobecnej preferencie relatívnej neplatnosti. Je však potrebné zachovať pravidlo, že pri prekročení cenovej regulácie sa za neplatné nepovažuje celé ustanovenie o cene, ale len časť prevyšujúca zákonnú reguláciu.

Ďalej sa navrhuje prevziať ustanovenie § 267 ods. 3 OBZ ohľadom oddeliteľnosti dohôd o voľbe práva alebo riešení sporov (prorogačné alebo rozhodcovské doložky).

§ 54

Navrhuje sa zachovať súčasnú úpravu simulácie a disimulácie z § 41a OZ.

§ 55

Navrhuje sa zachovať súčasnú úpravu zodpovednosti za spôsobenie neplatnosti právneho úkonu podľa § 42 OZ. Typicky pôjde o náhradu tzv. negatívneho zmluvného záujmu.

(Účinnosť právnych úkonov)

§ 56

V súlade s ustálenými závermi právnej vedy platí, že ustanovenie § 47 ods. 1 OZ sa neaplikuje na prevod nehnuteľností, kde vklad do katastra nie je predpokladom účinnosti zmluvy, ale predpokladom prevodu vlastníckeho práva. Ustanovenie napriek tomu nie je obsolétne, keďže niektoré ustanovenia právneho poriadku môžu predpokladať súhlas príslušného orgánu ako podmienku účinnosti zmluvy. Príkladom môže byť čl. 108 ods. 3 ZFEÚ v prípadoch, kedy je štátna pomoc poskytovaná súkromnoprávnym aktom, ktorého účinnosť je podmienená schválením zo strany Európskej komisie. Z dôvodu spresnenia úpravy sa dikcia „k zmluve“ nahrádza dikciou „k účinnosti zmluvy“.

V odseku 2 sa navrhuje automatické zrušenie zmluvy nahradiť právom zmluvných strán od zmluvy odstúpiť. Ak žiadna zo strán nemá záujem zmluvu ukončiť, nie je dôvod, aby sa tak dialo automaticky. Rovnaké účinky sa normujú aj v prípade, ak bol návrh podaný, ale príslušný orgán ho zamietol.

§ 57

(Účinnosť povinne zverejňovaných zmlúv)

Navrhuje sa prevziať režim povinne zverejňovaných zmlúv podľa § 47a OZ.

(Druhý diel – Zmluvy)

(Prvý oddiel – Uzavieranie zmlúv)

(Rokovanie o zmluve)

§ 58

Prvá veta je prevzatá z čl. II. – 3:301 DCFR, čl. 2:301 PECL, čl. 2.1.15 UNIDROIT a § 1728 ČNOZ. Výslovne sa potvrdzuje sloboda strán rokovať o uzavretí zmluvy.

Takéto rokovania však strany nemôžu nepoctivo zahájiť alebo v nich pokračovať, ak nemajú úmysel zmluvu uzavrieť. V takom prípade sa druhá strana môže domáhať náhrady škody. Pôjde typicky o náhradu tzv. negatívneho zmluvného záujmu, teda nie o nárok zodpovedajúci tomu, čo by druhá strana získala, keby bola zmluva uzavretá, ale o nárok zodpovedajúci najmä zbytočne vynaloženým nákladom a prípadne strate z neuzavretej inej zmluvy. Táto úprava vychádza z čl. II. – 3:301 DCFR, čl. 2.1.15 UNIDROIT a čl. 2:301 PECL.

§ 59

Navrhuje sa prebrať § 271 OBZ. Druhá veta odseku 1 sa nepreberá, pretože nárok na náhradu škody z porušenia zákonnej povinnosti vyplýva zo všeobecnej úpravy zodpovednosti za škodu.

§ 60

Navrhuje sa obsahovo prebrať § 43 OZ. Z daného ustanovenia možno dovodiť aj pravidlo contra proferentem, ktoré je explicitne vyjadrené v ustanoveniach o výklade právnych úkonov.

(Uzavretie zmluvy)

§ 61 a § 62

Navrhuje sa prevziať § 43a OZ. Z § 43a ods. 2 sa vypúšťa druhá veta upravujúca späťvzatie ponuky pred alebo súčasne s jej doručením adresátovi, pretože táto norma je už zahrnutá vo všeobecnej úprave právnych úkonov.

§ 63

Navrhuje sa prevziať § 43b OZ, avšak s vypustením obsolétnej úpravy pre telegram a d'alekopis.

§ 64

Navrhuje sa prebrať § 43c. Vypúšťa sa však odsek 2, keďže úprava účinnosti prejavov vôle (teda aj akceptácie) a možnosti vziať prejav vôle späť, ak je späťvzatie doručené najneskôr súčasne s prijatím, je zahrnutá do všeobecnej úpravy právnych úkonov.

§ 65

Navrhuje sa prevziať § 44 OZ, avšak s vypustením odseku 1, keďže úprava účinnosti prejavov vôle (teda aj akceptácie) a následkov mlčania je zahrnutá do všeobecnej úpravy právnych úkonov. Moment uzavretia zmluvy je upravený v úvodnom ustanovení k úprave zmlúv.

§ 66

(Potvrdenie uzavretia zmluvy)

Navrhuje sa výslovne upraviť tzv. konfirmácie, ktoré už sú v praxi bežne používané. Ide najmä o zmluvy uzatvárané telefonicky, ktorých obsah je následne z dôvodu právnej istoty potvrdený aj písomne.

(Dodatočné určenie obsahu zmluvy)

§ 67 až § 69

Upravujú sa rôzne situácie, kedy po uzavretí zmluvy dochádza k doplneniu jej obsahu.

Prvé ustanovenie upravuje situáciu, kedy je zmluva dojednaná, strany však namiesto výslovnej úpravy čiastkových otázok dojednali spôsob, umožňujúci dodatočné zistenie obsahu (napr. vzorce vychádzajúce z premenných, ktoré v čase uzatvorenia zmluvy ešte nie sú známe). Tento spôsob určenia nesmie závisieť od vôle len jednej zo strán. Ide o doterajšie ustanovenie § 269 ods. 3 OBZ.

Druhá skutková podstata upravuje situáciu, kedy strany dospeli k dohode o podstatných náležitostiach zmluvy, zároveň sa však výslovne dohodli, že určité nepodstatné náležitosti budú dojednané dodatočne. V týchto prípadoch sa predpokladá, že bez dohody o nepodstatných náležitostiach nenadobudne zmluva ako taká účinnosť. Navrhuje sa opustiť doterajší koncept odkladu platnosti zmluvy, ktorý je nekonzistentný so všeobecnou úpravou podmienok (§ 36 OZ) a v praxi vyvolával aplikačné problémy (Ovečková, Komentár k § 270 OBZ). Strany sa však môžu dohodnúť alebo inak prejaviť vôľu, že dohoda o nepodstatných častiach nemá odkladné účinky. Navrhuje sa vypustiť § 270 ods. 2 OBZ, ktorý upravuje inú situáciu. V upravenom prípade medzi stranami nemusí existovať záväzok doplniť zmluvu – strany zmluvu buď nedoplnia a v takom prípade buď nedôjde k účinnosti zmluvy alebo je zmluva účinná v pôvodne dohodnutom znení (podľa toho, či doplnenie predstavovalo odkladáciu podmienku alebo nie). Alebo strany obsah konsenzuálne doplnia a v takom prípade medzi nimi platí takto doplnená zmluva. Ustanovenie § 270 ods. 2 OBZ odkazovalo na záväzok doplniť zmluvu, ktorý však vôbec nemusí byť daný. Ak ide o záväzok doplniť zmluvu, je tento záväzok buď dostatočne určitý a v takom prípade ide o zmluvu o uzavretí budúcej zmluvy alebo nie je dostatočne určitý a v takom prípade môže ísť o záväzok rokovať v dobrej viere.

Tretia skutková podstata upravuje dohodu, že časť záväzku určí tretia osoba alebo súd. Uvedená úprava bola systematicky zaradená do úpravy zmluvy o uzavretí budúcej zmluvy (§ 291 OBZ). Toto zaradenie však bolo v literatúre kritizované (Štenglová, I. a kol. Obchodní zákoník. Komentář. 13.vydání, C. H. Beck : Praha, 2010, s. 941). Navrhuje sa preto zmena systematického zaradenia. Strany sa môžu dohodnúť, že časť ich zmluvy určí tretia osoba alebo súd. Môže ísť napr. o určenie ceny za určité dodatočné plnenie, ktoré je v čase uzatvorenia zmluvy neisté. Tretia osoba alebo súd musí pri určovaní postupovať podľa účelu zmluvy a zásady poctivého obchodného styku. Určenie musí byť taktiež v súlade s kogentnými ustanoveniami zákona a vymedzením časti, ktorú má určiť. Takto určená časť sa stáva súčasťou zmluvy. Právo požiadať súd alebo tretiu osobu o doplnenie obsahu zmluvy zaniká podobne ako právo žiadať o uzavretie budúcej zmluvy.

§ 70

(Uzavretie zmluvy na dražbe)

Navrhuje sa všeobecne pre celú oblasť upraviť spôsob uzatvárania zmlúv na dražbe. Oferta sa ex lege ruší neskoršou vyššou ofertou. Zmluva je uzatvorená príklepom. Špeciálna úprava dražieb podľa osobitných predpisov má prednosť.

§ 71

(Obchodné podmienky)

V súvislosti s inkorporáciou obchodných podmienok sa navrhuje niekoľko obsahových zmien.

V prvom rade sa opúšťa termín “všeobecné obchodné podmienky” a používa sa termín “obchodné podmienky”. Týmto sa vyjadruje, že úprava inkorporácie sa môže týkať akýchkoľvek podmienok (s výhradou prekvapivých ustanovení, ako je upravené nižšie – napr. uvedenie ceny na prekvapivom mieste dokumentu inkorporovaného odkazom by bolo neplatné, avšak nie z dôvodu nedostatočnej inkorporácie, ale z dôvodu prekvapivosti).

Navrhuje sa upraviť dve kumulatívne podmienky platnej inkorporácie.

Po prvé, zmluva musí na použitie inkorporovaných podmienok výslovne odkazovať. Typicky pôjde o zmluvnú klauzulu výslovne ustanovujúcu aplikáciu určitých obchodných podmienok. Túto podmienku možno v prípadoch, kedy by výslovný odkaz nebol prakticky možný, alternatívne splniť viditeľným umiestnením informácie o použití obchodných podmienok na mieste, kde dochádza k uzatvoreniu zmluvy. Môže ísť napr. o reklamačný poriadok v obchode, v ktorom dochádza k uzatvoreniu kúpnych zmlúv, alebo v dielni, v ktorej dochádza k uzatvoreniu zmlúv o dielo. V týchto prípadoch výslovný odkaz na obchodné podmienky nie je nevyhnutný. V prípade zmlúv uzatváraných písomne bude výslovný odkaz typicky možný a teda aj vyžadovaný.

Druhou kumulatívnou podmienkou je možnosť zmluvnej strany oboznámiť sa s ich obsahom. Na rozdiel od dnešnej úpravy teda nebude potrebné preukazovať, že obchodné podmienky boli strane známe (keďže toto preukazovanie často v praxi ani nie je možné – napr. typicky nie je možné preukázať, že zákazník v obchode sa oboznámil s reklamačným poriadkom). Túto podmienku možno typicky splniť napr. vystavením obchodných podmienok v prevádzke alebo ich sprístupnením na webovom sídle. V prípade obchodných podmienok, ktoré sú v obchodnom styku bežne používané, postačí, že vzhľadom na okolnosti a postavenie strán možno rozumne očakávať, že boli stranám známe. Ako príklad možno uviesť Incoterms, ktorých známosť možno v obchodnom styku medzi podnikateľmi predpokladať a nie je teda osobitne potrebné preukazovať, že stranám bolo umožnené oboznámiť sa s nimi.

Navrhuje sa zachovať súčasnú úpravu, podľa ktorej majú odchýlné dojednania prednosť pred inkorporovanými obchodnými podmienkami.

§ 72

(Kolízia obchodných podmienok)

Navrhované ustanovenie rieši tzv. battle of the forms. Ide o situáciu, kedy jedna strana v oferte odkáže na svoje obchodné podmienky a druhá strana v akceptácii na svoje obchodné podmienky. V tejto situácii nie je zrejmé, či vôbec došlo k vzniku zmluvy (akceptácia s inými podmienkami je novou ofertou) a ak áno, ktoré obchodné podmienky sa aplikujú. Jedno z riešení je, že k uzavretiu zmluvy v takom prípade dochádza až plnením, avšak ani v tom prípade nie je zrejmé, ktorými obchodnými podmienkami sa zmluva spravuje.

Navrhuje sa prevziať pravidlo čl. 6:225 ods. 3 holandského BW, podľa ktorého sa aplikujú prvé obchodné podmienky. Ak druhá zmluvná strana s ich použitím nesúhlasí, môže ich vo svojej odpovedi výslovne vylúčiť.

§ 73

(Štandardné zmluvné podmienky)

Navrhuje sa legislatívne vymedziť štandardné zmluvné podmienky, ktoré zahŕňajú akékoľvek „pred-pripravené“ zmluvné podmienky používané jednou stranou vo viacerých prípadoch bez individuálnych rokovaní. Nejde teda len o obchodné podmienky inkorporované odkazom, ale aj akékoľvek iné štandardné zmluvy (napr. formulárové zmluvy).

Pri použití štandardných zmluvných podmienok majú individuálne dojednania prednosť pred štandardnými dojednaniaми.

§ 74

(Prekvapivé ustanovenia)

Navrhuje sa zaviesť podľa vzoru nemeckej úpravy tzv. kontrola prekvapivých ustanovení. Táto sa netýka len obchodných podmienok inkorporovaných prostredníctvom odkazu, ale akýchkoľvek štandardizovaných zmlúv. V týchto prípadoch je potrebné chrániť stranu, ktorá štandardizovanú zmluvu nepripravila, pred „prekvapivými“ klauzulami, ktoré v štandardizovanej zmluve nemohla rozumne očakávať. Táto úprava sa týka spotrebiteľských ako aj iných vzťahoch. Nemá však ísť o dodatočný test „primeranosti“ daných podmienok – vada v tomto prípade nespočíva v substantívnej nerovnováhe práv a povinností, ale v procese kontraktácie.

§ 75

(Závislé zmluvy)

Preberá sa úprava závislých zmlúv podľa § 275 ods. 1 a 2 OBZ.

(Druhý oddiel - Obsah zmlúv)

§ 76

(Pomenované zmluvy)

Ak sa strany dohodnú na podstatných náležitostiach pomenovanej zmluvy, potom sa na ich zmluvný vzťah budú aplikovať všetky ustanovenia Občianskeho zákonníka, ktoré túto pomenovanú zmluvu upravujú. Zásada vyplývajúca z § 2 ods. 3 tým samozrejme nie je dotknutá.

§ 77

(Nepomenované zmluvy)

Preberá sa doterajšia úprava s legislatívno-technickými zmenami.

§ 78

(Zmiešané zmluvy)

Preberá sa doterajšia úprava s legislatívno-technickými zmenami.

§ 79

(Odplata)

Odsek 1 upravuje pravidlo, ktoré platí, ak niet dohody o výške alebo určení odplaty. Zo zmluvy však musí vyplývať, že ide o zmluvu odplatnú. V odseku 2 sa rieši situácia, ak strany odplatu naviazali na určitú skutočnosť, ktorá buď vôbec neexistovala, alebo zanikla, resp. sa stala nedostupnou. Môže ísť napríklad o naviazanie odplaty na určitý index (napr. inflačný), ktorý príslušný úrad prestane zverejňovať.

(Úroky)

§ 80

Pod úrokmi sa rozumejú všetky druhov úrokov, vrátane úrokov pri úvere alebo pôžičke (konvenčné úroky, § 1114 a 1125), úrokov z omeškania (§ 826 a nasl.) či náhradových úrokov (§ 790 ods. 4).

§ 81

Stanovujú sa pravidlá pre určovanie výšky úrokov. Odsek 2 sa však neuplatní tam, kde zákon stanovuje inak (§ 1114 ods. 2).

§ 82

Stanovujú sa pravidlá pre splatnosť úrokov. Z odseku 2 vyplýva, že ak je istina splatná neskôr ako za rok, úroky sú splatné koncom každého roka s výnimkou úrokov za posledný rok, ktoré sú v zmysle odseku 1 splatné v deň splatnosti istiny. Ak je istina splatná za menej ako rok, tak sa odsek 2 neuplatní a splatnosť úrokov sa riadi len odsekom 1.

§ 83

Upravuje sa možnosť požadovať úroky z úrokov. Z odseku 2 vyplýva, že takúto možnosť môže stanoviť len dohoda alebo právny predpis, inak požadovať úroky z úrokov nie je možné. Ak sa úroky stanú súčasťou istiny, potom sa úročia rovnako, ako sa úročí istina. Odsek 3 stanovuje, že strany sa nemôžu dohodnúť na tom, že sa súčasťou istiny stávajú úroky z omeškania. Ustanovenie § 2 ods. 3 tu preto neplatí.

§ 84

(Preddavok)

Účelom ustanovenia je stanoviť, že to, čo sa plnilo pred uzavretím zmluvy, sa považuje za preddavok, preto treba k nemu pristupovať ako k iným preddavkom predpokladaných v zákone. To znamená, že takéto plnenie sa po uzavretí zmluvy započíta na plnenie podľa zmluvy. Zároveň to znamená, že po uzavretí zmluvy nebude dlžník oprávnený toto plnenie požadovať späť ako bezdôvodné obohatenie z dôvodu, že v čase jeho poskytnutia zmluva ešte neexistovala. Ak sa však zmluva neuzavrie, bude zrušená alebo neplatná, dlžník bude mať samozrejme právo na vrátenie preddavku. Poskytnutie preddavku je právnym úkonom, preto musí splňať náležitosti právnych úkonov. Ak z okolností nevyplýva, že cieľom plnenia bolo poskytnutie preddavku, potom o preddavok nepôjde.

(Zmluva v prospech tretej osoby)

§ 85

Ustanovenie odstraňuje doterajšie pochybnosti, či zmluvu možno dohodnúť aj v prospech osoby, ktorá nie je presne určená, ale ktorá je len určiteľná. Zároveň platí, že tretia osoba v čase uzavretia zmluvy ešte vôbec nemusí existovať.

§ 86

Preberá sa doterajšia úprava len s legislatívno-technickými zmenami.

§ 87

Preberá sa doterajšia úprava len s legislatívno-technickými zmenami. Aby sa vylúčili pochybnosti, je započítanie vyčlenené do osobitného odseku, pretože striktne vzaté započítací prejav nie je námietkou v pravom zmysle slova.

§ 88

Ak tretia strana prejaví so zmluvou súhlas, pôvodné strany bez jej súhlasu už zmluvu zrušiť ani zmeniť nemôžu.

§ 89

(Zmluva o plnení tretej osoby)

Doterajšia absencia obdobnej úpravy vyvolávala otázky, či v prípade, ak sa strana zaviazala zabezpečiť plnenie treťou osobou, ale táto tretia osoba nakoniec neplnila, má strana zodpovedať za toto nesplnenie. Podľa navrhovaného znenia odseku 1, takúto zodpovednosť strana má, avšak len za predpokladu, že sa plnenie treťou osobou zaviazala zabezpečiť, a že zo zmluvy nevyplýva inak. To znamená, že i v prípade, ak sa strana zaviazala zabezpečiť plnenie treťou osobou, neznamená to ešte, že bude zodpovedať za škodu. Z okolností prípadu totiž môže vyplývať, že uvedený záväzok síce strana prevzala, ale bez toho, aby prevzala aj zodpovednosť za to, že tretia osoba plniť nebude, resp. že sa na to zaviazá.

Zodpovednosť za škodu podľa tohto ustanovenia predstavuje prípad osobitnej zodpovednosti za škodu, preto sa na jej vznik nevyžaduje zavinenie. Zodpovednosti sa však strana zbaví, ak sama predmetné plnenie ponúkne. Ak druhá strana ponúknuté plnenie odmietne, nemá právo na náhradu škody. Ani ponuka plnenia však stranu nezbaví zodpovednosti, ak napr. plnenie tretej osoby bolo viazané na jej osobné vlastnosti.

Odsek 2 rieši rozsah náhrady škody. Ak sa strana zaviazala, že zabezpečí, že tretia osoba bude plniť, zodpovedá za škodu v rozsahu tzv. pozitívneho zmluvného záujmu. Ak sa však zaviazala zabezpečiť iba to, že sa tretia osoba na plnenie zaviazá, potom sa nahrádza len škoda v rozsahu tzv. negatívneho zmluvného záujmu.

§ 90

(Zmluva o zbavení dlhu)

Ustanovenie upravuje situáciu, keď sa jedna strana zaviazá voči druhej, že ju zbaví dlhu, ktorý má voči tretej osobe. Ak tretia osoba dlh neodpustí a vyzve svojho dlžníka na jeho splnenie, dlžník má podľa § 636 právo od strany ktorá sa zaviazala, že ho tohto dlhu zbaví, požadovať, aby dlh splnila zaňho.

(Podriadenie pohľadávky)

§ 91

V porovnaní s doterajšou úpravou sa spresňuje, že písomná musí byť len dohoda o podriadení pohľadávky. Písomnou preto nemusí byť zmluva, z ktorej vznikla podriadená pohľadávka.

§ 92

Z dôvodu naplnenia účelu podriadenia pohľadávok sa v odseku 1 stanovuje, že podriadenou je aj pohľadávka, ktorá vzniká v dôsledku neplatnosti zmluvy. Napr. ak bolo dohodnuté podriadenie úverovej pohľadávky, v prípade neplatnosti úverovej zmluvy je podriadenou aj pohľadávka na vrátenie požičaných peňažných prostriedkov. Odsek 2 spresňuje, že ak dohoda

o podriadení bola súčasťou neplatnej podriadenej zmluvy, je neplatná len vtedy, ak sa dôvod neplatnosti podriadenej zmluvy vzťahuje aj na ňu. Ide o ustanovenie, ktoré potvrdzuje pravidlo stanovené v § 53 ods. 1.

§ 93

Odseky 1 a 2 preberajú doterajšiu úpravu s legislatívno-technickými zmenami. Odsek 3 mierne rozširuje doterajšiu úpravu. Týka sa však len dohody o podriadení pohľadávky, nie však podriadenej zmluvy, bez ohľadu na to, či je súčasťou tejto zmluvy alebo nie. Otázky podriadenej zmluvy sú upravené v § 94.

§ 94

Odsek 1 precizuje a sprehľadňuje doterajšiu úpravu. Odsek 2 zabezpečuje, že dohoda urobená v rozpore s odsekom 1 nebude neplatná, ale len neúčinná. Účinnosť takáto dohoda nadobudne až po skončení trvania podriadenia. Odsek 3 preberá doterajšiu úpravu s legislatívno-technickými zmenami.

§ 95

Preberá sa doterajšia úprava s legislatívno-technickými zmenami.

(Zmluva o budúcej zmluve)

§ 96

Ustanovenie preberá doterajšiu občianskoprávnú úpravu. Úprava obchodnoprávna, ktorá umožňovala dohodnúť si zmluvu o budúcej zmluve aj bez podstatných náležitostí budúcej zmluvy sa nepreberá, z dôvodu zvýšenia právnej istoty.

§ 97

Oproti doterajšiemu stavu sa v odseku 1 výslovne umožňuje, aby sa povinnosť uzavrieť budúcu zmluvu nemusela nevyhnutne týkať budúcej zmluvy medzi stranami, ale aj zmluvy jednej alebo oboch strán s tretou osobou. Tretia osoba pritom nemusí byť v zmluve o budúcej zmluve presne určená, ani nemusí v čase jej uzavretia existovať. Stačí, že bude v zmluve dohodnutá spôsobom, ktorý ju umožní v budúcnosti presne určiť. Či má táto tretia osoba právo domáhať sa uzavretia budúcej zmluvy, závisí od toho, čo bolo dohodnuté v zmluve o budúcej zmluve.

§ 98

V zmluve o budúcej zmluve sa strany môžu dohodnúť na lehote, do uplynutia ktorej je zaviazaná strana povinná budúcu zmluvu uzavrieť. Ak takej dohody niet, platí, že je povinná tak urobiť bez zbytočného odkladu po tom, čo bola na to druhou stranou vyzvaná.

§ 99

Podľa odseku 1 sa strany môžu v zmluve o budúcej zmluve dohodnúť na lehote, do uplynutia ktorej môže oprávnená strana vyzvať zaviazanú stranu na uzavretie budúcej zmluvy. Ak takej dohody niet, oprávnená strana tak môže urobiť len do uplynutia jedného roka od uzavretia zmluvy o budúcej zmluve. Odsek 2 preberá s legislatívno-technickými zmenami doterajšiu obchodnoprávnú úpravu.

§ 99a

Na rozdiel od doterajšej úpravy je možné uzavrieť zmluvu o budúcej zmluve aj v inej ako písomnej forme. Následky porušenia nepísomnej zmluvy však budú miernejšie ako následky zmluvy písomnej. V prvom prípade má oprávnená strana právo len na náhradu škody, a aj to

len v rozsahu tzv. negatívneho zmluvného záujmu. Ak pôjde o zmluvu písomnú, oprávnená strana sa môže domáhať buď náhrady škody v rozsahu tzv. pozitívneho zmluvného záujmu, alebo uloženia povinnosti uzavrieť budúcu zmluvu. V tomto druhom prípade sa môže domáhať aj náhrady škody vzniknutej omeškaním, nie však škody v rozsahu pozitívneho zmluvného záujmu, pretože tento záujem bude uspokojený súdnym výrokom ukladajúcim povinnej strane povinnosť uzavrieť budúcu zmluvu.

§ 99b

Ustanovenie rieši prípad, ak pri uzavretí zmluvy o budúcej zmluve sú dohodnuté jej podstatné náležitosti, no však jej celé znenie. Ak sa strany na znení nedohodnú a išlo o zmluvu uzavretú v písomnej forme, oprávnená strana sa môže obrátiť na súd alebo tretiu, dohodnutú osobu. Ak sa obráti na tretiu osobu, musí však pamätať, že lehota podľa § 99 ods. 1 sa neprerušuje. Ak sa obráti na súd, môže súčasne požiadať aj o uloženie povinnosti povinnej osobe uzavrieť budúcu zmluvu so znením určeným súdom. Ak o to nepožiadala, musí pamätať na to, že lehota podľa § 99 ods. 1 sa neprerušuje. Z dispozičnej zásady zároveň vyplýva, že so žalobou na súd musí oprávnená strana podať aj navrhované znenie. Súd bez tohto návrhu totiž nemôže konať.

§ 99c

Ustanovenie upravuje premlčaciu lehotu práv vyplývajúcich z porušenia zmluvy o budúcej zmluve. Tie sa premlčia v jednoročnej lehote po uplynutí lehoty podľa § 99 ods. 1, teda buď za jeden rok po uplynutí dohodnutej lehoty, alebo za jeden po uplynutí jedného roka po uzavretí zmluvy o budúcej zmluve.

(Tretí oddiel - Spotrebiteľské zmluvy)

§ 99d

(Spotrebiteľská zmluva)

Doterajšia úprava sa precizuje tak, aby zodpovedala európskej legislatíve. Oproti doterajšiemu stavu sa preto stanovuje, že predmetom spotrebiteľskej zmluvy musí byť poskytnutie tovaru alebo služby. Za spotrebiteľskú sa však budú podľa odseku 2 považovať aj zabezpečovacie zmluvy a iné zmluvy, ktorých predmetom síce nie je poskytnutie tovaru alebo služby, ale ktoré upravujú práva a povinnosti zo zmluvy, ktorá takýto predmet má.

Vzhľadom na § 75 sa ako nadbytočná vypúšťa úprava o závislých zmluvách obsiahnutá doteraz v § 52a.

Ustanovenia o výklade spotrebiteľských zmlúv boli z dôvodu systematiky presunuté do § 39. Zároveň sa však nepreberá doterajší § 54 ods. 3, pretože nezodpovedal zmyslu ochrany spotrebiteľa.

§ 99e

(Spotrebiteľ a dodávateľ)

Doterajšia úprava sa precizuje tak, aby zodpovedala európskej legislatíve. Diferenčným znakom, či ide o spotrebiteľa, resp. dodávateľa, je cieľ vzťahujúci sa na podnikanie. Nepreberá sa doterajší odkaz na vykonávanie „obchodov“, pretože táto činnosť spadá pod pojem podnikanie. Rovnako sa nepreberá ani znenie európskej legislatívy odkazujúce na profesijnú činnosť, pretože takáto činnosť zahŕňa výkon slobodných povolání a ako taká preto spadá pod podnikanie v zmysle § 2 Obchodného zákonníka.

§ 99f

(Odchylné dojednania a vzdanie sa práv)

V odseku 1 nejde o zákonné ustanovenia, ktoré sú v danom prípade pre spotrebiteľa všeobecne prospešné, ale len o také ustanovenia, ktorých účelom je ochrana spotrebiteľa ako

taká. Strany sa tak nemôžu odchýliť napr. od § 39 ods. 5 (výklad v prospech spotrebiteľa), pretože ide o ustanovenie, ktorého účelom je práve ochrana spotrebiteľov. Môžu sa však dohodnúť napr. na tom, že splatný úrok sa stáva súčasťou istiny (§ 85 ods. 1), pretože účelom tohto ustanovenia nie je ochrana spotrebiteľov.

Rovnaký výklad treba použiť aj pri odseku 2. Za dodržania zákonných podmienok sa preto spotrebiteľ môže vzdať napr. práva na náhradu škody (§ 530 ods. 2).

Samozrejme, aj takéto dovolené odchýlenie či vzdanie sa práva bude neplatné, ak v kontexte konkrétneho prípadu naplní definíciu neprijateľnej zmluvnej podmienky.

§ 99g

Preberá sa doterajšia úprava len s legislatívno-technickými zmenami. Doterajšie odkazy na všeobecné obchodné podmienky a iné súvisiace dokumenty boli ako nadbytočné vypustené, pretože spadajú pod pojem „spotrebiteľská zmluva“. Odsek 3 pre vylúčenie pochybností deklaruje, že zmluva, ktorá je v rozpore s požiadavkami odsekov 1 a 2, je neplatná ako celok.

(Neprijateľné zmluvné podmienky)

§ 99h

Doterajšia úprava sa precizuje tak, aby zodpovedala európskej legislatíve.

Zároveň sa nepreberá doterajší § 52 ods. 2. Odseky 2 a 3 spolu s § 99h totiž predstavujú dostatočný rámec pre ochranu spotrebiteľa. Na rozdiel od doterajšej úpravy sa preto nemusia na spotrebiteľský vzťah aplikovať prednostne ustanovenia Občianskeho zákonníka. Strany sa tak môžu dohodnúť aj na úprave inej, napr. na úprave podľa Obchodného zákonníka. Len fakt, že odchýlna úprava je pre spotrebiteľa menej priaznivá ako úprava Občianskeho zákonníka, preto ešte nebude viesť k jej neplatnosti. Tá bude do úvahy prichádzať, len ak pôjde o neprípustné odchýlenie alebo vzdanie sa práva podľa § 99h, resp. o neprijateľnú podmienku podľa odseku 2.

V nadväznosti na § 305 a 306 Civilného sporového poriadku sa nepreberá ani úprava § 53a a § 53d.

Podľa odseku 1 sa neplatnosť vzťahuje len na neprijateľnú podmienku. Či je neplatná celá zmluva, závisí od splnenia podmienok podľa § 53 ods. 1.

§ 99i

Doterajšia úprava sa precizuje tak, aby zodpovedala európskej legislatíve.

Odsek 2 zakladá nevyvrátiteľnú domnienku, že ak spotrebiteľ síce mal znenie zmluvnej podmienky vopred k dispozícii, ale jej obsah nemohol ovplyvniť, potom sa takáto podmienka nepovažuje za individuálne dohodnutú. To však automaticky neznamená, že podmienka sa bude považovať za individuálne dohodnutú vždy, ak mal spotrebiteľ možnosť ovplyvniť obsah podmienky, no túto možnosť nevyužil. I keď takúto možnosť mal, bude na dodávateľovi, aby preukázal, že sa so spotrebiteľom o konkrétnej podmienke dohadoval.

§ 99j

Preberá sa doterajšia úprava len s legislatívno-technickými zmenami.

§ 99k

Na rozdiel od doterajšieho stavu nie je podmienka spadajúca pod niektoré z písmen a) až x) automaticky neprijateľná. Za takú sa môže považovať len vtedy, ak splňa podmienky vyplývajúce z § 99h a § 99j. Znenie jednotlivých písmen bolo pritom precizované a zmenené tak, aby zodpovedalo európskej legislatíve.

§ 99l

(Niektoré ustanovenia o zabezpečení)

Preberá sa doterajšia úprava len s legislatívno-technickými zmenami.

§ 99m

(Nevyžiadané plnenie)

Preberá sa doterajšia úprava len s legislatívno-technickými zmenami a so zjednodušeným znením.

Ako nadbytočná sa vypúšťa zmienka o ďalšom opakujúcom sa plnení, keďže aj takéto plnenie spadá pod úpravu odseku 1. Nadbytočnou bola aj vyvrátiteľná domnienka o nevyžiadanosti opakujúceho sa plnenia, pretože v zmysle delenia dôkazného bremena bude aj bez takejto domnienky na dodávateľovi, aby preukázal, že ide o vyžiadané alebo objednané plnenie.

Odsek 1 sa netýka prípadov, ak dodávateľ v rámci záväzku súvisiaceho so spotrebiteľskou zmluvou poskytne spotrebiteľovi vadné plnenie, napr. aliud. Takéto plnenie sa nebude považovať za nevyžiadané, resp. neobjednané v zmysle odseku 1. Dodávateľ preto môže mať rovnaké právo na jeho vrátenie, aké by mal, keby sa nejednalo o spotrebiteľa.

§ 99n

(Plnenie v splátkach)

Doterajšie znenie nebolo plne zosúladené s doterajším § 756. Nová úprava tento nedostatok odstraňuje.

Odsek 2 zavádza pre dodávateľa možnosť, aby nevyužitú právo zosplatnenia využil aj v budúcnosti pri ďalšom omeškaní, hoci by podmienky podľa odseku 1 neboli opätovne splnené. Podmienkou však je, aby spotrebiteľa na takúto možnosť upozornil tak v čase, keď mohol právo využiť (odsek 1), ako aj v čase ďalšieho omeškania. Ďalším omeškaním pritom nemusí byť len omeškanie najbližšej splátky.

§ 99o

(Súvisiace plnenie)

Preberá sa doterajšia úprava len s legislatívno-technickými zmenami.

§ 99p

(Vrátenie plnenia po zrušení spotrebiteľskej zmluvy)

Preberá sa doterajšia úprava len s legislatívno-technickými zmenami a s rozšírením povinnosti umožniť vrátenie finančných prostriedkov v splátkach aj na situácie, kedy dodávateľ odstúpil od zmluvy nielen z dôvodov podľa § 99r ods. 1, ale aj z iných dôvodov, ktoré nie sú na strane dlžníka a pri ktorých to možno od dodávateľa spravodlivo požadovať.

(Osobitné ustanovenia o niektorých zmluvných podmienkach)

§ 99q

Preberá sa doterajšia úprava len s legislatívno-technickými zmenami.

§ 99r

Doterajšia úprava sa precizuje tak, aby zodpovedala európskej legislatíve.

§ 99s

Doterajšia úprava sa precizuje tak, aby zodpovedala európskej legislatíve.

§ 99t

Doterajšia úprava sa precizuje tak, aby zodpovedala európskej legislatíve.

(Štvrtý oddiel - Obchodné zmluvy)

§ 99u - § 99z

Preberá sa doterajšia obchodnoprávna úprava s potrebnými legislatívno-technickými zmenami, nadväzujúcimi najmä na definíciu obchodného záväzku.

K čl. I, bodu 7

(Ôsma hlava - Premlčanie)

(Prvý diel - Všeobecné ustanovenia)

§ 100

(Predmet premlčania)

Na rozdiel od predchádzajúcej úpravy vychádza Občiansky zákonník zo všeobecne akceptovaného pravidla, že premlčaniu (resp. následkom plynutia času) nepodlieha subjektívne právo ako také, ale právny nárok. Na účely premlčania je nárok definovaný ako právo domáhať sa plnenia zo záväzku. Obdobnú úpravu obsahuje napr. čl. III – 7:101 DCFR alebo § 194 ods. 1 BGB. Pojmy záväzkov a plnenie vychádzajú z ich zákonných definícií.

§ 101

(Všeobecná premlčacia lehota)

Ustanovenie vymedzuje všeobecnú trojročnú premlčaciu lehotu, v súlade s doterajšou občianskoprávnou úpravou. Zákon výslovne zdôrazňuje, že ide o lehotu, nie o dobu.

§ 102

(Premlčanie judikovaného nároku)

Preberá sa pôvodné znenie prvej vety § 110 ods. 1 s určitými formulačnými odchýlkami. Začiatok plynutia premlčacej lehoty je viazaný na vykonateľnosť súdneho resp. rozhodcovského rozhodnutia. Na príslušenstvo pohľadávky a opakujúce sa plnenie, ktoré sa stane splatným po vykonateľnosti súdneho alebo rozhodcovského rozhodnutia, sa desaťročná premlčacia lehota nevzťahuje (§ 112 ods. 2).

§ 103

(Premlčanie dlhu v prípade uznania dlhu)

V ods. 1 je prevzaté pravidlo z pôvodnej druhej vety § 110 ods. 1. Na príslušenstvo pohľadávky a opakujúce sa plnenie, ktoré sa stane splatným po uznaní dlhu, sa desaťročná premlčacia lehota nevzťahuje (§ 112 ods. 2). Pre úkony, ktoré majú účinky uznania dlhu, určuje ods. 2 trojročnú premlčaciu lehotu. Ide o platenie úroku z nepremľanej pohľadávky a o čiastočné plnenie nepremľaného dlhu, ak možno z okolností usudzovať, že čiastočným plnením dlžník uznáva aj zvyšok dlhu. Trojročná lehota sa vzťahuje aj na uznanie premlčaného dlhu podľa § 114i.

§ 104

(Dohoda o premlčacej lehote)

Nové pravidlo o možnosti strán dohodnúť sa na inej dĺžke premlčacej lehoty je primárne prejavom dispozitívnosti a princípu autonómie vôle. V rámci súkromnoprávných vzťahov nie je dôvod kogentnými ustanoveniami znemožniť stranám úpravu dĺžky premlčacej lehoty. Zákon túto modifikáciu umožňuje v rámci pomerne benevolentného intervalu jeden až dvadsať rokov odo dňa, keď začne premlčacia lehota prvýkrát plynúť.

Dohodu možno uzavrieť a meniť pred alebo počas plynutia (zákonnej alebo dohodnutej) premlčacej lehoty. Po uplynutí premlčacej lehoty nastanú *ex lege* účinky premlčania (§ 114f)

a obnovenie jej plynutia je možné iba v zákonom predpokladaných prípadoch (§ 114i). Dohodou nemožno upraviť začiatok plynutia premlčacej lehoty, ktorý je v jednotlivých ustanoveniach z povahy veci vymedzený kogentne a vzťahuje sa aj na dohodnutú premlčaciu lehotu. Celková prípustná dĺžka dohodnutej premlčacej lehoty je teda pri dohode uzavretej po začatí jej plynutia obmedzená aj dĺžkou tej časti lehoty, ktorá už uplynula.

Obdobné ustanovenie obsahoval aj § 88 zákona č. 101/1963 Zb. o právnych vzťahoch v medzinárodnom obchodnom styku (Zákonník medzinárodného obchodu) a z totožných princípov vychádza napr. čl. III - 7:601 (2) DCFR.

Dohodou strán nemožno skrátiť premlčaciu lehotu, pokiaľ ide o nárok spotrebiteľa, ani ju predĺžiť v prípade nároku proti spotrebiteľovi. Dohoda o premlčacej lehote v prospech spotrebiteľa je prípustná, ak nie je v rozpore s ods. 3. Odsek 3 vymedzuje špecifickú kategóriu nárokov, pri ktorých z hľadiska princípu spravodlivosti nie je možné zákonnú premlčaciu lehotu dohodou skrátiť. Dohoda o predĺžení premlčacej lehoty je prípustná aj v týchto prípadoch.

§ 105

(Premlčanie nárokov zo záložného práva a zádržného práva)

Podstata nároku zo záložného práva spočíva (z hľadiska premlčania) v práve záložného veriteľa domáhať sa od záložcu, aby strpel výkon záložného práva. Po premlčaní nároku zo záložného práva môže záložca odmietnuť plniť (§ 114f ods. 2). Začiatok plynutia premlčacej lehoty sa spravuje ustanovením § 107 ods. 2 a následky jej uplynutia ustanovením § 114h.

V ods. 1 je modifikované pravidlo podľa pôvodnej tretej vety § 100 ods. 2. Ustanovenie § 151j ods. 2 tým nie je dotknuté. Znenie ods. 2 bráni uplynutiu premlčacej lehoty, pokiaľ má záložný veriteľ hnutel'ný záloh u seba, alebo ho pre neho opatruje niekto iný. Nedochádza však k spočívaniu premlčacej lehoty. Ide o ochranné ustanovenie v záujme záložného veriteľa, ktoré je v rámci právnej teórie všeobecne akceptované. Odsek 3 odkazuje na primerané použitie týchto pravidiel aj na nárok zo zádržného práva, ktorý je z hľadiska daných kritérií obdobný.

§ 106

(Premlčanie nároku zodpovedajúceho vecnému bremenu)

Podstata nároku zodpovedajúceho vecnému bremenu spočíva (z hľadiska premlčania) v práve osoby oprávnenej z vecného bremena domáhať sa od vlastníka nehnuteľnej veci, aby niečo trpel, niečo sa zdržal alebo niečo konal (§ 151n ods. 1). Ustanovenie preberá pôvodné znenie § 109.

(Druhý diel - Plynutie premlčacej lehoty)

(Základné ustanovenia)

§ 107

Začiatok plynutia premlčacej lehoty je v prípade nárokov, ktoré možno uplatniť v súdnom konaní, viazaný na *actio nata*. Východiskom je pôvodné znenie § 101 OZ, s ktorým je aplikačná prax zžitá. Ide o objektívne kritérium; subjektívne kritérium zohľadňuje zákon v súvislosti so začatím plynutia premlčacej lehoty iba v prípade nároku na náhradu škody (§ 113) a nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia (§ 114). Pri nárokoch, ktoré sa neuplatňujú na súde, ale sa priamo fakticky vykonávajú (napr. nároky zo záložného alebo

zádržného práva), je začiatok plynutia premlčacej lehoty viazaný na časovo prvú možnosť ich výkonu.

§ 108

V ods. 1 je prevzaté pôvodné znenie § 111. Odsek 2 zavádza pravidlo na ochranu veriteľov poručiteľa, keďže samotná smrť dlžníka nemá vplyv na plynutie premlčacej lehoty. Až do právoplatného skončenia dedičského konania však veritelia nemôžu mať vedomosť o tom, na koho dlh smrťou dlžníka prešiel. To spôsobovalo v praxi značné problémy, najmä v prípade viacerých dedičov. Pri hrozbe premlčania to často viedlo k nevyhnutnosti preventívne uplatniť nárok voči všetkým potenciálnym dedičom, pokiaľ boli veriteľovi známi. Inak došlo bez ďalšieho k premlčaniu nároku. Nová úprava garantuje každému veriteľovi premlčaciu lehotu minimálne v trvaní šiestich mesiacov odo dňa, keď bolo dedičovi potvrdené nadobudnutie dedičstva alebo schválená dohoda dedičov o vyporiadaní dedičstva. Ide o tzv. nepravé spočívanie premlčacej lehoty.

§ 109

Preberá sa pôvodné znenie § 102 s určitými formulačnými odchýlkami.

§ 110

V odseku 1 je prevzaté pôvodné znenie § 103 so spresnením, že ide o plnenie „po častiach“, keďže § 103 pred novelizáciou upravoval iba plnenie „v splátkach“, čo viedlo k interpretačným konfliktom ohľadom otázky, či sa daná norma vzťahuje aj na nepeňažné dlhy. Nové znenie zahŕňa ako splátky (peňažné plnenie), tak aj iné plnenie dlhu po častiach (nepeňažné). V odseku 2 je prevzaté pravidlo podľa pôvodného § 110 ods. 2.

§ 111

Doterajšia právna úprava neriešila otázku začiatku plynutia premlčacej lehoty v prípade, ak čas splnenia dlhu (vyplývajúceho zo zmluvných alebo mimozmluvných záväzkov) nebol určený dohodou, právnym predpisom, ani rozhodnutím. Dlžník bol za daných okolností povinný splniť dlh prvého dňa po tom, čo ho o plnenie veriteľ požiadal (pôvodný § 563). Súdna judikatúra dospela pomerne jednotne k záveru, že v takýchto prípadoch začne premlčacia lehota plynúť od vzniku záväzku, resp. podľa pravidiel o počítaní lehôt deň nasledujúci po vzniku záväzku (R 28/1984, R 91/2004, R 17/2017). Toto pravidlo preberá aj nové znenie § 111, pričom v záujme právnej istoty je výslovne vymedzené v zákone. Pôvodný § 563 bol nahradený novým pravidlom, podľa ktorého je dlžník v týchto prípadoch povinný splniť dlh v primeranej lehote po tom, čo ho veriteľ o splnenie požiadal.

Uvedené platí aj vtedy, ak bolo určenie splatnosti prenechané veriteľovi, čo OZ pôvodne neupravoval. V prípade zmluvy o bežnom účte a pri vkladových vzťahoch však zákon vymedzuje výnimku, ktorá vyplýva z povahy veci (obdobne pôvodné znenie § 100 ods. 3). Počas trvania týchto druhov záväzkových vzťahov nemôže premlčacia lehota nároku na výplatu začať plynúť skôr, ako veriteľ o výplatu požiada. Osobitný režim majú záväzky, pri ktorých bolo určenie splatnosti prenechané dlžníkovi. Ak v takomto prípade dlžník neurčí splatnosť do jedného roka od vzniku záväzku, môže veriteľ požadovať plnenie ihneď po uplynutí tejto lehoty; v dôsledku čoho mu začne plynúť premlčacia lehota podľa všeobecných pravidiel.

§ 112

(Premlčanie nároku na príslušenstvo pohľadávky a na zmluvnú pokutu)

V ods. 1 sa zavádza nové pravidlo, ktoré nadväzuje na východiskovú tézu, že príslušenstvo pohľadávky zdieľa právny osud istiny. Po márnom uplynutí premlčacej lehoty vo vzťahu

k istine sa prirodzene oslabuje legitimita veriteľovho nároku aj vo vzťahu k príslušenstvu pohľadávky. Obdobnú úpravu obsahuje napr. čl. III 7:502 DCFR, § 217 BGB alebo čl. 133 ZGB. Premlčanie nároku na príslušenstvo je však naďalej podmienené uplynutím premlčacej lehoty (§ 114f ods. 1). To znamená, že ak pred premlčaním istiny pohľadávky nastanú zákonné dôvody spočívania premlčacej lehoty (§ 114b a 114c – tu zákon ustanovuje inak) iba vo vzťahu k jej príslušenstvu, uplatní sa pravidlo o spočívaní premlčacej lehoty pri príslušenstve bez ohľadu na premlčanie istiny pohľadávky. Ak bude následne iba príslušenstvo priznané právoplatným súdnym alebo rozhodcovským rozhodnutím, aplikuje sa na premlčanie judikovaného nároku § 102. To platí obdobne aj v prípade, ak veriteľom istiny a veriteľom príslušenstva pohľadávky nie je tá istá osoba, pričom iba na veriteľa príslušenstva sa vzťahujú dôvody neplynutia premlčacej lehoty podľa § 114e. Dôvody neplynutia premlčacej lehoty podľa § 114d sa na príslušenstvo pohľadávky výslovne nevzťahujú.

V ods. 2 je prevzatý pôvodný § 110 ods. 3. Namiesto desaťročnej premlčacej lehoty sa na príslušenstvo pohľadávky a na opakujúce sa plnenie, ktoré sa stali splatnými po vykonateľnosti rozhodnutia alebo po uznaní dlhu, vzťahuje všeobecná trojročná premlčacia lehota. Odsek 3 jednotne upravuje premlčanie nároku na zmluvnú pokutu. Vychádza pritom z rovnakých princípov ako ods. 1, s úmyslom eliminovať existenciu tohto nároku resp. jeho podstatnej časti *de facto* bez časového obmedzenia (pri teórii o každodennom začatí plynutia novej premlčacej lehoty v prípade trvania porušenia povinnosti).

§ 113

(Premlčanie nároku na náhradu škody)

Navrhované znenie vychádza z pôvodného § 106 ods. 1 a 2. Subjektívna premlčacia lehota sa oproti predchádzajúcej úprave predlžuje na tri roky; avšak začiatok jej plynutia je podmienený (alternatívne) buď tým, že sa poškodený dozvie alebo sa pri náležitej starostlivosti mohol dozvedieť o (kumulatívne) škode a o tom, kto za ňu zodpovedá. Na zachovanie náležitej starostlivosti vyžaduje zákon v základných ustanoveniach o záväzkovom práve dodržanie starostlivosti všeobecne vyžadovanej pre daný typ záväzku a daný druh vzťahu medzi stranami, ak z okolností nevyplýva inak. Objektívna premlčacia lehota je desaťročná, bez ohľadu na mieru zavinenia škodcu, a začiatok jej plynutia je viazaný na udalosť, z ktorej škoda vznikla; teda na konanie, opomenutie alebo inú skutočnosť, ktorá vznik škody vyvolala. V prípade nárokov na náhradu škody na zdraví alebo osobnej slobode, pri usmrtení a pri nemajetkovej škode sekundárnych obetí sa objektívna premlčacia lehota nepoužije.

§ 114

(Premlčanie nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia)

Navrhované znenie vychádza z pôvodného § 107 ods. 1 a 2. Subjektívna premlčacia lehota sa oproti predchádzajúcej úprave predlžuje na tri roky; avšak začiatok jej plynutia je podmienený (alternatívne) buď tým, že sa dotknutá osoba dozvie alebo sa pri náležitej starostlivosti mohla dozvedieť o (kumulatívne) bezdôvodnom obohatení a o tom, kto je povinný ho vydať. Na zachovanie náležitej starostlivosti vyžaduje zákon v základných ustanoveniach o záväzkovom práve dodržanie starostlivosti všeobecne vyžadovanej pre daný typ záväzku a daný druh vzťahu medzi stranami, ak z okolností nevyplýva inak. Objektívna premlčacia lehota je desaťročná, bez ohľadu na mieru zavinenia škodcu, a začiatok jej plynutia je viazaný na vznik bezdôvodného obohatenia.

§ 114a

(Premlčanie nároku na poistné plnenie)

Preberá sa pôvodné znenie § 104.

(Spočívanie premlčacej lehoty)

§ 114b

V ods. 1 sa preberá pôvodné znenie § 112 o spočívaní premlčacej lehoty. Na rozdiel od predchádzajúcej úpravy sa druhá veta tohto ustanovenia výslovne vzťahuje aj na iné exekučné tituly než súdne a rozhodcovské rozhodnutia (typicky napr. notárske zápisnice).

Vzhľadom na celkovú zmenu koncepcie premlčania v súkromnom práve obsahuje ods. 2 osobitnú úpravu spočívania premlčacej lehoty v prípade nárokov, ktoré sa neuplatňujú na súde (napr. nároky zo záložného alebo zádržného práva). Obdobne ako v prípade žalovateľných nárokov je spočívanie premlčacej lehoty podmienené kumulatívnym splnením podmienky začatia s výkonom nároku a riadneho pokračovania v tomto výkone.

§ 114c

Preberá sa pôvodné znenie § 404 ods. 1 a 2 ObZ s tým, že ak nejde o nároky z tej istej zmluvy, musia byť zmluvy na sebe závislé z hľadiska ich účelu.

§ 114d

(Premlčanie medzi niektorými osobami)

Preberá sa pôvodné znenie § 114 s doplnením, že toto pravidlo sa vzťahuje aj na osoby žijúce v spoločnej domácnosti (obdobne aj § 646 českého OZ).

§ 114e

(Ustanovenie zákonného zástupcu)

Preberá sa pôvodné znenie § 113 s určitými formulačnými odchýlkami.

(Tretí diel - Účinky premlčania)

§ 114f

(Základné ustanovenia)

Premlčanie nároku je prirodzene podmienené uplynutím premlčacej lehoty. Na rozdiel od predchádzajúcej úpravy zákon výslovne vymedzuje právny následok premlčania, ktorý spočíva v oprávnení dlžníka alebo inej povinnej osoby (napr. ručiteľa, záložcu) odmietnuť plniť. Nemožno sa však iba z dôvodu premlčania domáhať vrátenia akékoľvek plnenia, ktoré bolo veriteľovi poskytnuté pred alebo po uplynutí premlčacej lehoty. Splnenie premlčaného dlhu nezakladá na strane veriteľa bezdôvodné obohatenie. Z obdobnej koncepcie vychádza napr. aj čl. III – 7:501 DCFR alebo § 214 BGB.

§ 114g

(Námietka premlčania v súdnom konaní)

V ods. 1 sa preberá pôvodné znenie druhej a tretej vety § 100 ods. 1. Namiesto pojmu dlžník používa zákon širší pojem povinná osoba, v záujme prevencie doterajších dezinterpretácií tohto inštitútu v tom zmysle, či môže premlčanie vo vzťahu k vlastnej povinnosti plniť namietnuť aj niekto iný ako dlžník (napr. ručiteľ, spoludlžník).

V ods. 2 sa preberá pôvodné znenie § 388 ods. 2 písm. b) ObZ.

V ods. 3 sa preberá pôvodné znenie § 107 ods. 3 s doplnením, ktoré vyplýva zo záverov právnej teórie. Námietka premlčania má v prípade synalagmatických záväzkov pri neplatných zmluvách alebo zaniknutých záväzkoch povahu tzv. vzájomnej námietky, pri ktorej musí byť nevyhnutne zachovaný princíp rovnosti. Je neakceptovateľné, aby sa jedna zo strán synalagmatického záväzku námietkou premlčania ubránila povinnosti plniť, pokiaľ druhá

strana takúto možnosť nemá. To môže nastať v prípade, ak plynutie času nemá na právo druhej strany vplyv (napr. nepremlčateľné vlastnícke právo), prípadne ak z neplatnej alebo zaniknutej zmluvy aspoň čiastočne plnila iba jedna strana a zodpovedajúce protiplnenie protistrany nebolo poskytnuté (nemá sa teda u jednej zo strán čo vrátiť ani premlčať). Rovnaký princíp sa uplatní aj vtedy, ak boli vzájomné plnenia poskytnuté s časovým odstupom, ktorý má za následok aktuálne premlčanie nároku na vrátenie iba jedného z nich. Právo namietať premlčanie musí byť v týchto prípadoch dané obom stranám súčasne (vzájomná námietka premlčania), bez ohľadu na skutočnosť, či niektorá z nich toto právo využije alebo nie.

Odsek 4 vylučuje možnosť povinnej osoby vzdať sa vopred svojho práva namietať premlčanie. Toto pravidlo je v záujme ochrany právnej sféry povinnej osoby nevyhnutné jednak vzhľadom na akcentovanú dispozitívnu povahu jednotlivých ustanovení kódexu a jednak vzhľadom na skutočnosť, že v rámci reformy záväzkového práva upustil OZ od prekonaného ustanovenia § 574 ods. 2, podľa ktorého bola neplatná dohoda, ktorou sa niekto vzdáva práv, ktoré môžu vzniknúť až v budúcnosti.

§ 114h

Vzhľadom na celkovú zmenu koncepcie inštitútu premlčania v súkromnom práve je nevyhnutné zaviesť osobitné pravidlo pre účinky premlčania vo vzťahu k nárokom, ktoré sa neuplatňujú na súde (napr. nároky zo záložného alebo zádržného práva). Primárnym účinkom je oprávnenie povinnej osoby mimosúdne namietať premlčanie, v dôsledku čoho nemôže veriteľ svoj nárok vykonať. Tohto práva sa povinná osoba nemôže vopred vzdať (porovnaj § 114g ods. 4).

Napriek tomu, že dôvodne vznesenou námietkou premlčania nedochádza k reálnemu zániku práva ani premlčaného nároku, v záujme právnej istoty je povinná osoba oprávnená domáhať sa žalobou podľa § 137 písm. c) CSP určenia, na základe ktorého bude možný výmaz príslušného práva z verejného zoznamu alebo registra. Typickým príkladom je premlčaný nárok zo záložného práva, pri ktorom nie je daný legitímny dôvod časovo neobmedzeného trvania jeho zápisu (aj keď samotné záložné právo nezaniklo) a záložca sa môže úspešne domáhať určenia, že záloh nie je záložným právom zaťažený. K týmto záverom dospela súdna prax už za predchádzajúcej úpravy.

(Štvrtý diel - Osobitné ustanovenia)

§ 114i

(Obnovenie plynutia premlčacej lehoty)

Keďže aj po uplynutí premlčacej lehoty môžu nastať právne skutočnosti, ktoré by inak spôsobili jej pretrhnutie (§ 102 a § 103 ods. 1), zavádza sa pre tieto prípady výslovné pravidlo o fikcii, že k premlčaniu nedošlo a začne plynúť nová premlčacia lehota. V prípade judikovania premlčaného nároku je to desaťročná lehota podľa § 102 a pri písomnom uznaní premlčaného dlhu trojročná lehota, obdobne ako pri úkonoch, ktoré majú účinky uznania dlhu (§ 103 ods. 2).

§ 114j

(Niektoré práva bez časového obmedzenia)

Vzhľadom na celkovú zmenu koncepcie inštitútu premlčania je v záujme právnej istoty potrebné výslovne vymedziť niektoré osobitné kategórie subjektívnych práv, na ktoré nemá plynutie času vplyv. Nedochádza teda v týchto prípadoch k premlčaniu. Výpočet je demonštratívny a vychádza zo záverov, ktoré boli v rámci právnej teórie všeobecne akceptované aj za predchádzajúcej úpravy.

K čl. I, bodu 8 a 9

(Počítanie času)

§ 122

(Časové jednotky)

Navrhuje sa precizovať doteraz platné pravidlá pre počítanie času v súkromnom práve. V odseku 1 je ustanovené, že časový úsek (doba alebo lehota) môžu byť stanovené najmä zákonom alebo dohodou strán. Ustanovenie však nevylučuje aj iný spôsob stanovenia hmotnoprávneho časového úseku, napríklad rozhodnutím súdu alebo štátneho orgánu. Základná časová jednotka v súkromnom práve je oproti doterajšej úprave minúta, nie hodina. Zmena je potrebná najmä z dôvodu elektronizácie a neustále zrýchľujúceho vývoja spoločnosti.

Odseky 2 a 3 ustanovujú základné pravidlá počítania času, ktoré dopĺňajú a menia ďalšie ustanovenia tejto rubriky. Začiatkom dňa sa rozumie čas 00:00:00 a koncom dňa 23:59:59. Pod prirodzeným uplynutím možno rozumieť bežné plynutie času, tak ako je v spoločnosti zaužívané.

Odsek 4 preberá doterajšie ustanovenie § 122 ods. 1 in fine.

Odsek 5 v súlade s poznatkami doktríny a judikatúrnou praxou definuje bežne používané, doteraz právne vágne pojmy „bezodkladne“ a „bez zbytočného odkladu“.

Odsek 6 preberá v drobnými textačnými zmenami ustanovenie § 415 ObZ.

§ 122a

(Lehota)

V ustanovení sa v súlade s poznatkami doktríny definuje lehota ako časový úsek určený na uplatnenie práva, vykonanie úkonu alebo splnenie povinnosti, ktorý plynie spravidla bez prerušenia. Odseky 2 – 4 stanovujú špeciálne pravidlá pre počítanie lehôt.

§ 122b

(Doba)

V ustanovení sa v súlade s poznatkami doktríny definuje doba ako časový úsek, ktorého uplynutie spôsobuje vznik, zmenu alebo zánik práva, povinnosti alebo právneho vzťahu. Odseky 2 – 4 stanovujú špeciálne pravidlá pre počítanie dôb.

§ 122c

(Termín)

Ustanovenie definuje termín. Termín je v súlade s právnou náukou presne určený alebo aspoň presne určiteľný okamih, v ktorom sa má niečo plniť. Plnenie treba chápať v extenzívnom ponímaní (dare, facere, omittere, pati).

K čl. I, bod 10

Navrhuje sa vypustiť celú šiestu časť zákona, nakoľko sa navrhuje úpravu škody a bezdôvodného obohatenia systematizovať do ôsmej časti zákona; a to z dôvodu, že ide o právne dôvody vzniku záväzkov (deliktuálnych, resp. kvázideliktuálnych záväzkov).

K čl. I, bod 11

(Ôsma časť - Záväzkové právo)

(Prvá hlava - Základné ustanovenia)

(Prvý diel - Všeobecné ustanovenia)

§ 488

(Podstata záväzku)

Nová úprava v sebe spája štyri definície. Definíciu záväzku, definíciu dlhu, definíciu pohľadávky a definíciu plnenia. Nová úprava zároveň dôsledne dbá na terminologickým odlíšením záväzku od povinnosti: tam, kde zákon používa pojem záväzok, myslí ním záväzkový právny vzťah ako taký, nielen jednotlivú povinnosť. V doterajšej úprave v definícii záväzku absentovala definícia dlhu, čo viedlo k nesprávnym záverom, že dlhom je len peňažná povinnosť. Nová úprava za dlh považuje akúkoľvek povinnosť dlžníka vyplývajúcu zo záväzku, tak peňažnú aj nepeňažnú. Z toho, že pri definícii záväzku je najprv uvedená pohľadávka a až po tom dlh, vyplýva, že záväzok v prvom rade uspokojuje záujem veriteľa. Odsek 2 zas definuje plnenie, ktorým je vždy určité správanie dlžníka.

§ 489 - § 491

(Obchodný záväzok)

Navrhovaná právna úprava preberá znenie § 261 Obchodného zákonníka zohľadňujúceho „Smernicu Európskeho parlamentu a Rady 2004/18/ES z 31. marca 2004 o koordinácii postupov zadávania verejných zákaziek na práce, verejných zákaziek na dodávku tovaru a verejných zákaziek na služby“. V snahe o vyššiu textačnú a interpretačnú prehľadnosť boli dotknuté ustanovenia formulačne precizované a štruktúrované do samostatných písmen.

§ 492

(Právne dôvody vzniku záväzkov)

Preberá sa doterajšia úprava. Právnym dôvodom vzniku záväzku je určitá právna skutočnosť, nie kauza záväzku. Záväzkom vznikajúcim z porušenia povinnosti je napr. mimozmluvný záväzok, obsahom ktorého je povinnosť platiť úroky z omeškania. Inou skutočnosťou uvedenou v zákone môže byť napr. konanie bez príkazu.

§ 493

(Kauza záväzku)

Preberá sa doterajšia úprava s legislatívno-technickými zmenami. Pojem dôvod sa však nahradil pojmom cieľ, resp. kauza, aby nedochádzalo k zámene s pojmom právny dôvod vzniku záväzku (§ 492), ktorým je vždy určitá právna skutočnosť, z ktorej záväzok vzniká. Z odseku 1 vyplýva, že právny úkon nie je neplatný, ak neobsahuje určenie kauzy. Aj napriek tomu, že kauza nemusí byť v právnom úkone vyjadrená, v prípade sporu môže dôjsť k potrebe jej preukazovania. V takom prípade bude podľa odseku 2 na veriteľovi, aby jej existenciu preukázal. V niektorých prípadoch však veriteľ nebude povinný kauzu preukazovať, a to ani v prípade, ak bude dlžník namietat jej existenciu. Pôjde o prípady hromadne vydaných cenných papierov, ako aj o iné zákonom stanovené prípady, najmä o prípady zmieniek a šekov. Ak v takýchto prípadoch zákon spája s neexistenciou kauzy určité právne následky, bude na dlžníkovi, aby neexistenciu kauzy preukázal. Ak zákon žiadne následky s neexistenciou kauzy v takýchto prípadoch nespája, existencia kauzy sa preukazovať nebude.

§ 494

(Osobitné povinnosti strán)

Podľa odseku 1 sú strany povinné pri výkone práv a plnení povinností zo záväzku dbať na práva a právom chránené záujmy druhej strany, avšak len vtedy, ak to vyplýva z obsahu alebo povahy záväzku. Odsek 2 stanovuje všeobecnú povinnosť súčinnosti. Ide však len o súčinnosť potrebnú. Veriteľ preto nie je povinný poskytovať dlžníkovi nadštandardnú súčinnosť, len preto, že si tým dlžník uľahčí plnenie povinností. Odsek 3 definuje, čo sa myslí pod povinnosťou dodržiavať náležitú starostlivosť, ktorú zákon spomína na viacerých miestach (napr. § 113). Čo bude obsahom náležitej starostlivosti, bude závisieť od typu záväzku a druhu vzťahu medzi stranami. Strana, ktorá plní dlh v rámci svojej podnikateľskej alebo

odbornej činnosti, je však povinná plniť náležitú starostlivosť vo vyššom štandarde odbornej starostlivosti.

§ 495

(Ustanovenia o zmluvách)

Preberá sa doterajšia úprava s legislatívno-technickými zmenami.

(Druhý diel - Mnohosť dlžníkov a veriteľov)

(Prvý oddiel - Solidárne záväzky)

§ 496

Medzi dôvody vzniku solidárneho záväzku sa už nezaraduje súdne rozhodnutie. Pri súdnom rozhodnutí išlo o obsolentný prípad, keďže súd sám nemohol konštitutívne založiť solidaritu. Pokiaľ ide o povahu plnenia, tá mala za doterajšej úpravy význam predovšetkým v tom, že zakladala solidaritu pri nedielných dlhoch. I napriek už explicitnej úprave takýchto dlhov (§ 524) nová úprava zmienku o povahe záväzku ponecháva. Dôvodom je najmä to, aby sa za solidárne považovali aj dlhy a pohľadávky, ktoré vzniknú z prostriedkov nápravy pri nesplnení dlhu, ktorý sám zakladal solidaritu, za podmienky, že toto nesplnenie sa týka všetkých dlžníkov (§ 511). Ak teda napr. solidárni zmluvní dlžníci nesplnia, potom za vzniknutú škodu budú tiež zodpovedať solidárne, aj keď nesplnenie spôsobil len jeden z nich.

Čo sa týka dohody strán, solidarita z nej môže vyplývať výslovne, ale aj mlčky, ak z nej za pomoci výkladu právnych úkonov možno vyvodíť, že strany chceli založiť solidárny záväzok. Dohoda o solidarite môže byť uzavretá tak pred, ako aj po vzniku záväzku.

§ 497

Preberá sa doterajšia obchodnoprávna úprava.

§ 498

V zmysle novej úpravy solidarita nie je vylúčená len preto, že sú dlžníci voči veriteľovi zaviazaní rôzne, resp. ak sa práva jednotlivých veriteľov odlišujú. Jeden solidárny dlžník tak môže byť zviazaný s podmienkou, iný bez nej, jeden dlžník môže byť s veriteľom dohodnutý, že bude plniť v splátkach, iný zas jednorazovo, príp. s inou lehotou splatnosti atď.

(Solidárne dlhy)

§ 499

Doterajšia úprava sa explicitne dopĺňa o povinnosť veriteľa prijať aj plnenie ponúkané iným dlžníkom.

§ 500

Podľa novej úpravy účinky voči ostatným dlžníkom má nielen splnenie dlhu (vrátane splnenia dlhu prostredníctvom zloženia predmetu plnenia do notárskej úschovy), ale aj zánik záväzku započítaním a prijatím iného plnenia namiesto dlhovaného (datio in solutum). Ak teda niektorý z dlžníkov spôsobí zánik pohľadávky napr. započítaním, záväzok zaniká nielen voči tomuto dlžníkovi, ale aj voči všetkým ostatným.

§ 501

Dlžník nemôže voči pohľadávke použiť námietky, ktoré prislúchajú inému dlžníkovi, ak tá istá námietka neprislúcha aj jemu. Nemôže tak napr. namietat', že iný dlžník nebol pri uzavretí zmluvy spôsobilý na právne úkony alebo že pohľadávka nie je splatná, pretože veriteľ si s iným dlžníkom dohodol odlišnú splatnosť (§ 498). Môže použiť len svoje vlastné námietky a námietky spoločné všetkým dlžníkom (napr. že zmluva je ako celok neplatná). Pokiaľ ide

o započítanie, nová úprava sa netýka možnosti započítania pohľadávky iného dlžníka, keďže započítanie samo osebe nie je námietkou v pravom zmysle slova. Nemožnosť takéhoto započítania však vyplýva z § 783, pretože tu chýba vzájomnosť pohľadávok. Dlžníkovi však nič nebráni namietat', že pohľadávka veriteľa už zanikla započítaním vykonaným iným dlžníkom (§ 500).

§ 502

Podľa doterajšej úpravy podiely dlžníkov mohli byť rôzne, len ak to vyplývalo z dohody alebo zákona. To bolo v niektorých prípadoch nevyhovujúce, napr. pri solidárnom záväzku zaplatiť pokutu alebo inú sankciu, hoci účasť na sankcionovanom konaní nebola rovnaká. Takéto prípady sa mohli riešiť len zložito prostredníctvom analógie. Nová úprava preto používa všeobecnejší a širší pojem „okolnosti“, pod ktorými treba rozumieť nielen právny predpis alebo dohodu, ale aj iné skutočnosti, ktoré sú v danom prípade smerodajné pre určenie veľkosti podielov. Ak teda pôjde napr. o spomenutý solidárny záväzok zaplatiť pokutu, podiely sa určia podľa toho, ako konanie jednotlivých osôb prispelo ku konaniu, ktoré bolo sankcionované.

§ 503

Preberá sa doterajšia úprava s legislatívno-technickými zmenami.

§ 504

Odsek 1 preberá doterajšiu úpravu s doplnením práva požadovať aj náhradu nákladov spojených s plnením, a to podľa podielov. Nová úprava zároveň ustanovuje, že regresná náhrada sa poskytuje v peniazoch. Z toho vyplýva, že aj v tých prípadoch, kde dlh spočíval v nepeniaznom plnení (napr. v dodaní určitého počtu kusov tovaru), náhradu treba poskytnúť v peniazoch (a nie v dodaní pomerného počtu kusov tohto tovaru). Inak by sa dlžník, ktorý dlh splnil, mohol dostať do nevýhodnej situácie. Na druhej strane musí ísť o náhradu oprávnenú. Ak dlžník plnil vo vyššej kvalite, ako bola dohodnutá, náhrada mu patrí len vo výške zodpovedajúcej dohodnutej kvalite. Iné riešenie by nezodpovedalo spravodlivému usporiadaniu vecí.

Odsekmi 2 a 3 sa doterajšia úprava dopĺňa o právo spoludlžníkov použiť voči dlžníkovi, ktorý dlh splnil, spoločné námietky, ktoré tento dlžník neuplatnil proti veriteľovi, hoci tak urobiť mohol (napr. že dlžník splnil veriteľovi dlh premlčaný voči všetkým dlžníkmi). A contrario nemôžu voči nemu uplatniť spoločné námietky, ktoré v čase splnenia dlžník voči veriteľovi uplatniť nemohol. Pokiaľ ide o vlastné námietky spoludlžníka, treba rozlišovať, či ide o námietky proti záväzku ako takému alebo o iné námietky. Námietky proti záväzku vlastné len niektorému zo spoludlžníkov (napr. že pri uzavretí zmluvy nebol spôsobilý na právne úkony alebo že konal v omyle) bude môcť tento spoludlžník použiť aj proti dlžníkovi, ktorý sa domáha regresnej náhrady. Iné vlastné námietky môžu namietat', len ak dlžník o nich pri vzniku záväzku vedel alebo na ktoré dal súhlas. Napr. ak sa spoludlžník po uzavretí zmluvy dohodol s veriteľom na inej lehote splatnosti bez súhlasu ostatných dlžníkov, nemôže sa voči dlžníkovi, ktorý plnil, brániť námietkou, že jeho lehota splatnosti ešte neuplynula.

Ak dlžník nesplnil oznamovaciu povinnosť, voči jeho pohľadávke na náhrady podľa ods. 1 môže spoludlžník započítat' svoju pohľadávku voči veriteľovi, ktorú by mohol uplatniť, keby si dlžník splnil oznamovaciu povinnosť. Aby však nedošlo k obohateniu veriteľa, pohľadávka spoludlžníka prejde po započítaní na dlžníka, ktorý veriteľovi plnil. Ten si následne bude môcť toto plnenie od veriteľa vymáhať. Započítanie podľa odseku 3 nie je klasickým započítaním, pretože nejde o započítanie vzájomných pohľadávok ani o spôsob zániku záväzku, keďže pohľadávka nezaniká, len prechádza na iného dlžníka.

Podľa odseku 4 sa odseky 1 až 3 použijú aj v prípade, ak dlh voči veriteľovi zanikol spôsobmi nahrádzajúcimi splnenie. Aj v takom prípade bude mať príslušný dlžník právo na regresné náhrady.

§ 505

Nová úprava umožňuje použiť zabezpečenie poskytnuté príslušným dlžníkom na zabezpečenie veriteľovej pohľadávky aj na uspokojenie regresnej pohľadávky na náhrady podľa § 504, ktorú má voči nemu dlžník, ktorý splnil dlh. Iné zabezpečenie veriteľovej pohľadávky poskytnuté napr. iným dlžníkom alebo treťou osobou na tento účel použiť nemožno. Ak však nebola veriteľova pohľadávka uspokojená v plnom rozsahu, jej uspokojenie z tohto zabezpečenia má z logiky veci prednosť pred uspokojením regresných pohľadávok.

§ 506

Na rozdiel od doterajšej úpravy sa podiel dlžníka, ktorý nemôže svoj podiel splniť, rozvrhne na ostatných nie rovným dielom (podľa hláv), ale proporčne, podľa ich podielov na záväzku. Takáto úprava lepšie zodpovedá spravodlivému usporiadaniu veci. Rozvrhnutie podielu platobne neschopného dlžníka však nevylučuje právo dlžníkov domáhať sa od neho vydania bezdôvodného obohatenia. Nová úprava totiž nesleduje oslobodenie dlžníka od dlhu, ale len to, aby dôsledky jeho neschopnosti plniť znášali všetci dlžníci.

§ 507

Podľa doterajšej úpravy sa regresné práva premlčali v štandardnej premlčacej lehote. To nezodpovedalo jednak účelu premlčania (ktorým je medzi iným ochrana dlžníka pred dôkaznou núdzou), ani predpokladom, s ktorými dlžníci vstupujú do záväzku. Na druhej strane však dlžník, ktorý plnil, nemôže byť vystavený riziku, že jeho regresné práva budú v čase ich vzniku už premlčané, resp. bude mať len neprimerane krátku lehotu na ich uplatnenie. Preto odsek 2 zavádza doplňujúcu šesťmesačnú lehotu. Tá začína plynúť dňom, kedy dlžník splnil záväzok voči veriteľovi, alebo dňom právoplatnosti rozhodnutia, ktorým bol tento dlžník zaviazaný veriteľovi plniť. Ak by v tomto poslednom prípade žalovaný dlžník plnil veriteľovi až po uplynutí šiestich mesiacov po právoplatnosti, jeho regresný nárok bude premlčaný, s výnimkou, ak by samotné právo veriteľa voči dlžníkovi, od ktorého si žalovaný dlžník uplatňuje regresné náhrady, ešte nebolo premlčané.

§ 508

Omeškanie veriteľa sa vzťahuje na všetkých dlžníkov, nielen na toho, ktorý chcel dlh splniť. Inak by sa ostatní dlžníci sami mohli dostať do omeškania, pričom by nemohli spôsobiť zánik záväzku zložením predmetu plnenia do notárskej úschovy (§ 777). Zároveň by sa tým mohol veriteľ vyhnúť povinnosti prijať plnenie od toho dlžníka, ktorý mu ho sám ponúkol (§ 499 in fine).

§ 509

Ak veriteľ odpustí dlh len jednému z dlžníkov, dlh zanikne len v rozsahu podielu tohto dlžníka. Zo slov „v rozsahu podielu“ vyplývajú dve skutočnosti. Jednak záväzok medzi takýmto dlžníkom a veriteľom zaniká a jednak záväzok ostatných dlžníkov sa znižuje o podiel, ktorý pripadal na tohto dlžníka. To znamená, že títo dlžníci sú povinní plniť len zvyšok dlhu. Po jeho splnení logicky nebudú mať voči pôvodnému dlžníkovi právo na žiadnu regresnú náhradu. Na druhej strane však stále možno na neho rozvrhnúť podiel iného dlžníka, ktorý nebol schopný svoj podiel splniť podľa § 503 alebo poskytnúť náhradu podľa § 504 (§

506), a to tak, akoby k odpusteniu vôbec nedošlo. Inak by odpustenie dlhu negatívne ovplyvňovalo ostatných dlžníkov.

A fortiori odpustením len časti dlhu jedného dlžníka dlh tohto dlžníka zaniká len v tejto časti, pričom tento dlžník ostáva aj naďalej spoločne a nerozdielne zaviazaný s ostatnými dlžníkmi na splnenie zvyšku dlhu. Jeho podiel na tomto zvyšku sa však zmenší podľa pomeru, v akom mu bol jeho dlh odpustený. Ani tu nie je ustanovenie § 506 nijako dotknuté a uplatní sa, akoby k odpusteniu vôbec nedošlo.

Z novej úpravy zároveň vyplýva, že žiadny z dlžníkov nemôže sám s veriteľom dohodnúť odpustenie dlhu aj voči ostatným dlžníkom. Nová úprava rovnakým spôsobom rieši aj prípad splynutia veriteľa a jedného z dlžníkov.

§ 510

Postúpením pohľadávky postupník sleduje získanie určitého plnenia. Ak by však bolo možné pri pasívnej solidarite postúpiť pohľadávku len voči jednému z dlžníkov samostatne, postupník by sa dostal do situácie, kedy by jeho pohľadávka mohla zaniknúť tým, že iný z dlžníkov splní dlh postupcovi. Takéto postúpenie by sa priečilo ekonomickému účelu existencie tak pohľadávky, ako aj postúpenia, preto nová úprava stanovuje, že postúpenie sa vzťahuje na pohľadávky voči všetkým dlžníkom, a to aj vtedy, ak to v dohode o postúpení nebolo dohodnuté.

§ 511

Nová úprava pamätá aj na ďalšie dôsledky jednotlivých skutočností, pričom sa vychádza zo zásady, že skutočnosti, ktoré sa týkajú len jedného alebo len niektorých z dlžníkov, nemajú vplyv na vzťah veriteľa s inými dlžníkmi, resp. medzi dlžníkmi navzájom. Ak sa napr. jeden z dlžníkov dostane do omeškania alebo dlh nesplní vôbec, neznamená to automaticky, že aj ostatní dlžníci sú v omeškaní či v porušení povinnosti splniť a že sú povinní platiť úrok z omeškania a nahradiť škodu omeškaním alebo nesplnením spôsobenú. Pokiaľ ide o premlčanie, ak sa premlčí právo veriteľa voči jednému z dlžníkov, neznamená to bez ďalšieho premlčanie práv voči iným dlžníkom.

To, či sa skutočnosti týkajú len niektorých alebo všetkých dlžníkov, závisí od okolností prípadu. Ak napr. v zmluve bolo určenie splatnosti ponechané na veriteľa (§ 741), potom sa prípadné omeškanie dlžníka, ktorého jediného vyzval veriteľ na plnenie, týka len tohto dlžníka. Ak však bol v zmluve dohodnutý presný termín plnenia, potom sa jeho márnym uplynutím v omeškaní ocitnú všetci dlžníci, nielen ten, ktorého následne veriteľ vyzve na plnenie.

(Solidárne pohľadávky)

§ 512

Nová úprava sa od doterajšej úpravy líši v tom, že neprikazuje dlžníkovi plniť tomu veriteľovi, ktorý ho o plnenie požiadal ako prvý. Ak nie je dohodnuté inak, je výlučne na dlžníkovi, ktorému veriteľovi bude plniť. Či môže dlžník plniť viacerým veriteľom po častiach závisí od splnenia podmienok uvedených v § 726. Možnosť výberu veriteľa je však obmedzená odsekom 2. Žalujúci veriteľ totiž nemôže byť vystavený riziku, že dlžník splní inému veriteľovi a on bude znášať nepotrebné náklady spojené so žalobou.

§ 513

Nová úprava obsahovo preberá tú doterajšiu s doplnením, že rovnaké účinky ako splnenie (vrátane zloženia predmetu plnenia do notárskej úschovy podľa § 777) má aj započítanie. Na rozdiel od pasívnej solidarity však takéto účinky nemá datio in solutum, nakoľko by sa tým mohla zhoršiť situácia iných veriteľov (§ 521). Z poslednej vety vyplýva, že splnenie dlhu v

rozpore s § 512 ods. 2 nebude mať účinky splnenia voči všetkým dlžníkom. Ak teda dlžníka splní dlh inému veriteľovi, ako tomu, ktorý ho žaluje, z pohľadu ostatných veriteľov k splneniu dlhu nedôjde.

§ 514

Podľa novej úpravy dlžník nemôže voči pohľadávke použiť námietky, ktoré má voči inému veriteľovi ako tomu, ktorému má plniť. Dlžník tak nemôže napr. namietat', že iný veriteľ nebol pri uzavretí zmluvy spôsobilý na právne úkony alebo že pohľadávka nie je splatná, pretože iný veriteľ mu umožnil odlišnú splatnosť (§ 498). Môže použiť len námietky, ktoré má voči veriteľovi, ktorému plní, a námietky spoločné voči všetkým veriteľom (napr. že zmluva je ako celok neplatná).

Nová úprava sa netýka možnosti započítania pohľadávky, ktorú má dlžník voči inému veriteľovi, keďže započítanie samo osebe nie je námietkou v pravom zmysle slova. Prípustnosť takéhoto započítania vyplýva jednak z § 783, pretože vzájomnosť pohľadávok je tu zachovaná, a jednak z faktu, že dlžník môže plniť ktorémukoľvek veriteľovi (§ 512 ods. 1). Obmedzenie tejto prípustnosti vyplýva len z § 512 ods. 2. V iných prípadoch dlžníkovi nič nebráni započítať takúto pohľadávku voči solidárnej pohľadávke a následne namietat', že záväzok zanikol započítaním. Takéto započítanie, samozrejme, musí smerovať voči tomu veriteľovi, voči ktorému má dlžník započítavanú pohľadávku.

§ 515

Obdobne ako pri solidárnych dlhoch, aj pri solidárnych pohľadávkach veľkosť podielu na záväzku závisí od okolností, napr. od zmluvy či právneho predpisu. Ak takýchto osobitných okolností niet, podiely sú rovnaké. Nie je pritom vylúčené, aby z okolností vyplývalo, že v skutočnosti sa na pohľadávke podieľa iba jeden alebo niektorí z veriteľov.

§ 516

Nová úprava ukladá veriteľovi, ktorý prijal plnenie, povinnosť vyporiadať sa s ostatnými veriteľmi. Zo slov „podľa ich podielov“ však vyplýva, že ak z okolností možno vyvodit', že plnenie patrí iba jemu (tzn. že jeho podiel na pohľadávke je 100%), potom takúto povinnosť nemá.

§ 517

Aj pri solidárnych pohľadávkach sa osobitne upravuje premlčanie práva veriteľa, aby mu veriteľ, ktorý od dlžníka prijal plnenie, poskytol vyrovnací podiel. Nie je totiž dôvod, aby sa veriteľom pôvodná štandardná premlčacia lehota, ktorú mali voči dlžníkovi, neprimerane predlžovala len preto, že dlžník plnil inému veriteľovi. Na rozdiel od solidárnych dlhov však netreba dodatočnú šesťmesačnú lehotu počítat' od právoplatnosti rozhodnutia, ktorým bol dlžník zaviazaný plniť. Vyporiadanie je totiž možné až po tom, čo dlžník skutočne plnil.

§ 518

Ak jeden z veriteľov neprevezme plnenie a dostane sa do omeškania, potom sa v omeškaní musia ocitnúť aj ostatní veritelia. Dlžník totiž síce plní len jednému, ale s cieľom splniť všetkým. Preto je potrebné, aby sa v omeškaní ocitli všetci veritelia. Inak by sa do omeškania voči týmto ostatným veriteľom mohol dostať sám dlžník, čo by nezodpovedalo spravodlivému usporiadaniu vecí.

§ 519

Aj pri odpustení dlhu nová úprava sleduje zásadu, že úkony jedného veriteľa nemôžu škodiť ostatným veriteľom. Odpustenie dlhu má preto účinky len medzi príslušným veriteľom

a dlžníkom. Ostatní veritelia tak môžu aj naďalej požadovať od dlžníka splnenie jeho dlhu. Z dôvodu zjednodušenia vzájomných vzťahov sa však tento dlh znižuje o odpustenú časť najviac v rozsahu podielu dlžníka, ktorému sa dlh odpustil. Zo slov „v rozsahu podielu“ zároveň vyplýva, že takýto veriteľ prestáva byť veriteľom, preto mu nepatria žiadne práva na vyporiadanie podľa § 516 voči veriteľovi, ktorému ako dlžník splní dlh. Inak by sa obohatil na úkor ostatných veriteľov.

Z novej úpravy ďalej a fortiori vyplýva, že ak veriteľ odpustí dlh v menšom rozsahu, ako pripadá na jeho podiel, ostáva aj naďalej spoločne a nerozdielne oprávnený s ostatnými veriteľmi na splnenie zvyšku dlhu. Jeho podiel na tomto zvyšku sa však zmenší podľa pomeru, v akom dlžníkovi odpustil dlh.

Z novej úpravy vyplýva, že pri splynutí jedného z veriteľov a dlžníka dlžník ostáva zaviazaný len voči ostatným veriteľom, pričom sa jeho dlh znižuje o podiel veriteľa, s ktorým dlžník splynul. Z toho treba vyvodiť, že ak pôvodný veriteľ splynie s dlžníkom (čím prestane byť veriteľom a stáva sa dlžníkom), potom si nemôže na svojho dlh započítať pohľadávku na prípadné vyporiadanie podľa § 516. Inak by sa obohatil na úkor ostatných veriteľov.

§ 520

Pri postúpení pohľadávky v zmysle zásady, že úkony jedného veriteľa nemôžu škodiť iným, postupník vstupuje na miesto pôvodného veriteľa-postupcu. To znamená, že postupník je povinný v prípade prijatia plnenia od dlžníka vysporiadať sa s ostatnými veriteľmi (§ 516). Keďže je však aktívna solidarita spravidla výsledkom určitej dôvery medzi veriteľmi, postupca za splnenie uvedenej povinnosti ručí.

§ 521

Nová úprava pamätá aj na ďalšie dôsledky jednotlivých skutočností, pričom sa vychádza zo zásady, že skutočnosti, ktoré sa týkajú len jedného alebo len niektorých z veriteľov, nemajú vplyv na vzťah dlžníka s inými veriteľmi, resp. medzi veriteľmi navzájom. Ak sa napr. dlžník dostane do omeškania alebo dlh nesplní vôbec voči jednému z veriteľov, neznamená to automaticky, že je v omeškaní či v porušení povinnosti splniť aj voči ostatným veriteľom. Pokiaľ ide o premlčanie, ak sa premlčí právo jedného veriteľa voči dlžníkovi, neznamená to bez ďalšieho premlčanie práv iných veriteľov.

(Druhý oddiel - Delené záväzky)

§ 522

(Delené dlhy)

Doterajšia úprava neobsahovala ustanovenia o delených dlhoch. Z odseku 1 vyplýva, že pri takýchto dlhoch ide o toľko záväzkov (dlhov), koľko je dlžníkov, pričom tieto záväzky (dlhy) sú navzájom nezávislé. Úkony či skutočnosti týkajúce sa konkrétneho dlžníka preto nemajú žiadny vplyv na záväzok (dlh) iného dlžníka. Zároveň žiadny z dlžníkov nemôže byť obmedzovaný iným dlžníkom. Posledná veta odseku 1 zakotvuje logické pravidlo, že záväzky (dlhy) sú rovnaké, ak z okolností (z právneho predpisu, dohody, dedičských podielov apod.) nevyplýva inak.

Nová úprava nedefinuje deliteľné plnenie, pretože deliteľnosť môže byť v individuálnych prípadoch rôzna. Plnenie však bude zväčša deliteľné vtedy, ak môže byť (či už fakticky alebo právne) splnené aj čiastočne bez toho, aby sa tým zmenila podstata alebo hodnota plnenia. Vychádzať treba teda nielen z povahy predmetu plnenia, ale aj z povahy a funkcie záväzku, resp. z vôle strán.

§ 523

(Delené pohľadávky)

Nová úprava lepšie vystihuje podstatu delenej pohľadávky oproti tej predošlej, a to predovšetkým jasným určením, že jednotlivé záväzky (pohľadávky) sú na sebe nezávislé. Úkony či skutočnosti týkajúce sa konkrétneho veriteľa preto nemajú žiadny vplyv na záväzok (pohľadávku) iného veriteľa. Žiadny z veriteľov nemôže obmedzovať iného z nich. Posledná veta zakotvuje logické pravidlo, že záväzky (pohľadávky) sú rovnaké, ak z okolností (z právneho predpisu, dohody, dedičských podielov apod.) nevyplýva inak.

(Tretí oddiel – Nedielne záväzky)

(Nedielne dlhy)

§ 524

Doterajšia úprava neobsahovala osobitné ustanovenia o nedielnych dlhoch. Tie boli považované primárne za solidárne záväzky, pričom solidarita sa pri nich vyvodzovala z povahy plnenia. Nová úprava ich však upravuje osobitne. Zo slov „na toto plnenie“ pritom vyplýva, že solidarita sa vzťahuje len na záväzok poskytnúť veriteľovi nedeliteľné plnenie. A contrario, ak sa plnenie stane deliteľné, solidarita zaniká a záväzok sa bude považovať za delený (§ 522). To, samozrejme, neplatí, ak je záväzok solidárny z iných dôvodov, predovšetkým ak to bolo dohodnuté alebo ak to vyplýva z právneho predpisu, napr. z § 497.

Podobne ako pri delených záväzkoch, ani pri záväzkoch nedeliteľných nová úprava nedefinuje, kedy je plnenie nedeliteľné. Pôjde v podstate o všetky prípady, v ktorých nie je možné záväzok považovať za delený, tak ako to bolo vysvetlené pri § 522. Nedeliteľnosť plnenia pritom môže byť tak faktická, ako aj právna.

§ 525

Podľa § 524 sú delené dlhy solidárne. Povahe záväzku by sa však solidarita (umožňujúca veriteľovi žiadať celé plnenie od ktoréhokoľvek dlžníka) priecila v tých prípadoch, kde je plnenie nedeliteľné preto, lebo si vyžaduje spoločnú činnosť dlžníkov. Či sa vyžaduje takáto spoločná činnosť, závisí od okolností prípadu, predovšetkým od zmluvy medzi veriteľom a dlžníkmi a od povahy plnenia. Môže ísť napr. o záväzok viacerých účinkujúcich uskutočniť určité predstavenie.

(Nedielne pohľadávky)

§ 526

Na rozdiel od doterajšej úpravy musí dlžník nedielnu pohľadávku uspokojiť voči veriteľom spoločne. To napr. znamená, že musí predmet plnenia odovzdať za prítomnosti všetkých veriteľov alebo odoslať ho na miesto odsúhlasené všetkými veriteľmi. Ak je však niektorý z veriteľov v omeškaní, napr. preto, že odmieta poskytnúť súčinnosť pri prevzatí plnenia, potom dlžník môže plniť ostatným veriteľom, ktorí nie sú v omeškaní. Zo slova „môže“ treba pritom vyvodiť len to, že nemusí plniť všetkým, nie však to, že nemusí plniť vôbec. Tomu by tak bolo len v prípade, ak by mal voči veriteľom vzájomnú pohľadávku, ktorej splnenie by bolo ohrozené napr. podľa § 765.

Alternatívne, keďže omeškanie jedného z veriteľov predstavuje omeškanie všetkých (§ 518 v spojení s § 527), môže dlžník svoj dlh splniť zložením predmetu plnenia do notárskej úschovy (§ 777).

§ 527

Vzhľadom na to, že svojou povahou sú nedielne pohľadávky podobné solidárnym, ustanovenia o solidárnych pohľadávkach sa na ne použijú primerane. Zo slova „primerane“ treba vyvodiť, že tieto ustanovenia sa na nedielne pohľadávky použijú v takom rozsahu, v akom neodporujú podstate nedielnej pohľadávky. Napr. na nedielne pohľadávky nebude

možné aplikovať § 519, podľa ktorého pohľadávka môže zaniknúť v podiele pripadajúcom na veriteľa, ktorý dlžníkovi odpustil dlh alebo ktorý s ním splynul.

(Druhá hlava – Právne dôvody vzniku záväzkov)

(Prvý diel – Zmluvy)

§ 528

Zmluvy sú jednoznačne najbežnejším právnym dôvodom vzniku záväzkov. Preto sa navrhuje ako úvodné ustanovenie v hlave s názvom „Právne dôvody vzniku záväzkov“ uviesť odkazujúce ustanovenie na právnu úpravu zmlúv. Právna úprava zmlúv je systematizovaná vo všeobecnej časti zákony pri právnych úkonoch, nakoľko zmluva je dvojstranný alebo viacstranný právny úkon.

(Druhý diel – Spôsobenie škody)

(Prvý oddiel – Všeobecné ustanovenia)

(Základné ustanovenia)

§ 529

(Zodpovednosť za škodu)

Základné pravidlo ukladajúce povinnosť k náhrade škody každému subjektu, ktorý ma postavenie škodcu, t.j. subjektu, ktorému je uložená zodpovednosť za škodu. Vychádza sa z primárneho postavenia zodpovednosti za zavinenie ako východiskového princípu, avšak s výnimkou všeobecnej zodpovednosti za škodu sa princíp zavinenia uplatní iba v prípadoch stanovených zákonom. Vyvrátiteľná právna domnienka prezumpcie nedbanlivosti ako jedného z predpokladov vzniku zodpovednosti za škodu, aplikovateľná paušálne na všetky prípady zodpovednosti za škodu založené na princípe zavinenia, ostáva v záujme vyššej ochrany poškodeného zachovaná, neobmedzuje sa však ako pôvodné výkladové pravidlo iba na nevedomú nedbanlivosť.

§ 530

Ustanovenie zavádza pojem škoda ako zastrešujúci termín tak pre majetkovú ako aj nemajetkovú ujmu, čím reaguje na nekonzistentnosť normatívneho používania tohto pojmu v civilnoprávných predpisoch a zároveň sa v časti terminologického označenia inšpiruje zahraničnými právnymi poriadkami rovnako ako európskymi soft law iniciatívami (PETL, DCFR).

Druhým odsekom, ktorý reaguje na doterajšie príliš úzke poňatie náhrady nemajetkovej ujmy v zákone č. 40/1964 Zb., je vytvorená možnosť širšieho rozsahu jej náhrady. Zároveň sú však vymedzené hranice jej kompenzácie, ktoré predstavuje dohoda škodcu s poškodeným (príp. zmluva v prospech tretej osoby) a osobitné zákonné ustanovenie ukladajúce zodpovednosť za nemajetkovú škodu, povinnosť nahradiť nemajetkovú škodu príp. povinnosť poskytnúť plnenie, ktoré má povahu nemajetkovej škody (bolestné, sťaženie spoločenského uplatnenia a pod.).

§ 531

(Vylúčenie a obmedzenie zodpovednosti)

Ustanovenie zakotvuje pravidlá týkajúce sa možnosti jednostrannej a dvojstrannej čiastočnej limitácie príp. úplného vylúčenia zodpovednosti za škodu. Pre jednostranné vylúčenie a obmedzenie zodpovednosti za škodu platí, že ex ante ani ex post nie sú prejavy vôle škodcu ako osoby zodpovedajúcej sa škodu smerujúce k obmedzeniu alebo vylúčeniu svojej zodpovednosti prípustné, t.j. takýmto konaním sa škodca zodpovednosti nezbaví ani ju nelimituje (napr. oznámenia typu „Za odložené veci nezodpovedáme“). V prípade dvojstranného vylúčenia alebo obmedzenia zodpovednosti za škodu platí, že v súlade so

zásadou autonómie vôle subjektov sa škodca s poškodeným môžu dohodnúť ex ante (pred porušením povinnosti) ako aj ex post na vylúčení alebo obmedzení zodpovednosti za škodu s výnimkou takéhoto dojednania, ktoré ex ante (nie však už ex post) nie je možné uskutočniť v prípade spôsobenia škody úmyselne alebo z hrubej nedbanlivosti.

§ 532

(Ochrana pred hroziacou škodou)

Návrh vychádza čiastočne z pôvodnej úpravy, pričom tomu, kto je ohrozený vznikom škody, priznáva právo zakročiť na jej odvrátenie (odvracanie hroziacej škody možno však realizovať iba spôsobom a za podmienok vyplývajúcich zo zákona, ak v konkrétnom prípade zákon takéto obmedzenia stanovuje). Návrh špecifikuje, kedy má subjekt zakročovaciu povinnosť vo vzťahu ku škode, ktorá hrozí inému.

§ 533

(Spoluúčasť poškodeného na spôsobení škody)

Ak k vzniku škody alebo k zvýšeniu jej rozsahu viedli i okolnosti, ktoré možno pričítať na ťarchu poškodenému (ide o širší okruh skutočností, ktoré možno poškodenému pričítať, nielen jeho zavinenie), škodca sa v rozsahu, v ktorom sa na vzniku škody alebo na zvýšení jej rozsahu podieľali tieto skutočnosti, zbavuje svojej zodpovednosti, pričom v tomto rozsahu sa redukuje i rozsah náhrady škody, ktorú je povinný poškodenému nahradiť.

Uvedené ustanovenie je modifikované pravidlom, podľa ktorého, ak sa okolnosti na strane poškodeného podieľali na vzniku alebo zväčšení škody zanedbateľným spôsobom, zodpovednosť škodcu trvá v celom rozsahu. Obdobne ak sa okolnosti na strane škodcu podieľali na vzniku alebo zväčšení rozsahu škody zanedbateľným spôsobom, nevzniká povinnosť škodcu nahradiť poškodenému vzniknutú škodu.

§ 534

(Postih)

Ustanovenie zakotvuje právo následného regresu škodcu ako subjektu v zmysle § 529 ods. 1 voči subjektu, ktorý škodu reálne spôsobil (ustanovenie je formulované širšie a neviaže sa iba na zavinené spôsobenie škody vyplývajúce z doterajšieho § 440 OZ). Pôjde najmä o prípady zodpovednosti škodcu založené na jeho objektívnej zodpovednosti bez toho, aby reálne sám škodu spôsobil, príp. prípady zodpovednosti za pomocníka.

(Zodpovednosť viacerých osôb)

§ 535

(Spoločná zodpovednosť)

Ustanovenie zakotvuje solidárnu zodpovednosť škodcov, v prípade, ak je vznik škody dôsledkom spoločného (spoločne koordinovaného) konania viacerých subjektov.

§ 536

(Súbežná zodpovednosť)

Ustanovenie zakotvuje solidárnu zodpovednosť škodcov v prípade, ak dôsledkom viacerých na sebe nezávislých (samostatných) príčin je vznik škody. Nie je pritom relevantné, či k daným skutočnostiam vedúcim k vzniku škody došlo v rovnakom čase, relevantným je fakt, že ich pôsobením došlo k vzniku tej istej škody. Solidarita sa uplatní tak v prípade, ak by každá príčina spôsobila celú škodu, ako aj v prípade, ak by každá z príčin sama o sebe nevedla k vzniku škody, avšak kumulácia týchto príčin vznik škody spôsobila.

§ 537

(Alternatívna zodpovednosť)

Ustanovenie zakotvuje solidárnu zodpovednosť škodcov v prípade, ak z viacerých do úvahy prichádzajúcich príčin vzniku škody, nie je možné s určitosťou ustáliť tú, ktorá škodu spôsobila, pričom je zrejmé, že niektorá z týchto súčasne pôsobiacich avšak samostatných príčin škodu spôsobila (traja poľovníci vystrelia rovnakým smerom, jedna zo striel zasiahne turistu, ostatné dve ho minú, nie je však možné zistiť, komu patrila strela, ktorá turistu zasiahla).

§ 538

(Neurčitá dielčia zodpovednosť)

Ustanovenie rieši prípady, ak škoda bola spôsobená viacerými samostatnými príčinami súčasne, pričom je zrejmé, že každá z príčin sama o sebe prispela k vzniku škody v určitom rozsahu, nie je však možné určiť ani pravdepodobnú mieru, ktorou každá z týchto príčin k vzniku škody prispela. V tomto prípade osoby, ktoré by inak zodpovedali za škodu spôsobenú týmito príčinami, zodpovedajú za ňu proporcionálne rovnakým dielom.

§ 539

(Iné prípady zodpovednosti viacerých osôb)

Prvý odsek ustanovenia zakotvuje solidárnu zodpovednosť škodcov v prípade multiplicity príčin, ktoré spôsobili škodu, avšak nie sú upravené v § 534 až 537 s výnimkou subjektov, ktoré boli nevedomými účastníkmi (nevedomými prispievateľmi k vzniku škody), nevedomými podnecovateľmi alebo nevedomými podporovateľmi, poskytujúcimi škodcovi materiálnu alebo inú pomoc a podporu. Tieto osoby zodpovedajú za škodu len podľa svojej účasti na spôsobení škody.

§ 540

(Solidárna a delená zodpovednosť)

Ustanovenie preberá doterajšiu právnu úpravu s legislatívno-technickými zmenami (najmä zúženie rozsahu oprávnenia súdu založiť delenú zodpovednosť škodcov iba v prípadoch existencie závažného dôvodu, nestačí iba odôvodnenosť prípadu). Druhý odsek upravuje prípady, v ktorých nie je možné rozhodnúť o rozdelení zodpovednosti ani zo závažných dôvodov a je vždy potrebné vychádzať zo solidarity škodcov. Ide o prípady súbežne zodpovedných škodcov (§ 536), vedomého účastníka na spôsobení škody (subjekt, ktorý sa priamo na spôsobení škody nemusel zúčastňovať avšak k jej vzniku prispel napr. organizovaním, zosnovaním alebo riadením priameho škodcu), podnecovateľa (subjekt, ktorý podnecoval/nabádal k protiprávnemu konaniu) alebo podporovateľa (subjekt, ktorý poskytuje materiálnu alebo imateriálnu podporu priameho škodcu).

§ 541

(Vzájomné vyporiadanie)

Preberá sa doterajšia právna úprava.

(Okolnosti vylučujúce zodpovednosť)

§ 542 - § 545

Vo vzťahu k právnej úprave okolností vylučujúcich zodpovednosť sa čiastočne vychádza z doterajšej právnej úpravy s legislatívno-technickými zmenami pôvodnej právnej úpravy a doplneniami explicitnej úpravy ďalších okolností vylučujúcich zodpovednosť (súhlas poškodeného, konanie na vlastné nebezpečenstvo). Uvedená úprava nepredstavuje uzavretý systém okolností vylučujúcich zodpovednosť. Pokiaľ ide o súhlas poškodeného, treba ho odlišovať od vylúčenia zodpovednosti podľa § 531. Vylúčenie zodpovednosti sa totiž týka

budúcej možnej škody, pri súhlase poškodeného ide ale konkrétnu, vopred známu, resp. istú škodu. Ak sa odberateľ a dodávateľ stavby v zmluve dohodli, že dodávateľ nezodpovedá za škodu, ktorú môže spôsobiť pri výstavbe, pôjde o situáciu podľa § 531. Ak však pacient súhlasí s tým, aby mu amputovali končatinu, ide o prípad podľa § 544

(Druhý diel – Všeobecná zodpovednosť za škodu)

§ 546

(Škoda spôsobená konaním v rozpore s dobrými mravmi)

Preberá sa doterajšia právna úprava s legislatívno-technickými zmenami. Skutková podstata zodpovednosti za škodu spôsobenú úmyselným konaním v rozpore s dobrými mravmi predchádza z hľadiska systematického usporiadania jednotlivých skutkových podstát skutkovej podstate zodpovednosti za škodu spôsobenej zavineným protiprávnym konaním, čím sa zvýrazňuje metaprávny pôvod inštitútu dobrých mravov.

§ 547

(Škoda spôsobená protiprávnym konaním)

Ustanovenie upravuje v nadväznosti na skutkovú podstatu zodpovednosti za škodu spôsobenú konaním v rozpore s dobrými mravmi ďalšie dve základné (východiskové) všeobecné skutkové podstaty – zavinené protiprávne porušenie absolútneho práva (život, zdravie, vlastnícke právo a pod.) a zavinené porušenie ochranného účelu právnej normy. Inšpiračným zdrojom § 547 je ustanovenie § 823 nemeckého BGB.

(Tretí oddiel – Osobitná zodpovednosť za škodu)

(Zodpovednosť za škodu spôsobenú zdrojom nebezpečenstva)

§ 548

(Zodpovednosť za škodu pri prevádzkovaní podniku)

Navrhovaná právna úprava vyjadruje záujem na tom, aby bolo objektívnou zodpovednosťou postihované každé prevádzkové konanie, ktoré zasiahne do chráneného záujmu. Prevádzka v každej svojej zložke zodpovedá ako celok za negatívny následok vlastnej činnosti. Postihované by nemalo však byť konanie, ktoré je štandardným v miestnych pomeroch a hoci spôsobuje škodu (najmä majetkovú), jej kompenzácia by mala disproporčný efekt v rámci rovných občianskoprávných vzťahov. Zároveň by sa takáto zodpovednosť mala vzťahovať aj na prevádzky, ktoré obsahovo zodpovedajú tomuto pojmu, hoci ide napr. o nepovolené podnikanie. Okrem toho, by do rozsahu mali spadať aj organizované činnosti iných subjektov ako podnikateľov – profesijné a ďalšie organizácie. Rozsah pôvodného § 420a OZ, aspoň pokiaľ ide o ods. 2 písm. a) a b) by mal byť zachovaný a postihnuteľný zjednocujúcim vyjadrením, ktoré by pojímalo všetky škodné vplyvy prevádzky (či už na okolie ako emisie prevádzky) alebo prevádzková činnosť osôb a vecí. Vo vzťahu k písm. c) pôvodného ustanovenia sa nejaví ako odôvodnené ho zaradiť do režimu kompenzácie pri prevádzkovej činnosti.

Liberačným dôvodom navrhovanej právnej úpravy je zachovanie štandardu náležitej starostlivosti (štandardnosti postupu) na strane prevádzkovateľa, t.j. riadna činnosť vyvolávajúca škodu týmto ustanovením postihovaná nie je.

(Zodpovednosť za škodu pri prevádzke dopravných prostriedkov)

§ 549 - § 554

Preberá sa doterajšia právna úprava s legislatívno-technickými zmenami.

V prvom ustanovení je do samostatného odseku (3) vyčlenená úprava liberačného dôvodu pri tzv. vonkajších okolnostiach prevádzky, za účelom odstránenia pochybností o jeho uplatniteľnosti pre vnútorné okolnosti prevádzky.

Ďalej, formulačne bol termín „úsilia, ktoré možno požadovať“, nahradený zjednodušeným „náležitým úsilím“, ktoré by malo obsahovo korešpondovať objektivizujúcej interpretácii pôvodného vyjadrenia liberačného dôvodu. Zavádza sa prezumpcia vlastníka ako prevádzkovateľa v prípadoch pochybností o osobe prevádzkovateľa.

V rámci úpravy rozsahu zodpovednosti za škodu sa text osobitnej úpravy obmedzuje iba na osobitnú problematiku vecí, ktoré nebolo možné opatrovať a boli stratené alebo odcudzené. Obsahovo k zmene nedochádza.

§ 555

(Zodpovednosť za škodu pri mimoriadne nebezpečnej prevádzke)

Skutková podstata zodpovednosti za škodu pri mimoriadne nebezpečnej prevádzke, je na rozdiel od pôvodnej úpravy odkazujúcej na právnu úpravu zodpovednosti za škodu spôsobenú povahou prevádzky dopravného prostriedku upravená osobitnými pravidlami, v súlade s ktorými zodpovedá prevádzkovateľ mimoriadne nebezpečnej prevádzky za škodu, ktorá bola vyvolaná pôsobením zdroja zvýšená nebezpečenstva, ktorým sa navonok prejavuje práve mimoriadna nebezpečnosť danej prevádzky. Odlišne od pôvodnej úpravy je koncipovaná liberácia prevádzkovateľa, ktorý sa zodpovednosti zbaví, ak preukáže, že ku škode došlo v dôsledku vyššej moci (vzhľadom na charakter vyššej moci ako externej skutočnosti nemajúcej pôvod v prevádzke, sa prevádzkovateľ nemôže zodpovednosti zbaviť, ak škoda mala pôvod v prevádzke). Návrh neobsahuje demonštratívny výpočet prevádzok mimoriadne nebezpečného charakteru ani výpočet prevádzok, u ktorých by sa ich mimoriadna nebezpečnosť prezumovala, naopak ponecháva kvalifikáciu charakteru prevádzky vzhľadom na vývoj vedy a techniky posúdeniu súdnej praxe.

(Zodpovednosť za škodu na vnesených veciach)

§ 556 - § 558

Základná kostra skutkovej podstaty zodpovednosti za škodu na vnesených veciach vychádza z pôvodnej právnej úpravy tohto inštitútu s legislatívno-technickými zmenami a doplneniami, inšpirovanými predovšetkým právnou úpravou nemeckého BGB, ktorá svoj inšpiračný zdroj našla v Dohovore Rady Európy o zodpovednosti ubytovateľa za veci vnesené jeho hosťami. Odlišne od pôvodnej úpravy sú formulované liberačné dôvody, v rámci pôvodnej úpravy ktorých bola zodpovednosť prevádzkovateľa (i v porovnaní so štandardom úpravy tohto inštitútu v zahraničných právnych poriadkoch – Nemecko, Taliansko, Španielsko, Estónsko, Poľsko a pod.) príliš prísna. Novoformulované znenie liberačného dôvodu „vyššej moci“ nahrádzajúce liberačný dôvod „ibaže by ku škode došlo aj inak“ vylúčilo zo zodpovednosti prevádzkovateľa „mimoprevádzkový“ vonkajší zásah, kedy sa na vzniku škody nepodieľala povaha prevádzky. Okruh liberačných dôvodov dopĺňajú liberačné dôvody spôsobenia škody poškodeným hosťom alebo tzv. sprevádzajúcou osobou.

Návrh vychádza z maximalizácie náhrady škody, pričom limitácia rozsahu náhrady škody sa vzťahuje na všetky veci, ktoré spadajú do kategórie vnesených vecí bez ohľadu na ich povahu (pôvodná úprava § 434 OZ 1964 limitovala výšku náhrady škody iba vo vzťahu ku klenotom, peniazom a iným cennostiam) a obmedzenie výšky náhrady škody sa v navrhovanej úprave odvíja od ceny konkrétneho ubytovania.

Vo vzťahu k uplatneniu práva na náhradu škody návrh explicitne formuluje nepriaznivý následok, spojený s márnym uplynutím lehoty bez zbytočného odkladu, ktorá v predošlej právnej úprave vo vzťahu k lehote „bez zbytočného odkladu“ absentovala, čím došlo k vyriešeniu interpretačných rozporov viažucich sa k § 436 OZ o charakter tejto lehoty ako poriadkovej alebo prekluzívnej.

(Zodpovednosť za škodu na odložených veciach)

§ 559 - § 562

Právna úprava skutkovej podstaty zodpovednosti za škodu na odložených veciach vychádza z pôvodnej právnej úpravy tohto inštitútu s nevyhnutnými legislatívno-technickými zmenami a doplneniami reagujúcimi najmä na doterajšie judikatúrne závery o charaktere dotknutých garáží a prevádzok podobného druhu ako strážených, na systematické odčlenenie od skutkovej podstaty zodpovednosti za vnesené veci, na precizáciu liberačných dôvodov a úpravu charakteru lehôt na uplatnenie práva na náhradu škody.

(Zodpovednosť za škodu spôsobenú zvierat'om a vecou)

§ 563

(Zodpovednosť za škodu spôsobenú zvierat'om)

Návrh zavádza novú skutkovú podstatu zodpovednosti za škodu spôsobenú zvierat'om ako objektívnu zodpovednosť bez ohľadu na zavinenie zodpovedného subjektu, ktorým je vo vzťahu k zvierat'u ekvivalent „prevádzkovateľa“. Ak takýto subjekt nemožno žiadnym spôsobom určiť prezumuje sa, že je týmto subjektom vlastník zvierat'a. Liberačným dôvodom je vynaloženie náležitej starostlivosti, pričom štandard náležitej starostlivosti u zodpovedných subjektov môže byť vzhľadom na ich rôzne postavenie odlišný. Navrhované ustanovenie je všeobecnou právnou úpravou zodpovednosti za škodu spôsobenú zvierat'om, touto úpravou nie sú dotknuté prípady spôsobenia škody niektorými druhmi zvierat upravené v osobitných právnych predpisoch.

(Zodpovednosť za škodu spôsobenú vecou)

§ 564

Modifikované ustanovenie pôvodnej úpravy § 421a OZ, ktoré vzhľadom na svoje veľmi prísne poňatie zodpovednosti subjektov, ktoré pri plnení povinnosti použili prístroj alebo inú vec, nezodpovedalo vzhľadom na historické konotácie pôvodu daného ustanovenia, súčasným zmeneným spoločenským podmienkam. Z uvedeného dôvodu sa navrhuje zmiernenie zodpovednostnej záťaže dotknutých osôb obmedzením zodpovednosti na situácie, ak škoda bola spôsobená nie samotnou povahou použitej veci ale vadou takejto veci.

§ 565

Inšpiračným zdrojom navrhovaného ustanovenia je § 2937 českého OZ. Doplnený je terminologický aspekt „vec bezprostredne neovládaná človekom“, keďže väzba použitá v českom OZ „ak spôsobí škodu vec sama od seba“ je zrejme ťažšie uchopiteľná. Zároveň je nad rámec inšpiračného zdroja liberačný dôvod svojím samostatným vyčlenením uplatniteľný aj na osobu spoluzodpovednú podľa ods. 2 (užívateľ/vlastník).

§ 566

(Zodpovednosť za škodu spôsobenú stavbou)

Inšpiračným zdrojom navrhovaného ustanovenia je § 2938 českého OZ. Oproti inšpiračnému zdroju sa úprava rozširuje o „iné diela“ ako trvalé stavby (napr. rôzne rozsiahle hnutelné veci, unimobunky, skulptúry a pod) a dopĺňa sa solidárna spoluzodpovednosť vlastníka pozemku, ak je vlastník stavby/diela neznámy.

(Zodpovednosť za iného)

§ 567

(Zodpovednosť za škodu spôsobenú pomocníkom)

Návrh pri úprave zodpovednosti za škodu pri konaní pomocníka rozlišuje medzi užším a širším poňatím pomocníka (nesamostatný a samostatný pomocník). V prípade nesamostatného pomocníka zodpovedá princípál za škodu spôsobenú pomocníkom, akoby škodu spôsobil sám, t.j. porušenie povinnosti pomocníka sa pričíta princípálovi. V prípade samostatného pomocníka sa zodpovednosť princípála obmedzuje iba na culpa in eligendo (zodpovednosť za nedodržanie náležitej starostlivosti pri výbere a dohľade).

Druhý odsek pripúšťa samostatnú zodpovednosť pomocníka za škodu voči poškodenej tretej osobe, ktorú doterajšia právna úprava vylučovala. Za spôsobenú škodu zodpovedá tretej osobe i pomocník, ktorý je zamestnancom; vzhľadom na kompromisné akceptovanie zvýšenej ochrany zamestnanca v pracovnoprávných vzťahoch sa však jeho samostatná zodpovednosť voči tretej osobe obmedzuje maximálne do rozsahu stanoveného pracovnoprávnymi predpismi, pričom sa z dôvodu ochrany zamestnanca tento rozsah započítava na jeho zodpovednosť voči zamestnancovi, čím sa docieľa, že nebude zodpovedný či už voči poškodenému, alebo zamestnávateľovi vo väčšom rozsahu, ako pripúšťa pracovné právo.

(Zodpovednosť za škodu spôsobenú tým, kto nemôže posúdiť následky svojho konania)

§ 568 - § 569

Preberá sa doterajšia právna úprava s legislatívno-technickými úpravami.

§ 570

(Zodpovednosť za škodu spôsobenú informáciou alebo radou)

Návrh upravuje novú samostatnú skutkovú podstatu zodpovednosti za škodu spôsobenú nesprávnou, neúplnou alebo škodlivou informáciou alebo radou, ktorá zaťažuje dve odlišné skupiny subjektov:

a) profesionálov (príslušníci určitého stavu, profesie alebo povolania) a osoby, ktoré sa ako profesionáli v určitej oblasti prezentujú – tieto subjekty zodpovedajú objektívne, pričom zodpovednosti sa zbavia, ak preukážu, že pri poskytovaní informácie alebo rady postupovali s náležitou starostlivosťou.

b) iné osoby poskytujúce informáciu alebo radu – tieto subjekty zodpovedajú na základe subjektívnej zodpovednosti za kvalifikované zavinenie („ak škodu spôsobili vedome“).

(Štvrtý oddiel – Náhrada škody)

(Všeobecné ustanovenia)

§ 571

(Náhrada majetkovej škody)

Spôsob náhrady majetkovej škody (uviedenie do pôvodného stavu alebo relutárna náhrada) sa odvíja od voľby poškodeného s obmedzením práva voľby poškodeného v prípade, ak uviedenie do pôvodného stavu nie je dobre možné. V tomto prípade prichádza do úvahy iba poskytnutie relutárnej náhrady.

Dopĺňa sa ustanovenie, výslovne riešiacie spôsob náhrady škody v situáciách, kedy škoda spočíva vo vzniku dlhu.

§ 572

(Odčinenie nemajetkovej škody)

Primerané zadost'ucinenie ako forma odčinenia („náhrady“) nemajetkovej škody sa poskytuje v peňažnom vyjadrení iba v prípade, ak by iný spôsob zadost'ucinenia (napr. ospravedlnenie) nebol dostačujúci a schopný zaistiť skutočné a účinné odčinenie nemajetkovej škody.

§ 573

Účelom navrhovaného ustanovenia je umožniť poškodenému dosiahnuť náhradu škody i v prípadoch, kedy nie je možné výšku škody presne určiť vôbec alebo by ju bolo možné presne určiť iba s nepomernými ťažkosťami. Úprava tak reaguje aj na absenciu výslovnej úpravy v procesných predpisoch.

§ 574

Ustanovenie vychádza z doterajšej právnej úpravy s nevyhnutnými spresneniami a doplneniami.

§ 575

Vzhľadom na špecifické postavenie zvierat'a je explicitne zakotvená povinnosť škodcu nahradiť účelne vynaložené náklady spojené so starostlivosťou o zdravie zvierat'a, ktoré môžu i podstatne presiahnuť obvyklú cenu zvierat'a.

§ 576

Navrhované ustanovenie ukladá škodcovi povinnosť nahradiť nemajetkovú škodu, ktorú spôsobil úmyselne alebo z túžby ničiť, ublížiť alebo z inej obzvlášť zavrhnutiahodnej pohnútky tak priamo poškodenému subjektu rovnako ako i nepriamo poškodenému, ktorému vznikla nemajetková škoda ako tzv. reflexná škoda.

§ 577

(Zníženie náhrady)

Preberá sa doterajšia úprava moderačného oprávnenia súdu s legislatívno-technickými zmenami a doplneniami.

§ 578

Preberá sa doterajšia právna úprava s legislatívno-technickými spresneniami.

§ 579

(Náhrada škody pri zásahu do osobnosti človeka)

Navrhovaným ustanovením, nadväzujúcim na navrhovaný § 530 ods. 2, došlo k odstráneniu dvojkoľajnosti uplatňovania satisfakčného nároku vo forme finančného zadost'ucinenia za neoprávnený zásah do práva na ochranu osobnosti na jednej strane a práva na náhradu nemajetkovej ujmy (bolestné, sťaženie spoločenského uplatnenia) z titulu ujmy spôsobenej na zdraví. V rámci právnej úpravy osobnostných práv ostáva naďalej zachovaná úprava zdržovacej a odstraňovacej povinnosti, právna úprava satisfakčnej povinnosti je však riešená v rámci režimu náhrady škody a podriadená pravidlám tohto režimu.

Úprava prvého odseku je s prihliadnutím na špecifiká právnických osôb primerane aplikovateľná i v prípade zásahu do tých práv právnickej osoby, ktoré sú obdobou osobnosti človeka.

(Náhrada škody pri ublížení na zdraví a pri usmrtení)

§ 580

Ustanovenie vychádza z pôvodnej právnej úpravy s legislatívno-technickými zmenami a doplneniami.

§ 581

Preberá sa doterajšia právna úprava s legislatívno-technickou precizáciou.

§ 582

Preberá sa doterajšia právna úprava s legislatívno-technickou precizáciou.

§ 583

Ustanovenie opúšťa pôvodnú z hľadiska ochrany poškodeného nevyhovujúcu naviazanosť právnej úpravy kvantifikácie výšky náhrady straty na zárobku počas pracovnej neschopnosti poškodeného na predpisy o sociálnom poistení a nahrádza túto úpravu takou, ktorá zohľadňuje rozsah skutočne utrpenej škody a jej spravodlivej náhrady.

§ 584

Ustanovenie opúšťa pôvodnú z hľadiska ochrany poškodeného nevyhovujúcu naviazanosť právnej úpravy kvantifikácie výšky náhrady straty na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti poškodeného na predpisy o sociálnom poistení a nahrádza (i s nevyhnutnou precizáciou) túto úpravu takou, ktorá zohľadňuje rozsah skutočne utrpenej škody a jej spravodlivej náhrady.

§ 585

Preberá sa doterajšia právna úprava s legislatívno-technickými upresneniami.

§ 586

Na základe pravidla § 586 sa poskytuje náhrada reflexnej škody sekundárnej obete, spočívajúcej v tom, o čo táto nepriamo poškodená osoba stratou bezodplatného vykonávania práce priamo poškodeným pre ňu v domácnosti alebo v podniku prišla.

§ 587

Návrh vychádza z pôvodnej právnej úpravy s nevyhnutnými legislatívno-technickými zmenami a doplneniami.

§ 588

Ustanovenie stanovuje pravidlá pri výpočte náhrady

§ 589

Navrhované ustanovenie umožňuje súdu na žiadosť poškodeného a za splnenia podmienky existencie dôležitého dôvodu priznať peňažné dávky náhrad uhradzované typicky vo forme peňažného dôchodku, vo forme jednorazového plnenia. Postup upravený v § 589 však nebráni tomu, aby takéto jednorazové odškodné bolo i bez ingerencie súdu poskytnuté na základe dohody škodcu a poškodeného.

(Osobitné ustanovenia o náhrade škody)

§ 590

(Náhrada nemajetkovej škody sekundárných obetí)

Návrh v rámci náhradoškodových vzťahov explicitne zakotvuje právo osôb, odlišných od primárneho (priameho) poškodeného požadovať náhradu za utrpenú nemajetkovú škodu, ktorá vznikla v priamej nadväznosti na škodu priameho poškodeného, pričom škodou

priameho poškodeného môže byť smrť alebo ObZvlášť závažné ublíženie na zdraví. Ustanovenie § 590 nie je samostatnou skutkovou podstatou, na jeho aktiváciu je potrebné, aby vo vzťahu usmrtenia alebo ObZvlášť závažného ublíženia na zdraví primárne poškodeného došlo k naplneniu predpokladov vzniku niektorej zo skutkových podstát zodpovednosti za škodu.

§ 591

(Náhrada škody pri právach duševného vlastníctva)

Preberá sa doterajšia právna úprava.

(Tretí diel – Bezdôvodné obohatenie)

§ 592

(Bezdôvodné obohatenie)

Doterajšia úprava bezdôvodného obohatenia prešla zásadnou zmenou. Po vzore nemeckej právnej úpravy rozlišuje medzi bezdôvodným obohatením na základe plnenia a bezdôvodným obohatením inak. Vzorom právnej úpravy bola aj česká právna úprava. Odsek 1 už bezdôvodné obohatenie neobmedzuje len na plnenie (teda na to, čo jedna osoba plnila druhej), ale pokrýva aj obohatenie, ktoré vzniklo v dôsledku iných skutočností ako len plnenia (napr. ušetrené náklady). Odsek 2 rieši doterajšiu otázku, či výpočet prípadov bezdôvodného obohatenia je taxatívny alebo nie. Medzi tieto prípady sa výslovne dopĺňa aj plnenie z právneho dôvodu, ktorý nenastal a protiprávne užitie a zhodnotenie cudzej veci. Odsek 3 spresňuje úpravu bezdôvodného obohatenia, ktoré vzniklo v dôsledku plnenia na dôvod, ktorý nenastal. Obohatená osoba je povinná obohatenie vydať len v prípade, ak sa pri plnení dalo rozumne predpokladať, že obohatenie bude treba vrátiť, ak dôvod plnenia nenastane. Typicky môže ísť napr. o poskytnutie daru snúbencovi, ak ku svadbe nedôjde.

§ 593

(Bezdôvodné obohatenie v dôsledku plnenia a tretie osoby)

Ustanovenie upravuje niektoré situácie, v ktorých dochádza pri bezdôvodnom obohatení k účasti tretej strany. Právna úprava nerieši účasť tretej osoby pri obohatení komplexne, vzhľadom na možnosť rozdielnych situácií. Iné ustanovenia výslovne upravujú povinnosti tretej osoby vydať obohatenie (§ 599 ods. 1 veta druhá).

V odseku 1 sa spresňuje doterajšia skutková podstata bezdôvodného obohatenia plnenia iným tak, aby akákoľvek dohoda o plnení za iného nevedie k jeho bezdôvodnému obohateniu (na úkor osoby, ktorá plnila), ale vzájomné nároky sa majú vysporiadať podľa zmluvných pravidiel.

Odsek 2 mení doterajšiu prax, podľa ktorej sa ukrátený mohol vydania bezdôvodného obohatenia domáhať len voči osobe, ktorej bolo plnenie určené (spravidla osoba, ktorej plnil). Ak však v dôsledku tohto plnenia bola obohatená aj iná osoba (vlastník predmetu, ktorý bol opravovaný na základe neplatnej zmluvy), nebolo pravidla možné uplatniť si nárok aj voči tejto osobe. Navrhovaná právna úprava ma naďalej umožňovať vyporiadanie majetkových presunov v zásade len medzi tými účastníkmi, ktorí k danému majetkovému presunu dali dôvod (primárne obohatený a ten, na úkor koho k obohateniu došlo), avšak priznáva sa právo toho, na úkor koho došlo k obohateniu, aby vo výnimočných prípadoch mal nárok aj voči tretej osobe (nepriamo obohatenej). Tým má byť táto osoba chránená pred insolvenčným rizikom primárne obohateného subjektu.

Odsek 3 ďalej uvádza, že ak bol príjemca plnenia nedobromyseľný, je povinný vydať obohatenie aj akejkol'vek tretej osobe, na úkor ktorej k nemu došlo (napríklad ostatných podielových spoluvlastníkov).

Navrhovaná právna úprava reguluje iba obligačný vzťah. Prípadný reivindikačný nárok, resp. nároky zo spracovania cudzej veci nie sú touto úpravou dotknuté a ukrátený ich môže uplatniť i keď uvedené podmienky nie sú splnené.

§ 594

(Vylúčenie bezdôvodného obohatenia)

Ak napriek tomu, že formálne k obohateniu došlo, v niektorých prípadoch ho nebude potrebné ho vydať. Napríklad ak dodávateľ sám vadu opraví, nemôže sa následne domáhať náhrady len preto, že objednávateľ vadu vôbec nevytkol [odsek 1 písm. a)], alebo ak predávajúci predá alkohol maloletému na úver, nemôže od neho po jeho požití maloletým žiadať bezdôvodné obohatenie, ktoré vzniklo plnením z neplatného právneho dôvodu [odsek 1 písm. c)]. Odsek 2 upravuje prípady tzv. vnúteného obohatenia. Dopadá napríklad na situácie, ak niekto inému niečo vedome opraví alebo zhodnotí bez toho, aby mal na to súhlas. V takom prípade sa nebude môcť domáhať vydania bezdôvodného obohatenia s výnimkou toho, čo obohatený ušetril na svojich nákladoch. Odsek 2 upravuje generálnu klauzulu vylučujúcu možnosť uplatniť si nárok na bezdôvodné obohatenie. Z odseku 3 vyplýva, že nestačí rozpor s dobrými mravmi, ale tento rozpor musí byť kvalifikovaný („zjavne“). Typicky pôjde o prípady, kedy priznanie nároku na bezdôvodné obohatenie by len motivovalo strany k nepoctivému správaniu sa alebo k zjavnému obchádzaniu pravidiel verejného práva (napríklad verejného obstarávania, rozpočtových pravidiel a podobne).

§ 595

(Vydanie bezdôvodného obohatenia)

Oproti doterajšej úprave sa dopĺňa odsek 3, ktorého účelom je zohľadňovanie hypotetickej vôle zmluvných strán. Podobne, ako § 598 pri neplatných zmluvách, vychádza zo záveru, že pri dohode o cene, ktorú si strany dohodli napr. v neplatnej zmluve, strany zohľadnili všetky okolnosti a táto cena najlepšie zodpovedá ich záujmom. Preto by takáto cenová dohoda, i keď neplatná, mala byť smerodajná pre určenie bezdôvodného obohatenia. Zároveň sa tým zamedzí tomu, aby ukrátený dostal viac alebo menej než to, na koľko si svoje plnenie sám cenil. Tá istá myšlienka by podľa návrhu mala platiť aj v prípade, ak ide o bezdôvodné obohatenie iné, ako na základe neplatnej zmluvy. Musí však ísť o dohodu, ktorá bola, resp. by bola uzatvorená v súlade s právom (teda neobsahuje neprimerané podmienky, nezneužíva nevedomosť či nedostatočnú spôsobilosť niektorej zo zmluvných strán a nie je v rozpore s cenovými predpismi). Nemusí však ísť o skutočne uzatvorenú dohodu. Zákon umožňuje súdu ustáliť výšku obohatenia na základe presvedčivej úvahy o hypotetickej dohode, často napríklad podľa iných zmluvných vzťahov medzi stranami či s tretími osobami.

§ 596

(Právo na náhradu nákladov)

Preberá sa doterajšia úprava.

§ 597

(Rozsah povinnosti vydať bezdôvodné obohatenie)

Na rozdiel od doterajšej úpravy sa stanovuje, že bezdôvodné obohatenie sa vydáva, len ak v čase uplatnenia stále trvá (odpadnutie obohatenia). Ak však bola napr. vec, ktorá bola predmetom bezdôvodného obohatenia, spotrebovaná a obohatený bol dobromyseľný, potom

nie je povinný vydať ani náhradu za takúto vec. Stále však môže byť povinný vydať to, čo spotrebovaním veci ušetril (§ 594 ods. 2 in fine).

§ 598

(Vrátenie plnenia z neplatnej zmluvy)

Vyporiadanie neplatných zmlúv je osobitnou situáciou, ktorá sa od klasických prípadov bezdôvodného obohatenia líši jasným určením dotknutých subjektov, ako aj tým, že ich vôľa musí byť zohľadňovaná pri určovaní predmetu a rozsahu obohatenia. Preto úprava obsahuje osobitné pravidlo pre rozsah povinnosti vydať bezdôvodné obohatenie, obsahujúce aj samostatnú skutkovú podstatu bezdôvodného obohatenia. Základné východisko doterajšej právnej úpravy ostáva nezmenené: strany neplatnej zmluvy sú si povinné vrátiť poskytnuté plnenia. Taktiež sa vychádza z toho, že § 595 a 597 sa na tento prípad plne neuplatnia.

Namiesto slovného spojenia „vrátiť všetko, čo podľa nej dostal“ sa navrhuje použiť spojenie „vráti, čo podľa nej získal“, ako slovo, ktoré:

- vyjadruje, že nemusí ísť o hmotné veci, ktoré účastník zmluvy dostáva, ale aj služby a výkony,
- vymedzuje, že vyporiadanie medzi stranami nemá byť obmedzené len na samotný predmet obohatenia, ale na to, čo sa získalo – a v prípade peňažných náhrad sa ich výška neurčí podľa obvyklej ceny, ale podľa ceny dohodnutej podľa práva – a
- umožňuje zohľadniť mieru vzájomných povinností a saldovanie u takých plnení, ktoré automaticky saldovanie umožňujú. U ostatných prípadov, ktoré nie sú saldovateľné slovo získať znamená dostať. V takých prípadoch sa uplatní všeobecná úprava synalagmatických záväzkov, umožňujúca prípadnú obranu prostredníctvom námietky podľa § 828.

§ 599

(Prevod predmetu obohatenia)

Navrhovaná právna úprava rieši otázku rozsahu povinnosti vydať bezdôvodné obohatenie a dopĺňa úpravu problému označovaného ako odpadnutie obohatenia (§ 597). Vychádza sa z toho, že ak obohatený s predmetom obohatenia disponoval, a nemôže ho už teda vydať in natura, rozsah jeho povinnosti vydať obohatenie bude v konečnom dôsledku závisieť od toho, čo bol alebo nebol dobromyseľný. Voľba medzi povinnosťou vydať obohatenie v rozsahu peňažnej náhrady alebo toho, čo sa dispozíciou s predmetom obohatenia získalo je v prípade príjemcu obohatenia v dobrej viere v jeho rukách, inak v rukách veriteľa. Rozsah peňažnej náhrady sa určí podľa všeobecných pravidiel (§ 597). Právna úprava sa dotýka len kompenzačných obligačných nárokov a nemá vplyv na vecnoprávne nároky.

§ 600

(Bездôvodné obohatenie pri porušení práv duševného vlastníctva)

Preberá sa doterajšia úprava s potrebnými legislatívno-technickými zmenami.

(Štvrtý diel – Konanie bez príkazu)

§ 601

Pri konaní bez príkazu sa ukladá povinnosť postupovať nielen s náležitou starostlivosťou, ale aj v súlade so záujmami, ktoré vyplývajú z vôle osoby, o ktorej záležitosť ide. Vôľa môže byť skutočná (ak konajúci túto vôľu pozná) alebo predpokladaná (ak konajúci vôľu nepozná, ale objektívne ju možno predpokladať). Ustanovenia o konaní bez príkazu sa použijú v prípadoch, ak vzťah medzi konajúcim a osobou, o záležitosť ktorej ide, nie je osobitne upravený.

§ 602

(Povinnosti konajúceho)

Ustanovenie vychádza zo zásady, že pokiaľ je to možné, nik by nemal obstarávať záležitosti iného bez jeho súhlasu. Preto by ho mal ten, kto chce jeho záležitosť obstaráť, vopred informovať a vyčkat' na pokyny. To však nie je potrebné, ak ide o priamo hroziace nebezpečenstvo.

§ 603

(Zodpovednosť konajúceho za škodu)

Zodpovednosť konajúceho za škodu spôsobenú konaním bez príkazu môže byť trojaká. Po prvé, konajúci môže zodpovedať len za škodu spôsobenú úmyselne alebo z hrubej nedbanlivosti (ak odvracal priamo hroziace nebezpečenstvo), pričom je nepodstatné, či konal v rozpore s vôľou ohrozeného (pri priamo hroziacom nebezpečenstve nemožno od konajúceho očakávať, aby sa nad touto vôľou zamýšľal). Ak ale nebezpečenstvo vyvolala vec ohrozeného a konajúci ju poškodil, podľa pravidiel o krajnej núdzi (§ 542) nebude za takúto škodu vôbec zodpovedať. Po druhé, konajúci môže zodpovedať za všetku, aj nezavinенú škodu (ak obstaráva záležitosť iného proti jeho vôli a nešlo o odvrátenie priamo hroziaceho nebezpečenstva). A po tretie, konajúci zodpovedá za všetku zavinenú škodu (ak nešlo o odvrátenie priamo hroziaceho nebezpečenstva, ale konajúci konal v súlade s vôľou osoby, o záležitosť ktorej išlo). Zodpovednosť konajúceho za škodu spôsobenú iným osobám sa spravuje všeobecnou úpravou zodpovednosti za škodu (§ 529 a nasl.).

§ 604

(Náhrada nákladov a škôd vzniknutých konajúcemu)

Ak konajúci odvrátil priamo hroziace nebezpečenstvo, má právo voči ohrozenému na náhradu nákladov a zbavenie dlhov v nevyhnutnom rozsahu alebo v rozsahu, ktorý sa vzhľadom na okolnosti, za ktorých konajúci konal, objektívne javil ako nevyhnutný, a to aj vtedy, ak sa výsledok nedostavil. Vychádza sa totiž z predpokladu, že aj osoba, ktorej hrozilo nebezpečenstvo by tieto náklady a dlhy sama vynaložila, resp. prevzala. Konajúci má zároveň voči tejto osobe aj právo na náhradu skutočnej škody (nie ušlého zisku), najviac však v rozsahu prospechu, ktorý ohrozený odvrátením nebezpečenstva získal (napr. v rozsahu škody, ktorá bola odvrátená). Prípadné právo na náhradu škody voči tomu, kto vyvolal nebezpečenstvo tým nie je dotknuté.

Ak nešlo o odvrátenie hroziaceho nebezpečenstva, ale obstaranie záležitosti bolo v súlade s vôľou osoby, o záležitosť ktorej išlo, má konajúci právo na náhradu nákladov a zbavenie dlhov, avšak najviac v rozsahu prospechu, ktorý táto osoba obstaraním záležitosti získala. Právo na náhradu škody voči tejto osobe v takomto prípade nemá.

V iných prípadoch, t. j. v prípadoch, kde nešlo o odvrátenie hroziaceho nebezpečenstva a konajúci konal v rozpore s vôľou osoby, o záležitosť ktorej išlo, nemá právo na žiadnu náhradu nákladov a zbavenie dlhov, ani na náhradu škody. Môže si však vziať to, čo obstaral, no len ak je to možné bez zhoršenia podstaty vecí. Pre vylúčenie pochybností sa v odseku 5 stanovuje, že odseky 1 až 3 plne vyčerpávajú všetky práva konajúceho voči osobe, o záležitosť ktorej išlo, vzniknuté z bezdôvodného obohatenia.

(Tretia hlava – Zmena záväzkov)

(Prvý diel – Zmena obsahu záväzku)

§ 605

(Dohoda strán)

Preberá sa pôvodné znenie § 516 ods. 1 a 2 s určitými formulačnými odchýlkami.

§ 606

Preberá sa pôvodné znenie § 516 ods. 3 s tým, že sa oproti predchádzajúcej úprave vzťahuje na akúkoľvek tretiu osobu, ktorá poskytla zabezpečenie záväzku. Jej súhlas sa nevyžaduje výslovne k dohode zmluvných strán, ale postačuje akýkoľvek (predchádzajúci alebo následný) súhlas s dohodou ako takou.

§ 607

(Jednostranná zmena zmluvy)

Slovenské právo už v súčasnosti a contrario ustanovuje možnosť jednostrannej zmeny zmluvných podmienok. Ustanovenie § 53 ods. 4 písm. i) OZ v spotrebiteľských zmluvách zakazuje ustanovenia, umožňujúce dodávateľovi „jednostranne zmeniť zmluvné podmienky bez dôvodu dohodnutého v zmluve“. Z uvedeného a contrario vyplýva, že na základe dôvodu dohodnutého v zmluve je takáto jednostranná zmena prípustná. Ustanovenia § 53 ods. 14 a 15 výslovne vylučujú aplikáciu zákazu jednostrannej zmeny zmluvných podmienok na niektoré druhy zmien v určitých sektoroch.

V právnom poriadku však absentuje úprava jednostranných zmien pre iné ako spotrebiteľské vzťahy, resp. absentuje úprava, voči ktorej by citované ustanovenia § 53 OZ mali byť sprísnením.

Navrhuje sa preto zaviesť všeobecná úprava jednostrannej zmeny obsahu zmluvy. Podmienkou je, že takáto možnosť je vopred písomne dohodnutá. Podmienkou samotnej zmeny je ďalej písomné oznámenie druhej strany, poskytnutie primeranej lehoty pred účinnosťou uvedenej zmeny a priznanie práva vypovedať zmluvu.

V spotrebiteľských vzťahoch bude naďalej ako lex specialis platiť podrobnejšia úprava § 99s. V obchodných vzťahoch poskytuje navrhovaná úprava vyššiu mieru flexibility, avšak zároveň aj ochrany druhej zmluvnej strany. V súčasnosti sa jednostranná zmena často realizuje oznámením, ktoré sa považuje za ofertu zmeny zmluvy a pokračujúcim využívaním služieb sa táto oferta považuje za akceptovanú. Navrhovaná úprava poskytuje vyššiu mieru právnej istoty, pretože sa bude vyžadovať poskytnutie primeranej lehoty a druhá strana bude mať výslovnú možnosť zmluvu bezplatne s okamžitou účinnosťou ukončiť.

(Urovnanie)

§ 608 - § 610

Preberá sa pôvodné znenie § 585 až 587 s určitými formulačnými odchýlkami

§ 611

Na rozdiel od predchádzajúcej úpravy zákon výslovne vymedzuje, že pravidlo obsiahnuté v pôvodnom znení § 572 ods. 1 a § 516 ods. 3 sa vzťahuje aj na dohodu o urovnaní. Norma a jej aktuálna modifikácia sú totožné s ustanovením o zániku záväzku dohodou v prípade tzv. privatívnej novácie; pričom z rovnakého princípu vychádza aj ustanovenie o zmene obsahu záväzku dohodou strán.

§ 612

(Omeškanie dlžníka alebo veriteľa)

Pôvodné ustanovenia o zmene v obsahu záväzkov v dôsledku omeškania dlžníka (§ 517 až 521) alebo veriteľa (§ 522 a 523) sa vzhľadom na celkovú koncepčnú zmenu nahrádzajú novými ustanoveniami v rámci osobitnej hlavy o nesplnení a prostriedkoch nápravy.

(Druhý diel - Zmena dlžníka alebo veriteľa)

(Prvý oddiel - Postúpenie pohľadávky)

§ 613

(Zmluva o postúpení pohľadávky)

Preberá sa pôvodné znenie § 524 ods. 1, pričom zákon výslovne uvádza (v súlade s doterajšou právnou teóriou a súdnou praxou), že predmetom postúpenia môže byť aj časť pohľadávky. V záujme efektívneho presadzovania princípu neformálnosti právnych úkonov sa upúšťa od obligatórnej písomnej formy zmluvy o postúpení pohľadávky, čo je považované za prevažujúci európsky legislatívny štandard.

(Predmet postúpenia)

§ 614

Preberá sa pôvodné znenie § 524 ods. 2 s tým, že zákon oproti predchádzajúcej právnej úprave výslovne zdôrazňuje prechod zabezpečenia v rámci práv spojených s pohľadávkou (v súlade s doterajšou právnou teóriou a súdnou praxou).

§ 615

Pri postúpení budúcej pohľadávky zákon vyžaduje adekvátnu určitosť predmetu cesie; ktorá je jednak podmienkou nezameniteľnosti postupovanej budúcej pohľadávky a jednak podmienkou určitosti celého právneho úkonu. Obdobné kritériá sú vymedzené aj pre postúpenie súboru existujúcich alebo budúcich pohľadávok.

§ 616

Preberá sa pôvodné znenie § 525 ods. 1 s doplnením, že negatívna zmena obsahu pohľadávky je relevantná iba na strane dlžníka. Súhlas dlžníka legitimizuje postúpenie aj takých pohľadávok, ktoré sú inak v zmysle ods. 1 nepostupiteľné. Z rovnakého princípu vychádza napr. aj čl. III - 5:109(2) DCFR alebo čl. 11:302 PECL. Ak postúpenie pohľadávky vylučuje právny predpis, je cesia neprípustná.

§ 617

Na rozdiel od predchádzajúcej právnej úpravy (§ 525 ods. 2) sa zavádza pravidlo, že dohoda obmedzujúca alebo zakazujúca cesiu nebráni riadnemu postúpeniu pohľadávky a zakladá iba zodpovednosť postupcu za porušenie takejto dohody. Dôvodom je predovšetkým právna istota a ochrana postupníka, ako aj prevencia rôznych špekulatívnych transakcií a zmluvných klauzúl. Rovnaké pravidlo sa uplatňuje napr. aj v zmysle čl. 6:195 rekodifikovaného maďarského občianskeho zákonníka, § 166 ods. 2 a 3 rekodifikovaného estónskeho zákona o obligáciách; z obdobných princípov vychádza aj čl. III – 5:108 DCFR, čl. 9 Dohovoru OSN o postúpení pohľadávok v medzinárodnom obchode, čl. 6 Dohovoru UNIDROIT o medzinárodnom faktoringu, § 9-401(b) U.C.C. a s určitými výnimkami aj čl. 11:301 PECL, § 405 BGB alebo § 164 ods. 2 ZGB.

§ 618

(Účinky postúpenia)

Výslovné pravidlo o právnych účinkoch cesie odstraňuje interpretačné konflikty, ktoré sa vzťahovali na výklad pôvodného znenia § 526. Účinky postúpenia nie sú ex lege viazané na splnenie žiadnej oznamovacej povinnosti postupcu alebo postupníka. Vznik pohľadávky v prípade účinkov postúpenia budúcej pohľadávky (ods. 2) nie je viazaný na jej splatnosť, ale na reálny vznik práva veriteľa na plnenie (pohľadávka), ktoré v čase svojho vzniku spravidla ešte nie je splatné.

(Oznamovacie povinnosti)

§ 619

V ods. 1 sa precizuje pôvodné znenie § 528 ods. 2. V záujme ochrany právneho postavenia postupníka sa v ods. 2 zavádza osobitná povinnosť postupcu vystaviť postupníkovi na jeho žiadosť písomné potvrdenie o postúpení pohľadávky, ktoré je o.i. jedným z legitimačných nástrojov postupníka, pokiaľ ide o preukázanie cesie dlžníkovi.

§ 620

V ods. 1 sa preberá pôvodné znenie prvej vety § 526 ods. 1 s tým, že už uskutočnené oznámenie môže postupca vziať späť iba so súhlasom toho, koho dlžník na základe oznámenia dôvodne považuje za postupníka. Za nesprávne oznámenie o cesii zodpovedá postupca a pokiaľ nedošlo k jeho riadnemu späťvzatiu, aplikuje sa osobitné ustanovenie o ochrane dlžníka. V ods. 2 sa preberá pôvodné znenie druhej vety § 526 ods. 1, doplnené o možnosť dlžníka vyporiadať sa s veriteľom aj inak ako splnením dlhu. Tento postup však nie je prípustný, ak dlžník v čase plnenia alebo iného vyporiadania dlhu vedel o cesii, teda nekonal dobromyseľne. Za daných okolností nemôže mať plnenie postupcovi účinky splnenia dlhu; to platí aj o inom vyporiadaní sa s postupcom. Ustanovenie odseku 3 precizuje pôvodné znenie § 526 ods. 2 a špecifikuje podmienky preukázania cesie dlžníkovi. V záujme ochrany dlžníka konštruuje ods. 4 pravidlo, podľa ktorého je v prípade postúpenia tej istej pohľadávky jediným veriteľom viacerým osobám voči dlžníkovi účinné to postúpenie, o ktorom sa dozvedel najskôr (prior tempore potior iure).

§ 621

Zavádza sa ochranné ustanovenie vo vzťahu k ručiteľovi, záložcovi a iným osobám odlišným od dlžníka, pokiaľ ide o právne účinky cesie, ktoré vychádza z pôvodného znenia § 307 ods. 3 ObZ.

§ 622

(Ochrana dlžníka)

Dobromyseľný dlžník je ex lege chránený účinkami splnenia dlhu aj v prípade, ak plnil osobe odlišnej od veriteľa, ktorá bola relevantne označená za postupníka. Toto pravidlo bolo v rámci právnej teórie a súdnej praxe akceptované aj za predchádzajúcej úpravy, pričom korešponduje napr. aj s čl. III – 5:119(2) DCFR alebo čl. 11:304 PECL. V prípade plnenia dlžníka neoprávnenej osobe s účinkami splnenia dlhu sa veriteľ môže domáhať vydania bezdôvodného obohatenia od osoby, ktorej dlžník dobromyseľne plnil ako postupcovi.

§ 623

(Námietky dlžníka)

V ods. 1 a 2 sa preberá pôvodné znenie § 529 ods. 1 a 2. V záujme spravodlivej ochrany právneho postavenia postupníka vymedzuje ods. 3 tri kategórie pohľadávok, ktoré sú vylúčené zo započítania proti postúpenej pohľadávke. Táto norma vychádza z obdobných úprav napr. v § 406 BGB, § 169 ZGB alebo § 171 rekodifikovaného estónskeho zákona o obligáciách. Znenie odseku 4 kompletizuje pravidlá o započítaní pohľadávky dlžníka proti postúpenej pohľadávke (prirodzeným) zdôraznením, že kompenzácia po cesii je prípustná aj pokiaľ ide o pohľadávku dlžníka voči postupníkovi, s výnimkou tzv. nenotifikovanej tichej cesie.

§ 624

(Zodpovednosť postupcu)

Precizuje sa pôvodné znenie § 527 ods. 1 a 2, pričom zodpovednosť postupcu je v prípade odplatnej cesie limitovaná výškou prijatej odplaty s úrokmi. Ak neboli úroky medzi zmluvnými stranami dohodnuté, určí sa ich výška podľa všeobecných ustanovení o obsahu zmlúv. Na bezodplatné postúpenie pohľadávky sa ods. 1 nevzťahuje. V ods. 2 je vymedzená všeobecná povinnosť postupcu vydať postupníkovi, ako novému veriteľovi, každé plnenie prijaté od dlžníka na uspokojenie postúpenej pohľadávky.

§ 625

(Vymáhanie pohľadávky postupcom)

Preberá sa pôvodné znenie § 530 ods. 1 a 2 s tým, že po oznámení alebo preukázaní cesie dlžníkovi sa ods. 2 nepoužije a oprávnenie dlžníka započítať svoju pohľadávku sa spravuje všeobecným ustanovením o námietkach dlžníka.

§ 626

(Primerané použitie na prevod iných práv)

Právna úprava postúpenia pohľadávky predstavuje všeobecnú normatívu aj na prevod iných subjektívnych práv, ktoré nemajú povahu pohľadávky. Primerané použitie týchto právnych noriem je v zásade subsidiárne.

(Druhý oddiel - Prevzatie dlhu)

§ 627

V ods. 1 sa preberá pôvodné znenie § 531 ods. 1 s určitými formulačnými odchýlkami. To, či veriteľ súhlas adresoval pôvodnému alebo novému (budúcemu) dlžníkovi je právne irelevantné, rozhodujúca je iba existencia riadneho súhlasu. Zákon na rozdiel od pôvodného znenia § 531 ods. 3 upúšťa od obligatórnej písomnej formy v prípade prevzatia dlhu, ktorý nevznikol na základe písomného právneho úkonu.

§ 628

Zavádza sa výslovné oprávnenie (možnosť) veriteľa súhlasiť s prevzatím dlhu vopred, čo právna teória pripúšťala aj za predchádzajúcej právnej úpravy. Súhlas veriteľa nemusí byť písomný ani v prípade písomnej dohody o prevzatí dlhu, avšak v záujme právnej istoty možno písomnú formu súhlasu veriteľa považovať za vhodnú. Účinky prevzatia dlhu na základe predchádzajúceho súhlasu veriteľa sú viazané na relevantnú notifikáciu. Z obdobných princípov vychádza napr. aj čl. III – 5:203(2) DCFR, čl. 12:101(2) PECL alebo čl. 1327-1 CC. Až do účinkov prevzatia dlhu môže veriteľ svoj vopred vyjadrený súhlas odvolať, ak to neodporuje dohode s dlžníkom; pričom musí byť písomná forma odvolania súhlasu zachovaná v prípade, ak bol predchádzajúci súhlas vyjadrený písomne.

§ 629

Preberá sa pôvodné znenie § 532 s určitými formulačnými odchýlkami.

§ 630

Preberá sa pôvodné znenie § 531 ods. 4 so spresnením, že nový dlžník nemôže proti pohľadávke veriteľa započítať pohľadávku pôvodného dlžníka.

(Tretí oddiel - Pristúpenie k dlhu a prevzatie plnenia)

(Pristúpenie k dlhu)

§ 631

Preberá sa pôvodné znenie prvej vety § 533; avšak zákon upúšťa od obligatórnej písomnej formy tohto právneho úkonu. Výnimkou je pristúpenie k dlhu, ktorý na základe iných

ustanovení právneho poriadku môže vzniknúť iba na základe písomného právneho úkonu, kde z povahy veci vyplýva obligatórna písomná forma aj pre vznik záväzku z dohody o prístupení k dlhu.

§ 632

Zavádza sa nové ochranné ustanovenie vo vzťahu k tretej osobe, ktorá poskytla zabezpečenie dlhu pôvodného dlžníka a nevyjadrila súhlas s prístupím k dlhu.

§ 633

Preberá sa pôvodné znenie druhej vety § 533 (resp. jej účel) so spresnením, že prístupujúci dlžník nemôže proti pohľadávke veriteľa započítať pohľadávku pôvodného dlžníka.

§ 634

(Prevzatie plnenia)

Preberá sa pôvodné znenie § 534 s určitými formulačnými odchýlkami.

(Štvrtý diel - Prevod zmluvy)

§ 635

Zavádza sa osobitný inštitút prevodu zmluvy, ktorý je európskym legislatívnym štandardom. Právna úprava vychádza z čl. III – 5:302 DCFR, čl. 12:201 PECL, § 1216 CC, čl. 6:208 a nasl. rekodifikovaného maďarského občianskeho zákonníka a § 179 estónskeho zákona o obligáciách. Písomná forma je obligatórna v prípade prevodu písomne uzavretej zmluvy.

§ 636

Rovnako ako pri prevzatí dlhu umožňuje zákon vyjadrenie súhlasu vopred (pozri dôvodovú správu k príslušnému ustanoveniu v rámci oddielu o prevzatí dlhu). Zásadný rozdiel spočíva v tom, že v prípade prevodu písomne uzavretej zmluvy musí byť na základe predchádzajúceho ustanovenia súhlas druhej zmluvnej strany vždy písomný.

§ 637

(Prevod zmluvy indosamentom)

Zavádza sa nový inštitút, inšpirovaný znením § 1897 ods. 2 českého OZ (ktorý vychádza z čl. 1407 ods. 2 talianskeho CCi). Jeho účelom je pragmatické zjednodušenie prevodu zmluvy, ktoré môže byť využité pri akomkoľvek zmluvnom type. Uplatnenie inštitútu indosamentu nemá za následok to, že písomne uzavretá zmluva sa stáva cenným papierom. Účinky prevodu zmluvy nastanú aj v tomto prípade až na základe relevantnej notifikácie, keďže ide de facto o vopred vyjadrený súhlas s prevodom zmluvy. Zákon zavádza popri obligatórnej písomnej forme a výslovnej požiadavke na tzv. ordre doložku niekoľko ochranných pravidiel, ktoré spočívajú vo výluke nekompatibilných ustanovení zmenkového práva, v zákonnom ručení indosanta a v nemožnosti prevodu spotrebiteľskej zmluvy indosamentom, pokiaľ indosantom nie je spotrebiteľ.

§ 638

Všeobecné pravidlo vychádza z koncepcie zahraničných právnych úprav a medzinárodných teoretických unifikačných prác (uvedených vyššie), pričom prirodzene nadväzuje na pragmatické riešenie, ktoré bolo aplikované za predchádzajúcej právnej úpravy.

(Štvrtá hlava - Zabezpečenie záväzkov)

(Prvý diel - Všeobecné ustanovenia)

§ 639 - § 646

Všeobecné ustanovenia vyjadrujú generálne pravidlá, ktoré vychádzajú primárne z právnej teórie a aktuálneho stavu judikatúry; pričom sú aplikovateľné na všetky druhy zabezpečenia záväzkov podľa tohto dielu. V ustanoveniach o zábezpeke sa preberá pôvodné znenie § 555 a 556.

(Druhý diel - Zmluvná pokuta)

§ 647 - § 650

Preberá sa úprava §§ 544 a nasl. OZ s nasledovnými úpravami.

Zjednocuje sa terminológia s úpravou nesplnenia (nesplnenie namiesto porušenia). Taktiež sa zjednocuje pojem strana namiesto účastníka. Terminologicky sa nezavinenie v § 545 ods. 3 OZ nahrádza pojmom ospravedlnením nesplnenia.

Obsahovo komisia zvažovala, či nasledovať pravidlo ustanovené v § 545 ods. 3 OZ (dlžník nie je povinný zmluvnú pokutu zaplatiť, ak porušenie povinnosti nezavinil) alebo pravidlo ustanovené v § 300 OBZ (okolnosti vylučujúce zodpovednosť nemajú vplyv na povinnosť platiť zmluvnú pokutu). Obe pravidlá boli v staršej úprave dispozitívne a pravidlo má zostať dispozitívne aj do budúcnosti. Otázkou tak bolo, ktoré pravidlo preferovať pri absencii odchylnej dohody strán. Keďže navrhovaná úprava má platiť plošne pre vzťahy medzi občanmi ako aj medzi podnikateľmi, navrhuje komisia nasledovať z pohľadu dlžníka menej prísne pravidlo § 545 ods. 3 OZ. Stranám sa však nebráni dojsť k prísnejšej zmluvnej úprave.

Navrhuje sa taktiež prebratie úpravy súdnej moderácie. Súd bude vždy oprávnený moderovať zmluvnú pokutu, avšak veriteľ má vždy nárok minimálne na náhradu vzniknutej škody. Ak má veriteľ na základe dohody strán nárok na náhradu škody popri nároku na zmluvnú pokutu, je moderačná právomoc súdu neobmedzená. Ak má veriteľ nárok len na zmluvnú pokutu, je moderačná právomoc súdu ohraničená škodou, ktorá veriteľovi vznikla.

Ak po rozhodnutí súdu dôjde k vzniku ďalšej škody, má poškodená strana nárok na náhradu aj tejto škody. Ak mala poškodená strana paralelný nárok na náhradu škody, uplatní si túto náhradu v režime náhrady škody. Ak mala poškodená strana nárok len na zaplatenie zmluvnej pokuty, je jej nárok na náhradu dodatočne vzniknutej škody limitovaný výškou zmluvnou pokuty (zníženou o časť, ktorá už bola priznaná v predchádzajúcom konaní). Ak mala poškodená strana na základe dohody strán nárok na náhradu škody prevyšujúcej zmluvnú pokutu, môže si náhradu škody uplatniť aj v tejto výške.

Bez vecnej zmeny sa nepreberá ustanovenie § 302 OBZ, pretože zachovanie nároku na zmluvnú pokutu po odstúpení od zmluvy je ustanovené v časti o následkoch odstúpenia.

Ustanovenie § 544 ods. 3 OZ sa nepreberá, nakoľko úprava penále je obsolétna a bola vypustená aj v úprave nominálnych zmlúv.

Vzhľadom na diskusie v aplikačnej praxi sa výslovne ustanovuje, že zmluvná pokuta môže byť dohodnutá aj vo forme nepenažného plnenia.

(Tretí diel - Peňažná zábezpeka)

§ 651

Zavádza sa pragmatický inštitút peňažnej zábezpeky, ktorý zodpovedá štandardným inominátnym dohodám o tzv. peňažnej kaucii a vykazuje niektoré substanciálne prvky preddavku a závdavku. Jeho použitie je univerzálne a v praxi sa predpokladajú rôzne obsahové modifikácie v nadväznosti na dispozitívnu povahu civilnoprávnej úpravy. Jej

podstatou je však peňažné plnenie vopred, ktoré má primárne zabezpečovací a sekundárne solučný charakter.

§ 652

Použitie peňažnej zábezpeky sa spravuje dohodou zmluvných strán. Pri absencii odlišnej dohody sa suma peňažnej zábezpeky započíta proti splatnému záväzku, ktorý zabezpečuje. Ak je zabezpečený záväzok nepeňažný, je započítanie neprípustné. Použitie peňažnej zábezpeky na uspokojenie nárokov z nesplnenia zabezpečeného záväzku je možné bez ohľadu na skutočnosť, či ide o záväzok peňažný alebo nepeňažný.

§ 653

Ustanovenie ukladá povinnosť vrátiť nespotrebovanú zábezpeku resp. jej časť, ktorá je podmienená zánikom zabezpečeného záväzku a uplynutím príslušnej lehoty. Ak medzičasom vznikli na strane veriteľa (ďalšie) nároky z nesplnenia zabezpečeného záväzku, môže byť peňažná zábezpeka použitá na ich uspokojenie a zložiteľovi bude vrátený iba takto vzniknutý prebytok. Právna úprava peňažnej zábezpeky v Občianskom zákonníku má všeobecný charakter a nevťahuje sa na individuálne inštitúty podľa osobitných predpisov.

(Štvrtý diel - Ručenie)

(Vznik ručenia)

§ 654

Ustanovenie vychádza z pôvodného znenia § 546 OZ a § 303 ObZ, pričom v súlade s právnou teóriou zdôrazňuje zmluvný (dvojstranný) charakter ručiteľského záväzku. Po vzore viacerých novodobých európskych kodifikácií upúšťa Občiansky zákonník od vzniku ručenia na základe jednostranného ručiteľského vyhlásenia, a to najmä z dôvodu teoreticko-právnych a praktických problémov súvisiacich s identifikovaním momentu vzniku ručiteľského záväzku. Zákon vyžaduje zmluvu o ručení medzi veriteľom a ručiteľom, ktorá musí byť uzavretá písomne. Pokiaľ je ručiteľom iba jeden z manželov, naďalej platia závery súdnej praxe, že na vznik ručenia jedného z manželov sa súhlas druhého manžela nevyžaduje; v takom prípade však nevznikne spoločný záväzok manželov (R 61/1973, R 1/1998).

§ 655

Preberá sa pôvodné znenie § 304 ods. 1 ObZ, ktorého účinky sa pragmaticky rozširujú aj na záväzky dlžníka, ktoré sú premlčané alebo neplatné z dôvodu omylu. Aplikácia tohto pravidla sa vzťahuje na prípady, keď o daných skutočnostiach ručiteľ v čase vzniku ručenia vedel alebo musel vedieť. Tým, že ručenie môže zabezpečovať platný záväzok alebo jeho časť, nie je dotknuté všeobecné ustanovenie o zabezpečení záväzkov, podľa ktorého možno zabezpečiť aj budúci záväzok alebo záväzok, ktorého vznik závisí od splnenia podmienky (pôvodné znenie § 304 ods. 2 ObZ).

(Rozsah ručenia)

§ 656

Rozsah ručenia sa primárne spravuje obsahom zmluvy o ručení. Zákon subsidiárne vymedzuje generálne pravidlo, podľa ktorého sa ručenie vzťahuje na celú pohľadávku veriteľa, vrátane jej príslušenstva a osobitných nárokov z dlžníkovho nesplnenia.

§ 657

Vzhľadom na požiadavky praxe sa zavádza nové pravidlo o možnosti obmedziť ručenie z hľadiska času (doba ručenia), výšky plnenia, alebo inou podmienkou. V záujme určitosti

právneho úkonu musí byť prípadná iná podmienka dostatočne zrozumiteľná a objektívne identifikovateľná najmä z hľadiska kritérií na jej splnenie.

§ 658

Preberá sa pôvodné znenie § 307 ods. 2 ObZ.

§ 659

Keďže ručenie nie je obmedzené iba na zabezpečenie peňažného záväzku, zavádza sa osobitné pravidlo pre obsah ručiteľského záväzku, ktorým je zabezpečený nezastupiteľný nepenažný dlh. Keďže ručiteľ objektívne nemôže splniť takýto dlh za dlžníka, je obsahom jeho ručenia záväzok na náhradu škody v dôsledku nesplnenia dlžníka podľa osobitných ustanovení o nesplnení a prostriedkoch nápravy. Pokiaľ by zabezpečený nepenažný záväzok nebol viazaný na osobu dlžníka, môže byť obsahom ručiteľského záväzku povinnosť poskytnúť toto nepenažné plnenie namiesto dlžníka.

(Ručiteľský záväzok)

§ 660

Na rozdiel od predchádzajúcej úpravy vychádza nová koncepcia ručiteľského záväzku z preferencie pasívnej solidarity. Upúšťa sa od striktne subsidiárnej povahy ručenia, čo umožňuje efektívnejšie uplatnenie práv veriteľa, pri zachovaní adekvátnej ochrany dlžníka a ručiteľa. Z obdobných princípov vychádza napr. aj čl. IV.G.-2:105 DCFR, čl. 1944 talianskeho CCi, § 1357 ABGB a § 349 rakúskeho HGB, čl. 496 ods. 1 ZGB alebo § 145 ods. 1 rekodifikovaného estónskeho zákona o obligáciách. Zákon výslovne zdôrazňuje dispozitívnosť tohto pravidla a umožňuje veriteľovi a dlžníkovi dohodnúť sa aj na subsidiárnej povahe ručenia, resp. slobodne usporiadať vzťahy podľa zmluvy o ručení iným spôsobom. V ods. 2 sa s určitými formulačnými odchýlkami preberá pôvodné znenie § 307 ods. 1 ObZ, v zmysle ktorého nemá pluralita subjektov na strane ručiteľov za následok zmenšenie záväzku žiadneho z nich a každý z ručiteľov ručí za celý záväzok spoločne a nerozdielne s ostatnými ručiteľmi, pokiaľ z dohody s veriteľom nevyplýva niečo iné.

§ 661

V záujme ochrany ručiteľa sa zavádza pravidlo, ktoré znemožňuje zhoršenie jeho právneho postavenia na základe dohody medzi veriteľom a dlžníkom (teda mimo právnej sféry ručiteľa). Výnimkou je iba ručenie, ktoré má vopred povahu ručenia za všetky záväzky dlžníka z jedného alebo viacerých právnych vzťahov, alebo ručenie za všetky záväzky dlžníka voči veriteľovi. V ods. 2 sa preberá pôvodné znenie § 548 ods. 3 OZ a v záujme ochrany ručiteľa sa upúšťa od pravidla vyjadreného v pôvodnom znení § 323 ods. 3 ObZ.

(Oznamovacie povinnosti)

§ 662

V ods. 1 sa preberá pôvodné znenie § 305 ObZ a § 547 OZ. Keďže ručiteľ je v zásade oprávnený uplatniť voči veriteľovi všetky dlžníkové námietky, pričom za určitých okolností môže mať pre neho neuplatnenie dôvodnej námietky dlžníka negatívne právne dôsledky, zavádza sa v ods. 2 explicitné oprávnenie ručiteľa žiadať od dlžníka oznámenie všetkých relevantných námietok, vrátane kompenzabilných pohľadávok dlžníka.

§ 663

V záujme právnej istoty v rámci inštitútu ručenia a prevencie duplicitných plnení, ktoré v praxi spôsobovali značné komplikácie, sa zavádza nové pravidlo o vzájomnej oznamovacej povinnosti. Jej nesplnenie má v prípade následného duplicitného plnenia odlišné právne

následky u ručiteľa (výluka subrogácie a nárok na vrátenie plnenia) a u dlžníka (zodpovednosť za škodu a nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia od veriteľa). Za škodu navyše dlžník zodpovedá aj v prípade, ak ručiteľ duplicitne neplnil, avšak v dôsledku opomenutia notifikačnej povinnosti mu škoda preukázateľne vznikla. Vo vzťahu k dlžníkovi aj ručiteľovi je formulovaná výluka, podľa ktorej sa tieto následky neuplatnia, ak nebolo plnené dobromyseľne, resp. ak ten kto plnil vedel alebo musel vedieť, že plní duplicitne.

§ 664

(Námietky ručiteľa)

Preberá sa pôvodné znenie § 306 ods. 2 a 3 ObZ (v nadv. na pôvodné znenie § 548 ods. 2 OZ) s určitými formulačnými odchýlkami. Pravidlo o oprávnení ručiteľa uplatniť námietky dlžníka a započítať pohľadávky dlžníka voči veriteľovi je v záujme ochrany právneho postavenia ručiteľa doplnené o korektív, podľa ktorého takémuto postupu nebráni ani vzdanie sa uplatniteľných námietok dlžníkom (na škodu ručiteľa).

(Plnenie ručiteľa a prechod práv)

§ 665

Na rozdiel od doterajšej občianskoprávnej úpravy regresného nároku ručiteľa sa preberá modifikované znenie § 308 ObZ, ktoré vychádza z princípu plnej subrogácie. V rozsahu realizovaného plnenia vstupuje ručiteľ do práv veriteľa a nadobúda aj všetky práva zo zabezpečenia záväzku a iné práva spojené s pohľadávkou. Z obdobných princípov vychádza napr. aj čl. IV.G.-2:113(1) DCFR, čl. 2306 CC, čl. 1949 talianskeho CCI, § 1358 ABGB, § 774 ods. 1 BGB alebo § 1937 ods. 2 českého OZ. Zákon výslovne predpokladá možnú odchýlnu úpravu v rámci zmluvy o ručení, ktorá môže vylúčiť prechod niektorých alebo všetkých zabezpečovacích a iných práv spojených s pohľadávkou. Účinky subrogácie nastanú bez ohľadu na prípadný zákaz prevodu dotknutých práv, ktorý bol dojednaný dlžníkom. Ručiteľ, ktorý v dôsledku plnenia vstúpil do práv veriteľa, má však voči ostatným ručiteľom a iným tretím osobám, ktoré poskytli zabezpečenie dlžníkovho záväzku, nárok na vyporiadanie iba podľa ustanovení o pasívnej solidarite. Ustanovenie ods. 4 ukladá veriteľovi príslušné povinnosti (v prospech ručiteľa) v súvislosti s uplatnením a vymáhaním práv, ktoré na ručiteľa prešli v dôsledku plnenia.

§ 666

Ak ručiteľ splnil za dlžníka premlčaný dlh, vstupuje do práv veriteľa bez toho, aby sa jeho právne postavenie zlepšilo (nárok je premlčaný). V opačnom prípade musí byť premlčacia lehota nároku ručiteľa voči dlžníkovi a osobám, ktoré poskytli zabezpečenie, aspoň šesťmesačná. Ide o prirodzené ochranné ustanovenie v prospech ručiteľa, ktorý sa musí domáhať reálnej kompenzácie poskytnutého plnenia. Ak je premlčacia lehota nároku po subrogácii dlhšia ako šesť mesiacov, spravuje sa premlčanie touto lehotou; inak uplynie premlčacia lehota šesť mesiacov odo dňa, kedy ručiteľ plnil.

§ 667

Preberá sa pôvodné znenie § 309 ObZ s tým, že vzhľadom na koncepciu plnej subrogácie sa dané pravidlo uplatní generálne. Oprávnenie dlžníka je však podmienené efektívnou notifikáciou vo vzťahu k ručiteľovi (ods. 2), ktorú je dlžník v záujme zachovania námietok povinný realizovať najneskôr bez zbytočného odkladu po tom, ako sa dozvedel, že veriteľ sa domáha plnenia od ručiteľa. Ak bol ručiteľ včas notifikovaný a dlžníkove námietky voči veriteľovi neuplatnil, aplikuje sa nasledujúce ustanovenie o výluke subrogácie. Pokiaľ ručiteľ plnil veriteľovi skôr než sa dlžník dozvedel o domáhaní sa plnenia veriteľom od ručiteľa, resp. skôr než od tejto vedomosti uplynula notifikačná lehota „bez zbytočného odkladu“,

vystavuje sa ručiteľ reálnej hrozbe uplatnenia týchto námietok voči nemu zo strany dlžníka po subrogácii. Ak za daných okolností započíta dlžník proti pohľadávke ručiteľa svoju vlastnú pohľadávku voči pôvodnému veriteľovi, má ručiteľ v záujme spravodlivého usporiadania vzťahov nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia voči pôvodnému veriteľovi. V ods. 4 je zdôraznené oprávnenie dlžníka uplatniť voči ručiteľovi aj vlastné námietky a pohľadávky dlžníka voči ručiteľovi.

§ 668

Podmienkou subrogácie na strane ručiteľa je efektívne uplatnenie všetkých námietok a kompenzabilných pohľadávok, o ktorých ručiteľ v čase plnenia vedel alebo musel vedieť. V rozsahu takto neuplatnených námietok neprechádzajú plnením na ručiteľa veriteľove práva. Ručiteľova vedomosť o námietkach a kompenzabilných pohľadávkach vychádza predovšetkým z oznámení, ktoré mu poskytol samotný dlžník. Z predchádzajúceho ustanovenia vyplýva, že zachovanie námietok a započítateľnosti vlastných pohľadávok dlžníka voči pôvodnému veriteľovi proti pohľadávke ručiteľa (po subrogácii) je podmienené upozornením dlžníka, ktoré musí byť urobené najneskôr bez zbytočného odkladu po tom, ako sa dlžník dozvie, že veriteľ sa domáha plnenia od ručiteľa. To z povahy veci neplatí, ak ručiteľ už splnil dlh bez toho, aby mal dlžník vedomosť o domáhaní sa plnenia veriteľom od ručiteľa. Je teda v primárnom záujme ručiteľa, aby skôr než poskytne plnenie veriteľovi upozornil dlžníka na to, že sa od neho veriteľ plnenia domáha. Podľa ustanovení o oznamovacích povinnostiach môže (nemusí) ručiteľ po splatnosti svojho záväzku navyše od dlžníka legitímne požadovať oznámenie všetkých relevantných námietok a kompenzabilných pohľadávok. Ručiteľ plní v dobrej viere a s plnými účinkami subrogácie ak a) dlžník nemá voči veriteľovi dôvodné námietky a kompenzabilné pohľadávky, alebo b) ručiteľ nevedel a v čase plnenia veriteľovi nemusel vedieť o dôvodných námietkach alebo kompenzabilných pohľadávkach dlžníka, ktoré by mohol ručiteľ účinne voči veriteľovi uplatniť.

§ 669

Nové ustanovenie predpokladá tzv. viacstupňové ručenie, teda ručenie za záväzok ručiteľa, ktoré samo osebe nebolo vylúčené ani za predchádzajúcej právnej úpravy. Účinky plnenia ručiteľa, ktorý neručí za záväzok dlžníka, spočívajú v tom, že osoba, ktorá takto plnila, nadobudne rovnaké práva, aké by v dôsledku vlastného plnenia nadobudol ten ručiteľ, za ktorého bolo ručené.

§ 670

V dôsledku subrogácie po plnení ručiteľa sa nemôže právne postavenie dlžníka zhoršiť. V záujme jeho ochrany je osobitne zdôraznené pravidlo, že pôvodná splatnosť pohľadávky ostáva zachovaná a ani predčasným plnením ručiteľa nevznikne dlžníkovi povinnosť plniť v prospech ručiteľa skôr, ako by bol povinný plniť pôvodnému veriteľovi. To platí aj vo vzťahu k tretím osobám, ktoré poskytli zabezpečenie dlžníkovho záväzku.

§ 671

(Prednosť práv veriteľa)

Čiastočné plnenie ručiteľa má za následok subrogáciu v neúplnom (čiastočnom) rozsahu. To má osobitný význam v prípade, ak na ručiteľa v dôsledku plnenia prejdú práva zo zabezpečenia, pri ktorých je rozhodujúce poradie ich vzniku, ako napr. pri záložnom práve. Nemožno konštatovať, že ručiteľ v takomto prípade nadobudol záložné právo v inom poradí, aké prináležalo pôvodnému veriteľovi. Vo vzájomnej konkurencii týchto práv má však pôvodný veriteľ vždy prednosť (pri výkone záložného práva, uspokojení zabezpečenej

pohľadávky a pod.) a iba on môže mať za daných okolností postavenie prednostného záložného veriteľa.

(Niektoré ustanovenia o zániku ručenia)

§ 672

Preberá sa pôvodné znenie § 311 ObZ s určitými formulačnými odchýlkami. Ustanovenie ods. 4 je novým pravidlom, ktoré nadväzuje na zákonom predpokladanú možnosť obmedzenia ručenia z hľadiska času (doba ručenia). Ak pred uplynutím dohodnutej doby ručenia nezanikne ručenie iným spôsobom, je veriteľ v záujme zachovania ručiteľského záväzku nútený domáhať sa plnenia od ručiteľa žalobou alebo návrhom na vykonanie exekúcie (napr. ak je ručiteľský záväzok spísaný vo forme tzv. exekučnej notárskej zápisnice). Príslušné konanie musí byť začaté najneskôr v posledný deň doby ručenia. Zákon súčasne vyžaduje, aby bol uplatnený nárok voči ručiteľovi splatný (uplynutiu doby ručenia pred splatnosťou ručiteľského záväzku nemožno zabrániť) a aby veriteľ v konaní riadne pokračoval, rovnako ako v prípade podmienok spočívania premlčacej lehoty.

§ 673

Osobitné ustanovenie sa vzťahuje na právne následky zániku nesplneného ručiteľského záväzku odpustením dlhu alebo vzdaním sa práva. Za daných okolností ostáva zachovaná povinnosť dlžníka plniť a v prípade plurality ručiteľov aj povinnosť plniť na strane tých ručiteľov, na ktorých sa dôvod zániku ručiteľského záväzku nevzťahuje. Títo ručiteľia však môžu voči veriteľovi uplatniť aj námietky toho ručiteľa, ktorému veriteľ dlh odpustil alebo voči ktorému sa vzdal svojho práva z ručenia.

§ 674

Právna úprava zmluvného ručenia predstavuje všeobecnú subsidiárnu normatívu aj pre ručenie, ktoré vzniklo zo zákona. Osobitná úprava pre jednotlivé druhy zákonného ručenia má však vždy prednosť.

(Piaty diel - Finančná záruka)

§ 675 - § 690

V rámci právnej úpravy finančnej záruky sa preberá pôvodné znenie § 313 až 322 ObZ o bankovej záruke s určitými zmenami a doplneniami. Vzhľadom na požiadavky praxe sa upúšťa od bankového monopolu, pokiaľ ide o vystavenie finančnej záruky, a samotnú finančnú záruku resp. záručnú listinu môže vystaviť aj iný vystaviteľ ako banka alebo pobočka zahraničnej banky. To má okrem iného za následok aj zmenu v názve inštitútu. Ak finančnú záruku vystaví banka alebo pobočka zahraničnej banky, pôjde naďalej o bankovú záruku. Pokiaľ zákon hovorí o bankovej záruke, nevzťahujú sa tieto ustanovenia na iné druhy finančnej záruky.

Oproti predchádzajúcej úprave sa zdôrazňuje význam dohody o vystavení finančnej záruky, ktorú môže s vystaviteľom uzavrieť dlžník alebo iná osoba odlišná od beneficienta. Súčasne je legislatívne podporený abstraktný charakter finančnej záruky. V záujme právnej istoty zmluvných strán a dotknutých subjektov sú osobitne upravené podmienky a následky zmeny finančnej záruky, ako aj oznamovacie povinnosti a nadväzujúce odovzdanie príslušných dokladov.

Zmeny a doplnenia právnej úpravy oproti pôvodnému zneniu § 312 až 322 ObZ vychádzajú primárne z dokumentu Medzinárodnej obchodnej komory (ICC) – Jednotné pravidlá pre záruky vyplatiteľné na požiadanie, rev. 2010 (URDG 758).

(Šiesty diel - Záložné právo)

§ 691

Preberá sa pôvodné znenie § 552 s určitými formulačnými odchýlkami.

(Siedmy diel - Zabezpečovací prevod práva a zabezpečovacie postúpenie pohľadávky)

§ 692 - § 698

Preberá sa pôvodné znenie § 553 až 554.

(Ôsmy diel - Dohoda o zrážkach zo mzdy a iných príjmov)

§ 699

(Zrážky zo mzdy)

Preberá sa pôvodné znenie § 551 ods. 1 a 2. Vzhľadom na potreby praxe sa v ods. 3 zavádza nové pravidlo o vzájomnej konkurencii viacerých dohôd o zrážkach zo mzdy, ktoré vychádza z právnej úpravy obsiahnutej v Exekučnom poriadku. V prípade konkurencie viacerých dohôd predložených v rovnaký deň sa pomer určí podľa počtu takto predložených dohôd; tri dohody teda majú za následok rozdelenie plnenia na tretiny a pod.

§ 700

(Zrážky z iných príjmov)

Iné príjmy, ktoré sú v rámci exekúcie postihnuteľné rovnako ako mzda, môžu byť taktiež predmetom dohody o zrážkach a majú z hľadiska zabezpečenia záväzku rovnaký právny režim ako mzda.

§ 701

(Zabezpečenie záväzku spotrebiteľa)

V záujme komplexnosti úpravy sa preberá ochranné ustanovenie v zmysle § 5a ods. 1 písm. a) zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa a o zmene zákona č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov.

(Deviaty diel - Uznanie dlhu)

§ 702 - § 703

(Účinky uznania dlhu)

Preberá sa pôvodné znenie § 323 ods. 1 ObZ s tým, že v záujme právnej istoty je pre určitosť uznávaného dlhu vyžadované splnenie prísnejšieho pôvodného občianskoprávneho kritéria „určený čo do dôvodu a výšky“ podľa pôvodného znenia § 558 OZ. To však neznamená, že právny dôvod musí byť detailizovaný a výška dlhu exaktne vyčíslená. Postačuje zrozumiteľný odkaz na určitý záväzok (napr. z konkrétnej zmluvy), z ktorého uznávaný dlh vznikol, a vymedzenie kritérií, ktoré umožňujú výšku uznávaného dlhu objektívne identifikovať. Dlžník si nemusí byť v čase uznania dlhu vedomý presnej výšky svojho dlhu (najmä pri mimozmluvných záväzkoch), čo však nebráni samotnému uznaniu. Vzhľadom na všeobecné ustanovenia o zabezpečení záväzkov nemožno vylúčiť ani uznanie budúceho dlhu alebo dlhu, ktorého vznik závisí od splnenia podmienky. V takom prípade nastanú účinky uznania dlhu až vznikom samotného dlhu. Pôvodné znenie § 323 ods. 3 ObZ sa nepreberá a voči ručiteľovi je uznanie dlhu účinné len ak s ním vyjadrí súhlas.

§ 703

(Platenie úroku a čiastočné plnenie)

Preberá sa pôvodné znenie § 407 ods. 2 a 3 ObZ v nadväznosti na § 323 ods. 2 ObZ. V súlade s ods. 3 a na rozdiel od výslovného uznania dlhu podľa predchádzajúceho ustanovenia nemôžu účinky uznania dlhu (v dôsledku platenia úroku alebo čiastočného plnenia) nastať v prípade premlčanej pohľadávky.

(Desiaty diel - Osobitné ustanovenia o správe zabezpečenia záväzku)

Navrhuje sa osobitne upraviť v praxi využívaný inštitút správcu zabezpečenia. Tento inštitút pochádza z anglického práva (security agent) a v bankovej praxi sa využíva v syndikovaných úveroch, kedy jedna z bánk vystupuje ako správca zabezpečenia poskytnutého úveru. Z dôvodu transakčných nákladov a implementácie týchto transakcií je v praxi často vhodné, aby zabezpečenie za syndikát bánk spravovala jedna banka alebo pobočka zahraničnej banky.

V súčasnosti sa na tieto transakcie využíva kombinácia existujúcich právnych inštitútov (zastúpenie, aktívna solidarita) a inomínátnej zmluvnej úpravy. Tieto dojednania však doposiaľ neboli testované v judikatúre. V kontexte syndikovaných úverov poskytovaných v značných objemoch je právna istota kľúčová na rozvoj trhu korporátneho financovania a tým pádom aj na celkový hospodársky rast a finančnú stabilitu. Preto sa navrhuje výslovná úprava, ktorá financujúcim bankám ako aj žiadateľom o úvery zabezpečí právnu istotu a nespochybniteľnosť zmluvných dojednaní v prípade úpadku dlžníka.

Navrhovaná úprava je vzhľadom na určité špecifiká obmedzená na banky, zahraničné banky a pobočky zahraničných bánk. Zároveň však navrhovaná úprava samozrejme nevylučuje, aby si akékoľvek iné strany v rámci svojej zmluvnej autonómie dojednali funkčne podobné vzťahy pri využití všeobecných inštitútov občianskeho práva a inomínátnej zmluvnej úpravy. Navrhovaná úprava takisto nevylučuje, aby si banky a pobočky zahraničných bánk mimo navrhovanej zákonnej úpravy v rámci svojej zmluvnej autonómie dojednali inú úpravu svojich vzťahov.

§ 704

Zavádza sa inštitút správy zabezpečenia, pričom sa pripúšťajú aj iné formy zdieľania zabezpečenia viacerými veriteľmi. Zároveň sa odkazuje na osobitnú zákonnú úpravu v novozavedených §§ 88e až 88o zákona č. 483/2001 Z. z. o bankách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (čl. IX).

Inštitút správy zabezpečenia sa má vzťahovať nielen na syndikované (klubové) financovanie, ale aj na transakcie na kapitálových trhoch (dlhopisy) a je prepojený s legislatívou pre dlhopisy. Bude sa jednať predovšetkým o prípady veľkých zálohov, ktoré nie je prospešné a ani účelné fyzicky rozdeliť na menšie časti.

(Piata hlava - Zánik záväzkov)

(Prvý diel - Splnenie)

(Prvý oddiel - Podstata splnenia)

§ 705

Preberá sa doterajšia úprava s doplnením určenia, kedy sa dlh považuje za splnený riadne a včas. Obsahom záväzku sa rozumejú práva a povinnosti strán.

§ 706

Preberá sa doterajšia úprava.

(Druhý oddiel - Subjekty plnenia)

(Plniteľ)

§ 707

Preberá sa doterajšia obchodnoprávna úprava s legislatívno-technickými zmenami.

§ 708

Preberá sa doterajšia obchodnoprávna úprava s legislatívno-technickými zmenami.

§ 709

Doplňa sa úprava splnenia dlhu nespôsobilým dlžníkom. Takýto dlh sa považuje za splnený, aj keď samotný právny úkon splnenia nemožno považovať za platný. Aby však nebol takýto nespôsobilý dlžník poškodený (vzhľadom na neschopnosť uvedomiť si dôsledok svojho konania), možno od veriteľa požadovať vrátenie dlhu neistého, premlčaného alebo nesplateného.

(Príjemca plnenia)

§ 710

Účelom ustanovenia je chrániť dobromyseľného dlžníka.

§ 711

Účelom ustanovenia je chrániť dobromyseľného dlžníka. Ide napríklad o prípad, ak dlžník plnil dedičovi veriteľa, no následne po prejednaní dedičstva sa zistilo, že dedičom bol niekto iný.

§ 712

Účelom ustanovenia je predísť zbytočným sporom o vydanie bezdôvodného obohatenia a o plnenie dlhu tam, kde síce dlžník plnil neoprávnenej osobe, ale táto osoba plnenie odovzdala veriteľovi, resp. mal veriteľ z tohto plnenia prospech.

§ 713

Dlh plnený nespôsobilému veriteľovi sa považuje za splnený, aj keď samotný právny úkon prevzatia plnenia nemožno považovať za platný. Aby však nebol takýto nespôsobilý veriteľ poškodený (vzhľadom na neschopnosť uvedomiť si dôsledok svojho konania), dlh sa považuje za splnený, v ktorom sa plnenie dostalo oprávnenému príjemcovi (napr. zákonný zástupca, opatrovník). Ak sa toto plnenie k tejto osobe nedostalo, no veriteľ mal z neho prospech (napr. dlh spočíval v poskytnutí výkonov), tak sa dlh považuje za splnený v rozsahu tohto prospechu.

(Tretí oddiel - Akosť plnenia)

§ 714

(Vlastnosti plnenia)

Ustanovenie rozlišuje, či ide o odplatný zmluvný alebo iný záväzok. Plnenie odplatného zmluvného záväzku musí byť spĺňať požiadavky podľa odsekov 1 a 2. Plnenie iného záväzku, t. j. záväzku mimozmluvného alebo záväzku síce zmluvného, no neodplatného, musí spĺňať požiadavky odseku 3.

§ 715

(Zodpovednosť za vady)

Preberá sa doterajšia úprava s legislatívno-technickými zmenami.

§ 716

(Záruka za akosť)

Preberá sa doterajšia úprava s doplnením, ako môže byť záruka poskytnutá (dohodou alebo jednostranne), ako s doplnením pravidla pre určenie záručnej doby, ak sa doba určená v zmluve, v záručnom liste a na obale líši.

(Štvrtý oddiel - Spôsob splnenia)

§ 717

Stanovuje sa základné pravidlo, že dlžník má plniť v celku, ak nie je dohodnuté inak. Definuje sa, že postupné plnenie peňažného dlhu je plnením v splátkach.

§ 718

Preberá sa doterajšia obchodnoprávna úprava s legislatívno-technickými zmenami.

(Poukážka)

§ 719 až 729

Preberá sa doterajšia úprava s legislatívno-technickými zmenami. Zároveň sa dopĺňa úprava poukážky na rad a na doručiteľa. Vypúšťa sa osobitná úprava poukážky na cenné papiere, pretože je ju možné riešiť všeobecnou úpravou.

(Piaty oddiel - Čas splnenia)

(Čas splnenia určený dohodou)

§ 730

V odseku 1 sa preberá doterajšia úprava s uistením, že v prípadoch, kde bol stanovený čas plnenia, nie je potrebné, aby veriteľ vyzýval dlžníka na plnenie. Z odseku 2 vyplýva, že ak bol čas splatnosti dohodnutý lehotou, veriteľ je povinný prijať ponúknuté plnenie nielen na jej konci, ale počas jej plynutia.

§ 731

Účelom úpravy je stanoviť, že ak z okolností nevyplýva inak, splatnosť určená dohodou je určená v prospech oboch strán, čo má dôsledky stanovené v § 732.

§ 732

Preberá sa doterajšia obchodnoprávna úprava s legislatívno-technickými zmenami.

(Čas splnenia určený jednou stranou)

§ 733

Doterajšia lehota plnenia stanovená na deň nasledujúci po výzve sa nahrádza flexibilnejšou primeranou lehotou, ktorá dokáže lepšie odrážať osobitosti individuálneho vzťahu. Prenechanie splatnosti na veriteľa zároveň znamená, že dlžník nemôže plniť, kým ho veriteľ o to nepožiada. Účelom odseku 2 je preto predísť negatívnym dopadom na dlžníka, ktorý plniť chce, no veriteľ mu to svojím otáľaním neumožňuje. Právo veriteľa kedykoľvek požadovať od dlžníka plnenie však ostáva zachované. Z povahy veci sa však pravidlo vyplývajúce z odseku 2 neuplatní pri bankových vkladoch a bežných účtoch, kde banka nemôže sama bez dohody s dlžníkom vyplatiť mu vklad a zostatok bežného účtu bez ohľadu na to, či jednoročná lehota uplynula alebo nie. Premlčanie sa riadi § 111.

§ 734

Z úpravy vyplýva, že ak je určenie splatnosti prenechané dlžníkovi, môže plniť ihneď alebo aj neskôr. Otáľanie so splnením však môže mať negatívne dôsledky na veriteľa, pretože pred určením splatnosti, nemôže splnenie dlhu požadovať. Odsek 2 preto zavádza pravidlo, že márnym uplynutím jednoročnej lehoty na určenie splatnosti sa veriteľ stáva oprávneným

požadovať splnenie dlhu. To zároveň znamená, že márnym uplynutím uvedenej lehoty začína veriteľovi plynúť premlčacia lehota jeho nároku. Dlžníkovo právo plniť tým nie je dotknuté, tzn. veriteľ je povinný plnenie prijať.

§ 735

(Neurčený čas splnenia)

Úprava stanovuje pravidlo pre určenie splatnosti v prípadoch, ak strany túto otázky opomenuli riešiť, prípadne ide o mimozmluvné záväzky, ktorých splatnosť nebola po ich vzniku stranami nijako upravená. Treba však vždy zvážiť, či výkladom nemožno dospieť k záveru, že splatnosť mala určiť niektorá zo strán. Premlčanie sa riadi § 111. Pokiaľ ide o omeškanie dlžníka, to nastáva až vtedy, keď márne uplynie primeraná lehota na plnenie v zmysle odseku 2.

§ 736

(Predčasné splnenie)

Preberá s doterajšia úprava s upresnením, že ak sa majú dlhy plniť súčasne a jedna strana umožní druhej plniť predčasne, neznamena to, že aj ona musí plniť predčasne.

§ 737

(Predčasná splatnosť pri postupnom plnení)

Preberá sa doterajšia úprava s legislatívno-technickými zmenami. Úprava neplatí pre spotrebiteľské vzťahy, keďže tie majú osobitnú úpravu.

(Osobitné ustanovenia o čase splnenia peňažných dlhov podnikateľov a subjektov verejného práva)

§ 738 - 743

Preberá sa doterajšia úprava so zmenami nevyhnutnými pre zosúladenie znenia s európskou legislatívou.

(Šiesty oddiel – Miesto splnenia)

§ 744 a 745

Z dôvodu prehľadnosti bola doterajšia obchodnoprávna úprava prepracovaná avšak bez zásadnejších obsahových zmien.

(Siedmy oddiel – Osobitné ustanovenia o splnení peňažných dlhov)

§ 746

Nová úprava upravuje pravidlá pre určovanie meny plnenia, pričom je inšpirovaná úpravou DCFR a PECL.

§ 747

Preberá sa doterajšia obchodnoprávna úprava s legislatívno-technickými zmenami.

§ 748

Preberá sa doterajšia obchodnoprávna úprava s legislatívno-technickými zmenami.

§ 749

Účelom ustanovenia je stanoviť, že primárne má byť dlh splnený formou akreditívu, zmenky alebo šeku. Tzn. veriteľ sa nemôže domáhať splnenia dlhu inou formou. Urobiť tak môže až po tom, čo dlh nebude splnený týmto primárnym spôsobom plnenia.

(Ôsmy oddiel – Osobitné ustanovenia o alternatívnych záväzkoch)

§ 750

Doterajšia úprava hovorila o výbere spôsobu plnenia. Pri alternatívnych záväzkoch však nejde len o spôsob, ale aj o predmet plnenia, čo nová úprava plne zohľadňuje.

§ 751

Z odseku 1 vyplýva, že výber nemusí byť uskutočnený len osobitným úkonom, ale môže byť urobený aj priamo splnením alebo požadovaním splnenia. Ak mal právo výberu veriteľ a výber neuskutoční bez zbytočného odkladu, právo natrvalo prejde na dlžníka, avšak len za podmienky, že výber je nevyhnutný na riadne a včasné plnenie. Tzn. ak by neuskutočnenie výberu viedlo k tomu, že dlžník nebude môcť splniť včas a riadne, výber môže urobiť on. Ak je však na včasné a riadne splnenie ešte dostatok času, výber ostáva na veriteľovi. Dlžník však môže v takomto prípade vyzvať veriteľa, aby urobil výber v určenej lehote. Ak tak veriteľ neurobí, právo výberu prejde na dlžníka. Úprava smeruje k ochrane dlžníka, aby vedel s dostatočným predstihom, čo má plniť.

§ 752

Vychádza sa z predpokladu, že ak by strana oprávnená k výberu možnosť výberu nemala, zmluvu by neuzavrela. Preto sa jej dáva právo odstúpiť od zmluvy, ak jej právo bude zmarené. Ak si však toto právo zmarila sama, od zmluvy odstúpiť nemôže.

(Deviaty oddiel – Osobitné ustanovenia o splnení vzájomných záväzkov)

§ 753

Oproti doterajšej úprave sa výslovne stanovuje, že ak si majú strany plniť z toho istého dôvodu vzniku záväzku (napr. z tej istej zmluvy), musia plniť súčasne, ak z okolností, napr. z dohody nevyplýva inak.

§ 754

Vzhľadom na to, že dôvody odopretia plnenia vzájomného záväzku sú systematicky zaradené do hlavy o Nesplnení a prostriedkoch nápravy, na tomto mieste sa na túto úpravu len odkazuje. Zo slova „najmä“ vyplýva, že právo odoprieť plnenie môže vyplývať aj z dohody alebo osobitného predpisu, nielen z § 818.

(Desiaty oddiel – Priradenie plnenia)

§ 755

Pravidlá priradenia plnenia sa stanovujú odlišne od doterajšej úpravy. Priradenie plnenia na premlčaný dlh je odôvodnené tým, že dlžník neurčil, k akému dlhu sa má plnenie priradiť. Ak chce tomuto dôsledku zabrániť, musí dlhy, ku ktorým sa má plnenie priradiť, špecifikovať.

§ 756

Spresňuje sa doterajšia obchodnoprávna úprava.

(Jedenásty oddiel – Povinnosti veriteľa pri splnení a omeškanie)

§ 757

Účelom je stanoviť veriteľovi povinnosť riadne ponúknuté plnenie prijať. A contrario veriteľ nie je povinný plnenie prijať, ak nebolo ponúknuté riadne, napr. ak bolo ponúknuté tak, že veriteľ z ponuky nevie vyvodiť napr. kedy presne má plnenie prijať. Výraz „riadne“ sa teda vzťahuje na ponuku, nie na plnenie. Či je veriteľ povinný prijať plnenie, ktoré nie je riadne, je upravené v hlave o Nesplnení a prostriedkoch nápravy.

(Kvitancia)

§ 758 a 759

Na rozdiel od doterajšej úpravy sa stanovuje obsah kvitancie, aby sa zabezpečil účel, ktorý kvitancia sleduje. Účelom § 759 je obrátiť dôkazné bremeno na ťarchu veriteľa, ktorý bude musieť stanovené domnienky vyvrátiť

§ 760

Z logiky veci sa ustanovenie týka len plnenia veci. Netýka sa napríklad poskytnutia určitej služby, pretože tu kvitancia nemôže byť odovzdaná pri, ale až po plnení

(Vrátenie dlžobných dokladov)

§ 761

Účelom ustanovenia je zabezpečiť pre dlžníka právnu istotu, aby sa vylúčila možnosť, že po splnení dlhu sa bude veriteľ alebo tretia osoba domáhať od dlžníka plnenia na základe uznania dlhu či iného potvrdenia.

§ 762

Účelom úpravy je obrátiť dôkazné bremeno na ťarchu veriteľa, ktorý ak vráti dlžníkovi uznanie dlhu alebo iné potvrdenie, hoci plnenie nenastalo, bude musieť túto skutočnosť preukázať. Dlžník však aj v takomto prípade bude musieť najprv preukázať, že mu uvedené dokumenty veriteľ naozaj vrátil. Nebude preto postačovať predložiť uznanie dlhu podpísané len dlžníkom, ak dlžník nevie preukázať, že toto uznanie skutočne odovzdal veriteľovi, ktorý mu ho následne vrátil.

(Omeškanie veriteľa)

§ 763

Preberá sa doterajšia obchodnoprávna úprava s doplnením, že veriteľ odmietne poskytnúť potrebnú súčinnosť potrebnú pre splnenie dlhu.

§ 764

Doterajšia úprava sa spresňuje, že náhrada nákladov sa týka iba nákladov účelných. Prípadný nárok dlžníka na náhradu škody spôsobenej omeškaním veriteľa nie je dotknutý tým, že ustanovenie neobsahuje jej úpravu. V prípade vzniku škody sa totiž táto bude nahrádzať podľa ustanovení hlavy o Nesplnení a prostriedkoch nápravy.

(Dvanásť oddiel – Náhradné splnenie do notárskej úschovy)

§ 765

Preberá sa doterajšia úprava s legislatívno-technickými zmenami.

(Druhý diel - Iné spôsoby zániku záväzkov)

§ 766

(Všeobecné ustanovenia)

Ustanovenie obsahuje demonštratívny výpočet najtypickejších spôsobov zániku nesplneného záväzku. Oproti predchádzajúcej úprave bola do tohto dielu zahrnutá normatíva odstúpenia od zmluvy a jeho následkov. Právna úprava urovnania, pôvodne obsiahnutá v § 585 až 587, bola z hľadiska systematiky kódexu zaradená do samostatnej hlavy o zmene záväzkov. Ako osobitný dôvod zániku záväzku zákon neupravuje dodatočnú nemožnosť plnenia, ktorá sa spravuje právnou úpravou následkov nesplnenia, obsiahnutou v šiestej hlave tejto časti.

(Prvý oddiel - Dohoda)

§ 767

Preberá sa pôvodné znenie § 572 ods. 2 a 3 s určitými formulačnými odchýlkami. V rámci súkromnoprávnych vzťahov sa strany môžu slobodne dohodnúť na zániku záväzku podľa vlastnej (konsenzuálnej) vôle. Ide o vyjadrenie základných princípov súkromného práva. V záujme právnej istoty vyžaduje dohoda o zániku písomne zriadeného záväzku písomnú formu.

§ 768

Preberá sa pôvodné znenie § 570 a 571 (tzv. privatívna novácia záväzku).

§ 769

Preberá sa pôvodné znenie § 572 ods. 1 s tým, že sa výslovne vzťahuje na akékoľvek zabezpečenie pôvodného záväzku, nielen na ručenie a záložné právo).

(Druhý oddiel - Vzdanie sa práva)

§ 770

Toto ustanovenie nahrádza pôvodný § 574, ktorý bol predmetom odbornej kritiky. Odpustenie dlhu alebo vzdanie sa práva má naďalej konsenzuálny základ, avšak z pragmatického hľadiska sa zjednodušuje jeho kreovanie. Súhlas dlžníka sa prezumuje, pokiaľ dlžník neprejaví svoj nesúhlas výslovne alebo plnením dlhu bez zbytočného odkladu po tom, čo mu dôjde prejav vôle veriteľa odpustiť dlh alebo vzdať sa práva (dlžníkovi nemožno odoprieť právo dlh splniť). Ak ide o dlh, ktorý vznikol na základe písomného právneho úkonu, odpustenie dlhu alebo vzdanie sa práva musí mať písomnú formu. Nesúhlas dlžníka písomnú formu nevyžaduje. Naďalej je prípustná aj výslovná dohoda o odpustení dlhu alebo vzdaní sa práva. Kódex upúšťa od prekonaného a kritizovaného pravidla o nemožnosti vzdať sa práva, ktoré môže vzniknúť až v budúcnosti (pôvodný § 574 ods. 2).

Vydanie kvitancie dlžníkovi sa považuje za odpustenie nesplneného dlhu. Kvitanciu, jej náležitosti a právne účinky upravuje zákon v osobitných ustanoveniach o povinnostiach veriteľa pri splnení. Návrh tohto ustanovenia (ods. 1 a 2) bol inšpirovaný znením § 1995 českého OZ.

(Tretí oddiel - Započítanie)

§ 771

(Základné ustanovenie)

Ustanovenie vychádza z pôvodného znenia § 580. Zákonnou podmienkou započítania je vzájomnosť pohľadávok na plnenie rovnakého druhu. Strana, ktorá jednostranne započítava svoju pohľadávku, musí byť zároveň oprávnená požadovať plnenie druhej strany. To znamená, že dlh druhej strany, ktorému zodpovedá započítavaná pohľadávka, musí byť splatný alebo musia byť splnené iné zákonné podmienky, za ktorých môže veriteľ plnenie od dlžníka požadovať (splatnosť určená v prospech veriteľa, určenie splatnosti prenechané veriteľovi, neurčený čas splnenia). Súčasne musí byť táto strana oprávnená splniť dlh, ktorý zodpovedá pohľadávke, proti ktorej započítanie smeruje. Ak nie je vzájomná pohľadávka druhej strany splatná, musia byť splnené iné zákonné podmienky, za ktorých môže dlžník plniť predčasne (splatnosť určená v prospech dlžníka, určenie splatnosti prenechané dlžníkovi, neurčený čas splnenia). Osobitnú výnimku obsahuje ďalšie ustanovenie tohto oddielu, podľa ktorého možno započítať aj nesplatnú pohľadávku, ak veriteľ na žiadosť dlžníka odložil jej splatnosť bez zmeny obsahu záväzku.

§ 772

(Účinky započítania)

Odsek 1 vychádza z pôvodného znenia § 580 a nadväzuje na jednotné pravidlo, typické aj pre legislatívy okolitých štátov [ABGB, BGB, OZ(ČR), ale napr. aj § 1347 CC]. V ods. 2 sa zavádza nová právna norma, ktorú však prax akceptovala aj za predchádzajúcej právnej úpravy. V prípade rôznej výšky započítavaných pohľadávok zanikne menšia pohľadávka v plnom rozsahu a na započítanie väčšej pohľadávky sa primerane použijú ustanovenia o priradení plnenia, t.j. započítaním zanikne prednostne príslušenstvo pohľadávky, a to najprv náklady spojené s jej uplatnením, potom úroky z omeškania a následne úroky; vo zvyšku zanikne započítaním istina pohľadávky.

§ 773

Ustanovenie obsahuje všeobecné pravidlo pre kompenzačný úkon; zákon zároveň vyžaduje, aby bolo započítanie pohľadávky nepodmienené.

§ 774

(Pohľadávky spôsobilé na započítanie)

V ods. 1 sa preberá pôvodné znenie prvej vety § 358 ObZ. Toto pravidlo má všeobecný charakter vo vzťahu k pohľadávkam, ktoré sa uplatňujú žalobou, a je potrebné ho interpretovať v spojitosti so základným ustanovením o započítaní. V ods. 2 sa preberá pôvodné znenie § 360 ObZ. V ods. 3 sa preberá pôvodné znenie druhej vety § 358 ObZ; na rozdiel od pôvodného znenia § 581 ods. 2 OZ, ktorý vylučoval započítanie premlčanej pohľadávky vo všeobecnosti.

§ 775

Preberá sa pôvodné znenie § 363 ObZ.

§ 776

Ustanovenie vychádza z pôvodného znenia § 362 ObZ a z čl. 13:103 PECL, pričom vymedzuje pravidlo pre započítanie peňažných pohľadávok v rôznych menách.

§ 777

(Zákaz započítania)

V ods. 1 je výslovne formulované nové pravidlo, ktoré však aplikačná prax akceptovala aj za predchádzajúcej úpravy, a ktoré vychádza z dispozitívnej povahy kódexu a z princípu autonómie (konsenzuálnej) vôle. V ods. 2 sa preberá pôvodné znenie prvej vety § 581 ods. 1, ktoré je z hľadiska právnych účinkov doplnené aj o pohľadávky na náhradu škody pri usmrtení a pri zásahu do osobnostných práv, ako aj o pohľadávky na náhradu nemajetkovej škody sekundárnych obetí. Pojem usmrtenie je nevyhnutné interpretovať z hľadiska jeho širšieho civilnoprávneho (nie trestnoprávneho / § 149 TZ) významu, v súlade s ustanoveniami OZ o zodpovednosti za škodu. Proti pohľadávkam na výživné je započítanie vzájomných pohľadávok prípustné len dohodou. Ak ide o výživné pre maloleté deti, započítanie pohľadávok nie je možné vôbec (ods. 3; § 76 ods. 2 ZR).

§ 778

Započítanie pohľadávok (najmä nepeňažných) môže mať prirodzene za následok to, že strana nebude plniť alebo inkasovať plnenie na pôvodne určenom mieste. Pokiaľ jej v danej súvislosti preukázateľne vznikne škoda, zodpovedá za ňu ten, kto započítanie pohľadávky uplatnil.

§ 779

(Dohoda o započítaní pohľadávok)

Preberá sa pôvodné znenie § 581 ods. 3 OZ a § 364 ObZ, ktoré vychádzali z dispozitívnej povahy kódexu a z princípu zmluvnej voľnosti. Zákon výslovne nepripúšťa započítanie pohľadávok (ani) dohodou napr. v prípade pohľadávok na výživné pre maloleté deti (§ 76 ods. 2 ZR).

(Štvrtý oddiel - Výpoveď)

§ 780

Oprávnenie vypovedať zmluvu je výslovne podmienené dohodou strán alebo ustanovením zákona. K zániku zmluvy dochádza uplynutím výpovednej doby, ktorá je trojmesačná, pokiaľ zákon ani dohoda strán neurčuje inú výpovednú dobu. Písomne uzavretú zmluvu možno vypovedať iba písomne.

§ 781

V ods. 1 sa preberá pôvodné znenie § 582 ods. 1 a 2 s určitými formulačnými odchýlkami. Ide o všeobecné zákonné pravidlo, ktoré pripúšťa vypovedanie zmluvy uzavretej na dobu neurčitú, pokiaľ spĺňa vymedzené kritériá. V ods. 2 sa preberá pravidlo obsiahnuté v pôvodnom § 582a, ktoré sa vzťahuje na tzv. povinne zverejňované zmluvy, ak boli uzavreté na dobu neurčitú. V ods. 1 sa preberá pôvodné znenie § 582 ods. 1 a 2 s určitými formulačnými odchýlkami. Ide o všeobecné zákonné pravidlo, ktoré pripúšťa vypovedanie zmluvy uzavretej na dobu neurčitú, pokiaľ spĺňa vymedzené kritériá. V ods. 2 sa preberá pravidlo obsiahnuté v pôvodnom § 582a, ktoré sa vzťahuje na tzv. povinne zverejňované zmluvy, ak boli uzavreté na dobu neurčitú.

Na rozdiel od prechádzajúcej úpravy umožňuje kódex výslovne v ods. 3 aj vypovedanie zmluvy uzavretej na dobu určitú, pokiaľ to vyplýva z dohody strán alebo zo zákona. Písomná forma výpovede musí byť dodržaná v prípade, ak bola zmluva na dobu určitú uzavretá písomne. Pri absencii osobitného pravidla o výpovednej dobe (zákonného aj dohodnutého) sa použije všeobecná trojmesačná premlčacia doba.

§ 782

Vzhľadom na novú úpravu inštitútu premlčania dochádza k zmene, pokiaľ ide o právne následky plynutia času na niektoré tzv. právotvorné (kreačné) oprávnenia, vrátane práva vypovedať zmluvu z určitého dôvodu. Výkon tohto oprávnenia podlieha preklúzii. Šesťmesačná zákonná prekluzívna lehota je subjektívna a začiatok jej plynutia je viazaný na deň, keď sa oprávnená osoba dozvie o existencii dôvodu, ktorý zakladá právo zmluvu vypovedať. Táto lehota je obmedzená objektívnou trojročnou prekluzívnou lehotou, ktorá začne plynúť dňom samotného vzniku výpovedného dôvodu. Na zachovanie hmotnoprávnej prekluzívnej lehoty zákon vyžaduje, aby sa výpoveď dostala do dispozičnej sféry druhej zmluvnej strany (tzv. teória dôjdenia). Ustanovenie sa nevzťahuje na prípady, keď možno zmluvu vypovedať bez uvedenia dôvodu.

(Piaty oddiel - Odstúpenie od zmluvy)

(Základné ustanovenia)

§ 783

V ods. 1 sa preberá pôvodné znenie § 344 ObZ s určitými formulačnými odchýlkami. V ods. 2 sa preberá pôvodné znenie § 349 ods. 1 ObZ, pričom kódex na rozdiel od predchádzajúcej úpravy viaže účinky odstúpenia od zmluvy na okamih dôjdenia (tzv. teória dôjdenia), teda na okamih, keď sa odstúpenie od zmluvy dostane do dispozičnej sféry druhej strany. Upúšťa sa od pravidla o zrušení zmluvy so spätnými účinkami (ex tunc) podľa pôvodného znenia § 48 ods. 2 OZ a kódex jednotne vychádza z pôvodnej obchodnoprávnej koncepcie o zrušení

(zániku) zmluvy s účinkami do budúcnosti (ex nunc). V ods. 3 sa preberá pôvodné znenie prvej vety § 351 ods. 1 ObZ.

§ 784

Vzhľadom na novú úpravu inštitútu premlčania dochádza k zmene, pokiaľ ide o právne následky plynutia času na niektoré tzv. právotvorné (kreačné) oprávnenia, vrátane práva odstúpiť od zmluvy z určitého dôvodu. Doterajšia prax vychádzala zo sporného záveru, že právo odstúpiť od zmluvy z určitého dôvodu sa premlčuje (napr. R 22/1995). V súlade s novou úpravou podlieha toto právo preklúzii. Šesťmesačná zákonná prekluzívna lehota je subjektívna a začiatok jej plynutia je viazaný na deň, keď sa oprávnená osoba dozvie o existencii dôvodu, ktorý zakladá právo odstúpiť od zmluvy. Táto lehota je obmedzená objektívnou trojročnou prekluzívnou lehotou, ktorá začne plynúť dňom samotného vzniku dôvodu na odstúpenie od zmluvy. Na zachovanie hmotnoprávnej prekluzívnej lehoty zákon vyžaduje, aby sa odstúpenie od zmluvy dostalo do dispozičnej sféry druhej zmluvnej strany (tzv. teória dôjdenia). Ustanovenie sa nevzťahuje na prípady, keď možno od zmluvy odstúpiť bez uvedenia dôvodu.

§ 785

(Písomná forma odstúpenia od zmluvy)

Vo vzťahu k odstúpeniu od zmluvy sa preberá pravidlo v zmysle pôvodného znenia § 40 ods. 2.

§ 786

Preberá sa pôvodné znenie § 49 OZ s korektívom podľa pôvodného znenia § 267 ods. 2 ObZ

§ 787

(Práva nedotknuté odstúpením od zmluvy)

V ods. 1 sa preberá pôvodné znenie druhej vety § 351 ObZ, ktoré je doplnené o právo na zmluvnú pokutu a právo na úrok z omeškania, čo však bolo možné vyvodiť už z predchádzajúcej úpravy. Ustanovenie ods. 2 chráni postavenie zmluvných strán po odstúpení od zmluvy z hľadiska zabezpečenia ich pohľadávok vyplývajúcich zo vzájomného vypořádania. Toto pravidlo nedopadá na autonómne právne postavenie tretej osoby (napr. ručiteľa alebo záložcu), pokiaľ ide o rozsah záväzku a zachovanie pôvodných námietok.

(Vyporiadanie práv po odstúpení od zmluvy)

§ 788

Kódex sa prikláňa k pôvodnej obchodnoprávnej koncepcii vypořádania po odstúpení od zmluvy, v zmysle ktorej má reštitučný nárok povahu osobitného zmluvného nároku na vrátenie toho, čo bolo podľa zmluvy druhej strane plnené. Mnohé otázky však doposiaľ neboli legislatívne riešené a ani doktrína či judikátúra neposkytovali uspokojivé riešenie. Návrh v mnohom dopĺňa a precizuje režim odstúpenia od zmluvy, najmä podľa vzoru nemeckej a estónskej úpravy.

Napriek tomu, že odstúpenie od zmluvy spôsobuje zánik pôvodných práv a povinností vyplývajúcich zo zmluvy, nespôsobuje zánik celého zmluvného vzťahu medzi stranami, ale zmenu v jeho obsahu (čo do práv a povinností). Reštitučný nárok má preto zmluvný charakter. To, ktoré pôvodné zmluvné nároky pretrvávajú aj po odstúpení od zmluvy, zákon explicitne vymedzuje.

Ustanovenie ods. 2 sa vzťahuje na situáciu, keď plnenie nemožno vrátiť z dôvodu, že to vylučuje jeho povaha (napr. poskytnutie služby) alebo že strana plnenie objektívne nemá

(bolo napr. spotrebované alebo zničené), alebo ak vrátenie nemožno spravodlivo požadovať (napr. náklady na vrátenie by podstatne prevyšovali hodnotu poskytovaného plnenia). Nie je právne významné, či nemožnosť vrátenia plnenia nastala pred alebo po odstúpení od zmluvy. Východiskovou je pritom zmluvne dohodnutá cena, keďže odstúpenie od zmluvy nemá byť prostriedkom na oslobodenie sa od nevýhodnej transakcie, ak bolo dohoda o cene výsledkom pôvodného konsenzu. Pravidlo je však zámerne koncipované tak, že zazmluvnená cena je iba základom na určenie peňažnej hodnoty plnenia; v odôvodnených prípadoch možno túto hodnotu primerane modifikovať (napr. ak zmluvné strany pri dojednávaní ceny vychádzali z omylu, ak sa dohodli na cene v domnienke, že je vec bez väd a pod.).

Ochranné ustanovenie v odseku 3 zavádza zodpovednosť za škodu spôsobenú neprimeraným opotrebením vráteného plnenia; s možnosťou liberácie zodpovednej osoby v prípade preukázania zachovania náležitej starostlivosti. Zodpovednosť je prirodzene obmedzená iba na rozsah, ktorý prevyšuje mieru primeraného opotrebenia. Pre prípad tzv. sankčného odstúpenia od zmluvy (odstúpenie ako prostriedok nápravy pre nesplnenie) zavádza zákon sprísnený režim v podobe užšieho vymedzenia možnej liberácie.

Reštitučná úprava má typicky dispozitívnu povahu a je možné sa od nej zmluvne odchýliť vo forme tzv. reštitučnej dohody. Ak je reštitučná dohoda súčasťou samotnej zmluvy, s úmyslom kontrahentov upraviť si vzájomné práva a povinnosti po prípadnom odstúpení od zmluvy, nedotýka sa odstúpenie práv a povinnosti obsiahnutých v reštitučnej dohode.

§ 789

Ustanovenie umožňuje liberáciu z povinnosti poskytnúť peňažnú náhradu plnenia, ktoré nemožno vrátiť. Tým sa zavádza menej prísny režim oproti pôvodnému zneniu druhej vety § 458 ods. 1 OZ. Podmienky liberácie sú náročnejšie voči strane, ktorá nesplnila, pokiaľ ide o sankčné odstúpenie od zmluvy pre neospravedlnené nesplnenie (ods. 2); inak sa uplatní benevolentnejší režim ods. 1. Liberácia z povinnosti poskytnúť peňažnú náhradu však neoslobodzuje stranu od povinnosti vydať bezdôvodné obohatenie.

§ 790

V dôsledku odstúpenia od zmluvy vzniká stranám nielen povinnosť vrátiť si poskytnuté plnenie zo zmluvy, resp. ich peňažnú náhradu, ale aj povinnosť vydať niektoré ďalšie plnenia. Strany majú vždy povinnosť vrátiť spolu s plnením reálne nadobudnuté úžitky. Peňažné plnenie sa vracia spolu s komerčným úrokom, a to buď v dohodnutej výške alebo podľa zákonných ustanovení o zmluve o úvere. V podnikateľských vzťahoch sú strany navyše povinné vydať aj hodnotu tzv. hypotetických úžitkov, ktorej kvantifikácia je viazaná na výkon bežnej podnikateľskej činnosti. Povinnosť vydať hypotetické úžitky nemá povahu sankcie, pretože postihuje obidve zmluvné strany, vzhľadom na povahu plnenia a okolnosti konkrétneho prípadu. Reštitučný mechanizmus (vrátane povinnosti vydať hypotetické úžitky) má za cieľ dosiahnuť stav čo najviac podobný tomu, ako keby k uzavretiu zmluvy nikdy nebolo došlo, teda ako keby mali strany plnenie celý čas vo svojej dispozícii.

Strane, ktorá plnenie aj s úžitkami vydáva, sa nahrádzajú náklady účelne vynaložené na vec. Neúčelné náklady sa nahrádzajú iba vtedy, ak by v prípade ich nenahradenia získala druhá strana neoprávnený prospech (bezdôvodné obohatenie). Ak bolo dôvodom odstúpenia od zmluvy neospravedlnené nesplnenie niektorej zo strán, odstupujúca strana má zo zákona nárok na náhradu primeraných nákladov spojených s realizáciou odstúpenia a následného vyporiadania. Zjednodušuje sa tým dôkazná situácia pre odstupujúcu stranu, ktorá nemusí preukazovať predpoklady na vznik nároku na náhradu škody. Samotné náklady však musia byť primerané a preukázané.

§ 791

Zdôrazňuje sa synalagmatický charakter reštitučných nárokov, ktoré vzniknú v dôsledku odstúpenia od zmluvy. Pravidlo sa aplikuje nielen na povinnosť strán vrátiť si navzájom plnenie zo zmluvy, ale aj na akékoľvek iné vzájomné nároky zo zrušenej zmluvy (úžitky, náhrada nákladov vynaložených na plnenie, úrok, nárok na náhradu škody a pod.). Ustanovenie je potrebné vykladať v spojení so všeobecnými pravidlami pre vzájomné záväzky.

§ 792

(Odstupné)

Preberá sa pôvodné znenie § 355 ObZ, ktoré je prispôsobené novej právnej úprave odstúpenia od zmluvy.

§ 793

(Zmarenie základného účelu zmluvy)

Preberá sa pôvodné znenie § 356 a 357 ObZ. Oproti predchádzajúcej úprave sa dopĺňa pravidlo podľa druhej vety odseku 3, v zmysle ktorého je náhrada škody vylúčená v prípade, ak k zmareniu základného účelu zmluvy došlo zavinením druhej strany, t.j. tej ktorá od zmluvy neodstupuje.

(Šiesty oddiel - Uplynutie času)

§ 794

V odseku 1 sa nachádza všeobecné pravidlo časového obmedzenia trvania záväzkov vychádza z pôvodného znenia § 578.

Odsek 2 vychádza z účelu pôvodného ustanovenia § 490 ods. 2, právne pravidlo však bolo preformulované.

(Siedmy oddiel - Preklúzia)

§ 795

V ods. 1 sa preberá pôvodné znenie § 583. Vzhľadom na celkovú zmenu koncepcie inštitútu premlčania podlieha preklúzii podstatne väčší okruh subjektívnych práv, predovšetkým tzv. právotvorné (kreačné) oprávnenia, napr. právo odstúpiť od zmluvy z určitého dôvodu, právo vypovedať zmluvu z určitého dôvodu, právo dovolať sa v niektorých prípadoch relatívnej neplatnosti právneho úkonu, právo domáhať sa určenia časti zmluvy rozhodnutím súdu, právo vytknúť vady pri nesplnení atď.

Z hľadiska pravidiel pre počítanie času v súkromnom práve a s tým súvisiaceho rozlišovania medzi lehotou a dobou má preklúzia špecifický hybridný charakter. Uplynutím síce právo zanikne (doba), avšak iba z dôvodu, že nebolo uplatnené vo vymedzenom časovom úseku (lehota). Za primárnu je však nevyhnutné považovať vlastnosť tohto časového úseku, ktorá legitimuje oprávnený subjekt na uplatnenie práva. Aj z tohto dôvodu kódex výslovne hovorí o prekluzívnej lehote. To zároveň umožňuje efektívnu a pragmatickú aplikáciu ochranných ustanovení o počítaní lehôt aj na preklúziu, resp. prekluzívnu lehotu.

V súlade s ods. 2 sa na prekluzívnu lehotu primerane aplikujú aj niektoré osobitné ochranné ustanovenia o spočívaní a neplynutí premlčacej lehoty (ods. 2).

(Ôsmy oddiel - Splynutie)

§ 796

V ods. 1 sa preberá pôvodné znenie § 584. Ustanovenie ods. 2 bráni negatívnym následkom splynutia v právnej sfére tretej osoby, vychádzajúc z čl. III - 6:201(2) DCFR.

(Deviaty oddiel - Smrť dlžníka alebo veriteľa)

§ 797

Preberá sa pôvodné znenie § 579.

(Šiesta hlava - Nesplnenie a prostriedky nápravy)

(Prvá diel - Všeobecné ustanovenia)

§ 798

(Nesplnenie)

Návrh vychádza z jednotného systému nesplnenia/ porušenia a zodpovedajúcich prostriedkov nápravy, ktorý je známy z modelových noriem CISG, Princípov obchodných zmlúv UNIDROIT – UPICC, PECL, DCFR, návrhu CESL. Tento systém bol inšpiráciou aj pre reformu obligačného práva v SRN v roku 2002, v maďarskom občianskom zákonníku, estónskom zákone o obligáciách. Najnovšia reforma záväzkového práva v tomto smere bola v roku 2016 zavŕšená vo Francúzsku. Preferencia jednotného systému nesplnenia je odôvodnená aj skutočnosťou, že relevantné smernice EÚ (predaj spotrebného tovaru, zájazdy, on-line predaj, dodanie digitálneho obsahu) vychádzajú z jednotného režimu nesplnenia.

Vzhľadom na skutočnosť, že Obchodný zákonník z roku 1991 bol v značnej miere ovplyvnený CISG-om, nie je tento systém neznámy ani na Slovensku, využitím diferenciácie omeškania veriteľa a dlžníka ako kategórií podstatného a nepodstatného porušenia zmluvy, je založený na podobných predpokladoch ako tento návrh.

Návrh vychádza z predpokladu, že reforma záväzkového práva sleduje zlúčenie záväzkového práva z doterajšej obchodnoprávnej a občianskoprávnej úpravy.

Jednotnosť definície nesplnenia má dva stupne uplatnenia, v prvom stupni sa jednotnosť nesplnenia prejavuje zlúčením jednotlivých skutkových podstát nesplnenia, t. j. vadné plnenie, omeškané plnenie, neposkytnutie plnenia sa spojili pod jednotný pojem, v druhom stupni sa zjednotenie prezentuje v jednotnom uplatňovaní prostriedkov nápravy pre nesplnenie. Z terminologického hľadiska sme uprednostnili pojem nesplnenie, keďže na základe uskutočneného výskumu¹ nebolo preukázané, žeby sa v doterajšej slovenskej právnej úprave alebo právnej praxi zažilo diferencovanie pojmov porušenie ako nedodržanie širšieho komplexu povinností v právnom vzťahu, ktoré sa viaže na legitímne očakávania spojené s existenciou zmluvy v porovnaní s nesplnením ako užším pojmom zameraným výlučne na striktné dodržania povinnosti vyplývajúcich z konkrétneho záväzku. Nesplnenie je definované v návrhu široko, za nesplnenie sa považuje aj porušenie povinnosti brať ohľad na práva a oprávnené záujmy druhej strany (plniť povinnosti starostlivo, v dobrej viere, nespôsobiť škodu pri uplatňovaní práv a plnení povinností, dodržiavať obchodné tajomstvo, atď.). Porušenie týchto tzv. vedľajších povinností sa tiež považuje za nesplnenie a ako také môže za existencie predpokladov ďalej ustanovených aktivovať uplatňovanie prostriedkov nápravy.

Predpokladom uplatňovania definície nesplnenia je vznik záväzku, čiže možno uväzovať o plnení neplnení sekundárnej povinnosti, len ak sa viaže na záväzok.

¹ JURČOVÁ, M. – ŠTEFANKO, J. Porušenie povinností v zmluvnom práve. In ŠTEFANKO, J. (ed.) *Prostriedky nápravy v zmluvnom práve*. [online]. Trnava : Trnavská univerzita v Trnave, Právnická fakulta, 2017, s. 10-26.

§ 799

(Podstatné nesplnenie)

Navrhované ustanovenie je založené na článku 8:103 PECL. Z toho dôvodu možno odkázať na PECL z hľadiska spôsobu výkladu tohto ustanovenia.

Rozsah využiteľných prostriedkov nápravy pre dotknutú stranu bude v prvom kroku vždy definovaný skutočnosťou, či nesplnenie strany je alebo nie je podstatné.

V porovnaní so súčasnou obchodnoprávnou úpravou (§345 ods. 2 OBZ prvá veta: *Na účely tohto zákona je porušenie zmluvy podstatné, ak strana porušujúca zmluvu vedela v čase uzavretia zmluvy alebo v tomto čase bolo rozumné predvídať s prihliadnutím na účel zmluvy, ktorý vyplynul z jej obsahu alebo z okolností, za ktorých bola zmluva uzavretá, že druhá strana nebude mať záujem na plnení povinností pri takom porušení zmluvy*) možno konštatovať, že prvé dve podmienky definície podstatného nesplnenia (a) dôsledné dodržanie povinnosti je pre zmluvu rozhodujúce a b) nesplnenie podstatne zbavuje dotknutú stranu toho, čo bola oprávnená očakávať podľa zmluvy, ibaže druhá strana takýto dôsledok nepredvídala a ani nemohla dôvodne predvídať) sú v značnej miere konkretizáciou obchodnoprávnej úpravy a budú pokrývať v praxi skutkovo takmer zhodné situácie. V porovnaní s tým tretia alternatíva podstatného nesplnenia kladie dôraz na dobrú vieru ako faktor, ktorý sa v súčasnom zmluvnom práve zdôrazňuje ako významný ukazovateľ vo všetkých štádiách zmluvného vzťahu (predzmluvné štádium, uzatváranie zmluvy, splnenie ako aj uplatňovanie prostriedkov nápravy). Existenciu tohto dôvodu (úmyselné nesplnenie stranou a dôvodné obavy z budúceho nesplnenia) bude samozrejme dotknutá strana uplatňujúca prostriedok nápravy zodpovedajúci podstatnému nesplneniu povinná preukázať. Nebude sa však vyžadovať súčasné naplnenie predpokladu ad a) alebo ad b), čiže aj nesplnenie menej závažnej povinnosti možno považovať za podstatné.

V konkrétnom prípade môže byť ťažké posúdiť, či je nesplnenie podstatné, alebo nepodstatné. Pre riešenie takejto situácie OBZ ustanovoval vyvrátiteľnú právnu domnienku, že v prípade pochybností porušenie zmluvy nie je podstatné. To, že porušenie zmluvy bolo podstatné, musela preukázať oprávnená strana (§345 ods. 2). Hoci návrh výslovne neobsahuje takéto ustanovenie, z povahy veci vyplýva, že v každom prípade využitia prostriedkov nápravy, ktorí sa vzťahujú k podstatnému nesplneniu, je strana uplatňujúca prostriedok nápravy povinná preukázať, že nesplnenie je podstatné.

§ 800

(Ospravedlnenie z dôvodu prekážky)

K odseku 1: Prekážka, ktorá zakladá ospravedlnenie strany musí spĺňať určité predpoklady. Pojem prekážka zahŕňa každú udalosť (prírodná katastrofa, úradné zákazy, konanie tretích strán). Strana sa nemôže odvolávať na konanie osôb, ktoré využila pri plnení záväzku ako na tretie osoby. Strana, ktorá sa dovoľáva ospravedlnenia neplnenia povinnosti, je povinná preukázať existenciu predpokladov:

- a) prekážka jej bráni v splnení povinnosti. Ak prekážka existovala už v čase uzavretia zmluvy, nie je vhodné postupovať podľa tohto ustanovenia, pretože je zrejmé, že by sa mali uplatniť ustanovenia o uzavretí zmluvy v omyle.
- b) prekážka nastala nezávisle od neplniacej strany. Je vylúčené uplatňovať dôvody, ktoré vznikli z hospodárskych pomerov neplniacej strany alebo sa vyskytli až v čase, kedy neplniaca bola strana v omeškaní. Prekážka musí byť mimo sféry vplyvu dlžníka. Riziko svojich vlastných aktivít musí znášať sám. Poruchu zariadenia, aj keď je nepredvídateľná a neodvratiteľná, teda nemožno považovať za prekážku podľa tohto článku, a tak nie je

potrebné ďalšie šetrenie, či porucha bola skutočne nepredvídateľná a jej dôsledky neodvratiteľné. To isté platí pre konanie osôb, za ktoré je dlžník zodpovedný, a obzvlášť pre konanie osôb, ktoré poveril splnením. Dlžník sa nemôže dovolávať porušenia subdodávateľa, ibaže ho nemohol ovplyvniť, napríklad preto, že neexistoval žiadny ďalší subdodávateľ, ktorého by mohol najat'; prekážka musí byť tiež mimo vplyvu subdodávateľa,

c) neprekonateľná a neodvratiteľná. Táto požiadavka sa vzťahuje tak na prekážku samotnú ako aj na jej následky. (ak teroristický výbuch v priesmyku zamedzí jedinou cestu k miestu splnenia, tak prekážkou je nemožnosť prechodu, ale pre ospravedlnenie treba preukázať aj to, že nemožno prekonať ani následky, t. j. nemožno uskutočniť transport na miesto splnenia alternatívnou trasou alebo dopravou).

d) nepredvídateľná, t.j. nebolo možno rozumne predpokladať, že by neplniaca strana v čase vzniku záväzku alebo uzavretia zmluvy túto prekážku predvídala alebo mohla predvídať.

K odseku 2: Ak ide iba o dočasnú prekážku, ospravedlnenie trvá iba do dobu trvania prekážky. Toto ustanovenie nie je relevantné v prípadoch, ak dotknutá strana z dôvodu podstatného nesplnenia využila právo ukončiť záväzkovoprávny vzťah odstúpením ešte skôr než pominula prekážka alebo jej následky (účinky). Uplatňovanie tohto ustanovenia nadväzuje na § 374 OBZ a ide tradičný inštitút *force majeure* a treba ho takto vykladať.

K odseku 3: Porušenie povinnosti upovedomiť druhú stranu o prekážke, ktorá jej bráni v plnení a o dôsledkoch tejto prekážky akonáhle sa o nej dozvie alebo mala dozvedieť, zakladá právo druhej strany na náhradu škody.

K odseku 1: Ustanovenie sa inšpiruje III- 3.304 DCFR. Ak je prekážka trvalá, skôr či neskôr bude zakladať podstatné nesplnenie, ale nie je praktické a účelné čakať, aby a kým by dotknutá strana ukončila vzťah odstúpením, ak ide o trvale nemožné plnenie, je vhodné ustanoviť zánik záväzkovoprávneho vzťahu a odkázať na režim vyporiadania strán po zániku záväzku odstúpením.

V praxi samozrejme môžu nastať aj iné prípady nemožnosti plnenia, ktoré nebudú zakladať ospravedlnenie strany (napr. ak nemožnosť zavinila neplniaca strana priamo svojim vedomým konaním). V týchto prípadoch bude síce vylúčené právo na splnenie podľa ustanovení tretieho oddielu, ale keďže nepôjde o prekážku, ktorá zakladá ospravedlnenie, neplniaca strana bude zodpovedať za nesplnenie a bude povinná nahradiť škodu a platiť úrok z omeškania, ak pôjde o omeškanie s plnením peňažného záväzku.

§ 801

(Zodpovednosť za nesplnenie)

Zodpovednosť za nesplnenie je pojem, ktorý sa v značnej miere inšpiruje estónskym obligáčnym zákonom a jeho účelom je zvýrazniť možnosť odchýlok od základného režimu uplatňovania prostriedkov nápravy. Všeobecne v tomto režime platí, že ak je nesplnenie povinnej strany ospravedlnené z dôvodu prekážky, niektoré prostriedky nápravy sú pre dotknutú stranu vylúčené (právo na splnenie, právo na úroky z omeškania, právo na náhradu škody). Ide prevažne o povinnosti sekundárneho sankčného charakteru (s výnimkou práva na splnenie). Najmä v zmluvnom práve sa však pravidelne vyskytnú situácie, kedy by uplatňovanie objektívnej zodpovednosti s možnosťou liberácie z dôvodu prekážky nebolo vhodným riešením. Napríklad pre účely zodpovednosti za nesplnenie darcu je spravodlivejšie ustanoviť zodpovednosť darcu len za zavinené nesplnenie, naopak niektoré legislatívne úpravy môžu výnimočne vyžadovať prísnejšie ustanovenie kritérií zodpovednosti za nesplnenie a v niektorých prípadoch dokonca úplne vylúčiť možnosť liberácie z dôvodu prekážky. Návrh zároveň zdôrazňuje prevažne dispozitívny charakter ustanovení

o zodpovednosti za nesplnenie (pozri aj komentár k § 802 Vylúčenie alebo obmedzenie zodpovednosti za nesplnenie dohodou).

§ 802

(Vylúčenie alebo obmedzenie zodpovednosti za nesplnenie dohodou)

Okrem možnosti strán dohodnúť na prísnejších alebo menej prísnych predpokladoch zodpovednosti za nesplnenie (napr. založením zodpovednosti len za zavinené nesplnenie, vylúčením liberácie na základe prekážky, odchylným definovaním prekážky, ktorá ospravedlňuje nesplnenie, ak napr. strane na seba prevezme riziko zmeny okolností bez ohľadu na faktor predvídateľnosti), strany sa môžu vopred dohodnúť aj na celkovom vylúčení alebo obmedzení zodpovednosti za nesplnenie. Explicitne sa upravuje len možnosť takejto dohody vopred, t. j. pred vznikom zodpovednosti za nesplnenie, či už pri vzniku záväzku alebo počas jeho trvania pred splatnosťou. V čase, keď už zodpovednosť vznikne, nič stranám nebráni dohodnúť sa, že prostriedky nápravy sa neuplatnia, alebo dotknutá strana sa jednostranne rozhodne ich neuplatniť.

Návrh k dohodám o vylúčení alebo obmedzení zodpovednosti zaraďuje aj tradičné ustanovenia o prenechaní veci ako stojí a leží, keďže sa v súčasnej praxi osvedčilo, pričom jeho uplatňovanie nie je nutné obmedzovať na veci prenechané úhrnom, ale slobodná vôľa strán im umožňuje takto sa dohodnúť bez ohľadu na predmet záväzkovoprávneho vzťahu. Systematické zaradenie medzi dohody, ktorými sa vylučuje zodpovednosť je odôvodnené skutočnosťou, že dotknutej strane nebudú patriť prostriedky nápravy závislé od zodpovednosti strany za nesplnenie vo forme vadného plnenia, t. j. právo na splnenie, ktoré v sebe zahŕňa právo na nápravu vadného nepeňažného plnenia a právo na náhradu škody z dôvodu vadného plnenia si dotknutá strana nebude môcť úspešne uplatniť.

Všetky dohody, ktoré limitujú zodpovednosť za nesplnenie, môžu výrazným spôsobom ohroziť postavenie dotknutej strany. Vzhľadom na imanentné riziko týchto dohôd, návrh umožňuje dotknutej strane uplatniť neplatnosť takejto dohody zo zákonom ustanovených dôvodov podľa vzoru § 106 estónskeho obligračného zákona. Odsek 3 tohto ustanovenia má kogentnú povahu.

§ 803

(Zabezpečenie plnenia)

Predmetné ustanovenie sa dotýka času pred splatnosťou povinnosti, t.j. upravuje situáciu pred časom splnenia. Ustanovenie treba vykladať vo vzájomnej súvislosti aj s § 818 ods. 2 (*Strana, ktorá má plniť vzájomnú povinnosť skôr ako druhá strana a ktorá je dôvodne presvedčená, že v čase plnenia druhá strana nesplní, môže odoprieť plnenie po dobu, po ktorú je zrejmé, že druhá strana nesplní. Právo strany odoprieť plnenie zaniká, ak druhá strana poskytne primeranú zábezpeku plnenia.*) § 818 ods. 2 sa však aktivuje v odchyľnej situácii, pretože upravuje vzájomné povinnosti (a v tomto ohľade je užší s komentovaným ustanovením), ak čas plnenia ohľadne jednej zo vzájomných povinností už nastal a zároveň ustanovuje predpoklady odopretia plnenia a jeho závislosti od poskytnutia zábezpeky (a v tomto ohľade je širší v porovnaní s komentovaným ustanovením).

Komentované ustanovenie je v priamej nadväznosti aj na § 823 (*Očakávané nesplnenie Ohľadne povinnosti, ktorá sa má splniť až v budúcnosti, možno od zmluvy odstúpiť, keď zo správania povinnej strany alebo z iných okolností nepochybne vyplýva ešte pred časom určeným na plnenie zmluvnej povinnosti, že nesplnenie bude podstatné a povinná strana neposkytne po vyzvaní oprávnenej strany bez zbytočného odkladu primeranú zábezpeku*).

Ustanovenie je preventívnej povahy, a v rámci prevencie nesplnenia primerane zaťažuje obidve strany, od dotknutej strany vyžaduje určitú mieru obozretnosti a bdlosti, povinnú stranu zaťažuje povinnosťou poskytnutia primeranej zábezpeky.

§ 804

(Prostriedky nápravy pre nesplnenie)

V ustanovení sú vymenované jednotlivé prostriedky nápravy pre nesplnenie, všeobecné predpoklady ich využitia a ich vzájomný vzťah. Osobitné predpoklady využitia jednotlivých prostriedkov nápravy ustanovujú osobitné oddiely.

Využitie pojmu prostriedkov nápravy v slovenskom právnom prostredí sa prvýkrát vyskytlo v slovenskom preklade PECL (Princípy európskeho zmluvného práva, IURA EDITION, 2009). Odvtedy sa tento pojem už v slovenskom právnom jazyku vyskytuje, o čom svedčí aj preklad pojmu „*remedies*“ v návrhu nariadenia o spoločnom európskom kúpnom práve.²

Pre využitie prostriedkov nápravy platia určité základné pravidlá:

1. prostriedky nápravy sa využívajú, ak dôjde k nesplneniu (výnimka, možnosť odstúpiť pod zmluvy – očakávané nesplnenie),
2. využiť možno tie prostriedky nápravy, ktoré nie sú nezlučiteľné. Nezlučiteľnosť buď vyplynie z povahy veci (nemožno zároveň trvať na splnení a odstúpiť od zmluvy) alebo je výslovne ustanovená (nemožno požadovať náhradu škody vo výške v ktorej je krytá úrokmi z omeškania § 836.)

Ak sú prostriedky nápravy nezlučiteľné, dotknutá strana si v niektorých prípadoch môže vybrať medzi viacerými dostupnými prostriedkami nápravy. V niektorých prípadoch je už táto voľba konečná a nemožno ju meniť (napr. ak strana prevezme plnenie, ktoré nezodpovedá zmluve, je vadné a strana z toho dôvodu uplatnila právo na zľavu z ceny, nemôže požadovať aj náhradu škody za pokles hodnoty plnenia; právo na náhradu inej škody tým nie je dotknuté). Ak strana najprv uplatňuje právo na splnenie a neskôr sa dozvie, že povinná strana nesplní ani v dodatočnej lehote, strana môže zmeniť prostriedok nápravy a uplatniť právo odstúpiť od zmluvy.

3. Strane nepatrí prostriedok nápravy v rozsahu, v akom svojím vlastným konaním spôsobila nesplnenie druhej strany, napr. ak omeškanie dlžníka je spôsobené nedostatkom súčinnosti veriteľa, bolo by v rozpore s dobrými mravmi a slušnosťou (a tiež komentovaným ustanovením) požadovať náhradu škodu spôsobenú z tohto dôvodu).

4. Právo odprieť plnenie, odstúpiť od zmluvy alebo požadovať zľavu z ceny je nezávislé od zodpovednosti strany za nesplnenie. Ostatné prostriedky nápravy sú dostupné, len ak strana za nesplnenie zodpovedá.

V porovnaní s doterajším režimom aj úroky z omeškania možno požadovať len v prípade ak strana za nesplnenie zodpovedá. Dôvody sú zrejmé: a) tento režim uplatňuje aj Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2011/7/EÚ zo 16. februára 2011 o boji proti oneskoreným platbám v obchodných transakciách³ (článok 3 bod 1 písm. b) nie je dôvod, aby náhrada škody a úrok z omeškania mali v tomto smere odchyľne nastavené predpoklady zodpovednosti, c) pre účely peňažnej pohľadávky bude možnosť vylúčenia zodpovednosti

² Oznámenie komisie európskemu parlamentu, rade, európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a výboru regiónov spoločné európske kúpne právo na zjednodušenie cezhraničných transakcií na jednotnom trhu (kom/2011/0636)

³ Ú. v. EÚ L 48, 23.2.2011, s. 1 – 10 (BG, ES, CS, DA, DE, ET, EL, EN, FR, IT, LV, LT, HU, MT, NL, PL, PT, RO, SK, SL, FI, SV) Mimoriadne vydanie v chorvátskom jazyku: Kapitola 17 Zväzok 002 S. 200 - 209

neplniacej strany z dôvodu prekážky v porovnaní s nepeňažnými pohľadávkami veľmi zriedkavo uplatniteľná.

Návrh explicitne neupravuje režim dohodnutých následkov nesplnenia nad rámec výpočtu prostriedkov nápravy uvedeného v odseku 1 tohto ustanovenia. Do úvahy pripadá minimálne zmluvná pokuta, prepadnutie preddavku a podobne. Vychádza sa z predpokladu, že strany si dohodnú predpoklady využitia zmluvných prostriedkov nápravy a prípadnú možnosť naviazať ich využitie na inštitút zodpovednosti za nesplnenie. Ak si strany nedohodnú predpoklady využitia zmluvných prostriedkov nápravy, použijú sa na ne všeobecné ustanovenia tohto oddielu.

§ 805

(Prechod nebezpečenstva na veci)

Navrhované ustanovenie je založené na článku 8:103 PECL. Z toho dôvodu možno odkázať na PECL z hľadiska spôsobu výkladu tohto ustanovenia.

§ 806

(Dodatočná lehota na splnenie)

Predmetné ustanovenie sa môže uplatniť tak v prípade podstatného ako aj nepodstatného nesplnenia.

Ak pôjde o podstatné nesplnenie, dotknutá strany sa napriek tomu môže rozhodnúť trvať na splnení a poskytnúť lehotu na splnenie. (porovnaj § 820 ods. 2 *Ak dotknutá strana oznámi neplniacej strane, že na splnení trvá, alebo ak nevyužije včas právo odstúpiť od zmluvy podľa odseku 1, je oprávnená odstúpiť od zmluvy len spôsobom ustanoveným pre nepodstatné nesplnenie; ak pre dodatočné plnenie určí lehotu, vzniká jej právo odstúpiť od zmluvy až po uplynutí tejto lehoty*)

Ak je nesplnenie nepodstatné, uplatňuje sa § 821 (dotknutá strana môže odstúpiť od zmluvy iba v prípade, že strana, ktorá nesplnila, nesplní svoju povinnosť ani v dodatočnej primeranej lehote, ktorú jej dotknutá strana na splnenie poskytla)

Komentované ustanovenie treba odlišiť od druhého oddielu, ktorý rieši špecifické otázky nápravy už poskytnutého vadného plnenia. Komentované ustanovenie je širšie, pretože sa dotýka všetkých prípadov nesplnenia, ale samozrejme uplatní sa najmä pre omeškané plnenie a neplnenie vôbec keďže pre vadné plnenie bude mať úprava v druhom oddieli prevažne prednosť pred všeobecnou úpravou komentovaného ustanovenia.

Význam komentovaného ustanovenia spočíva najmä v ochrane záujmov strán, dotknutej strane sa priznáva právo odoprieť plnenie vzájomnej povinnosti počas dodatočnej lehoty, neplniacej strane sa garantuje možnosť dodatočného splnenia povinnosti bez hrozby okamžitého ukončenia zmluvy počas plynutia dodatočnej lehoty. Poskytnutie dodatočnej lehoty nemení splatnosť.

(Druhý diel - Vadné plnenie)

(Vytknutie väd)

§ 807

(Prechod nebezpečenstva škody na veci)

K odseku 1: Kedy je plnenie vadné je upravené v časti týkajúcej sa splnenia. V tejto časti sa upravujú následky tejto vadnosti. Z novej úpravy vyplýva, že veriteľ môže voči dlžníkovi uplatňovať práva vyplývajúce z vadného plnenia len za podmienky, že príslušnú vadu vytkol.

Vytknutie vady môže byť pritom súčasťou právneho úkonu, ktorým si veriteľ uplatňuje prostriedok nápravy. Napríklad ak vada predstavuje podstatné porušenie zmluvy, jej vytknutie môže byť súčasťou odstúpenia.

K odseku 2: Nová úprava zohľadňuje, že veriteľ nemusí vedieť vadu presne opísať, pretože nemusí vedieť, čo vlastne vadou je. Stačí preto opísať, ako sa vady prejavujú.

K odseku 3: Rovnako, ako tomu bolo doteraz, aj podľa novej úpravy bude treba vadu vytknúť do šiestich mesiacov od prevzatia plnenia, a to bez ohľadu na to, či mal alebo nemal možnosť vadu v tejto lehote zistiť. Predpokladá sa totiž, že stanovená lehota je dostatočná na to, aby bolo možné prevzaté plnenie riadne prezrieť a vadu zistiť.

K odseku 4: Na druhej strane – aby sa zmiernili nepriaznivé dopady na veriteľa – nová úprava stanovuje dve výnimky, kedy bude môcť veriteľ práva z vadného plnenia uplatňovať aj po uplynutí šesťmesačnej lehoty. Prvá z nich sa týka situácie, keď dlžník o vade vedel alebo objektívne sa o nej mohol dozvedieť (napr. riadnym skontrolovaním) a veriteľa na ňu neupozornil. *A contrario*, ak o vade vedieť nemohol, resp. na ňu upozornil, výnimku nebude možné uplatniť. Pokiaľ ide o upozornenie na vady treba uviesť, že upozornenie nezabavuje dlžníka zodpovednosti za vady. Upozornenie v kontexte odseku 4 písm. a) má význam len v tom, že ak bolo dané, potom sa nepoužije odsek 4 písm. a), ale odsek 3. Nová úprava pritom nedefinuje moment, ku ktorému sa má posudzovať vedomosť, resp. možnosť vedomosti dlžníka. Nie je vylúčené, že sa dlžník o vade dozvie až po prevzatí plnenia veriteľom (napr. od výrobcu). Ak na túto vadu napriek tomu veriteľa neupozorní, poskytuje tým veriteľovi možnosť vytknutia vád v dlhšej časovej lehote. Druhá výnimka plyní z logiky veci: ak dlžník poskytol na plnenie záruku, potom dlžník môže vadu vytknúť aj po uplynutí šesťmesačnej lehoty, najneskôr však do uplynutia záručnej doby.

K odseku 5: Podľa odseku 6 práva z vadného plnenia zanikajú, ak sa vada nevytkne včas. Včasné vytknutie pritom predpokladá dodržanie primeranej lehoty na vytknutie, ako aj dodržanie objektívnej lehoty zodpovedajúcej šiestim mesiacom (odsek 3), resp. dvom rokmi alebo záručnej dobe (odsek 4). Aby však boli zohľadnené záujmy veriteľa, v odseku 5 sa stanovuje vyvrátiteľná domnienka, že primeraná lehota bola dodržaná. Dlžník ju však môže vyvrátiť a ak sa mu to podarí, veriteľ nebude oprávnený využiť príslušné prostriedky nápravy.

K odseku 6: Na rozdiel od súčasného stavu lehoty na vytknutie vád zánik nároku (a tým možnosti uplatňovať práva z vadného plnenia na súde) sa spája nielen s nedodržaním dlhších objektívnych lehôt, ale aj s nedodržaním primeranej lehoty. Táto prísnosť je korigovaná odsekom 5. Vzťah medzi týmito dvomi lehotami je ten, že nárok zanikne, ak márne uplynie ktorákoľvek z nich, a to aj v prípade, že druhá ešte neuplynula. Cieľom druhej vety je, aby v prípade, ak dlžník vadu napraví, resp. poskytne zľavu aj po márnom uplynutí lehoty na vytknutie vady, nepredstavovalo takéto plnenie bezdôvodné obohatenie. Ide však len o uisťovacie ustanovenie, pretože i bez neho by rovnaký záver vyplýval už z toho, že uplynutím prekluzívnej lehoty na vytknutie vady nezaniká právo na prostriedky nápravy vyplývajúce z vadného plnenia, ale len nárok, t. j. vymožitelnosť tohto práva autoritatívnymi prostriedkami.

§ 808

Nová úprava – rovnako ako tá doterajšia – vychádza zo záveru, že riziko vád, ktoré mohol veriteľ zistiť pri uzavretí zmluvy, má znášať veriteľ, nakoľko každý by mal dbať o dvoje vlastné záležitosti. Výnimkou je len situácia, ak dlžník veriteľa výslovne ubezpečil o tom, že práve táto existujúca a zistiteľná vada neexistuje (za takéto ubezpečenie sa logicky považuje

aj ubezpečenie, že predmet plnenia nemá žiadnu vadu). V takýchto prípadoch nemožno veriteľovi vyčítať, že sa spoľahol na výslovné ubezpečenia dlžníka.

§ 809

Tak ako doteraz, ani nová úprava pri právnych vadách nezbavuje dlžníka zodpovednosti za vady len preto, že ho veriteľ o týchto vadách neupovedomil. Dôsledkom takejto skutočnosti je len to, že dlžník môže voči veriteľovi namietat' všetko, čo už nemôže namietat' voči tretej osobe. Zo slov „z dôvodu neupovedomenia“ pritom treba vyvodit', že medzi nemožnosťou použiť námietky voči tretej osobe a neupovedomením musí byť príčinná súvislosť. Ak by tieto námietky nebolo možné použiť voči tretej osobe ani pri riadnom a včasnom upovedomení, potom sa nimi dlžník nemôže brániť ani voči veriteľovi.

§ 810

(Uschovanie vadnej veci)

Nová úprava preberá tú doterajšiu. Cieľom je, aby veriteľ nemohol s vecou nakladať tak, že zamedzí dlžníkovi vec preskúmať. Na druhej strane, pokiaľ ide o vec, ktorá podlieha rýchlej skaze, nemožno od veriteľa požadovať, aby vec uschoval. S cieľom zamedziť vzniku možným škodám mu úprava umožňuje vec predať alebo spotrebovať.

(Náprava vadného plnenia)

§ 811

Pri vadnom plnení môže veriteľ požadovať jeho nápravu. Uplatnením práva na nápravu formou opravy, výmeny alebo iným spôsobom veriteľ uplatňuje právo na splnenie nepeňažného dlhu, preto nemôže žiadať nápravu vadného plnenia v prípadoch, kedy nemôže žiadať splnenie dlhu (§ 816 ods. 2 a § 817). To, aká forma nápravy (oprava, výmena či iná forma) závisí od okolností prípadu.

Veriteľ však vždy bude mať možnosť využiť aj iné prostriedky nápravy ako len právo na splnenie. Či ich v tom, ktorom prípade bude môcť použiť, závisí od splnenia podmienok, ktoré zákon pre jednotlivé prostriedky stanovuje. Napr. ak by chcel odstúpiť od zmluvy, musia byť splnené podmienky pre toto odstúpenie. Nie je vylúčená ani kumulácia prostriedkov nápravy a nápravy vadného plnenia (napr. oprava veci a náhrada škody).

§ 812 a § 813

Nové ustanovenie rieši otázku, či má dlžník – bez ohľadu na to, či ho o to veriteľ žiada – právo vadné plnenie napraviť. Treba pritom rozlišovať dva prípady.

Po prvé, ak dlžník plnil pred časom plnenia (pred splatnosťou), potom má právo vymeniť vadné plnenie za riadne (§ 812). Veriteľ je v takomto prípade povinný výmenu umožniť. Túto povinnosť veriteľ mať nebude len v prípadoch, ak by uplatnenie práva dlžníka vymeniť vadné plnenie bolo v rozpore s dobrými mravmi. Taktiež veriteľ nebude musieť umožniť výmenu, ak by sa proces výmeny síce začal ešte pred splatnosťou, ale dokončený by bol až po nej. Treba mať ale na pamäti, že § 812 hovorí len o náprave formou nového riadneho plnenia. Ak by teda dlžník chcel len poskytnuté plnenie opraviť, bude sa aplikovať § 813.

A po druhé, ak by náprava mala nastať až po splatnosti, resp. ak by náprava mala spočívať v inom ako novom riadnom plnení, dlžník síce bude mať podobne ako v prvom prípade právo realizovať nápravu, ale toto jeho právo bude obmedzené podmienkami v § 813. Napríklad ak medzičasom veriteľ od zmluvy odstúpi alebo si namiesto práva na splnenie uplatní právo na náhradu škody, nemôže dlžník vadné plnenie napraviť.

Z logiky veci musí mať veriteľ právo odoprieť svoje plnenie až do uskutočnenia nápravy vadného plnenia.

§ 814

(Náklady nápravy)

Nová úprava len explicitne stanovuje to, čo vyplýva z logiky veci.

§ 815

(Vrátenie vadného plnenia)

Podľa novej úpravy ak dlžník napraví vadné plnenie, tak že ho vymení za nové, môže od veriteľa požadovať vrátenie vadného plnenia. Na druhej strane, ak ho veriteľ vyzve, aby si prevzal vadné plnenie, je tak povinný urobiť. Ustanovenie jednak sleduje, aby na strane veriteľa nevzniklo bezdôvodné obohatenie (t. j. aby mu neostalo aj staré vadné plnenie, ako aj nové riadne), a jednak záujmy veriteľa, aby nemusel znášať napr. náklady likvidácie, resp. odvozu vadného plnenia.

(Tretí diel - Právo na splnenie)

§ 816

Právo na splnenie a jeho zaradenie medzi prostriedky nápravy je jednou z podstatných inovatívnych črt nového systému prostriedkov nápravy, ktorý čerpá zo skoršie vymenovaných ideových vzorov reformy nesplnenia. Zjednodušene možno konštatovať, že ide o prvok ovplyvnený britským *common law*, ale zároveň pevne ukotvený v kontinentálnom občianskom práve. Odchýlka vo vzťahu k tradičnému kontinentálnemu prístupu, v ktorom právo na splnenie ako právo veriteľa požadovať splnenie pôvodného dlhu dlžníkom nebolo doteraz v občianskom ani v obchodnom práve výslovne vyjadrené, ale považovalo sa za „samozrejmé“ právo veriteľa, plynúce z princípu viazanosti obligáciou, spočíva v jeho výslovnom formulovaní ako prostriedku nápravy. Zmena však nie je prevratná z toho dôvodu, že právo na splnenie stále veriteľovi patrí ako pravidlo podľa prvého odseku tohto ustanovenia, vylúčenie práva na splnenie je výnimkou z pravidla (systém *common law* je postavený na opačnom predpoklade, uprednostňuje sa náhrada škody, a právo na splnenie (*specific performance*) je skôr výnimkou).

Podľa autorov PECL: „všeobecne prípustné právo na splnenie má viacero výhod. Po prvé, splnením veriteľ získa, pokiaľ je to možné, to, na čo má podľa zmluvy nárok; po druhé, eliminujú sa ťažkosti pri posudzovaní výšky škody; po tretie, zdôrazňuje sa záväznosť zmluvných povinností. Právo trvať na splnení je Obzvlášť užitočné v prípadoch jedinečných a nedostatkových predmetov plnenia. Na druhej strane, z komparatívneho výskumu právnych úprav a osobitne obchodných zvyklostí vyplýva, že aj v kontinentálnych právnych systémoch musí byť zásada splnenia obmedzená. Takéto obmedzenia sú založené na prirodzených, právnych a obchodných úvahách. Vo všetkých týchto prípadoch sú iné prostriedky nápravy, osobitne náhrada škody a prípadne zrušenie zmluvy, vhodnejšími prostriedkami nápravy pre dotknutú stranu. „

Právo veriteľa požadovať splnenie ako prostriedok nápravy je závislé na splnení všeobecných predpokladov určených vo všeobecných ustanoveniach prvého oddielu. Všeobecným predpokladom pre uplatnenie práva požadovať splnenie je zodpovednosť strany za nesplnenie a zlučiteľnosť s inými uplatnenými prostriedkami nápravy. Nóvu spočíva najmä v zavedení výnimiek, kedy sa právo na splnenie vylučuje napriek tomu, že dlžník je za nesplnenie zodpovedný.

Výnimky určuje druhý odsek tohto ustanovenia (nemožnosť, protiprávnosť) a osobitné ustanovenie v prípade nepeňažného plnenia. Ani jedna z výnimiek nesleduje púhu preferenciu záujmov dlžníka a neprimerané znevýhodnenie veriteľa odňatím mu práva požadovať splnenie podľa zmluvy alebo iného právneho dôvodu), skôr ich možno charakterizovať ako vyrovnanú úpravu, ktorá sa snaží zabezpečiť, aby bolo veriteľovi priznané právo na splnenie v situáciách, kedy bude pravdepodobné aj reálne očakávať vynútiteľnosť tohto práva.

Druhý odsek ustanovenia upravuje v ktorých situáciách bude právo veriteľa požadovať splnenie dlhu vylúčené bez ohľadu na predmet plnenia (peňažné alebo nepeňažné pohľadávky).

V prvom rade je právo požadovať splnenie vylúčené, ak je plnenie nemožné. Nemožnosť plnenia bude v mnohých prípadoch viesť ku zániku záväzkovoprávneho vzťahu podľa § 800 ods. 4 (Ak je prekážka, ktorá zakladá ospravedlnenie strany trvalá, povinnosť neplniacej strany plniť zaniká, súčasne zaniká aj vzájomná povinnosť dotknutej strany. Strany sa navzájom vysporiadajú podľa ustanovení oddielu).

V prípadoch, keď nebude strana ospravedlnená z dôvodu prekážky podľa ustanovenia §3, by veriteľ mohol požadovať splnenie od strany zodpovednej za nesplnenie, ale ak plnenie bude objektívne nemožné, zákony logiky napovedajú, že je aj v týchto prípadoch vhodné vylúčiť právo na splnenie. Otázka zániku záväzkovoprávneho vzťahu na tomto mieste nie je riešená, ale predpokladá sa, že dotknutá strana využije právo odstúpiť od zmluvy z dôvodu nesplnenia. Iné dostupné prostriedky nápravy dotknutej strane zostanú zachované (aj právo na náhradu škody).

Ilustratívnym príkladom nemožného plnenia, za ktoré neplniaca strana zodpovedá, môžu byť situácie, ak táto strana svojim úmyselným konaním zničila alebo inak znemožnila uskutočnenie predmetu plnenia. Za nemožné plnenie podľa tohto ustanovenia považujeme len objektívne nemožné plnenie, čiže situácie, keď je splnenie nemožné pre každého, nielen pre dlžníka. Iné prípady - praktická/ hospodárska/ morálna nemožnosť plnenia- zohľadňuje § 817.

Ak je nemožnosť plnenia iba dočasná, vymáhanie plnenia je vylúčené počas jej trvania.

Protiprávnosť plnenia, ktorá nastala po vzniku plnenia vylučuje právo požadovať splnenie, obvykle pôjde o zmeny právnych predpisov.

§ 817

(Nepenažné dlhy)

Nepenažným dlhom rozumieme všetky ostatné záväzky, ktoré nie sú peňažnými dlhmi. Plnenie môže spočívať v povinnosti konať alebo zdržať sa konania, urobiť vyhlásenie alebo dodať určité plnenie. V niektorých prípadoch samotné rozhodnutie súdu nahradí plnenie neplniacej strany.

Právo trvať na splnení nepeňažného dlhu veriteľ môže uplatniť v rôznych situáciách vzťahuje na rôzne situácie:

- a) ak dlžník neplní vôbec, resp. neplní v čase splatnosti,
- b) ak strana poskytla vadné plnenie.

Ak strana neposkytne v čase splatnosti žiadne plnenie, právo požadovať splnenie dotknutej strane vyplýva z § 816 , pričom dotknutá strana má možnosť postupovať podľa § 806 *Dodatočná lehota na splnenie*, čím prejaví aj vôľu uplatniť právo na splnenie, resp. má

možnosť zrušenia zmluvy z dôvodu nesplnenia podľa oddiel 6 Právo odstúpiť od zmluvy, z ktorého vyplynie aj bližšie usmernenie, či je dotknutá strana povinná poskytnúť dodatočnú primeranú lehotu alebo nie.

Ak strana poskytla vadné plnenie, uplatňuje sa postup podľa oddielu 2 Vadné plnenie. Právo na splnenie nepeňažného dlhu zahŕňa právo veriteľa požadovať aj opravu, výmenu alebo inú nápravu plnenia, pokiaľ to od dlžníka možno rozumne očakávať. Ak veriteľ odmietne návrh na nápravu podľa § 813, znamená to zároveň, že právo na splnenie neuplatňuje.

K odseku 1: Okrem všeobecných prípadov vylúčenia práva na splnenie, ktoré sa uplatňujú sa bez ohľadu na druh plnenia (nemožnosť a protiprávnosť, právo na splnenie nepeňažného dlhu podlieha aj osobitným výnimkám [odsek 1). (Tento návrh si neosvojil aj výnimku, ktorou sa v osobitných prípadoch očakávaného nesplnenia vylučuje právo na splnenie peňažného dlhu podľa článku 9:101 PECL)

V prvom rade nemožno požadovať splnenie nepeňažného dlhu, ak by spôsobilo neplniacej strane vynaloženie neprimeraného úsilia alebo nákladov v porovnaní s prospechom, ktorý by získal veriteľ; [odsek 1 písm. a)]. Vylúčenie práva na splnenie v tomto prípade je realizované podľa vzoru v článku 9:102 PECL (alebo III. – 3:302 DCFR), ale so zohľadnením záujmu veriteľa po vzore §275 ods. 2 BGB, ktoré sa premietlo aj do návrhu CESL v článku Článok 110 Požadovanie splnenia záväzkov predávajúceho. V tomto ohľade treba zdôrazniť, že takéto vylúčenie práva na splnenie je konzistentné aj s právami spotrebiteľov, porovnaj znenie článku 3 smernice 1999/44/ES o určitých aspektoch predaja spotrebného tovaru a záruk na spotrebný tovar . Pravidlo proporcionality záujmov pri poskytovaní prostriedku nápravy formou práva na splnenie sa premieta aj do novších legislatívnych iniciatív. Vylúčenie práva na splnenie uspokojuje požiadavky odbornej verejnosti po všeobecne uznávanej potrebe regulovať aj tzv. praktickú alebo hospodársku nemožnosť plnenia a tiež požiadavky právnej praxe, neodôvodnené zotrvanie na prakticky alebo hospodársky nemožnom plnení len predlžuje cestu k uplatneniu nároku na náhradu škody.

Realizácia tohto ustanovenia by bolo vhodná aj so súčasným zavedením úpravy mimoriadnej zmeny pomerov (*clausula rebus sic stantibus*), ktorou by sa stranám už počas trvania záväzkovoprávneho vzťahu preventívne umožnilo reagovať na zmeny okolností, ktoré môžu vyústiť do nesplnenia a takto predchádzať nesplneniu dohodou alebo súdnym rozhodnutím vo veci zmeny alebo zániku záväzkovoprávneho vzťahu.

V druhom rade vylúčenie práva na splnenie nepeňažného dlhu v ustanovení odseku 1 písm. b) o službách alebo prácach osobného charakteru sa plne inšpiruje PECL a vzťahuje sa na dve odlišné situácie: po prvé, vylučuje sa právo požadovať splnenie služieb a prác osobného charakteru, po druhé odsek 2 písm. b) vylučuje splnenie v prípadoch, ak by strana bola nútená vstúpiť do osobného vzťahu alebo v ňom pokračovať.

Toto pravidlo je založené na troch úvahách: po prvé, rozsudok ukladajúci povinnosť plniť služby a práce osobnej povahy by bol závažným zásahom do osobnej slobody neplniacej strany; po druhé, služby a práce, ktoré sú poskytnuté pod tlakom, často nebudú pre dotknutú stranu uspokojivé; po tretie, pre súd je ťažké dohliadnuť na správny výkon jeho rozhodnutia.

Pojem „služby a práce osobného charakteru“ sa nevzťahuje na služby a práce, ktoré možno delegovať. Ustanovenie zmluvy, podľa ktorého výkon prác nemožno delegovať, nevyhnutne neznamena, že ide o práce osobného charakteru. Ak si zmluva nevyžaduje osobné konanie zmluvnej strany, ale plnenie môžu poskytnúť jej zamestnanci, ustanovenie zakazujúce

delegáciu možno vykladať len ako zákaz delegácie na iného podnikateľa, napr. subdodávateľa.

Služby, ktoré si vyžadujú individuálne schopnosti vedeckej alebo umeleckej povahy, a služby, ktoré sa majú poskytnúť v rámci dôverných a osobných vzťahov, sú službami osobného charakteru.

V rámci exekúcie sú doteraz plnenia podľa odseku 1 písm. b) realizované exekúciou uskutočnením práv a výkonov podľa §192 EP, pričom ich osobná povaha je akcentovaná aj právnou úpravou, v ktorej sa vynútenie realizuje ukladaním pokút, ktoré sú príjmom štátneho rozpočtu a ich sankčná povaha je diskutabilná v súkromnoprávnom vymáhaní. ak primárne neslúži záujmu oprávneného. Tento stav považujeme za neuspokojivý, hospodárnosť konania by mala smerovať k prednostnému uplatňovaniu prostriedku nápravy náhradou škody. Podobne, odsek 1 písm. b) vylučuje splnenie v prípadoch, ak by strana bola nútená vstúpiť do osobného vzťahu alebo v ňom pokračovať.

K odseku 2: K časovej alebo inej limitácii práva na splnenie. Na rozdiel od vzorov, ktoré boli použité, právo na splnenie nie je všeobecne limitované povinnosťou uplatnenia v primeranej prekluzívnej lehote. Právne poriadky a modelové vzory, ktoré s týmto pravidlom operujú argumentujú potrebou ochrany dlžníka pred ťažkosťami, ktoré by mohli nastať v dôsledku oneskoreného uplatnenia požiadavky splnenia veriteľom. Na záujmy dotknutej strany, podľa autorov predlôh, nemá toto obmedzenie závažný vplyv, pretože dotknutá strana si stále môže zvoliť iný prostriedok nápravy. Domnievame sa, že všeobecné pravidlá o premlčaní, resp. v prípade poskytnutia vadného plnenia osobitné prekluzívne lehoty na vytknutie väd (pozri § 807, ktoré sú predpokladom uplatnenia práva na nápravu podľa druhého oddielu alebo podľa úpravy osobitných zmluvných typov, kladú dostatočný dôraz na povinnosť včasného a obozretného uplatňovania práv.

Napriek tomu sme považovali za potrebné stanoviť časový okamih zániku práva na splnenie aj osobitne, hoci by pravdepodobne bolo možné odvodiť zo všeobecného pravidla, že nemožno kumulovať nezlučiteľné prostriedky nápravy. Osobitné pravidlo explicitne stanoví, že právo na splnenie zanikne akonáhle veriteľ uplatní náhradu škody namiesto plnenia. V tomto ohľade treba upozorniť, že pravidlo reaguje na skutočnosť, že nie je vylúčené požadovať náhradu inej škody (napr. spôsobenej omeškaním, počiatočným vadným plnením, ktoré bude neskôr opravené, priebehom nápravy) a zároveň trvať na splnení. Ale okamihom uplatnenia práva na náhradu škody namiesto plnenia, už nie je v systéme odôvodnená súčasná existencia práva na splnenie spoločne s právom na náhradu škody namiesto plnenia.

(Štvrtý diel - Právo odprieť plnenie)

§ 818

Pri normovaní práva odprieť plnenie ako osobitného prostriedku nápravy medzi podstatné otázky, ktoré usmernia jeho podobu, je treba zaradiť najmä rozhodnutie o tom, či

- a) bude vhodnejšie limitovať možnosť odopretia plnenia iba na podstatné nesplnenie alebo nie;
- b) limitovať právo odprieť plnenie iba na synalagmatické vzťahy;
- c) či výslovne normovať dôvody, kedy právo odprieť plnenie uplatniť nemožno (negatívny výpočet); Medzi inšpiratívne (a referenčné) zdroje úpravy jednotného systému prostriedkov nápravy na pozadí PECL patrí napr. aj estónsky zákon o obligačnom práve. Ten napr. výslovne zavádza výpočet dôvodov, kedy bude uplatnenie práva odprieť plnenie vylúčené. Sú nimi napr.

- nemožnosť plnenia záväzku druhej strany;
- „omeškanie veriteľa“
- druhá strana má pohľadávku z výživného
- druhá strana má pohľadávku z náhrady škody na zdraví
- druhá strana má naturálnu pohľadávku.

d) otázka, či výslovne normovať „primeranosť“ odopretia, t.j. hodnotový či iný pomer medzi očakávaným plnením a plnením, ktoré sa odopiera;

e) napokon systematickou otázkou úpravy je aj to, či bude v jednom balíku upravených niekoľko súvisiacich ustanovení (inštitútov), reálne uplatniteľných v súvislosti s jednou situáciou, a teda vecne súvisiace, alebo sa zachová inštitucionálna prehľadnosť ich samostatným vyčlenením (s vedomím o potrebe ich súvisiacej aplikácie v praxi. Máme na mysli:

- odopretie plnenia
- dodatočná lehota na zabezpečenie plnenia a poskytnutie zábezpeky
- odstúpenie od zmluvy.

Predložené ustanovenia pri riešení naznačených otázok sa zásadne neodkláňa od súčasného právneho stavu. Pokiaľ ide o platné a účinné právo, právne vzťahy upravené komentovaným ustanovením reflektujú najmä ustanovenia:

§ 560 OZ:

Ak si zo zmluvy majú účastníci plniť navzájom, môže sa domáhať splnenia záväzku len ten, kto sám splnil svoj záväzok skôr alebo je pripravený ho splniť. I ten, kto je povinný plniť vopred, môže svoje plnenie odoprieť až do tej doby, keď bude poskytnuté alebo zabezpečené vzájomné plnenie, ak je plnenie druhého účastníka ohrozené skutočnosťami, ktoré nastali u druhého účastníka a ktoré mu neboli známe, keď zmluvu uzavrel.

§ 325 OBZ:

Ak strany majú vzájomné záväzky, môže sa splnenia záväzku druhou stranou domáhať len tá strana, ktorá svoj záväzok už splnila alebo je pripravená a schopná ho splniť súčasne s druhou stranou, ibaže zo zmluvy, zo zákona alebo z povahy niektorého záväzku vyplýva niečo iné.

§ 326 OBZ

(1) Ak je strana povinná plniť záväzok pred plnením záväzku druhej strany, môže svoje plnenie odoprieť až do doby, keď sa jej poskytne alebo dostatočne zabezpečí plnenie druhej strany, ak po uzavretí zmluvy sa stane zrejým, že druhá strana nesplní svoj záväzok vzhľadom na nedostatok svojej spôsobilosti poskytnúť plnenie alebo vzhľadom na svoje správanie pri príprave plnenia záväzku.

(2) V prípadoch uvedených v odseku 1 môže oprávnená strana určiť druhej strane primeranú lehotu na dodatočné zabezpečenie plnenia a po uplynutí tejto lehoty môže od zmluvy odstúpiť. Bez poskytnutia tejto lehoty môže strana od zmluvy odstúpiť, ak na majetok druhej strany je vyhlásený konkurz.

(3) Pokiaľ z odsekov 1 a 2 nevyplýva niečo iné, nie je žiadna zo strán oprávnená odoprieť plnenie alebo odstúpiť od zmluvy z dôvodu, že záväzok druhej strany z inej zmluvy sa nesplnil riadne alebo včas.

Samotné ustanovenie je po obsahovej stránke veľmi blízke textácii PECL (9:201) s tým, že PECL neponúka ako alternatívu poskytnutie zábezpeky plnenia (zábezpeka sa ako alternatíva odopretia plnenia uvádza iba v súvislosti s očakávaným podstatným nesplnením – 8:105 PECL) – tomu zodpovedá § 803, ktorý naopak odopretie plnenia nenormuje. Ak by však aj v takom prípade išlo o vzájomnú povinnosť možno použiť komentovaný ods. 2.

Charakteristickým znakom pre tento prostriedok nápravy je, že ho možno využiť bez ohľadu na zodpovednosť za nesplnenie (teda aj v prípade prekážok odôvodňujúcich ospravedlnenie nesplnenia) v zmysle § 804 ods. 3. Treba mať ale stále na zreteli, ak dotknutá strana sama vyvolá neplnenie druhej strany, v zmysle ust. § 804 ods. 4. V takom prípade by ani tento prostriedok nápravy nebol použiteľný.

Pre použitie tohto prostriedku nápravy nesplnenie nemusí byť podstatné, čo je dané aj výrazným preventívnym aspektom tohto nástroja v čase, keď reálne ešte neboli príslušné plnenia poskytnuté, a preto s tým súvisiaca možná ujma by zásadne tiež mala byť takto znižovaná.

V ods. 1 komentovaného ustanovenia sú pokryté synalagmatické plnenia so súbežným vzájomným plnením, kde právo na odopretie plnenia je upravené pomerne štandardne aj vo vzťahu k súčasnej úprave (§ 560 veta prvá OZ, § 325 OBZ). Dovetok § 325 OBZ kvalifikujúci uplatniteľnosť práva odoprieť plnenie zákonným špeciálnym ustanovením či charakterom záväzku, je v predložennom znení ponechaný na interpretáciu abstraktnejšieho pojmu „vzájomné plnenie“, ktoré poskytuje priestor na interpretačné vymedzenie niektorých kategórií synalagmatických či inherentne nesynalagmatických záväzkov (por. napr. práva a povinnosti z nájmu bytu).

V ods. 2 komentovaného ustanovenia, ktoré umožňuje odoprieť plnenie aj subjektu, ktorý by mal inak plniť ako prvý, zavádza ako kvalifikačné kritérium „dôvodnosť presvedčenia“ tohto subjektu. Táto je predpokladom zákonnosti uplatnenia prostriedku nápravy. Z hľadiska dokazovania pôjde o objektivizovanú kategóriu subjektívnej stránky dotknutého subjektu. Dotknutý subjekt by tak teda mal s ohľadom na všetky okolnosti dôjsť k objektívnemu záveru o vysokej pravdepodobnosti nesplnenia druhej strany záväzkovoprávneho vzťahu. V prípade, ak by nadobudnuté presvedčenie dotknutej osoby bolo „nedôvodné“, dotknutý subjekt sa sám vystavuje riziku vlastného nesplnenia.

Otázky môže vyvolávať naviazanie ustanovenia na „čas plnenia“ – najmä v súvislosti s trvajúcim plnením, ktoré sa odopiera (napr. pozastavené čiastkové stavebné práce, ak nebola daná záloha).

V porovnaní s § 560 veta druhá OZ je ustanovenie ods. 2 komentovaného textu prísnejšie voči druhej strane, pretože použité práva odoprieť plnenie nie je naviazané na vedomosť (predvídateľnosť) skutočností, ktoré ohrozujú plnenie druhej strany. Tento aspekt je potom zohľadnený v iných prostriedkoch nápravy.

Otázka, ktorá nie je výslovne textom riešená (ale nebola výslovne riešená ani v terajších predpisoch) je posúdenie „vzájomnosti povinností“. To môže byť aj pri tejto textácii ponechané na komentáre, doktrínu a súdnu prax.

Inšpiratívne v rámci interpretačných možností môže pôsobiť estónsky obligačný zákon. Ten pre uplatnenie práva odoprieť plnenie vyslovne vyžaduje buď „vzájomnú zmluvu (čl. 111) alebo všeobecnejšie aspoň „dostatočný vzťah“ medzi plneniami, ktorý (čl. 110 ods. 1) testuje tak, že plnenia vznikajú

- a) z rovnakého právneho vzťahu;
- b) z predchádzajúceho pravidelného vzťahu;
- c) alebo z iného dostatočného ekonomického alebo dočasného vzťahu.

Odsek 3 predmetného ustanovenia zavádza prvok proporcionality odopieraného plnenia vo vzťahu k nesplnenému. Vyvoláva základnú otázku, či z ustanovenia vyplýva aj povinnosť (nie len možnosť) čiastočného, t.j. okolnostiam primeraného, odopretia plnenia. Zmyslu právnej úpravy zodpovedá proporcionalita ako imperatív, nie ako autonómna voľba dotknutej strany.

(Piaty diel - Právo na zľavu z ceny)

§ 819

Predmetné ustanovenie je takmer doslovne inšpirované čl. 9:401 PECL.

Samotné ustanovenie presne nedefinuje vadné plnenie, no v súlade s jednotným systémom nesplnenia a prostriedkov nápravy bude potrebné chápať vadné plnenie široko a zaradiť do hypotézy aj plnenie čiastočné (vada množstva) atď.

Tento prostriedok nápravy je použiteľný bez ohľadu na ospravedlnenosť nesplnenia v zmysle § 804 ods. 3. Ide o želateľné riešenie, nakoľko zľava by mala vyrovnávať hodnotový pomer reálne dosiahnutého plnenia. A by iba z dôvodu, že plnenie bolo vadne poskytnuté z ospravedlniteľného dôvodu, mal byť neprípustný aj takýto „vyvažovací“ prostriedok nápravy, prinášalo by to jednostranne znevýhodňujúce dôsledky do záväzkového vzťahu. Okrem toho je v tomto smere čiastočne zachovaná aj historická skúsenosť s objektívnou povahou zodpovednosti za vady v súčasnom OZ.

V ods. 2 predmetného ustanovenia je vyjadrená možnosť z časového hľadiska buď znížiť svoje plnenie, alebo požadovať vrátenie časti už poskytnutého plnenia. Bez ohľadu na tento časový aspekt resp. aspekt subjektu poskytnutia čiastkovej platby, pôjde hospodársky stále o obdobnú situáciu a i preto sa uplatňuje jednotný termín zľava.

Pri tomto prostriedku nápravy je Obzvlášť významný jeho vzťah k náhrade škody, pretože je v podstatnej časti jeho alternatívou (okrem súvisiacich škôd, t. j. zákonný termín „iná škoda“, zahŕňajúci napr. dodatočné náklady súvisiace s realizáciou uplatnenia tohto prostriedku nápravy). Pri vzájomnom porovnaní uplatnenia práva na náhradu škody a uplatnenia práva na zľavu môže byť zrejмый rozdiel v kalkulácii, keď náhrada škody je zameraná na kompenzáciu rozdielu vo vzťahu k okamihu nesplnenia a v prípade zľavy je rozhodujúcim okamihom uskutočnenie plnenia

(Šiesty diel - Právo odstúpiť od zmluvy)

Pri koncipovaní ustanovení upravujúcich odstúpenie od zmluvy je takmer v plnej miere rešpektované súčasné znenie obchodnoprávnej úpravy (ustanovenia §§ 344 – 351 ObZ) považovanej v odborných kruhoch sa dostatočne upravujúce práva a povinnosti s odstúpením spojené. Občianskoprávna úprava odstúpenia od zmluvy bola členmi riešiteľského kolektívu posúdená ako menej vyhovujúca s ohľadom na ciele a charakter navrhovanej právnej úpravy. Pre prispôbienie súčasnej právnej úpravy z režimu obchodného práva došlo k vykonaniu určitých úprav po formulačnej stránke a tiež po stránke schematickej.

§ 820

(Podstatné nesplnenie)

K odseku 1: Ustanovenie obsahovo korešponduje so znením ustanovenia § 345 ods. 1 ObZ: „Ak omeškanie dlžníka (§ 365) alebo veriteľa (§ 370) znamená podstatné porušenie jeho

zmluvnej povinnosti, je druhá strana oprávnená od zmluvy odstúpiť, ak to oznámi strane v omeškaní bez zbytočného odkladu po tom, čo sa o tomto porušení dozvedela.“

Vynechanie ustanovenia § 345 ods. 2 ObZ („Na účely tohto zákona je porušenie zmluvy podstatné, ak strana porušujúca zmluvu vedela v čase uzavretia zmluvy alebo v tomto čase bolo rozumné predvídať s prihliadnutím na účel zmluvy, ktorý vyplynul z jej obsahu alebo z okolností, za ktorých bola zmluva uzavretá, že druhá strana nebude mať záujem na plnení povinností pri takom porušení zmluvy. Pri pochybnostiach sa predpokladá, že porušenie zmluvy nie je podstatné.“) je opodstatnené špecifikovaním podstatného / nepodstatného porušenia zmluvy priamo v normatívnom texte navrhovaného znenia.

K odseku 2: Ide o obdobu súčasného znenia ustanovenia § 345 ods. 3 ObZ („Ak strana oprávnená požadovať plnenie zmluvnej povinnosti druhej strany oznámi, že na splnení tejto povinnosti trvá, alebo ak nevyužije včas právo odstúpiť od zmluvy podľa odseku 1, je oprávnená odstúpiť od zmluvy len spôsobom ustanoveným pre nepodstatné porušenie zmluvnej povinnosti; ak pre dodatočné plnenie určí lehotu, vzniká jej právo odstúpiť od zmluvy po uplynutí tejto lehoty.“).

§ 821

(Nepodstatné nesplnenie)

K odseku 1: Obdoba súčasnej právnej úpravy v ustanovení § 346 ods. 1 ObZ („Ak omeškanie dlžníka alebo veriteľa znamená nepodstatné porušenie zmluvnej povinnosti, môže druhá strana odstúpiť od zmluvy v prípade, že strana, ktorá je v omeškaní, nesplní svoju povinnosť ani v dodatočnej primeranej lehote, ktorá jej na to bola poskytnutá.“).

K odseku 2: Obdoba súčasnej právnej úpravy v ustanovení § 346 ods. 2 ObZ („Ak však strana, ktorá je v omeškaní, vyhlási, že svoj záväzok nesplní, môže druhá strana od zmluvy odstúpiť bez poskytnutia dodatočnej primeranej lehoty na plnenie alebo pred jej uplynutím.“).

§ 822

(Zmluva plnená po častiach)

Obdoba súčasného ustanovenia § 347 ObZ („(1) Ak sa omeškanie dlžníka alebo veriteľa týka iba časti splatného záväzku, je druhá strana oprávnená odstúpiť od zmluvy len ohľadne plnenia, ktoré sa týka tejto časti záväzku. (2) Pri zmluvách s postupným čiastkovým plnením možno odstúpiť od zmluvy iba ohľadne čiastkového plnenia, s ktorým je dlžník v omeškaní. (3) Ohľadne časti plnenia, pri ktorom nenastalo omeškanie, alebo ohľadne čiastkového plnenia, ktoré už bolo prijaté alebo sa má uskutočniť až v budúcnosti, možno odstúpiť od zmluvy, ak táto časť plnenia alebo toto čiastkové plnenie nemá zrejme vzhľadom na svoju povahu pre oprávnenú stranu hospodársky význam bez zvyšku plnenia, pri ktorom nastalo omeškanie, alebo neplnenie záväzku ako celku znamená podstatné porušenie zmluvy.“).

§ 823

(Očakávané nesplnenie)

Prevzaté ustanovenia (s lexikálnym prispôbením) § 348 ObZ. (1) Ohľadne povinnosti, ktorá sa má plniť v budúcnosti, možno od zmluvy odstúpiť, keď zo správania povinnej strany alebo z iných okolností nepochybne vyplýva ešte pred časom určeným na plnenie zmluvnej povinnosti, že táto povinnosť bude porušená podstatným spôsobom, a povinná strana neposkytne po vyzvaní oprávnenej strany bez zbytočného odkladu dostatočnú zábezpeku. (2) Ohľadne povinnosti, ktorá sa má plniť v budúcnosti, možno odstúpiť od zmluvy aj v prípade, keď povinná strana vyhlási, že svoju povinnosť nesplní.“).

Pozn.: synalagmatické podmienenie plnenia podľa ustanovenia § 326 súčasného ObZ je riešené v časti zaoberajúcej sa splnením.

§ 824

(Primeranosť dodatočnej lehoty)

Prevzaté ustanovenie súčasného § 350 ObZ („(1) Ak je dodatočná lehota poskytnutá na plnenie neprimeraná a oprávnená strana odstúpi od zmluvy po jej uplynutí, alebo oprávnená strana odstúpi od zmluvy bez poskytnutia dodatočnej lehoty pre plnenie, nastávajú účinky odstúpenia až po márnom uplynutí primeranej dodatočnej lehoty, ktorá sa mala poskytnúť na plnenie povinností. (2) Pri poskytnutí dodatočnej lehoty môže oprávnená strana druhej strane vyhlásiť, že odstupuje od zmluvy, ak druhá strana nesplní svoju povinnosť v tejto lehote. V tomto prípade nastávajú účinky odstúpenia márnym uplynutím tejto lehoty, ak je primeraná, alebo uplynutím primeranej lehoty, ak určená lehota nebola primeraná.“).

§ 825

Ide o prispôbené prevzatie ustanovení § 349 ods. 2 a 3 ObZ (“(2) Oprávnená strana nemôže odstúpiť od zmluvy po tom, čo jej bola doručená správa, že už bola splnená povinnosť, ktorej porušenie bolo dôvodom na odstúpenie od zmluvy. (3) Ak z obsahu zmluvy vyplýva, že veriteľ nemá záujem na splnení záväzku po dobe určenej pre jeho plnenie, nastanú účinky odstúpenia od zmluvy začiatkom omeškania dlžníka, ak veriteľ neoznámí pred touto dobou, že trvá na plnení záväzku.”).

(Siedmy diel - Právo na úrok z omeškania)

§ 826 - § 829

Úrokmi z omeškania sa v návrhu rozumie taká platba, ktorá je závislá od výšky dlžnej sumy, od doby, po ktorú je dlžník v omeškaní a od určitého stanoveného koeficientu, spravidla percenta (alebo promile alebo inej pomernej jednotky). Úroky z omeškania je za súčasného právneho stavu niekedy zložité, ba až nemožné odlíšiť od zmluvnej pokuty dohodnutej ako percento z dlžnej sumy za časový úsek omeškania. Bez ohľadu na to, ako strany takúto sankciu nazvú, pôjde podľa návrhu o úroky z omeškania. Má sa tým dať bodka za sofistikovanou líniou aplikačnej praxe, ktorá rozlišuje medzi zmluvnou pokutou a úrokom z omeškania.⁴

Vyvolaná zmena: v právnej úprave zmluvnej pokuty sa vyjadrí, že dojednanie, ktorým strany uložia povinnosť zaplatiť sumu určenú percentuálnou sadzbou dlžnej sumy za určitú dobu sa považuje za úrok z omeškania.

Nadalej sa poskytuje ochrana pred príliš vysokými, ako aj pred príliš nízkymi úrokmi z omeškania.

Na ochranu dlžníka pred príliš vysokou sadzbou (zmluvných) úrokov z omeškania sa aplikuje dvojaký režim:

- a) Strop pre úroky z omeškania v spotrebiteľských vzťahoch sa navrhuje zachovať (§ 29 ods. 2). Následkom porušenia by mala byť absolútna neplatnosť. Následkom nedodržania písomnej formy by mal byť následok ako pri iných prípadoch nedodržania formy.
- b) Dve alternatívy:

⁴ Pozri napr. Ďurica, M.: Nad traumatizujúcou legislatívou (Úroky z omeškania podľa Obchodného zákonníka). In: Aktuálne otázky obchodného práva. Bratislava: SAP, 2008, s. 70/71.

- Generálne moderačné právo úrokov z omeškania s kritériami podobnými tým, ktoré judikatúra dovodila pre posudzovanie súladu úrokov z omeškania s poctivým obchodným stykom (napr. 4 Obo 261/96, ZSP č. 4/1997, s. 82) (§ 826 ods. 3).

- Alternatívne relatívna neplatnosť (napadnuteľnosť) takto dojednanej výšky. Na rozdiel od zmluvnej pokuty existuje referenčné kritérium, ktoré môže prichádzať ako náhradné pravidlo do úvahy (nariadením ustanovená sadzba úrokov z omeškania). Preto nie je nevyhnutné moderovať, ale uplatní sa ustanovená sadzba úrokov z omeškania. Rovnaké by platilo aj pre prípady ochrany veriteľa pred veľmi nízkou sadzbou úrokov z omeškania (§ 827).

Naopak, príliš nízke úroky z omeškania môžu poškodiť veriteľa. Najmä v oblasti vzťahov medzi podnikateľmi a vo vzťahu podnikateľa a obstarávateľa je potrebné chrániť aj veriteľa pred dohodnutím si príliš nízkych úrokov z omeškania. Príliš nízke úroky z omeškania sú typickým nástrojom, ktorým dochádza k faktickému predlžovaniu splatnosti záväzku dlžníka, keďže dlžník nie je efektívne motivovaný zaplatiť včas. Tak z pohľadu konkrétneho veriteľa (druhotná platobná neschopnosť), ako aj z celospoločenského hľadiska spôsobuje omeškanie v platobných vzťahoch zásadné hospodárske ťažkosti. V snahe zlepšiť platobnú disciplínu bola na pôde EÚ prijatá smernica o omeškaných platbách,⁵ prikazujúca členským štátom vytvoriť kontrolné mechanizmy na posudzovanie opodstatnenosti dohôd, ktorými sa priamo alebo nepriamo (fakticky) umožňuje odložiť splatnosť peňažného záväzku (§ 827 ods. 2 a ods. 3). Návrh právnej úpravy ustanovuje pravidlá pre takéto posúdenie. Úplné vylúčenie úrokov z omeškania je zakázané, rovnako ako v súčasnosti (§ 369d ods. 3 Obchodného zákonníka). Z legislatívno-technických dôvodov sa ale pre posudzovanie primeranosti tejto dohody (z pohľadu veriteľa) odkazuje na rovnaký test upravený pri čase splnenia.

Návrh pre vzťahy spadajúce pod smernicu o omeškaných platbách preberá formuláciu v smernici, že nárok na úroky z omeškania vzniká „bez potreby osobitného upozornenia“. V závislosti od podmienok splatnosti záväzkov všeobecne (čas splnenia) bude závisieť, či vznik nároku na úroky z omeškania v ostatných prípadoch bude spojený s osobitnou výzvou na plnenie. V prípade, ak nárok na úroky z omeškania vznikne okamžite a súčasne s omeškaním, nie je potrebné túto formuláciu v § 827 ponechať.

Návrh právnej úpravy sa aplikuje na všetky zmluvné vzťahy, a navyše aj na mimozmluvné záväzkové vzťahy (§ 829).

(Ôsmy diel - Právo na paušálnu náhradu nákladov)

§ 830

Ďalšie ustanovenie, ktorým sa transponuje smernica o omeškaných platbách, priznáva veriteľovi aj právo na osobitne stanovenú paušálnu náhradu nákladov, ak nesplnil podnikateľ alebo obstarávateľ. Paušálna náhrada nákladov by mala nahradiť veriteľovi náklady vyvolané omeškaním dlžníka (mzda administratívnej sily, použitej na spracovanie výzvy, poštovné za výzvu na plnenie a podobne). Administratívnym stanovením jej výšky nie je potrebné osobitne preukazovať skutočne vynaložené náklady a vzhľadom na interný charakter týchto nákladov by to často ani nebolo dobre možné. Naopak, externé náklady (zapojenie externého právnik, súdne poplatky) sú pomerne dobre preukázateľné, a preto nie je účelom paušálnej náhrady kompenzovať aj tieto. Nárok na paušálnu náhradu je vlastne paušalizovanou náhradou škody. Nie je ale dôvod vylúčiť iné náklady spojené s uplatnením pohľadávky, ak by skutočne vznikli. Postupovať sa bude v bežnom režime náhrady škody, avšak návrh obmedzuje možný rozsah týchto nárokov na primerané náklady (ods. 2).

⁵ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2011/7/EÚ zo 16. februára 2011 o boji proti oneskoreným platbám v obchodných transakciách (smernica o omeškaných platbách). Ú. v. EÚ L 48, 23.2.2011, s. 1 – 10.

Nárok na paušálnu náhradu vzniká zo zákona, nemusí byť obsiahnutý v zmluve. Preto nie je paušálna náhrada zmluvnou pokutou. Ak by si však strany dohodli iný režim náhrady nákladov na vymáhanie, bude takúto náhradu potrebné považovať za zmluvnú sankciu s možnosťou aplikovať generálny režim zmluvnej pokuty (resp. zmluvnej sankcie), ako je napríklad moderačné právo.

Predpokladom vzniku nároku na paušálnu náhradu nákladov je omeškanie dlžníka so splnením záväzku. Osobitná výzva na plnenie nie je potrebná. Oproti súčasnému právnomu stavu sa navrhuje jasne ustanoviť obmedzenie nároku na paušálnu náhradu nákladov iba pre prípady nesplnenia peňažného záväzku. Osobitné upozornenie (výzva) veriteľa nie je potrebné ani pre splatnosť tohto nároku (čl. 6 ods. 2 smernice). Aj v tomto prípade ide o obmedzene dispozitívne pravidlá, odchýlenie sa od ktorých je ale podrobené testu primeranosti zmluvnej sankcie (príliš vysoká náhrada nákladov na vymáhanie) a na druhej strane testu značnej nevýhodnosti pre veriteľa (príliš nízka hodnota paušálnej náhrady nákladov na vymáhanie). Vylúčenie nároku na paušálnu náhradu nákladov sa považuje za značne nevýhodné pre veriteľa, ibaže sa preukáže opak. Z legislatívno-technických dôvodov sa ale pre posudzovanie primeranosti tejto dohody (z pohľadu veriteľa) odkazuje na rovnaký test upravený pri čase splnenia.

(Deviaty diel - Právo na náhradu škody)

§ 831

Základným východiskom, na ktorom je návrh vo vzťahu k náhrade škody vystavaný, je opustenie konceptu jednotného ponímania civilného deliktu, ktorý nachádzajúc svoj prameň inšpirácie v § 1295 v. o. z., našiel svoj normatívny odraz už v OZ z r. 1950 a pretrval (i vďaka relatívne silnému dogmatickému ukotveniu v československej vede občianskeho práva) aj v právnej úprave OZ z r. 1964 a naopak vytvorenie dichotomického režimu zmluvnej a mimozmluvnej zodpovednosti za škodu.

Predovšetkým samotný systém nesplnenia a prostriedkov nápravy pre nesplnenie predpokladá ako jeden z osobitných prostriedkov nápravy právo dotknutej strany domáhať sa náhrady škody, ktorá jej nesplnením druhej strany vznikla. Z tohto dôvodu návrh priznáva v rámci systému prostriedkov nápravy právo na náhradu škody, ktorá strane vznikla v dôsledku nesplnenia zmluvnej alebo obdobnej povinnosti, čím i z hľadiska systematiky odčleňuje zmluvný režim zodpovednosti od mimozmluvného režimu.

Zmluvná zodpovednosť strany je na rozdiel mimozmluvnej zodpovednosti za škodu koncipovaná na objektívnom princípe. Ide o jedno z významných kritérií svedčiacich v prospech dichotomického režimu náhrady škody, v rámci ktorého je deliktnej zodpovednosť vybudovaná na princípe zavinenia ako na východiskovom prvku (jednotlivé prípady skutkových podstat zodpovednosti za škodu nezaložených na zavinení tvoria iba výnimky zo zásady zodpovednosti založenej na zavinení, pričom musia byť v dostatočnej miere odôvodnené a odôvodniteľné), naopak zmluvná zodpovednosť je vybudovaná na objektívnom princípe, keďže vstupom do zmluvného vzťahu a realizáciou individuálnej autonómie vôle by mali zmluvné strany prevziať vyšší rozsah zodpovednosti za svoje rozhodnutie a pri porušení dobrovoľne prevzatého záväzku by mali čeliť prísnejšej zodpovednosti.

Návrh je v tomto bode v súlade s iniciatívami európskeho soft law predstavujúcimi modelové úpravy zmluvného práva alebo referenčné zdroje (PECL, CISG, Zásady UNIDROIT, DCFR), pre ktoré je v oblasti zmluvných vzťahov typická zodpovednosť nezaložená na zavinení.

Komentované pravidlo umožňuje strane žiadať náhradu škody vždy, ak jej táto vznikne ako dôsledok neospravedlneného nesplnenia druhej strany (t. j. právo na náhradu škody vyplýva zo samotnej skutočnosti neospravedlneného nesplnenia, kedy veriteľ nemusí vo vzťahu k nesplneniu preukazovať zavinenie dlžníka).

V prípade ospravedlneného nesplnenia zodpovedá strana za škodu vtedy, ak v nadväznosti na ust. § 801 ods. 2 návrhu zákon alebo zmluva stanoví, že strana zodpovedá aj za ospravedlnené nesplnenie.

Právo na náhradu škody vzniká pri porušení ktoréhokoľvek zo záväzkov založených zmluvou vrátane tých, ktoré tvoria implicitný obsah zmluvy. V tomto ohľade sa nerozlišuje medzi nesplnením hlavnej a vedľajšej zmluvnej povinnosti.

Účelom náhrady škody pre prípad nesplnenia je predovšetkým poskytnutie peňažnej sumy, ktorou dotknutá strana dosiahne čo možno najbližšie postavenie tomu, v akom by sa nachádzala, ak by zmluva bola splnená. Náhrada škody poskytnutá in natura bude prichádzať do úvahy najmä pri porušení vedľajších povinností (návrh nepristúpil k úprave zániku práva na splnenie v prípade jeho neuplatnenia v primeranej lehote, právo na splnenie však v súlade s § 817 ods. 2 návrhu zaniká v prípade uplatnenia práva na náhradu škody namiesto plnenia).

Pojem škoda použitý v komentovanom ustanovení je v nadväznosti na jeho vymedzenie v časti upravujúcej mimozmluvnú zodpovednosť za škodu potrebné vykladať ako legislatívnu skratku pre majetkovú i nemajetkovú ujmu (k náhrade nemajetkovej ujmy pozri § 833 v nadväznosti na § 834 a 837).

§ 832

Pravidlo zakotvuje zásadu obmedzenia rozsahu náhrady škody len na škodu predvídateľnú, pričom uvedené riešenie zodpovedá nielen súčasnej obchodnoprávnej úprave zmluvnej zodpovednosti za škodu, ale i úprave čl. 74 CISG, čl. 7.4.4 Zásad UNIDROIT, čl. 9:503 PECL a pod., rovnako ako úprave mnohých zahraničných právnych úprav. Kritérium predvídateľnosti vychádza z predpokladu, že dlžníka nemožno zaťažiť náhradou takej škody, ktorú v čase uzatvárania zmluvy nemohol predvídať a proti riziku vzniku ktorej sa nemohol zabezpečiť uskutočnením vhodných opatrení. Ak totižto strany predpokladajú, že určitá škoda vznikne (môže vzniknúť), tak by túto predstavu mali pretaviť v rámci zmluvných dojednaní (vrátane ceny) a tým zohľadniť danú skutočnosť pri dojednávani rozloženia rizika. Naopak, ak zmluvné strany vznik určitej škody nepredvíдали, nemohli ju ani zohľadniť pri dojednávani rozloženia rizika a nebolo by spravodlivé vykladať ich vlastný právny úkon tak, že ich zaväzuje k takým povinnostiam (t. j. k náhrade takej škody), ktorú nemohli predvídať.

Čo je predvídateľné, je potrebné určiť vo vzťahu k okamihu uzavretia zmluvy a vo vzťahu k osobe dlžníka, pričom kritériom posudzovania bude to, čo by primerane starostlivá osoba mohla rozumne predvídať ako následok nesplnenia pri pravidelnom chode vecí a za osobitných okolností danej zmluvy (napr. informácie, ktoré si strany navzájom poskytli).

Pravidlo náhrady predvídateľnej škody je však prelomené v prípade, ak k nesplneniu došlo úmyselne alebo v dôsledku hrubej neobstaranlivosti. V tomto prípade sa škoda, za ktorú neplniaca strana zodpovedá, nahrádza v celom rozsahu, a to aj v prípade, ak ide o nepredvídateľnú škodu.

§ 833 a § 834

Ustanovenia § 833 a 834 sa dotýkajú situácií, v rámci ktorých dochádza v prípade nesplnenia zmluvnej povinnosti k vzniku nemajetkovej ujmy. Východiskom je pravidlo § 833, v súlade s ktorým sa nemajetková ujma pri nesplnení nahrádza iba v prípadoch, ak tak ustanoví zákon, pričom rozsah poskytovaných náhrad nemajetkovej ujmy v zmluvných zodpovednostných vzťahoch je v porovnaní s deliktým právom nastavený oveľa reštriktívnejšie. Osobitným zákonným ustanovením v tomto kontexte je § 834 návrhu, ktorý našiel svoj zdroj inšpirácie v estónskom obligáčnom zákone a ktorý priznáva strane právo na náhradu nemajetkovej ujmy iba v prípade nesplnenia zmlúv takej povahy, ktoré sú prevažne zamerané na uspokojenie implicitne alebo explicitne zo zmluvy vyplývajúcich nemajetkových záujmov - napr. oddych, relaxáciu, zábavu a pod. (napr. zmluvy o zájazde). Termín "prevažne" však v tomto kontexte

nemožno vykladať tak, že by nemajetková zložka záujmov v konkrétnej zmluve musela nevyhnutne nadpolovičným rozsahom prevyšovať majetkové záujmy vyplývajúce z tejto zmluvy. Naopak, to, či je zmluva prevažne orientovaná na uspokojenie nemajetkových záujmov bude potrebné v každej jednotlivej situácii posúdiť individuálne (porovnaj napr. neposkytnutie dojednaných stravovacích služieb na svadbe a neposkytnutie bežnej obedovej stravovacej služby v reštaurácii).

Nárok na náhradu nemajetkovej ujmy vzniká iba v prípade kumulatívneho splnenia podmienok, ak sa do nemajetkových záujmov, uspokojeniu ktorých zmluva slúžila zasiahlo vyššou intenzitou (podstatne) a iné priznané nároky tak majetkovej ako i nemajetkovej povahy by boli nepostačujúcimi.

Z uvedeného vyplýva, že náhrada nemajetkovej ujmy sa v zmysle komentovaného pravidla neposkytuje v prípade, ak táto má povahu psychickej ujmy spôsobenej fyzickým následkom samotného porušenia zmluvy bez naplnenia vyššie uvedených podmienok.

§ 835

(Náhradná transakcia)

Odsek 1) má za cieľ predchádzať situáciám, v ktorých by veriteľ naďalej trval na splnení i v prípade, v ktorom je zrejmé, že trvanie na splnení nie je dôvodné, pričom mohol zmluvu zrušiť a bez vynaloženia značného úsilia alebo nákladov uskutočniť náhradnú transakciu. Ak v dôsledku takéhoto neodôvodneného zotrvávania na plnení došlo k zvýšeniu rozsahu škody, nevzniká veriteľovi právo na jej náhradu.

Účelom odsekov 2) a 3) je uľahčiť preukázanie výšky škody, a to tak pre prípad zrušenia zmluvy v dôsledku nesplnenia, ak strana náhradnú transakciu uskutoční, rovnako ako pre prípad, ak strana náhradnú transakciu neuskutoční.

Odsek 2) sa týka prípadu, ak veriteľ zrušil zmluvu a uzavrel náhradnú transakciu, pričom škodou sa v tomto prípade rozumie rozdiel medzi cenou dohodnutou v pôvodnej zmluve a cenou dohodnutou pri náhradnej transakcii. Uvedený mechanizmus sa uplatní vtedy, ak k uzavretiu náhradnej transakcie skutočne dôjde, nie však v prípade, ak sám veriteľ uskutoční to, čo malo byť predmetom neposkytnutého splnenia dlžníka.

O náhradnú transakciu nepôjde a daný mechanizmus výpočtu výšky škody sa neuplatní v prípade, ak veriteľ zruší pôvodnú zmluvu, avšak pôvodné plnenie použije na splnenie inej zmluvy, ktorú by i bez zrušenia pôvodnej zmluvy mal plniť.

Náhradná transakcia musí vo vzťahu k pôvodnej transakcii vykazovať znaky primeranosti, t.j. dotknutá strana nemôže požadovať rozdiel medzi cenou dohodnutou v pôvodnej zmluve a cenou dohodnutou pri náhradnej transakcii, pokiaľ nemožno náhradnú transakciu považovať čo do jej hodnoty a druhu poskytnutého plnenia za náhradu primeranú.

Právo požadovať rozdiel medzi zmluvnou cenou a cenou náhradnej transakcie je len základom pre určenie výšky škody, veriteľ môže požadovať i náhradu nákladov potrebných na uskutočnenie náhradnej transakcie ako i náhradu akejkoľvek inej škody.

Odsek 3) rieši situáciu, ak dotknutá strana zruší zmluvu, avšak neuskutoční náhradnú transakciu, t. j. v skutočnosti strana nevynaloží náklady náhradnej transakcie, napriek tomu sú (ak kryjú nedostatok v plnení strany) kompenzovateľné. Ak zmluvne dohodnuté plnenie možno ohodnotiť obvyklou cenou, škodou je rozdiel medzi cenou dojednanou v zmluve a obvyklou cenou v okamihu zrušenia zmluvy. Obvyklou cenou je všeobecná cena za príslušné tovary alebo služby prevažujúca v danom čase a na danom mieste.

§ 836

Pravidlo výslovne rieši vzájomný vzťah medzi náhradou škody ako prostriedkom nápravy a úrokmi z omeškania a paušálnou náhradou nákladov ako prostriedkami nápravy v prípade vzniku škody v dôsledku omeškania s plnením peňažného záväzku. Nárok na náhradu škody

vzniká dotknutej strane v tomto prípade iba v rozsahu, v ktorom prevyšuje nárok na úroky z omeškania alebo paušálnu náhradu nákladov alebo ak vznikne nárok na uplatňovanie oboch posledne menovaných prostriedkov nápravy tak v rozsahu, v ktorom škoda prevyšuje ich súčet.

Komentované pravidlo je dispozitívnym ustanovením, strany si môžu odchylne dojednať režim vzájomného vzťahu náhrady škody a dotknutých prostriedkov nápravy.

§ 837

Pravidlo odkazuje vo vzťahu k právu na náhradu škody za nesplnenie zmluvnej alebo obdobnej povinnosti na subsidiárne použitie ustanovení regulujúcich mimozmluvnú zodpovednosť za škodu.

(Siedma hlava - Odporovanie právnym úkonom dlžníka)

§ 838

(Základné ustanovenia)

Základné ustanovenie vychádza z pôvodného znenia § 42a ods. 1, pričom rovnako ako predchádzajúca úprava vyžaduje ukracujúci charakter odporovateľného právneho úkonu. Nevyžaduje sa však splnenie podmienky vymáhateľnosti (ani vykonateľnosti) pohľadávky veriteľa, keďže túto otázku rieši kódex iným spôsobom. V záujme právnej istoty je formulované pravidlo, že za právny úkon, ktorému možno odporovať, je považované aj opomenutie. Z toho vychádzal už pôvodný § 8 Odporového poriadku z roku 1931 (čl. III zákona č. 64/1931 Sb.) a v súčasnosti vychádza napr. § 1 ods. 2 nemeckého Anfechtungsgesetz (ďalej len „AnfG“) alebo § 592 českého OZ. Vzhľadom na zavedenie osobitného ustanovenia o odporovaní v prípade dražby dlžníkovho majetku je za odporovateľný právny úkon dlžníka považovaný aj príklep v exekučnej alebo dobrovoľnej dražbe. V súlade so súdnou praxou, ktorá sa vyvinula vo vzťahu k predchádzajúcej úprave, formuluje zákon výslovné pravidlo, podľa ktorého možno odporovať právnomu úkonu akejkoľvek osoby, ktorá je povinná plniť veriteľovi (okrem ručiteľa napr. záložca, ktorého plnenie spočíva v tom, že je povinný strpieť výkon záložného práva).

§ 839

(Odporovanie v prípade úmyselného ukrátenia veriteľa)

Do všeobecného pravidla sa preberá pôvodné znenie § 42a ods. 2 s tým, že lehota sa v záujme ochrany ukráteného veriteľa predlžuje na päť rokov (podľa rakúskej a nemeckej úpravy je to dokonca desať rokov). Dôvodom je predovšetkým skutočnosť, že odporovanie právnomu úkonu podľa tohto ustanovenia je pre veriteľa do značnej miery komplikované, keďže ho v spore zaťažuje dôkazné bremeno pokiaľ ide o preukázanie ukracujúceho úmyslu dlžníka a toho, že druhá strana odporovateľného právneho úkonu o tomto úmysle vedela alebo musela vedieť. Úspešné uplatnenie odporovacieho práva uľahčuje zákonodarca veriteľovi konštrukciou domnienky podľa ods. 2, ktorá vychádza z § 3 ods. 1 AnfG.

Keďže bezodplatným úkonom môže veriteľ odporovať podľa osobitného ustanovenia, zavádza ods. 3 individuálne pravidlo pre odporovanie odplatným právnym úkonom so spriaznenou osobou dlžníka, resp. v prospech takejto osoby. Ustanovenie vychádza z pôvodného znenia § 42a ods. 2 až 4, avšak predchádzajúce pomerne komplikované personálne kritérium je nahradené efektívnejším pravidlom o spriaznenosti osôb s dlžníkom v zmysle ZKR. Kódex konštruuje v prospech ukráteného veriteľa vyvrátiteľnú domnienku o ukracujúcom úmysle dlžníka a o vedomosti spriaznenej osoby o tomto úmysle. Záonné podmienky vyvrátenia tejto prezumpcie majú základ v právnej teórii a judikatúre k predchádzajúcej právnej úprave. Odsek 4 výslovne rozširuje aplikovateľnosť uvedeného

pravidla (ods. 3) aj na zmluvu o zriadení vecného bremena v prospech spriaznenej osoby dlžníka a na zmluvu o zriadení záložného práva na zabezpečenie záväzku takejto osoby.

§ 840

(Odporovanie právneho úkonu bez primeraného protiplnenia)

Právneho úkonu bez primeraného protiplnenia môže veriteľ úspešne odporovať bez ohľadu na ukracujúci úmysel dlžníka a prípadnú vedomosť druhej strany o takomto úmysle. Musí však byť splnená podmienka podľa všeobecného pravidla, teda že týmto úkonom došlo k ukráteniu uspokojenia veriteľovej pohľadávky. Základným predpokladom je subsumovateľnosť právneho úkonu dlžníka pod niektoré z kritérií podľa ods. 2, ktoré vychádzajú z § 48 ods. 1 ZKR. Nie je rozhodujúce, či dlžník uzavrel odporovateľný právny úkon so spriaznenou alebo akoukoľvek inou osobou, resp. či ho urobil v prospech takejto osoby. Výnimky z generálnej odporovateľnosti právnych úkonov bez primeraného protiplnenia (ods. 3) vychádzajú z ich prirodzenej povahy a z princípov, ktoré boli vyjadrené už v § 4 ods. 1 Odporového poriadku z roku 1931 (čl. III zákona č. 64/1931 Sb.) a v § 49 ods. 1 Občianskeho zákonníka z roku 1950 (zákon č. 141/1950 Zb.).

§ 841

(Odporovanie v prípade dražby dlžníkovho majetku)

Vydraženie majetku dlžníka „pre seba“ prostredníctvom spriaznených osôb na škodu veriteľa je pomerne častým negatívnym javom súkromného práva. Ako dostatočne efektívny nástroj sa v danej súvislosti neosvedčil ani zákonný zákaz v zmysle § 144 ods. 3 EP a § 5 ods. 9 ZoDD. Odporovanie takémuto úkonu bolo možné aj za predchádzajúcej úpravy, avšak iba na základe všeobecných pravidiel. Nové osobitné ustanovenie umožňuje veriteľovi efektívnejší postih a zrozumiteľne definuje podmienky odporovania príklepu, pričom jeho formulácia vychádza z pôvodného znenia § 49 ods. 2 Občianskeho zákonníka z roku 1950 (zákon č. 141/1950 Zb.). Aj v tomto prípade však musí byť splnená podmienka podľa generálnej klauzuly, teda že príklepom došlo k ukráteniu uspokojenia veriteľovej pohľadávky.

Vydraženie predmetu dražby spriaznenou osobou zakladá vyvrátiteľnú domnienku, že hodnota najvyššieho podania alebo cena dosiahnutá vydražením bola alebo má byť zaplatená z prostriedkov dlžníka (teda že bolo dražené „pre dlžníka“). Inak je samotný žalobca povinný v spore preukázať, že hodnota najvyššieho podania alebo cena dosiahnutá vydražením bola alebo má byť zaplatená z dlžníkovho majetku.

(Uplatnenie odporovacieho práva)

§ 842

Nová právna úprava vychádza z rovnakých predpokladov ako pôvodné znenie § 42b ods. 1 až 3 a § 62 ods. 1 ZKR. Vo vzťahu k ďalším nadobúdateľom predmetu odporovateľného právneho úkonu (ods. 2 až 4) sa precizujú zákonné podmienky v záujme ochrany práv ukráteného veriteľa. Odklon od pôvodnej formulácie § 42b ods. 3 smerom k zneniu § 62 ods. 2 a 3 ZKR (ale napr. aj § 15 ods. 1 a 2 AnfG) je odôvodnený reálnymi požiadavkami na zefektívnenie a sprehľadnenie právneho postihu ďalších špekulatívnych prevodov. Zákon zrozumiteľne vymedzuje, že aj v prípade uplatnenia odporovacieho práva proti ďalším nadobúdateľom ide vždy o odporovanie pôvodnému ukracujúcemu úkonu dlžníka, s negatívnym dopadom na právnu sféru veriteľa. Nerozširuje sa teda okruh odporovateľných právnych úkonov, iba okruh osôb, voči ktorým veriteľ uplatňuje svoje právo odporovať právneho úkonu dlžníka. Na toto pravidlo nadväzujú ďalšie ustanovenia zákona o uplatnení odporovacieho práva voči všetkým právnym predchodcom v rade právnych úkonov (ods. 5; obdobne aj § 62 ods. 4 ZKR) a o následkoch neúčinnosti odporovateľného právneho úkonu.

§ 843

Preberá sa pôvodné znenie druhej vety § 42a ods. 1 s určitými formulačnými odchýlkami.

§ 844

Lehota na uplatnenie odporovacieho práva je prekluzívna a hmotnoprávna (k právnej povahe preklúzie pozri dôvodovú správu k novým ustanoveniam o preklúzii). Na jej zachovanie zákon vyžaduje, aby bolo právo najneskôr v posledný deň lehoty uplatnené na súde, teda žaloba doručená súdu (začaté konanie). Začiatok plynutia lehoty je viazaný na deň, keď nastali právne účinky odporovateľného právneho úkonu, resp. na deň zápisu príslušného práva do verejného registra. Lehota na uplatnenie odporovacieho práva je trojročná, s výnimkou päťročnej lehoty pri odporovaní v prípade úmyselného ukrátenia veriteľa v prospech nespriaznenej osoby.

§ 845

Zákonnou podmienkou vyhovujúceho rozsudku na základe odporovacej žaloby je existencia exekučného titulu na plnenie. Výslovná úprava odstraňuje interpretačné konflikty, pokiaľ ide o výklad pojmu „vymáhateľná pohľadávka“ v zmysle pôvodného znenia § 42a ods. 1, a to v prospech aktuálneho vývoja judikatúry (porovnaj najmä plenárne uznesenie ÚS SR sp. zn. PL. ÚS 39/2015). Exekučným titulom, ktorý priznáva veriteľovi pohľadávku, nemusí byť nevyhnutne rozhodnutie súdu; môže ísť aj o rozhodcovské rozhodnutie, tzv. exekučnú notársku zápisnicu alebo iný exekučný titul v zmysle EP.

Podmienka exekučného titulu na plnenie musí byť splnená až v čase vyhlásenia rozhodnutia súdu prvej inštancie, a teda nie v čase začatia konania o odporovacej žalobe, ani v čase vzniku odporovateľného právneho úkonu. Samotný exekučný titul môže vzniknúť (v praxi často aj vznikne) aj po podaní odporovacej žaloby alebo po tom, čo dlžník odporovateľný právny úkon urobil. Z hľadiska podstaty odporovacieho práva, ktoré je samo osebe časovo obmedzené, nemožno veriteľovi uprieť možnosť odporovať právnomu úkonu iba z toho dôvodu, že zatiaľ nedisponuje exekučným titulom a nemôže proti dlžníkovi viesť exekúciu. Ustanovenie ods. 2 z tohto dôvodu zavádza pravidlo, že absencia exekučného titulu na plnenie v čase vyhlásenia rozsudku o odporovacej žalobe nemôže byť jediným dôvodom jej zamietnutia, pokiaľ sa už žalobca (veriteľ) medzičasom preukázateľne domáha exekučného titulu a v konaní riadne pokračuje. Opak by bol výrazne negatívnym zásahom do celkovej efektívnosti inštitútu odporovania právnym úkonom. Za vzniku takejto situácie môže súd v konaní o odporovacej žalobe pokračovať a uskutočňovať procesné úkony smerujúce k meritórному rozhodnutiu. Ak žalobca medzičasom vznik exekučného titulu nepreukáže, súd konanie preruší až do skončenia konania o zaplatenie pohľadávky, ktorá mala byť napadnutým úkonom ukrátená. Po jeho skončení pokračuje v konaní o odporovacej žalobe, ktorú zamietne, ak konanie o zaplatenie skončilo inak ako vznikom exekučného titulu na plnenie v prospech žalobcu (veriteľa) a súčasne nie sú nanovo splnené podmienky podľa ods. 2.

§ 846

V záujme zefektívnenia inštitútu odporovania právnym úkonom sa zavádza možnosť vyznačenia katastrálnej poznámky o vedení odporovacieho konania. Právne účinky zapísanej katastrálnej poznámky spočívajú v tzv. subjektívnej záväznosti rozsudku podľa § 228 ods. 2 CSP pre ďalšieho nadobúdateľa vlastníckeho alebo iného vecného práva k predmetu odporovateľného právneho úkonu. To umožňuje veriteľovi uplatniť následky neúčinnosti odporovateľného právneho úkonu aj voči (takémuto) nadobúdateľovi, ktorý nebol priamo žalovaný v odporovacom konaní.

(Následky neúčinnosti odporovateľného právneho úkonu)

§ 847

V ods. 1 sa preberá pôvodné znenie § 42b ods. 4, pokiaľ ide o všeobecné pravidlo o následkoch neúčinnosti odporovateľného právneho úkonu. Neúčinnosť umožňuje veriteľovi predovšetkým exekučne postihnúť predmet odporovateľného právneho úkonu tak, ako keby bol naďalej vo vlastníctve dlžníka, resp. ako keby odporovateľný právny úkon nenastal. Náhrady sa môže veriteľ domáhať v prípade, ak uspokojenie z predmetu odporovateľného právneho úkonu nie je možné, teda napr. ak bol znehodnotený alebo zničený. Výška náhrady zodpovedá všeobecnej hodnote toho, čo pôvodne odporovateľným právnym úkonom ušlo z dlžníkovho majetku. Nárok na náhradu môže byť v odporovacej žalobe uplatnený aj *in eventum*, čo právna teória pripúšťala aj za predchádzajúcej úpravy. Nemožnosť postihu predmetu odporovateľného právneho úkonu je potrebné odlišovať od nemožnosti uplatniť odporovacie právo z dôvodu nadobudnutia silnejšieho subjektívneho práva treťou osobou, ktorá zakladá nárok na náhradu škody podľa osobitného ustanovenia tejto hlavy.

V ods. 2 až 3 sú precizované reálne právne následky úspešného odporovacieho konania. Právoplatný rozsudok o neúčinnosti ukracujúceho právneho úkonu dlžníka voči veriteľovi neoprávňuje veriteľa viesť exekúciu proti žalovanému (s osobitnou výnimkou podľa nasledujúceho ustanovenia). Exekučne postihovaný je primárne majetok dlžníka, a to spravidla na základe exekučného titulu na plnenie, ktorý bol zákonnou podmienkou aj pre vyhovenie odporovacej žalobe. Ak v tejto exekúcii proti dlžníkovi nemožno uspokojenie veriteľovej pohľadávky dosiahnuť, je na základe právoplatného odporovacieho rozsudku prípustné aj speňaženie alebo iný postih predmetu odporovateľného právneho úkonu, ktorý je vo vlastníctve tretej osoby, ak je touto treťou osobou žalovaný z odporovacieho konania alebo osoba, pre ktorú je v dôsledku katastrálnej poznámky odporovací rozsudok subjektívne záväzný. Naďalej však ide o úkony v exekúcii vedenej proti dlžníkovi, ktoré musí táto tretia osoba *ex lege* strpieť. Pri odporovaní právnemu úkonu dlžníka, ktorým bolo zriadené vecné bremeno alebo záložné právo, konštruje zákon zánik tohto práva speňažením alebo iným exekučným postihom tej časti majetku, na ktorú sa sporné vecné právo vzťahovalo. Súhlas záložného veriteľa sa v tomto prípade na vedenie exekúcie na záloh nevyžaduje.

Ustanovenie ods. 4 zavádza racionálne pravidlo, ktoré umožňuje tretej osobe vyhnúť sa exekučnému postihu tým, že uspokojí veriteľovu pohľadávku, avšak najviac do výšky všeobecnej hodnoty predmetu odporovateľného právneho úkonu. Obdobné ustanovenie obsahoval už § 18 Odporového poriadku z roku 1931 (čl. III zákona č. 64/1931 Sb.). Osoba, ktorá na základe tohto ustanovenia uspokojí veriteľovu pohľadávku alebo jej časť, má nárok na vrátenie vzájomného plnenia od svojho právneho predchodcu podľa osobitného ustanovenia tejto hlavy.

§ 848

Smrť dlžníka, jeho zánik bez právneho nástupcu, alebo iný dôvod znemožňujúci vedenie exekúcie proti dlžníkovi v zásade nebráni veriteľovi v uplatnení právnych následkov judikovanej neúčinnosti odporovateľného právneho úkonu. Za daných okolností možno viesť exekúciu priamo proti žalovanému alebo osobe, pre ktorú je v dôsledku katastrálnej poznámky odporovací rozsudok subjektívne záväzný. Ide o výnimku z pravidla, že účinky odporovacieho rozsudku sa aplikujú výlučne v exekučnom konaní proti dlžníkovi (aj keď sa postihuje majetok tretej osoby). Keďže ods. 2 v takomto prípade umožňuje exekučný postih iba vo vzťahu k predmetu odporovateľného právneho úkonu, je exekúcia prípustná iba proti tej osobe odlišnej od dlžníka, v ktorej exekučne postihnutel'nom majetku sa daný predmet odporovateľného právneho úkonu nachádza. Formálnym exekučným titulom je pôvodný exekučný titul veriteľa na plnenie voči dlžníkovi, v spojitosti s právoplatným odporovacím

rozsudkom; pričom veriteľ musí v exekučnom konaní preukázať, že sú splnené zákonné podmienky na vedenie tohto druhu exekúcie (smrť alebo zánik dlžníka bez právneho nástupcu, prípadne iný dôvod znemožňujúci viesť exekúciu proti dlžníkovi). Rovnako ako pri exekúcii vedenej proti dlžníkovi je prípustné vyplatenie veriteľovej pohľadávky až do výšky všeobecnej hodnoty predmetu odporovateľného právneho úkonu, s následným zákonným nárokom na vrátenie vzájomného plnenia od právneho predchodcu.

§ 849

Ochranné ustanovenie bráni tomu, aby v dôsledku plurality odporujúcich veriteľov povinná osoba v súhrne plnila viac, než je všeobecná hodnota predmetu odporovateľného právneho úkonu alebo výška reálne vzniknutej škody, alebo aby bol exekučne postihnutý iný majetok.

§ 850

(Vrátenie vzájomného plnenia)

Keďže v dôsledku právnych účinkov odporovacieho rozsudku môže byť majetok tretej osoby exekučne postihnutý, zavádza sa osobitné pravidlo o tzv. reťazenej povinnosti vrátiť vzájomné plnenie druhej zmluvnej strane, teda svojmu právnemu nástupcovi, pokiaľ ide o dispozíciu s predmetom odporovateľného právneho úkonu (obdobne § 64 ZKR). Keďže ide o odporovateľný právny úkon dlžníka, samotný dlžník z povahy veci nemá ďalšieho právneho predchodcu a vrátenie žiadneho plnenia požadovať nemôže. Rovnako nemôže dlžník, ani iný právny predchodca (voči dlžníkovi právny nástupca), odmietnuť plniť na základe námietky synalagmatického záväzku.

§ 851

(Náhrada škody)

Osobitné ustanovenie o náhrade škody predpokladá aspoň jeden ďalší právny úkon, ktorý nadväzuje na odporovateľný právny úkon dlžníka, a v dôsledku ktorého už nemôže veriteľ svoje odporovacie právo efektívne uplatniť takým spôsobom, ktorý by umožňoval exekučný postih predmetu odporovateľného právneho úkonu. Spôsobenie škody sa posudzuje bez ohľadu na zavinenie, pričom zákon nepripúšťa ani zbavenie sa zodpovednosti (liberáciu). Na rozdiel od náhrady podľa ustanovenia o následkoch neúčinnosti odporovateľného právneho úkonu sa nevyžaduje, aby mal žalovaný z právneho úkonu prospech. Tento nárok však môže veriteľ uplatniť iba voči bezprostrednému právnemu predchodcovi tretej osoby, ktorej subjektívne právo je silnejšie ako odporovacie právo veriteľa. Výška náhrady by mala zodpovedať tomu, o čo bol znížený skutočný výťažok exekúcie, ktorá mala byť vedená aj na predmet odporovateľného právneho úkonu. Ten, kto veriteľovi nahradil škodu, má právo na vrátenie vzájomného plnenia podľa osobitného ustanovenia.

§ 852

Normatíva odporovania právnym úkonom dlžníka má striktne kogentný charakter, ktorý znemožňuje vylúčenie alebo obmedzenie aplikácie ustanovení tejto hlavy dohodou vopred; rovnako ako vzdanie sa práv veriteľa vopred.

(Prvá hlava - Osobitné ustanovenia o niektorých záväzkoch)

(Prvý diel - Kúpna zmluva)

Predmetom úpravy je jednotná úprava kúpnej zmluvy, ktorá zahŕňa úpravu prevodu vlastníckeho práva pôvodne prevádzaných v súlade s OBZ aj OZ. V úprave sa zohľadňuje aj úprava v CISG.

Predmet kúpy sa vymedzuje ako akýkoľvek predmet právnych vzťahov, ktoré sú prevoditeľné na nadobúdateľa – to zohľadňuje aj potenciálne obmedzenia v prevoditeľnosti niektorých vecí

alebo práv stanovených príslušnými právnymi predpismi. Z ustanovení kúpnej zmluvy sú z povahy vyňaté tie predmety práva, ktoré sú prevádzané na základe iných zmlúv (napr. licenčná zmluva, franšíza, prevod obchodného podielu) alebo predmety, ktoré majú osobitnú úpravu (byty a nebytové priestory, cenné papiere).

(Prvý oddiel - Vymedzenie kúpnej zmluvy)

§ 853

(Základné ustanovenia)

Základom definície záväzku z kúpnej zmluvy podľa ods. 1 je pôvodné ustanovenie § 409 ods. 1 OBZ, ktoré bolo preformulované s ohľadom na to, že predmetnom kúpy nie sú len hnuťelné veci. Okrem toho obsahuje všeobecné pravidlo aj povinnosť predmet kúpy prevziať (nielen povinnosť zaplatiť kúpnu cenu ako to bolo v pôvodnom § 409 ods. 1 OBZ).

V ods. 2 sa výslovne stanovuje, že strany sú povinné plniť svoj záväzok súčasne, pokiaľ nemožno na základe uvedených pravidiel stanoviť, že to má byť inak.

§ 854

(Predmet kúpy)

Ustanovenie definuje, čo sa rozumie predmetom kúpy tak, aby bol tento predmet čo najvšeobecnejší. Z ustanovení kúpnej zmluvy sú však z povahy vyňaté tie predmety práva, ktoré sú prevádzané na základe iných zmlúv (napr. licenčná zmluva, franšíza, prevod obchodného podielu) alebo predmety, ktoré majú osobitnú úpravu (byty a nebytové priestory, cenné papiere).

§ 855

Preberá sa § 595 OZ.

§ 856

V ods. 1 a 2 sa významovo preberá pôvodný § 410 OBZ. Okrem toho sa dopĺňa odsekom 3, ktorý stanovuje, že za kúpnu zmluvu sa vždy považuje zmluva, podľa ktorej sa má dodať spotrebný tovar, ktorý sa má vyrobiť, vytvoriť alebo zostaviť.

(Druhý oddiel - Kúpna cena)

§ 857

(Kúpna cena)

Preberá sa § 409 ods. 2 OBZ.

§ 858

Preberá sa § 448 OBZ.

§ 859

Preberá sa § 449 OBZ.

§ 860

Preberá sa § 450 ods. 1 prvá veta OBZ.

§ 861

Preberá sa § 450 ods. 1 druhá veta OBZ.

§ 862

Preberá sa § 450 ods. 2 OBZ s terminologickou úpravou zvyrazňujúcou, že odoslanie je len jedným z možných spôsobov odovzdania predmetu kúpy, ktorý sa bude realizovať len v prípade, ak je predmetom kúpy vec vhodná na odoslanie (t.j. hnuiteľná vec).

§ 863

Preberá sa § 450 ods. 3 OBZ.

(Tretí oddiel - Dodanie predmetu kúpy)

§ 864

Ustanovenie definuje, aké úkony musí vykonať predávajúci, aby došlo k dodaniu predmetu kúpy.

Odsek 1 preberá pôvodný § 411 OBZ.

Odsek 2 definuje, čo zahŕňa pojem dodaním predmetu kúpy. Pojem dodanie predmetu kúpy nie je pre civilistiku typickým pojmom, kde sa tradične používa pojem odovzdanie (traditio). Pôvodne sa pojem dodanie vyskytoval sa v ustanoveniach obchodného zákonníka, podľa ktorého sa tento pojem spájal s odovzdaním hnuiteľných vecí. Na druhej strane však daňové predpisy – napríklad § 8 zákona č. 222/2004 Z.z. – ako rozhodujúci okamih pre uplatnenie daňovej povinnosti stanovuje pojem dodanie tovaru, ktoré zahŕňa dodanie akéhokoľvek hmotného majetku (t.j. nielen hnuiteľných vecí). § 8 ods. 1 písm. a) zákona č. 222/2004 Z.z. definuje dodanie tovaru ako prevod práva nakladať s hmotným majetkom ako vlastník; § 8 ods. 2 zákona č. 222/2004 Z.z. ho definuje ako prevod vlastníckeho práva. Predmetné ustanovenie zohľadňuje oba aspekty s možnosťou zmluvnej voľby momentu dodania predmetu kúpy (t.j. za dodanie predmetu kúpy môže byť stanovený iný moment respektíve môže byť zaň považované aj odovzdanie bez dokladov alebo bez nejakej časti príslušenstva). Ustanovenie normuje základné pravidlo pre to, aby bolo možné vo všeobecnosti považovať predmet kúpy za dodaný – ide o situáciu, keď kupujúci bez akýchkoľvek pochybností môže fakticky nakladať s predmetom kúpy ako vlastník. Na to sa vyžaduje, aby bol predmet kúpy odovzdaný spolu so všetkými súčasťami a príslušenstvom a boli mu odovzdané doklady, ktoré sa na predmet kúpy vzťahujú.

Odsek 3 preberá pôvodný § 451 OBZ.

§ 865

Keďže právna úprava sa vzťahuje aj na predmety, ktoré podliehajú evidencii v osobitných evidenciách (napríklad v katastri nehnuteľností, evidencii motorových vozidiel a pod.) stanovuje sa povinnosť predávajúceho zabezpečiť aj registráciu prevodu v príslušnej registrácii tak, aby došlo k zmene vlastníka aj v osobitnej evidencii.

§ 866

Preberá sa pôvodný § 412 ods. 3 OBZ s úpravou, ktorá výslovne stanovuje, že povinnosť dodať tovar podľa tohto ustanovenia sa vzťahuje len na prípady, keď sa na dodanie predmetu kúpy nevyžaduje vykonanie úkonu predávajúceho alebo zabezpečenie registrácie.

§ 867

Preberá sa pôvodný § 412 ods. 2 OBZ.

§ 868

Ustanovenie upravuje povinnosti v prípade, ak dochádza k odovzdaniu predmetu kúpy odoslaním.

Ustanovenie preberá pôvodnú právnu úpravu takto:

Odsek 1 preberá pôvodný § 412 ods. 1 OBZ.

Odsek 2 preberá pôvodný § 413 OBZ.

Odsek 3 preberá pôvodný § 420 ods. 1 druhá veta OBZ s úpravou.

Odsek 4 preberá pôvodný § 593 OZ.

§ 869

(Čas dodania)

Odsek 1 preberá pôvodný § 414 ods. 1 OBZ. Odsek 2 preberá pôvodný § 414 ods. 3 OBZ.

§ 870

Odsek 1 upravuje začiatok plynutia lehoty na dodanie tovaru. Predmetné ustanovenie sa použije len v prípade, ak začiatok plynutia nie je stanovený v zmluve alebo z povahy veci vyplýva, že sa predmetné ustanovenie nepoužije (napríklad v prípadoch, kedy sa predmet kúpy odovzdáva oproti zaplateniu kúpnej ceny).

Odsek 2 preberá pôvodný § 414 ods. 2 OBZ.

§ 871

Preberá sa pôvodný § 416 OBZ.

§ 872

(Doklady vzťahujúce sa na predmet kúpy)

Definícia dokladov vzťahujúcich sa na predmet kúpy preberá pôvodný § 417 OBZ.

§ 873

Preberá sa pôvodný § 418 OBZ.

§ 874

Preberá sa pôvodný § 419 ods. 1 a 2 OBZ s úpravami zovšeobecňujúcimi pôvodné formulácie. Doklady, ktoré sa majú odovzdať musia byť spôsobilé na voľné nakladanie s predmetom kúpy alebo na splnenie administratívnych povinností potrebných na jeho prevzatie, užívanie alebo nakladanie s ním.

§ 875

(Množstvo, akosť vyhotovenie a obal predmetu kúpy)

V odseku 1 sa preberá pôvodný § 420 ods. 1 prvá veta OBZ. V odseku 2 sa preberá pôvodný § 420 ods. 2 OBZ.

§ 876

(Dodanie predmetu kúpy podľa vzorky alebo predlohy)

Preberá sa pôvodný § 420 ods. 3 OBZ.

§ 877

(Dodanie predmetu kúpy v približnom množstve)

Preberá sa pôvodný § 421 OBZ.

§ 878

(Dodatočná špecifikácia predmetu kúpy)

V odseku 1 sa preberá pôvodný § 452 ods. 1 OBZ. V odseku 2 sa preberá pôvodný § 452 ods. 2 OBZ.

(Štvrtý oddiel - Vady predmetu kúpy a nároky z nesplnenia)

§ 879

V odseku 1 sa preberá pôvodný § 422 ods.1 prvá veta OBZ.

V odseku 2 sa preberá pôvodný § 422 ods.1 druhá veta OBZ.

§ 880

(Dodanie menšieho množstva predmetu kúpy)

Preberá sa pôvodný § 422 ods. 2 OBZ upravený v nadväznosti na úpravu nesplnenia.

§ 881

(Dodanie väčšieho množstva predmetu kúpy)

V odseku 1 sa preberá pôvodný § 442 ods.1 prvá veta OBZ.

V odseku 2 sa preberá pôvodný § 442 ods.1 druhá veta OBZ.

§ 882

Preberá sa pôvodný § 423 OBZ.

§ 883

V odseku 1 sa preberá pôvodný § 425 ods.1 prvá veta OBZ.

V odseku 2 sa preberá pôvodný § 425 ods.1 druhá veta OBZ.

(Záruka za akosť)

§ 884

(Prevzatie záruky)

V odseku 1 sa preberá pôvodný § 429 ods.1 OBZ s úpravou (odstránenie povinnej písomnej formy).

V odseku 2 sa preberá § 429 ods.2 OBZ s úpravami.

§ 885

(Plynutie záručnej doby)

V odseku 1 sa preberá pôvodný § 430 prvá veta OBZ.

V odseku 2 sa preberá pôvodný § 430 druhá veta OBZ.

§ 886

Preberá sa pôvodný § 431 OBZ.

§ 887

Preberá sa pôvodný § 432 OBZ, keďže však nedošlo k prevzatiu pôvodných ustanovení § 426 až 428 a § 436 až 441 OBZ, pretože právna úprava v nich kolidovala s novonavrhovanou úpravou nesplnenia, ktoré sa použije aj na nároky z kúpnej zmluvy, použijú sa v tomto prípade len ustanovenia o nesplnení.

(Nároky z väd predmetu kúpy)

§ 888

Dodanie predmetu kúpy s vadami je jedným z dôvodov nesplnenia podľa § 798 a nasl. (ustanovenia o nesplnení). Preto sa v týchto prípadoch použijú uvedené ustanovenia s tým, že úprava v tejto časti zákona je k uvedeným ustanoveniam lex specialis.

(Piaty oddiel - Nadobudnutie vlastníckeho práva)

§ 889

V odseku 1 sa preberá pôvodný § 443 ods.1 OBZ – zákon však zároveň stanovuje výnimky, pokiaľ to vylučujú osobitné predpisy

V odseku 2 sa preberá pôvodný § 443 ods.2 OBZ.

§ 890

Preberá sa § 444 OBZ.

§ 891

Preberá sa § 445 OBZ.

§ 892

Preberá sa § 446 OBZ.

§ 893

(Zabezpečenie záväzku zaplatiť kúpnu cenu)

Preberá sa § 447 OBZ.

§ 894

(Úschova predmetu kúpy predávajúcim)

V odseku 1 sa preberá § 462 OBZ s tým, že ustanovenie odkazuje na úpravu zmluvy o úschove ako lex specialis aj pri úschove veci prevzatej za účelom plnenia záväzku.

V odseku 2 sa normuje osobitné pravidlo aj pre prípady, ak dôjde k nadobudnutiu vlastníckeho práva alebo k prechodu nebezpečenstva škody na predmete kúpy ešte pred odovzdaním veci.

§ 895

(Úschova predmetu kúpy kupujúcim)

V odseku 1 sa preberá sa § 463 OBZ s tým, že ustanovenie odkazuje na úpravu zmluvy o úschove ako lex specialis aj pri úschove veci prevzatej za účelom plnenia záväzku.

V odseku 2 a 3 sa preberá § 464 OBZ.

§ 896

Preberá sa § 465 OBZ s formulačnou úpravou.

§ 897

(Predaj predmetu kúpy)

V odseku 1 sa preberá § 466 OBZ.

V odseku 2 sa preberá § 467 OBZ.

V odseku 3 sa preberá § 468 OBZ.

§ 898

(Náhrada škody pri náhradnej kúpe alebo predaji)

Preberá sa § 469 OBZ.

§ 899

(Náhrada škody pri odstúpení od zmluvy)

V odseku 1 sa preberá § 470 ods. 1 OBZ.

V odseku 2 sa preberá § 470 ods. 2 OBZ.

(Šiesty oddiel - Nebezpečenstvo škody na predmete kúpy)

§ 900

V odseku 1 sa stanovuje moment prechodu nebezpečenstva súčasne s momentom nadobudnutia vlastníckeho práva (§ 889). Aj keď ustanovenie je fakticky rovnaké s pôvodným § 455 OBZ, túto koncepciu nepreberá a moment nadobudnutia vlastníckeho práva stanovuje výslovne. Zákon zároveň v nasledujúcich ustanoveniach normuje výnimky z tohto pravidla – generálna výnimka je uvedená v odseku 2, ďalšie v nasledujúcich ustanoveniach. Predmetné ustanovenie výslovne nestanovuje povinnosť predávajúceho opatrovať vec ako uschováateľ, keďže táto povinnosť je už upravená v § 894 ods. 2.

V odseku 2 sa rieši výnimka, ktorú stanovuje § 889 ods. 1, § 890 a 891 – teda prípady, kedy sa vlastnícke právo nenadobúda odovzdaním (teda prípady, ak je to stanovené osobitným zákonom alebo dohodnuté v zmysle § 890 a 891). V týchto prípadoch sa za najneskorší termín prechodu nebezpečenstva škody na veci považuje moment nadobudnutia vlastníckeho práva.

§ 901

Preberá sa § 456 OBZ.

§ 902

V odsekoch 1 – 3 sa preberá § 457 OBZ.

V odseku 4 sa preberá § 460 OBZ.

§ 903

Preberá sa § 458 OBZ.

§ 904

Preberá sa § 459 OBZ.

§ 905

V odseku 1 sa preberá § 461 ods. 1 OBZ.

V odseku 2 sa preberá § 461 ods. 2 OBZ.

(Siedmy oddiel - Dohody súvisiace s kúpnu zmluvou)

§ 906

(Výhrada vlastníctva)

Preberá sa § 601 prvá veta OZ. Ustanovenie druhej vety sa nepreberá z dôvodu, že právna úprava je obsiahnutá v § 900 ods. 2.

(Predkupné právo)

§ 907

Ustanovenie preberá pôvodnú úpravu § 602 OZ o predkupnom práve s viacerými zmenami. Predovšetkým sa predkupné právo formuluje ako záväzok, na čo nadväzujú aj nasledujúce ustanovenia.

Aj keď predkupné právo tvorí primárne záväzok medzi predávajúcim a kupujúcim, odseky 2 a 3 umožňujú dohodnúť predkupné právo tak, že bude zriadené aj v prospech inej osoby ako

predávajúceho. Taktiež možno predkupné právo zriadiť aj v prípade iných spôsobov scudzenia než predajom (pôvodne v § 602 ods. 2 OZ) alebo aj ako samostatný záväzok bez uzavretia kúpnej (alebo akejkolvek inej) zmluvy.

§ 908

V odseku 1 sa preberá § 603 ods. 1 OZ.

V odseku 2 sa preberá § 603 ods. 2 OZ.

V odseku 3 sa preberá § 603 ods. 3 OZ.

§ 909

Preberá sa § 604 OZ.

§ 910

Preberá sa § 605 OZ.

§ 911

Preberá sa § 606 OZ.

(Právo spätnej kúpy)

§ 912

V odseku 1 sa preberá § 607 ods. 1 OZ.

V odseku 2 sa preberá § 607 ods. 2 OZ.

§ 913

V odseku 1 sa preberá § 608 ods. 1 OZ.

V odseku 2 sa preberá § 608 ods. 2 OZ.

V odseku 3 sa upravuje nové pravidlo, podľa ktorého vzniká povinnosť kupujúceho vrátiť vec v nezhoršenom stave. V takomto prípade sa považujú za vyrovnané aj úžitky spojené s užívaním vzájomne poskytnutých plnení. V opačnom prípade patria predávajúcemu nároky z nesplnenia.

§ 914

V odseku 1 sa preberá § 609 ods. 1 OZ.

V odseku 2 sa preberá § 609 ods. 2 OZ.

(Kúpa na skúšku)

§ 915

Preberá sa § 471 OBZ s formulačnými zmenami.

§ 916

Preberá sa § 472 OBZ.

(Cenová doložka)

§ 917

Preberá sa § 473 OBZ s formulačnými zmenami tak, že v odseku 1 sa výslovne stanoví, čo je cenová doložka a následne odsek 2 v súlade s pôvodným § 473 OBZ definuje vo vzťahu k čomu sa mení kúpna cena, pokiaľ si strany nedohodnú odlišnú úpravu.

§ 918

Preberá sa § 474 OBZ.

§ 919

Preberá sa § 475 OBZ.

(Výhradný predaj)**§ 920**

V odseku 1 sa preberá § 745 ods. 1 OBZ.

V odseku 2 sa preberá požiadavka formy v zmysle § 745 ods. 2 OBZ avšak bez ďalších špecifikácií.

§ 921

Preberá sa § 746 druhá veta OBZ.

§ 922

Preberá sa § 747 OBZ.

§ 923

Preberá sa § 748 OBZ.

§ 924

Preberá sa § 749 OBZ.

(Ôsmy oddiel - Osobitné ustanovenia o spotrebiteľskej kúpnej zmluve)**§ 925**

Preberá sa § 612 OZ.

§ 926

Preberá sa § 613 OZ.

§ 927

V odsekoch 1 – 5 sa preberá § 614 ods. 1 – 5 OZ.

§ 928

V odsekoch 1 – 5 sa preberá § 614 ods. 6 OZ.

§ 929

Preberá sa § 614a OZ.

§ 930

Preberá sa § 615 OZ.

(Akosť a množstvo)**§ 931**

V odsekoch 1 – 3 sa preberá § 616 OZ.

§ 932

Preberá sa § 617 OZ.

§ 933

Preberá sa § 618 OZ.

(Zodpovednosť za vady predmetu kúpy)

§ 934

Preberá sa § 619 OZ.

§ 935

Preberá sa § 620 OZ.

§ 936

Preberá sa § 621 OZ.

§ 937

Preberá sa § 622 OZ.

§ 938

Preberá sa § 623 OZ.

§ 939

Preberá sa § 624 OZ

§ 940

Preberá sa § 625 OZ.

§ 941

Preberá sa § 626 OZ.

§ 942

Preberá sa § 627 OZ.

(Deviaty oddiel – Predaj podniku)

§ 943

(Základné ustanovenie)

Navrhovaná právna úprava zmluvy o predaji podniku vychádza z pôvodnej právnej úpravy uvedenej v § 476 a nasl. OBZ, ktorú v niektorých častiach precizuje a spresňuje. Keďže sa táto právna úprava týka kúpy ako takej, bola zaradená do všeobecnej úpravy záväzkového práva ako jeden z oddielov kúpnej zmluvy. Napriek tomu táto úprava patrí zo svojej podstaty medzi záväzky, ktoré budú uzatvárať medzi sebou podnikatelia (keďže predmetom je podnik resp. jeho časť).

Odsek 1 vychádza z pôvodného § 476 ods. 1 OBZ s drobnými formulačnými úpravami a prispôbením aktuálnej právnej úprave.

Odsek 2 preberá pôvodnú právnu úpravu z § 487 OBZ, ktorá bola zaradená na záver právnej úpravy. Z dôvodu konzistentnosti základného ustanovenia bolo toto ustanovené presunuté do základného ustanovenia.

V odseku 3 sa dopĺňa nové ustanovenie, ktoré výslovne špecifikuje, kedy možno previesť časť podniku, ktorá nie je ako organizačná zložka zapísaná v obchodnom registri.

§ 944

(Forma zmluvy)

Preberá sa pôvodný § 476 ods. 1 OBZ.

§ 945

(Účinnosť predaja podniku)

Novonavrhovaná právna úprava vychádza z pôvodného § 488 ods. 1 OBZ, ktoré upravovalo povinnosť podať návrh na zápis predaja podniku do obchodného registra. Toto ustanovenie však neviazalo na podanie návrhu na zápis podmienku účinnosti predaja podniku. Uvedené bolo teda len fakultatívnou možnosťou, ktorá zhoršovala predovšetkým postavenie veriteľov, ktorí neboli o predaji podniku a teda prechode dlhov a záväzkov riadne informovaní.

Z uvedených dôvodov sa teda úprava sprísňuje tak, že na účinnosť predaja podniku bude potrebné zverejnenie buď v obchodnom registri alebo v obchodnom vestníku. K splneniu predmetnej povinnosti bude musieť dôjsť už pred účinnosťou zmluvy (táto notifikačná povinnosť je obdobná notifikačnej povinnosti v prípade zlúčenia).

§ 946

(Prechod práv a záväzkov)

Ustanovenie preberá úpravu prechodu práv a záväzkov, ktorá vychádza z § 477 ods. 1 OBZ. Toto ustanovenie je prebraté v odseku 1, odsek 2-4 pôvodnú úpravu precizujú.

Odsek 2 výslovne stanovuje, že na kupujúceho prechádzajú aj práva a záväzky zo zabezpečenia prevádzaného podniku a jeho jednotlivých súčastí.

Odsek 3 rieši situácie, kedy je sporné, či nejaké právo a záväzok prešli na kupujúceho.

Odsek 4 upravuje situáciu, kedy by si strany chceli zmluvne vylúčiť prechod niektorých práv a záväzkov, obmedzili vymožitelnosť nárokov alebo vylúčili ručenie. Takúto dohodu uzavrieť možno, avšak nebude účinná voči tretím osobám.

§ 947

(Prechod pohľadávok)

Odsek 1 preberá pôvodný § 477 ods. 2 OBZ.

Odsek 2 preberá pôvodný § 477 ods. 4 OBZ.

§ 948

(Prechod dlhov)

V odseku 1 sa výslovne upravuje, že na prechod dlhov sa primerane použijú ustanovenia tohto zákona o prevzatí dlhu.

Odsek 2 preberá pôvodný § 477 ods. 3 OBZ.

Odsek 3 preberá pôvodný § 477 ods. 4 OBZ.

§ 949

(Prechod zmlúv)

Nová právna úprava zavádza nový inštitút prechodu prevodu práv a povinností zo zmluvy. Z tohto dôvodu sa zavádza toto nové ustanovenie, ktoré odkazuje na primerané použitie všeobecnej právnej úpravy aj pre účely prechodu práv a povinností zo zmlúv pri prevode podniku. Rovnako ako v prípade prechodu dlhov, aj v prípade prechodu práv a povinností zo zmlúv bude predávajúci ručiť za splnenie prevedených zmlúv kupujúcim.

§ 950

(Prechod práv z duševného vlastníctva)

Odsek 1 preberá pôvodný § 479 ods. 1 OBZ.

Odsek 2 preberá pôvodný § 479 ods. 2 OBZ.

§ 951

(Prechod práv a povinností z pracovnoprávných vzťahov)

Preberá sa pôvodný § 480 OBZ.

§ 952

(Prechod práva na použitie názvu podniku)

V odseku 1 sa preberá § 481 ods. 1 OBZ prvá veta s formulačnou zmenou, keďže názov spojený s predávaným podnikom v zmysle § 19b OZ zahŕňa aj obchodné meno.

V odseku 2 sa preberá § 481 ods. 1 druhá veta OBZ a § 488 ods. 2 OBZ.

§ 953

(Odovzdanie a prechod vlastníckeho práva)

V odseku 1 sa s úpravou preberá § 483 ods. 1 OBZ.

V odseku 2 sa preberá § 483 ods. OBZ.

V odseku 3 sa preberá § 483 ods. 3 OBZ.

§ 954

(Zhoršenie vymožitelnosti dlhov tretích osôb)

V odseku 1 sa s úpravou preberá § 478 ods. 1 OBZ. § 478 ods. 2 OBZ nebol prevzatý z dôvodu, že zverejnenie predaja podniku je podmienkou jeho účinnosti.

V odseku 2 sa preberá pôvodný § 478 ods. 3 OBZ.

§ 955

(Výmaz predávajúceho z obchodného registra)

Preberá sa § 488 ods. 2 OBZ.

§ 956

(Kúpna cena)

V odseku 1 sa preberá § 482 prvá veta OBZ.

V odseku 2 sa preberá § 482 druhá veta OBZ s formulačnou úpravou.

§ 957

(Notifikácia vád)

Preberá sa § 484 OBZ.

§ 958

(Spísanie vád)

S úpravou sa preberá § 485 OBZ.

§ 959

(Nárok z vád podniku)

Predmetná právna úprava predstavuje osobitné ustanovenia k nárokom z nesplnenia.

V odseku 1 sa preberá § 486 ods. 1 OBZ.

V odseku 2 sa preberá § 486 ods. 3 OBZ.

§ 960

(Ukončenie zmluvy)

V odseku 1 sa preberá sa § 486 ods. 2 OBZ.

V odseku 2 sa preberá § 486 ods. 4 druhá veta OBZ.

Pôvodné ustanovenia boli odčlenené do osobitného ustanovenia, ktoré rieši komplexne problematiku ukončenia zmluvy o predaji podniku. Prvé 2 odseku riešia konkrétne dôvody odstúpenia od zmluvy. Nasledujúce odseky riešia povinnosti strán v prípade akýchkoľvek spôsobov ukončenia zmluvy (napr. aj dohodou, výpoveďou a pod.)

V odseku 3 sa stanovuje všeobecná úprava ukončenia zmluvy. Keďže predaj podniku sa povinne zverejňuje v obchodnom registri respektíve v obchodnom vestníku, je potrebné, aby po skončení zmluvy (jednak odstúpením ale aj ďalšími možnými spôsobmi) došlo k rovnakej notifikácii tretím stranám. Preto sú ukončujúce strany povinné zverejniť ukončenie zmluvy rovnako ako jej uzavretie. Pre účely právnej istoty tretích strán sa zavádza právna domnienka, že pokiaľ nebude zverejnené ukončenie zmluvy o predaji podniku do 3 mesiacov platí, že k nemu nedošlo a strany pokračujú v prevádzkovaní podniku rovnako ako tomu bolo podľa pôvodného oznámenia.

V nadväznosti na úpravu odseku 3 sa zavádza povinnosť vysporiadania po ukončení zmluvy (vrátane vrátenia podniku) až po tom, kedy dôjde k zverejneniu.

(Desiaty oddiel – Kúpa prenajatej veci)

§ 961

(Základné ustanovenia)

Preberá sa § 489 OBZ.

§ 962

Preberá sa § 490 OBZ.

§ 963

Preberá sa § 491 OBZ.

§ 964

Preberá sa § 492 OBZ.

§ 965

Preberá sa § 493 OBZ.

§ 966

Preberá sa § 494 OBZ.

§ 967

Preberá sa § 495 OBZ.

§ 968

Preberá sa § 496 OBZ.

(Druhý diel – Zámenná zmluva)

§ 969

Extrémne stručná úprava zámennej zmluvy upravená v § 611 OZ sa dopĺňa o niektoré základné ustanovenia. Vo všeobecnosti sa však táto úprava významne nerozširuje, keďže odkaz na ustanovenia kúpnej zmluvy je pre účely tohto zmluvného typu postačujúci.

V odseku 1 sa dopĺňa základné vymedzenie záväzkového vzťahu medzi stranami zámennej zmluvy tak, ako je to v ostatných zmluvných typoch. Predmet zámennej zmluvy je pritom vymedzený rovnako ako predmet kúpnej zmluvy.

Odseku 2 preberá pôvodnú úpravu v § 611 OZ druhá časť vety tak, aby bolo definované postavenie konkrétnej strany v zmluvnom vzťahu.

§ 970

Úprava ustanovuje, v akom stave sa má nachádzať predmet zámeny v čase odovzdania. Obdobnú úpravu má aj § 2184 ods. 2 ČOZ.

§ 971

Ustanovenie osobitne pre účely zámennej zmluvy ustanovuje prechod práv k plodom a úžitkom k predmetu zámeny. Obdobnú úpravu má aj § 2187 ČOZ.

§ 972

Preberá sa pôvodné ustanovenie § 611 OZ prvá časť vety, ktoré odkazuje na primerané použitie kúpnej zmluvy.

(Tretí diel – Darovacia zmluva)

Stručná právna úprava darovacej zmluvy ako jedného z tradičných typov scudzovacích zmlúv sa navrhuje rozšíriť nielen rozšírením jednotlivých ustanovení základnej úpravy, ale aj o úpravu tradičných inštitútov, ktoré sú bežne upravované ako súčasť darovacej zmluvy – vymedzenie oproti darovaniu pre prípad smrti a vzájomnému obdarovaniu, úpravu príkazu pri darovaní a sponzorského daru.

Podrobnejšie sa tiež navrhuje riešiť úprava vrátenia daru a vyporiadania pri vrátení daru.

§ 973

(Základné ustanovenie)

Právna úprava mení úvodné ustanovenie darovacej zmluvy tak, že sa vyžaduje záväzok dar odovzdať a previesť vlastnícke právo na obdarovaného a obdarovaný sa zaväzuje dar prijať.

Keďže podstatou darovacej zmluvy je prevod vlastníckeho práva, základné ustanovenie sa zameriava práve na moment prevodu vlastníckeho práva.

§ 974

(Dar)

Jedným z hlavných nezrovnalostí darovacej zmluvy upravenej v § 628 a nasl. OZ bolo nejednotné označovanie daru – používali sa pojmy „niečo“, „dar“, „predmet daru“, „vec“. Uvedené ustanovenie zároveň stanovuje, čo konkrétne môže byť darom.

§ 975

(Vady daru)

Navrhovaná úprava vychádza z pôvodného § 629 OZ, ktorý dopĺňa a spresňuje. Darom môže byť aj vec, ktorá má vady alebo ťarchy – darca je však povinný na ne obdarovaného upozorniť ešte pred uzavretím zmluvy. Ustanovenie už nešpecifikuje právo obdarovaného dar vrátiť – v prípade, ak má dar vady, použijú sa ustanovenia o nesplnení.

§ 976

(Darovanie pre prípad smrti)

S úpravou sa preberá úprava § 628 ods. 3 OZ, pričom sa stanovuje, že situácia, kedy došlo k darovej smrti medzi uzavretím zmluvy a odovzdaním daru neruší záväzok darcu previesť vlastnícke právo na obdarovaného. Neplatnou by však bola taká darovacia zmluva, ktorá by obsahovala ako podmienku odovzdania daru respektíve platnosti a účinnosti darovacej zmluvy smrť darcu.

§ 977

(Vzájomné obdarovanie)

Právna úprava sa dopĺňa novým ustanovením, podľa ktorého možno uzavrieť aj vzájomnú darovaciu zmluvu – t.j. darca je zároveň obdarovaný iným darom. V takomto prípade sa za dar považuje plnenie len v takej časti, v ktorej plnenie jednej strany prevyšuje plnenie druhej strany. V časti ekvivalentných plnení sa vzájomne odovzdané plnenia považujú za predmet zámeny.

§ 978

(Forma zmluvy)

Navrhovaná právna úprava vychádza z pôvodného § 628 ods. 2 OZ, ktorý spresňuje. V odseku 1 sa preberá pravidlo, podľa ktorého sa vyžaduje písomná forma v prípade akéhokoľvek daru, ktorý je predmetom registrácie v osobitnom registri (t.j. najmä, ale nielen nehnuteľnosti).

V odseku 2 sa preberá pravidlo, podľa ktorého má byť zmluva písomná aj vtedy, ak nedôjde k odovzdaniu daru pri darovaní. Ak však reálne dôjde k odovzdaniu daru aj napriek tomu, že v tomto prípade nebola zmluva uzavretá, považuje sa darovacia zmluva za platnú aj v prípade nedostatku formy.

§ 979

(Účel daru)

Právna úprava darovacej zmluvy sa dopĺňa o úpravu účelu daru. Zákon stanovuje, čo sa rozumie účelom daru a aké sú následky porušenia účelu použitia daru.

(Príkaz)

§ 980

(Prípustnosť príkazu)

Právna úprava v § 900 – 903 zavádza komplexnú právnu úpravu príkazu pri darovaní. Príkazom sa rozumie osobitná povinnosť obdarovaného, ktorú mu uložil darca pri uzavretí darovacej zmluvy niečo konať alebo sa niečoho zdržať. Príkaz je nutné rozlíšiť od účelu daru alebo od podmienky.

Príkaz je v prípade darovania prípustný len pokiaľ nie je v rozpore s bezodplatnosťou darovania – čo definuje odsek 2.

§ 981

(Splnenie príkazu)

Keďže príkaz nie je podmienkou darovania, zavádza sa normatívne pravidlo, podľa ktorého môže darca požadovať splnenie príkazu až po tom ako plnil sám (obdobne § 2064 ods. 1 ČOZ). Zároveň sa dopĺňajú prípady, kedy obdarovaný napriek darovaniu s príkazom nie je povinný príkaz splniť.

§ 982

(Odmietnutie príkazu)

Zavádzajú sa pravidlá, kedy môže obdarovaný odmietnuť splnenie príkazu.

§ 983

V prípade, ak došlo k darovaniu s príkazom, môže požadovať splnenie príkazu len tretia osoba, v prospech ktorej bol príkaz daný.

(Sponzorský dar)

§ 984

(Sponzorský dar)

Právna úprava darovania dopĺňa úpravu sponzorského daru. Tento druh daru má najbližšie k účelu darovania. Keďže však spolu so sponzorským darom vzniknú obdarovanému špecifické povinnosti, ide o výslovnú špeciálnu úpravu jednotlivých práv a povinností.

§ 985

(Opakovaný sponzorský dar)

Vzhľadom na špecifickosť predmetu a účelu tohto typu daru možno uzavrieť zmluvu o sponzorskom dare v prípade druhovo určených vecí (napríklad peniaze, pracovné materiály alebo iné veci opakovane potrebné na určitú činnosť) aj na opakované obdarovanie počas trvania zmluvy.

§ 986

(Povinnosti obdarovaného)

Vzhľadom na špecifiká sponzorského daru zákon stanovuje obdarovanému povinnosti, ktoré musí plniť voči obdarovanému za účelom preukázania jeho použitia v súlade s určením daru.

§ 987

(Dôvody vrátenia sponzorského daru)

V nadväznosti na osobitné povinnosti sa upravuje špeciálna úprava práva darcu požadovať vrátenie daru.

§ 988

(Odstúpenie od sponzorskej zmluvy)

Vzhľadom na osobitné povinnosti strán sa dopĺňajú osobitné dôvody odstúpenia od zmluvy, ktorej predmetom je sponzorský dar.

(Vrátenie daru)

§ 989

(Právo na vrátenie daru)

Úprava vrátenia daru nadväzuje na pôvodný § 630 OZ, ktorý dopĺňa o nové dôvody vrátenia daru – a to pre prípady, kedy nie je splnený príkaz darcu a pokiaľ došlo pri darovaní k uvedeniu darcu do omylu. Zároveň sa dopĺňa, kedy nemožno od obdarovaného požadovať vrátenie daru napriek tomu, že by sa darca inak mohol domáhať vrátenia daru.

§ 990

(Právo vrátiť dar)

Okrem práva darcu požadovať vrátenie daru sa dopĺňa aj právna úprava práva obdarovaného vrátiť dar, kedy sa preberá § 629 druhá veta OZ.

§ 991

(Vyporiadanie)

Právna úprava sa dopĺňa o osobitnú úpravu vyporiadania pre prípad ukončenia darovacej zmluvy. V takomto prípade sa namiesto daru, ktorého vlastníkom už nie je obdarovaný poskytnie peňažná náhrada. V prípade, ak možno dar vrátiť, ale je zaťažený ťarchou, poskytnie sa za ne peňažná náhrada.

(Nájomná zmluva)

Právna úprava nájomnej zmluvy vychádza zo súčasnej úpravy, pričom jednotlivé inštitúty chronologizuje a prispôsobuje moderným podmienkam. Preto sa ani jednotlivé inštitúty, ktoré sú upravované zásadne nelíšia od súčasnej úpravy. Riešené boli len niektoré aspekty, v ktorých sa vyskytli názorové nezrovnalosti (napríklad kogentnosť výpovedných dôvodov a dĺžky výpovednej doby). Po dôkladnom zvážení právna úprava odstraňuje poplatok z omeškania ako sankciu so splnením peňažného dlhu pri nájme z dôvodu, že tento inštitút sa vyskytuje len pri tomto druhu zmluvy a neexistuje reálna odôvodniteľnosť duálnej úpravy peňažných sankcií v prípade omeškania s plnením rovnakej peňažnej povinnosti.

Ako bolo zvykom, úprava nájomnej zmluvy začína všeobecnými ustanoveniami aplikovateľnými na všetky druhy nájomných vzťahov. Následne budú súčasťou úpravy v Občianskom zákonníku osobitné ustanovenia týkajúce sa:

- nájmu bytu,
- nájmu nebytových priestorov (predpokladá sa zrušenie zákona č. 116/1990 Zb.),
- podnikateľského nájmu hnutelných vecí,
- nájmu dopravného prostriedku,
- nájmu podniku,
- poľnohospodárskych a lesných pozemkov (s vyňatím súkromno-právnych vzťahov zo zákona č. 503/2004 Z.z.),
- zmluva o ubytovaní (začlenenie inšpirované ČOZ).

Bez zmeny ostáva zákon o krátkodobom nájme bytu.

Zmluva o kúpe prenajatej veci v súčasnosti upravená v § 489 a nasl. OBZ sa nepreberá. Kúpa prenajatej veci je však osobitný dôvod zániku nájmu. Strany nie sú limitované dohodnúť si tento inštitút vo forme samostatnej zmluvy alebo samostatnej doložky v nájomnej zmluve. Niektoré aspekty budú riešené pri prevzatí veci pri kúpe a nárokoch z väd pri kúpnej zmluve – preto ako osobitný typ táto úprava nie je potrebná.

Keďže jednotlivé druhy nájmu majú určité osobitosti (napríklad bytové náhrady v prípade nájmu bytu), tieto budú upravované len v tých častiach, ktorých sa týkajú. Pokiaľ budú mať byť použiteľné aj pre iné druhy nájmu, budú v nich uvedené výslovné odkazy na príslušné ustanovenia.

Ako v ostatných zmluvných typoch je úprava vždy chronologizovaná od vzniku po zánik zmluvy.

(Prvý oddiel – Všeobecné ustanovenia)

§ 992

(Základné ustanovenia)

Základné ustanovenie nájomnej zmluvy mení základné ustanovenie tak, že upravuje a zovšeobecňuje základné ustanovenie nájomnej zmluvy. Podstata nájomného vzťahu ostáva

ponechaná – základnými definičnými znakmi je prenechanie predmetu nájmu do užívania, dočasný charakter užívania a odplatosť.

§ 993

(Stav predmetu nájmu)

Preberá sa § 664 OZ s úpravami a spresnením.

§ 994

(Nájomné)

Preberá sa právna úprava § 671 ods. 1 OZ s tým, že sa v OZ ponecháva špeciálna úprava v prípade tzv. regulovaného nájomného.

§ 995

(Splatnosť nájomného)

Preberá sa právna úprava § 671 ods. 2 OZ s tým, že OZ bude upravovať len všeobecnú úpravu platenia nájomného.

§ 996

(Zľava z nájomného)

Odsek 1 preberá právo nájomcu na zľavu z nájomného podľa § 674 OZ, toto ustanovenie však mení podstatným spôsobom.

Odsek 2 preberá § 675 OZ.

§ 997

(Peňažná zábezpeka)

Zavádza sa nový inštitút – peňažnej zábezpeky, ktorá sa fakticky používa vo veľkom počte nájomných vzťahov. Úprava peňažnej zábezpeky je len základná a je ponechaná na plnej dispozícii strán, ktoré si môžu jednotlivé ustanovenia aj ďalšie otázky upraviť dohodou.

§ 998

(Inflačná doložka)

Zavádza sa nová úprava inflačnej doložky ako dôvodu jednostranného zvýšenia nájomného. Doložka aj jej využitie je v dispozičnej právomoci strán. Zákon upravuje len základný rámec uplatňovania tohto inštitútu – podrobnejšia úprava je ponechaná na dispozícii strán.

§ 999

(Doba nájmu)

Doplňa sa pravidlo k dobe nájmu, podľa ktorého platí fikcia o uzavretí nájomnej zmluvy na dobu neurčitú, pokiaľ nebola dohodnutá doma nájmu.

Všeobecné ustanovenie o dobe nájmu sa dopĺňa odsekom 2 týkajúcim sa dlhodobých nájomných zmlúv. Zákon nezakazuje uzavretie takejto zmluvy. Na druhej strane sa však formuluje pravidlo, ktoré pri tzv. večných zmluvách predsa len umožňuje ich ukončenie. Základným hodnotiacim kritériom je obvyklá dĺžka produktívneho veku človeka, ktorý možno vypočítať od dosiahnutia plnoletosti do dosiahnutia dôchodkového veku v zmysle aktuálnych predpisov. Počas tejto doby sa na zmluvu hľadí ako na zmluvu uzavretú na dobu určitú, po uplynutí tejto doby sa takáto zmluva považuje za zmluvu uzavretú na dobu neurčitú.

§ 1000

(Spôsob užívania)

Preberá sa § 665 OZ s úpravami.

§ 1001

(Podnájom)

V odseku 1 a 2 sa preberá § 666 OZ.

Zároveň sa však dopĺňa všeobecné pravidlo o primeranom použití ustanovení o nájme aj v prípade podnájmu.

§ 1002

(Zmeny predmetu nájmu)

Preberá sa § 667 ods. 1 prvá veta OZ, podľa ktorého je možno vykonávať zmeny na predmete nájmu len so súhlasom prenajímateľa. Celková koncepcia právnej úpravy zmien predmetu nájmu sa mení a je obsiahnutá v 3 samostatných ustanoveniach riešiacich jednotlivé zložky problematiky.

§ 1003

Ustanovenie upravuje situácie, kedy je nájomca povinný uviesť predmet nájmu po skončení nájmu do pôvodného stavu.

§ 1004

(Úhrady spojené so zmenami)

Ustanovenie upravuje situácie, kedy je nájomca oprávnený požadovať úhradu nákladov spojených s vykonanými zmenami predmetu nájmu.

§ 1005

(Opravy predmetu nájmu)

Preberá sa § 668 ods. 1 OZ.

§ 1006

(Zabezpečenie opravy)

Dopĺňa sa nové ustanovenie, podľa ktorého je v stanovených prípadoch oprávnený zabezpečiť opravu aj nájomca vrátane stanovenia situácií, kedy je oprávnený požadovať úhradu vynaložených nákladov.

Odsek 2 preberá § 669 OZ.

§ 1007

(Údržba predmetu nájmu)

Ustanovenie upravuje situácie, kedy je prenajímateľ povinný vykonávať údržbu predmetu nájmu.

§ 1008

Ustanovenie v prvej vete preberá (s úpravou) § 668 ods. 2 OZ. Zároveň sa dopĺňa druhá veta, v zmysle ktorej aj v týchto prípadoch má nájomca nárok na zľavu z nájomného.

§ 1009

Ustanovenie preberá § 670 druhá veta OZ.

§ 1010

(Záložné právo)

Preberá sa právna úprava záložného práva podľa § 672 OZ.

Záložné právo sa však odčleňuje od zádržného práva, ktoré sa upravuje samostatne. Úprava odseku 2 odkazuje na ustanovenie o zádržnom práve.

§ 1011

(Zadržné právo)

Preberá sa úprava zádržného práva podľa § 672 ods. 2 OZ. V nej však vzhľadom na praktické problémy pri realizácii dochádza k takej zmene, že súpis zadržaných vecí nebude vykonávať osoba určená súdom (súdny exekútor), ale notár, pričom bude postupovať podľa príslušného ustanovenia notárskeho poriadku.

§ 1012

(Skončenie nájmu)

Preberá sa § 676 OZ.

§ 1013

(Výpoveď z nájmu)

Preberá sa formulačne upravený § 677 OZ.

§ 1014

(Ukončenie nájmu nájomcom)

Dôvody skončenia nájmu odstúpení od zmluvy sa preberajú s formulačnou úpravou z pôvodného § 679 OZ vrátane poslednej vety § 679 ods. 2 OZ.

Okrem toho sa v odseku 2 dopĺňajú výpovedné dôvody nájomcu.

§ 1015

(Ukončenie nájmu prenajímateľom)

V odseku 1 sa preberá prvý dôvod odstúpenia od zmluvy uvedený v § 679 ods. 3 OZ. Neplatenie nájomného bolo vzhľadom na zmenu koncepcie odstúpenia od zmluvy posúdené ako výpovedný dôvod, ktorý je spolu s ďalšími dôvodmi uvedený v odseku 2.

§ 1016

(Zánik nájmu)

Preberá sa § 680 ods. 1 OZ. Úprava sa zároveň dopĺňa tak, že nájom zaniká (okrem zákonom stanovených výnimiek) aj v prípade smrti nájomcu alebo zániku nájomcu bez právneho nástupcu.

§ 1017

(Zmena vlastníctva)

Preberá sa § 680 ods. 2 OZ.

Zároveň sa v odseku 2 stanovuje, že zmena vlastníctva prenajíatej veci nie je dôvodom skončenia nájmu.

§ 1018

Preberá sa § 681 OZ.

§ 1019

Preberá sa § 682 OZ.

§ 1020

Preberá sa § 683 ods. 1 OZ.

§ 1021

Preberá sa § 683 ods. 2 OZ.

§ 1022

Preberá sa § 684 OZ.

(Druhý oddiel – Osobitné ustanovenia o nájme bytu)

Vzhľadom na koncepciu úpravy nájomnej zmluvy obsahuje táto časť osobitné ustanovenia pre nájom bytu. Ustanovenia tejto časti sa použijú len v prípade, ak je účelom nájmu zabezpečenie bytových potrieb. Zároveň úvodné ustanovenie rozširuje použiteľnosť tohto oddielu aj na nájom iných nehnuteľností, ak sledujú rovnaký účel (napríklad nájom domu alebo jeho časti, chaty alebo nájom apartmánu).

Dôvodom je, že v súčasnosti môže byť napríklad nehnuteľnosťou určenou na bývanie aj iný priestor ako byt. Toto je zvýraznené hneď v úvodných ustanoveniach, kde sa rozširuje ich použiteľnosť aj na iný druh nehnuteľností podľa účelu nájmu. Terminologicky sa používa pojem byt, nebytový priestor a budova (s odkazom na ustanovenia stavebného zákona definujúce jednotlivé druhy budov).

Okrem toho sa predmetná úprava modernizuje aj podstatným prepracovaním § 685 OZ, ktorého čiastkové body ostávajú – avšak v podstatne prepracovanom znení.

Zachovávajú sa všetky „tradičné inštitúty“ vrátane úpravy nájmu družstevného bytu, spoločného nájmu bytu a bytových náhrad, ktoré boli modernizované s prihliadnutím na aktuálny stav a ostatné navrhované zmeny.

§ 1023

Úvodné ustanovenie rozširuje použiteľnosť oddielu o nájme bytu aj na nájom iných nehnuteľností, ak sledujú rovnaký účel ako nájom bytu, keďže v súčasnosti môže byť napríklad nehnuteľnosťou určenou na bývanie aj iný priestor ako byt (dom, chata, apartmán). Toto je zvýraznené hneď v úvodných ustanoveniach, kde sa rozširuje ich použiteľnosť aj na iný druh nehnuteľností podľa účelu nájmu. Terminologicky sa používa pojem byt, nebytový priestor a budova (s odkazom na ustanovenia stavebného zákona definujúce jednotlivé druhy budov).

§ 1024

(Forma zmluvy)

Právna úprava vychádza z § 686 OZ, ktoré podrobnejšie špecifikuje. Pre nájom bytu sa vyžaduje písomná forma, ktorá môže byť zachovaná aj tým, že je vydané potvrdenie o obsahu zmluvy. Zároveň sa dopĺňa právna domnienka, že pokiaľ nájomca užíva byt nerušene viac ako 3 roky, má sa za to, že medzi vlastníkom a nájomcom došlo k platnému uzavretiu nájomnej zmluvy.

§ 1025

Preberá sa § 685 ods. 2 OZ.

§ 1026

V prípade špecifických kategórií bytov sa preberá odkaz z § 685 ods. 3 OZ na osobitné predpisy.

§ 1027

Preberá sa § 685 ods. 1 posledná veta OZ s formulačnými úpravami.

§ 1028

Preberá sa § 687 ods. 1 OZ.

§ 1029

Preberá sa § 688 OZ s úpravou.

Právo požívať plnenia spojené s užívaním bytu sa vyčleňuje ako osobitné právo viažuce sa k bytu.

Ustanovenie je formulačne prispôsobené terminológii zákona 182/1993 Z.z. Ak ide o plnenia obvykle spojené s nájmom bytu v danom bytovom dome (napr. dodávka energií, upratovanie, strážna služba a pod.), nevyžaduje sa, aby boli osobitne upravené v nájomnej zmluve.

§ 1030

(Platby za užívanie bytu a súvisiace plnenia)

Preberá sa § 696 ods. 2 OZ.

Zároveň sa dopĺňa právo prenajímateľa žiadať peňažnú zábezpeku nielen za nájomné, ale aj za tieto plnenia.

§ 1031

Preberá sa § 698 OZ s formulačnou úpravou.

§ 1032

Preberá sa § 699 OZ s úpravou a odkazom na všeobecnú úpravu.

§ 1033

(Členovia domácnosti nájomcu)

Dopĺňa sa výslovná právna úprava členov domácnosti nájomcu. Dôvodom jej doplnenia je, že s týmto pojmom sa stretávame vo viacerých ustanoveniach nájomnej zmluvy, tieto osoby majú osobitné práva, povinnosti prípadne postavenie voči prenajímateľovi – pritom nie je definované, o koho by malo ísť.

Právna úprava sa inšpirovala § 2272 ČOZ, pričom v danom prípade ide o lex specialis k § 115 OZ. V danom prípade sa v § 1033 v ods. 2 OZ zavádza domnienka, kto sa považuje za člena domácnosti – pokiaľ však taká osoba nespĺňa podmienky stanovené § 115 OZ, môžu strany úpravu vylúčiť tým, že preukážu opak. Dôvodom prísnejšej úpravy je, že v prípade užívania bytu sa niektoré plnenia platia podľa počtu osôb, ktorý byt užívajú – právna úprava teda umožňuje prenajímateľovi poznať členov domácnosti a zabezpečiť tak príslušné hlásenia.

§ 1034

Preberajú sa upravené § 690 a 694 OZ.

§ 1035

Preberá sa upravený § 695 OZ.

§ 1036

Preberá sa § 692 ods. 1 OZ.

§ 1037

Čiastočne sa preberá § 691 OZ.

§ 1038

Preberajú sa § 687 ods. 2 a 3 OZ s formulačnými úpravami.

§ 1039

Preberá sa § 692 ods. 2 OZ s formulačnými úpravami.

§ 1040

Preberá sa § 693 OZ s formulačnými úpravami. Najvýznamnejšia precizácia sa týka odseku 1, podľa ktorého je nájomca povinný odstraňovať závady a poškodenia, ktoré spôsobili aj tie osoby, ktoré sa v ňom zdržiavajú s jeho vedomím, keďže závady a poškodenia môžu spôsobiť aj také osoby, ktoré sa síce v byte nachádzajú, ale v ňom nebývajú.

(Spoločný nájom bytu)

§ 1041

Ustanovenie preberá § 700 OZ, ktorý dopĺňa novým odsekom 3. Podľa tohto ustanovenia sa za spoločný nájom nepovažuje užívanie bytu členmi domácnosti nájomcu. V dôsledku tohto ustanovenia sa vymedzuje, kedy má osoba postavenie člena domácnosti nájomcu (so všetkými dôsledkami) a kedy o spoločný nájom.

§ 1042

Preberá sa § 701 OZ.

§ 1043

Preberá sa § 702 OZ.

(Spoločný nájom bytu manželmi)

§ 1044

Preberá sa § 703 OZ.

§ 1045

Preberá sa § 704 OZ.

§ 1046

Preberá sa § 705 OZ.

§ 1047

(Obmedzenie užívania)

Preberá sa § 705a OZ.

(Prechod nájmu bytu)

§ 1048

Preberajú sa § 707 ods. 1 a 2 OZ.

§ 1049

Preberá sa § 707 ods. 3 OZ.

§ 1050

Preberá sa § 706 OZ s úpravou v odseku 1, v ktorom sa formuláciou priamo odkazuje na úpravu blízkych osôb podľa § 116 OZ, ktoré sa stávajú nájomcom po zomrelom nájomcovi, pokiaľ boli prenajímateľovi notifikované ako členovia domácnosti zomrelého nájomcu.

§ 1051

Preberá sa § 708 OZ.

§ 1052

Preberá sa § 709 OZ.

(Zánik nájmu bytu)

§ 1053

Preberá sa § 711 ods. 1 - 3 OZ s tým, že sa dopĺňa nový výpovedný dôvod podľa písm. h).

§ 1054

Preberá sa § 711 ods. 4 OZ.

§ 1055

Ustanovenia o výpovednej dobe boli prevzaté z § 710 ods. 3 OZ – s formulačnými úpravami, keďže OZ nesprávne označoval výpovednú dobu ako výpovednú lehotu.

§ 1056

Ustanovenia boli prevzaté z § 711 ods. 6 OZ – s formulačnými úpravami. Zároveň bol doplnený odsek 3, ktorý stanovuje, že napriek sporu sú strany povinné plniť svoje práva a povinnosti riadne v súlade s ustanoveniami nájomnej zmluvy. Spor zároveň nebráni možnosti skončiť nájom z iného dôvodu.

(Bytové náhrady)

§ 1057 - § 1067

Ustanovenia o bytových náhradách sa preberajú z § 712 – 714 OZ. Úprava začína úvodným ustanovením, ktoré stanovuje, kedy vzniká nárok na bytovú náhradu a aké typy bytových náhrad existujú a ich definovanie. Tieto ustanovenia sú chronologizované podľa druhu bytovej náhrady, ktorá sa poskytuje.

(Úprava práv nájomcov pri vzájomnej zámene bytu)

§ 1068

Preberá sa § 715 OZ.

§ 1069

Preberá sa § 716 OZ.

(Podnájom bytu alebo jeho časti)

§ 1070 - § 1072

Pre účely podnájmu bytu alebo jeho časti sa preberá úprava v § 719 OZ s úpravami.

(Tretí oddiel – Osobitné ustanovenia o nájme a podnájme nebytových priestorov)

Navrhovanou zmenou dochádza k včleneniu zákona č. 116/1990 Zb. do úpravy Občianskeho zákonníka. Zákon č. 116/1990 Zb. sa prijatím novely zruší. Dôvodom zmeny je odstránenie výkladových nezrovnalostí a scelenie právnej úpravy nájmu do jednotného kódexu.

Predmetom úpravy budú len osobitné ustanovenia týkajúce sa nájmu a podnájmu nebytových priestorov, ktoré budú špecifikovať a dopĺňať všeobecnú úpravu uvedenú v prvom oddiele.

Ambíciou úpravy je odstránenie výkladových nezrovnalostí predovšetkým v záujme dispozitívnosti, ktorá má v súkromnom práve prioritu pred kogentnosťou (čo v prípade úpravy podľa tohto zákona nebolo vždy jednoznačne interpretované). Rovnako sa v zmenenej úprave premieta prioritizácia platnosti zmluvy pred neplatnosťou, keďže bolo odstránené ustanovenie pôvodného čl. 3 ods. 4 zákona č. 116/1990 Zb., podľa ktorého bola zmluva, ktorá neobsahuje všetky náležitosti neplatná.

Aj keď vo všeobecnosti ostane právna úprava zachovaná, bude modernizovaná a scelená s ohľadom na komplexnú úpravu záväzkového práva.

§ 1073

(Nebytový priestor)

Navrhované ustanovenie vychádza z pôvodného § 1 zákona č. 116/1990 Zb., ktoré upravovalo pôsobnosť zákona. Navrhovaná definícia nebytového priestoru preberá definíciu nebytového priestoru v § 2 ods. 3 zákona č. 182/1993 Z.z.

§ 1074

(Forma zmluvy)

Pôvodný § 3 zákona č. 116/1990 Zb. bol zredukovaný len na náležitosti nájomnej zmluvy. Dôvodom postupu je, že ods. 1 je vyplýva zo samotnej úpravy zmluvného typu – netreba ho špeciálne deklarovať.

Taktiež bol odstránený odsek 4 upravujúci, že zmluva, ktorá nemá všetky náležitosti je neplatná. Takáto úprava je jednak v rozpore s požiadavkou na prioritizáciu platnosti právneho úkonu a jednak táto úprava patrí do všeobecnej úpravy vzniku záväzkov. Keďže zákonodarca nevidí žiaden relevantný dôvod na takúto špecifickú úpravu neplatnosti, uvedené ustanovenie bolo odstránené.

§ 1075

Ustanovenie je upravené z pôvodného § 5 ZoNP. Ustanovenie je potrebné interpretovať aj prostredníctvom všeobecných ustanovení a všeobecných povinností uvedených v § 992, 993, 1001 – 1007 všeobecnej časti, ktoré boli do osobitných ustanovení prevzaté len ak obsahujú špeciálnu úpravu.

Na tieto plnenia sa primerane použijú ustanovenia o nájme bytu.

§ 1076

(Úhrada nákladov spojených s obvyklým udržiavaním)

Zachováva sa pôvodný § 5 ods. 3 ZoNP, ktorý je lex specialis k § 1006 všeobecnej časti.

(Skončenie nájmu)

§ 1077

(Skončenie nájmu uplynutím doby nájmu)

Preberá sa pôvodný § 9 ods. 1 ZoNPNP – ide o lex specialis k § 1012 ods. 1 všeobecnej časti. Toto je zvýraznené v ods. 2.

Taktiež sa do tohto ustanovenia vkladá § 3 ods. 2 ZoNPNP, ktorá patrí chronologicky do tejto časti.

Podľa ods. 2 sa pri nájme nebytových priestorov neumožňuje použitie úpravy relocatio tacita na úpravu nájmu nebytových priestorov (rovnako ako je to v súčasnosti).

Na spôsoby skončenia nájmu v tomto oddiele neuvedené sa uplatní úprava všeobecných ustanovení nájomnej zmluvy alebo všeobecných ustanovení o zániku záväzkov.

(Štvrtý oddiel – Osobitné ustanovenia o podnikateľskom nájme hnutel'ných vecí)

Ponecháva sa osobitná úprava podnikateľského nájmu hnutel'ných vecí. Upravené sú len tie ustanovenia, ktoré sú oproti oddielu 1 rozdielne.

§ 1078

(Nároky z v'ád na predmete nájmu)

Preberá sa § 721 OZ s formulačnou úpravou.

§ 1079

(Oznamovacia povinnosť)

Preberá sa § 722 OZ ods. 2 OZ s úpravou, keďže pôvodné ustanovenie obsahovalo v odseku 2 nárok na platenie poplatku z omeškania. Tým, že ide o nepeňažnú povinnosť, bol tento inštitút nepoužiteľný a preto bol odstránený. Nárok dohodnúť si zmluvnú sankciu ostáva zachovaný.

§ 1080

(Vrátenie veci)

Preberá sa § 723 ods. 1 prvá vety OZ.

Pôvodné ustanovenie obsahovalo v odseku 1 a 2 nárok na platenie poplatku z omeškania. Tým, že ide o nepeňažnú povinnosť, bol tento inštitút nepoužiteľný a preto bol odstránený ako celok. Nárok dohodnúť si zmluvnú sankciu ostáva zachovaný.

(Piaty oddiel – Osobitné ustanovenia o nájme dopravného prostriedku)

Preberajú sa ustanovenia zmluvy o nájme dopravného prostriedku podľa § 630 a nasl. OBZ v rozsahu lex specialis k všeobecným ustanoveniam o nájomnej zmluve. Tieto ustanovenia už obsahujú väčšiu časť pôvodných ustanovení tohto zmluvného typu.

§ 1081

Preberá sa § 630 ods. 2 OBZ.

§ 1082

(Spôsobilosť na prevádzku)

Preberá sa § 631 OBZ s formulačnou úpravou.

§ 1083

(Podnájom)

Preberá sa § 632 ods. 2 OBZ. Ide o lex specialis k § 1001, pretože v tomto prípade platí, že zásadne je podnájom dopravného prostriedku zakázaný.

§ 1084

(Platenie nájomného)

V odseku 1 ide o špeciálne ustanovenie k všeobecným ustanoveniam o platení nájomného v prvom oddiele. Úprava sa preberá z § 634 ods. 2 OBZ.

§ 1085

(Vrátenie predmetu nájmu)

V odseku 2 ide o špeciálne ustanovenie k všeobecným ustanoveniam o vrátení predmetu nájmu v prvom oddiele. Úprava sa preberá z § 637 OBZ.

(Šiesty oddiel – Osobitné ustanovenia o nájme podniku alebo jeho časti)

Zavádza sa nová úprava prenájmu podniku alebo jeho časti. Úprava sa vzťahuje na podnik alebo na jeho časť, ktorá je jeho organizačnou zložkou. Rozsahovo je právna úprava inšpirovaná zmluvou o predaji podniku alebo jeho časti v OBZ a ustanoveniami o pachte závodu v ČNOZ.

§ 1086

(Predmet nájmu podniku alebo jeho časti)

Základné ustanovenie zmluvy o nájme podniku vychádza zo základného záväzku pri predaji podniku s tým rozdielom, že v danom prípade nedochádza k prevodu vlastníckeho práva, ale k jeho prenechaniu do užívania tretej osobe v dôsledku čoho sa prevedie užívacie právo k podniku a jeho jednotlivým zložkám ale aj práva a povinnosti zo zmluvných vzťahov ako aj práva a povinnosti zamestnávateľa.

Odseku 2 ustanovuje, že súčasťou nájmu podniku sú všetky súčasti podniku bez toho, aby museli byť osobitne uvedené v zmluve o nájme podniku.

§ 1087

(Zmluva o nájme podniku alebo jeho časti)

Pre uzavretie zmluvy o nájme podniku sa vyžaduje písomná forma.

§ 1088

(Registrácia nájmu podniku alebo jeho časti)

Z dôvodu potreby istoty tretích osôb pri prevádzkovaní podniku sa zavádza povinnosť registrovať nájom podniku v obchodnom registri, pokiaľ je prenajímateľ zapísaný v obchodnom registri. Tento zápis je podmienkou účinnosti nájmu podniku.

V odseku 2 sa stanovuje povinnosť registrovať právo na užívanie veci, práva alebo inej majetkovej hodnoty, pokiaľ takáto povinnosť vyplýva z osobitného predpisu.

§ 1089

(Prevádzkovanie podniku)

Ustanovenie stanovuje povinnosť nájomcu riadne prevádzkovať podnik počas doby nájmu. Zároveň nájomca nie je oprávnený meniť predmet činnosti podniku, pokiaľ to nevyplýva z výslovnej dohody s prenajímateľom alebo na to nedal prenajímateľ svoj písomný súhlas. Ustanovenie je inšpirované § 2349 ods. 1 ČOZ.

§ 1090

(Prevod pracovnoprávnych vzťahov)

Nájomom podniku dochádza k prevodu práv a povinností z pracovnoprávnych vzťahov, v dôsledku čoho nájomca podniku vstupuje do práv a povinností zamestnávateľa. Ustanovenie je inšpirované § 2349 ods. 2 ČOZ.

§ 1091

(Prevod práv z duševného vlastníctva)

Ustanovenie je lex specialis k všeobecnému ustanoveniu tohto zmluvného typu, v dôsledku ktorého by mali prechádzať všetky práva patriace k podniku. Toto ustanovenie však vylučuje z prevodu také práva z duševného vlastníctva, pri ktorých to vylučuje ich povaha, alebo zmluva.

Ustanovenie je inšpirované § 2351 ČOZ.

§ 1092

(Prevod pohľadávok a dlhov)

Na ustanovenia o prevode pohľadávok a dlhov sa primerane použijú ustanovenia o prevode pohľadávok a dlhov pri predaji podniku s uvedenými zmenami. Úprava vychádza z § 2353 a 2354 ČOZ.

§ 1093

(Nespotrebovateľné veci)

Uvedené ustanovenie vychádza z rozdielu medzi predajom a nájmom podniku. Pokiaľ dochádza len k nájmu podniku, pri vymedzených nespracovateľných a nespotrebovateľných veciach sa stanovuje povinnosť udržiavať tieto veci v prevzatom stave až do času, kým sa nestanú nepoužiteľnými.

§ 1094

(Ukončenie nájmu podniku alebo jeho časti)

Pri ukončení nájmu podniku sa použije primerane rovnaký postup, ako pri začatí nájmu tak, aby došlo k prevodu práva užívať podnik z nájomcu na prenajímateľa.

(Siedmy oddiel – Osobitné ustanovenia o nájme poľnohospodárskych a lesných pozemkov)

§ 1095

Pri ukončení nájmu podniku sa použije primerane rovnaký postup, ako pri začatí nájmu tak, aby došlo k prevodu práva užívať podnik z nájomcu na prenajímateľa.

(Ôsmy oddiel - Zmluva o ubytovaní)

§ 1096

(Základné ustanovenie)

Základné ustanovenie preberá § 754 OZ so zmenami. Keďže účelom zmluvy o ubytovaní je prenechanie priestorov do užívania ubytovanému. Z pôvodnej právnej úpravy vyplýva, že zmluva môže byť uzavretá ako zmluva v prospech tretej osoby – v dôsledku toho tiež rozlišuje pojmovo pojem ubytovaný a objednávateľ. Z toho vyplýva aj terminologický rozdiel v odseku 1 a 2, podľa ktorých vzniká právo na ubytovanie ubytovanému, avšak za ubytovanie a služby s ním spojené platí objednávateľ ubytovania. Objednávateľ ubytovania pritom môže byť totožný s ubytovaným a nemožno tiež vylúčiť, že ubytovanie si ubytovaný objednáva prostredníctvom tretej osoby, ktorá koná len na účet ubytovaného – v takom prípade má ubytovaný pre účely výkladu § 1096 ods. 2 postavenie objednávateľa.

Základné ustanovenie tiež zahŕňa nielen právo na poskytnutie prechodného ubytovania, ale aj služieb spojených s ubytovaním vo vymedzenom rozsahu. Právna úprava zároveň odkazuje na vykonávací predpis, ktorý stanovuje kategórie ubytovania, z ktorých vyplýva úroveň a rozsah poskytovaných služieb.

§ 1097

(Súčasť ubytovania)

Preberá sa § 755 OZ s terminologickými úpravami.

§ 1098

Preberá sa § 756 OZ. Účelom odseku 2 je zabezpečiť pre ubytovaného možnosť uschovať si u ubytovateľa cenné veci. Ak o to ubytovaný požiada, ubytovateľ je povinný takúto cennú vec uschovať. Túto povinnosť však nemá, ak by išlo o nebezpečné veci (bez ohľadu na ich hodnotu a rozsah). Rovnako túto povinnosť nemá, ak by uschovanie veci bolo vzhľadom na jej hodnotu a rozsah (príp. rozmery) neprimerané povahe ubytovacieho zariadenia. Môže nastať aj taký prípad, že i vec málo hodnotná či malého rozsahu môže byť neprimeraná, napr. ak ide o zariadenia v rámci zdieľanej ekonomiky alebo o rôzne turistické nocľahárne apod. V prípade uschovania veci, prípadne neodôvodneného odmietnutia úschovy, ubytovateľ bude zodpovedať za škodu v zmysle § 557 ods. 2.

§ 1099

Predmetné ustanovenie preberá § 757 OZ s úpravou, ktorá odkazuje na ubytovací poriadok. Ubytovací poriadok je ako podmienky poskytovania služieb spomínaný už v úvodnom ustanovení. Ubytovacím poriadkom sa rozumejú podmienky poskytovania ubytovacích služieb, o ktorých je ubytovateľ povinný informovať ubytovateľa v zmysle osobitných právnych predpisov.

§ 1100

(Odstúpenie od zmluvy o ubytovaní)

Preberá sa § 759 OZ s terminologickými úpravami.

(Piaty diel - Zmluva o výpožičke)

§ 1101

(Základné ustanovenie)

Zmluva o výpožičke vychádza z pôvodnej úpravy v OZ, ktorú ďalej dopĺňa.

Ustanovenie preberá pôvodnú definíciu podľa § 659 OZ, ktorú upravuje tak, že priamo v úvodnom ustanovení sa zavádzajú definície strán ako požičiavateľ a vypožičiavateľ a výslovne sa definuje, že spôsobilým predmetom zmluvy je len nespotrebitelná vec.

§ 1102

(Odovzdanie veci)

Ustanovenie preberá pôvodný § 660 OZ s úpravou v zmysle ktorej sa neodovzdáva len vec, ale aj jej príslušenstvo. Okrem toho ustanovenie obsahuje výslovne vyjadrené pravidlo, ktoré v predošlej úprave odkazovalo na § 617 OZ.

(Užívanie veci)

§ 1103

V odseku 1 sa preberá § 661 ods. 1 prvá veta OZ s úpravami. Primárne bude vypožičiavateľ užívať vec v súlade s účelom, ktorý je dohodnutý v zmluve, alebo na ktorý vec obvykle slúži. Pokiaľ to nie je zrejmé, určuje sa nové alternatívne pravidlo, podľa ktorého bude vypožičiavateľ povinný užívať vec spôsobom primeraným povahe, určeniu veci alebo pravidlám užívania.

V odseku 1 sa preberá § 661 ods. 1 druhá veta OZ s úpravami podľa ktorých je vypožičiavateľ povinný znášať obvyklé náklady spojené s užívaním veci (§ 2199 ČOZ) a nezodpovedá za bežné a primerané opotrebenie veci.

§ 1104

(Náklady spojené s užívaním veci)

V nadväznosti na úpravu v § 1103 sa definuje čo sú to obvyklé náklady a kedy je vypožičiavateľ oprávnený vynaložiť na vec iné ako obvyklé náklady.

§ 1105

Preberá sa § 661 ods. 2 OZ.

§ 1106

(Čas užívania)

Pôvodná právna úprava ukončenia času užívania a ukončenia zmluvy o výpožičke bola uvedená len v § 662 OZ. Toto ustanovenie bolo precizované do 3 samostatných ustanovení upravujúcich samotný čas užívania veci, ustanovenie o predčasnom vrátení a o riadnom vrátení veci (aj keď sa tieto ustanovenia prelínajú).

Keďže ide o bezodplatnú zmluvu, čas užívania je buď špecificky dohodnutý konkrétnym termínom alebo je dohodnutý na konkrétny účel. Pokiaľ ide o výpožičku na dobu určenú podľa účelu, je vypožičiavateľ povinný splniť účel a vec vrátiť požičiavateľovi bezodkladne.

§ 1107

(Predčasné vrátenie)

Ustanovenie upravuje, čo sa rozumie predčasným vrátením veci s poukazom na § 1106 OZ. Keďže ide o bezodplatnú zmluvu, právo žiadať predčasné vrátenie veci patrí požičiavateľovi vždy pokiaľ vypožičiavateľ vec neužíva, alebo ak ju užíva z rozpore s dohodnutými pravidlami alebo účelom, čím sa preberá § 662 ods. 2 OZ).

§ 1108

(Vrátenie veci)

Vypožičiavateľ je povinný vec vrátiť najneskôr v dohodnutom čase. Ak by predčasným vrátením veci vznikli požičiavateľovi náklady, je oprávnený vec vrátiť predčasne len s jeho súhlasom.

(Šiesty diel – Zmluva o úvere)

Navrhovaná úprava sa v zásade neodlišuje od súčasnej úpravy úverovej zmluvy, pričom spresňuje ustanovenia, ktoré v praxi vyvolávali nejednoznačné závery. Zmluvu o úvere bude aj naďalej možné uzavrieť nielen medzi spoločnosťou, ktorá má oprávnenie na poskytovanie úverov (banka, nebankovka), ale tento zmluvný typ ostane prístupný aj iným subjektom. Rozdielom ostane (ako to vyplývalo z kogentného § 499 OBZ), že osoby, ktoré poskytujú úver v rámci svojej podnikateľskej činnosti, môžu okrem úroku za poskytnutie úveru požadovať osobitnú odplatu (tzv. záväzkovú províziu), ktorá je odlišná od úroku.

Koncepcia zmluvy, podľa ktorej má ísť o poskytnutie prostriedkov do určitej sumy s možnosťou postupného poskytovania aj po splnení podmienok (čo tento zmluvný typ vždy odlišovalo od zmluvy o pôžičke), ostáva zachovaná. Napriek možným výhradám bankovej praxe ostáva zachovaná aj terminológia, ktorá sa nebude prispôbovať bankovej praxi z dôvodu jej univerzálneho použitia. Pri inom ako bankovom úvere by mohli použité pojmy vyvolať nejednotnosť výkladu (napríklad pojem poskytnutie vs. čerpanie úveru). Novo sa

upravuje tzv. nekomitovaný úver, ktorého predmetom je právo (nie povinnosť) veriteľa poskytnúť úver (§ 1111 ods. 3) – záväzok teda vznikne až reálnym poskytnutím úveru. Túto nezriedkavú situáciu prax doposiaľ riešila nepomenovanými zmluvami.

Rozdielom oproti súčasnej úprave je tiež možnosť dohodnutia zmluvy o úvere ako bezodplatnej zmluvy (t.j. nevyžaduje sa dohoda o úroku). Rieši sa tiež sporná otázka v akom časovom období je dlžník povinný platiť úrok. Okrem toho navrhovaná úprava rieši aj doposiaľ sporného ustanovenia predčasnej splatnosti úveru, ktorý nemožno stotožňovať so zánikom zmluvy o úvere.

§ 1109

(Základné ustanovenia)

Preberá sa úprava § 499 ObZ s viacerými zmenami a doplneniami vychádzajúcimi s praxe pri poskytovaní úverov. Predovšetkým pravidelným predpokladom poskytnutia úveru je splnenie dohodnutých prostriedkov (teda nepostačuje len žiadosť dlžníka). Rovnako sa odstraňuje požiadavka na povinnú odplatosť úverov, čo sa vyskytuje hlavne vo sfére úverov medzi spriaznenými osobami.

§ 1110

(Odplata)

V odseku 1 sa preberá § 499 OBZ.

V odseku 2 sa dopĺňa právo veriteľa, ktorým je banka alebo pobočka zahraničnej banky účtovať aj iné poplatky za osobitné služby požadované dlžníkmi v súvislosti s poskytovaním úveru.

§ 1111

(Poskytnutie úveru)

V odseku 1 sa preberá § 500 ods. 1 OBZ.

V odseku 2 sa rieši situácia, ak dôjde len k čiastočnej výpovedi zmluvy o úvere. Čiastočná výpoveď zmluvy môže byť dohodou strán vylúčená.

V odseku 3 sa preberá § 501 ods. 1 OBZ s formulačnou úpravou.

V odseku 4 sa upravuje tzv. nekomitovaný úver – tzn. úver, ktorý veriteľ nie je povinný poskytnúť.

§ 1112

(Podmienky úveru)

Pokiaľ sa pre účely poskytnutia úveru vyžaduje splnenie podmienok (ktorými možno rozumieť aj povinnosti dlžníka pred poskytnutím úveru), veriteľ nemusí do tohto času poskytnúť úver, čo sa však nepovažuje za prípad nesplnenia.

§ 1113

(Účel úveru)

V odseku 1 sa preberá § 501 ods. 2 OBZ. Odsek 2 stanovuje následky porušenia osobitného účelu. Stanovuje sa tiež právo veriteľa požadovať, aby dlžník preukázal použitie poskytnutých prostriedkov.

(Úrok)

§ 1114

(Výška úroku)

Preberá sa § 502 OBZ s terminologickými úpravami. Najväčší problém a diskusia sa v poslednej dobe vyvinula ohľadom času, za ktorý sa majú platiť úroky – preto zákon stanovuje výslovne, že je to od poskytnutia do vrátenia prostriedkov a úrok sa počíta vždy len z dlžnej sumy ako to vyplýva z § 503 ods. 3 OBZ.

§ 1115

(Pripisovanie úroku)

Ustanovenie upravuje tzv. kapitalizáciu úrokov. Pokiaľ sa strany nedohodnú inak, úrok sa kapitalizuje minimálne na ročnej báze (§ 503 ods. 1 OBZ).

(Vrátenie úveru)

§ 1116

(Splatnosť úveru)

Preberá sa § 504 OBZ s formulačnou úpravou.

§ 1117

(Splácanie úveru)

Splatnosť úveru možno určiť 3 rôznymi spôsobmi:

- stanovením lehoty na vrátenie
- dohodou o splátkach, kedy je potrebné túto formu dohodnúť
- neuvedením lehoty, čím môže stanoviť lehotu na vrátenie veriteľ (§ 1116 vyššie).

V prípade vrátenia úveru v splátkach sa preberá § 503 ods. 2 OBZ.

Doplňa sa odsek 2, v ktorom sa upravuje splácanie úveru vo forme anuitných splátok.

§ 1118

Preberá sa § 503 ods. 1 OBZ.

§ 1119

Preberá sa § 498 druhá veta OBZ.

Zároveň sa špecifikuje, akým spôsobom sa určí hodnota úveru, pokiaľ sa vracia v cudzej mene. V tomto prípade si strany môžu určiť vrátenie v inej mene, kedy je dlžník povinný vrátiť buď rovnakú hodnotu alebo hodnotu určenú na základe spôsobu dohodnutého v zmluve (kde sa môžu dohodnúť napríklad menové doložky alebo spôsob prepočtu cudzej meny).

§ 1120

(Odstúpenie od zmluvy pre neplatenie splátok)

Preberá sa § 503 ods. 3 OBZ spolu s doplnením práva veriteľa požadovať predčasnú splatnosť úveru. Podmienky predčasnej splatnosti musia byť dohodnuté v zmluve alebo vyplýva zo všeobecne záväzného právneho predpisu.

Pokiaľ nebolo v zmluve dohodnuté v zmluve ani nevyplýva zo vyplýva zo všeobecne záväzného právneho predpisu, veriteľ má právo požadovať úrok za celú dobu splatnosti. V prípade, ak je veriteľ bankou, a má právo požadovať poplatok za predčasné splatenie úveru, bude mať dlžník povinnosť platiť len tento poplatok.

§ 1121

(Predčasná splatnosť úveru)

Preberá sa § 506 OBZ.

§ 1122

(Predčasná splatnosť úveru)

Doplňa sa nové ustanovenie, podľa ktorého môže veriteľ kedykoľvek požadovať, aby dlžník zabezpečil záväzok vrátiť dlžnú sumu. Požadované zabezpečenie musí byť primerané dlžnej sume – pokiaľ tomu tak nie je alebo dôjde k inej okolnosti dohodnutej v zmluve, dlžník bude povinný doplniť zabezpečenie na pôvodný rozsah.

§ 1123

(Predčasná splatnosť úveru)

V prípade výpovede sa preberá § 500 ods. 2 OBZ. Zároveň sa výslovne určuje, že dlžník nemá právo žiadať a veriteľ nemá povinnosť poskytnúť úver počas plynutia výpovednej lehoty napriek tomu, že záväzok ešte nezanikol.

(Siedmy diel – Zmluva o pôžičke)

Navrhovanou zmenou dochádza k rozšíreniu pôvodnej stručnej právnej úpravy zmluvy o pôžičke, pričom nedochádza ku koncepčným zmenám. Špecifikácia výšky úroku sa dopĺňa s odkazom na zohľadnenie zákonných limitov v prípade spotrebiteľa. Na rozdiel od zmluvy o úvere sa výslovne špecifikuje, že na to, aby bol úrok z pôžičky súčasťou istiny, sa vyžaduje osobitná dohoda. Dopĺňa sa tiež úprava vlastníctva k predmetu pôžičky, ktorá ju tým odlišuje od zmluvy o výpožičke, kedy vlastníctvo k nej neprechádza.

Okrem toho zmluva rieši náhradné plnenie a zmenu hodnoty pôžičky. Na záver odkazuje na primerané použitie ustanovení zmluvy o úvere. V tomto prípade sa má za to, že pôjde o ustanovenia o podmienkach, poskytnutí, účele, zabezpečení, splatnosti, pokiaľ nie sú v tomto zmluvnom type výslovne upravené odlišne.

§ 1124

(Základné ustanovenie)

Preberá sa § 657 OZ s vypustením špecifikácie, že predmetom pôžičky sú najmä peniaze.

§ 1125

(Úrok)

Preberá sa pôvodný § 658 ods. 1 OZ.

§ 1126

(Dohoda o výške úroku)

Úprava sleduje cieľ, aby boli úroky dohodnuté vo výške stanovenej právnymi predpismi – predovšetkým predpismi na ochranu spotrebiteľa.

§ 1127

(Úrok pri nepenažnej pôžičke)

Preberá sa pôvodný § 658 ods. 2 OZ.

§ 1128

Úrok sa stane súčasťou istiny len v prípade, ak o tom existuje osobitná dohoda.

§ 1129

Na rozdiel od zmluvy o výpožičke, v prípade pôžičky sa vlastníkom predmetu pôžičky stal dlžník.

§ 1130

(Zmena hodnoty)

Ustanovením sa špecifikuje, že zvýšenie ani zníženie hodnoty predmetu pôžičky nemá vplyv na povinnosť vrátiť veci v rovnakom druhu a množstve.

§ 1131

(Náhradné plnenie)

Na rozdiel od predchádzajúceho ustanovenia je v prípade nepeňažnej pôžičky možnosť vrátiť pôžičku aj vo forme peňažnej náhrady.

§ 1132

Úprava zmluvy o pôžičky nie je komplexnou, nakoľko možno viacero ustanovení použiť z úpravy zmluvy o úvere. Konkrétne ide o ustanovenia o podmienkach, poskytnutí, účele, zabezpečení, splatnosti, pokiaľ nie sú v tomto zmluvnom type výslovne upravené odlišne.

(Ôsmy diel – Leasingová zmluva)

Predmetom novo navrhovanej úpravy leasingovej zmluvy sa upravuje finančný leasing, keďže operatívny leasing je svojimi pojmovými znakmi totožný s nájmom, od ktorého ho odlišuje práve tým, že na konci životnosti ho prijímateľ leasingu nadobudne do vlastníctva.

Finančný leasing treba chápať inak ako nájom s možnosťou kúpy na konci zmluvy. Pre prijímateľ leasingu je finančný leasing spôsob získania financií na nadobudnutie nejakého predmetu (vozidla, technológie, alebo nehnuteľnosti), alebo len získania ďalších finančných prostriedkov za predmet, ktorý už prijímateľ leasingu vlastní (tzv. „spätný leasing“). Zásadný rozdiel oproti nájmu je v tom, že poskytovateľ leasingu nenadobúda predmet leasingu do vlastníctva za účelom jeho následného „prenajmania“ neurčitému okruhu osôb, ale ho nadobúda do vlastníctva takmer výlučne na základe žiadosti budúceho prijímateľa leasingu, ktorý si predmet leasingu a jeho dodávateľa zvyčajne vyberá sám a s dodávateľom dohodne aj podmienky nadobudnutia predmetu (akosť predmetu, záruku, atď.).

Poskytovateľ leasingu má možnosť sa rozhodnúť, či za vyššie dohodnutých podmienok medzi prijímateľom leasingu a dodávateľom je mu ochotný poskytnúť financovanie predmetu leasingu. Ak dodávateľ a podmienky dodania dojednáva prijímateľ leasingu, nie je odôvodnené, aby poskytovateľ leasingu niesol voči prijímateľovi leasingu zodpovednosť za stav predmetu leasingu vrátane právneho stavu (pri právnom stave by to neplatilo pri repredaji už financovaného predmetu leasingu vo forme leasingu) v čase nadobudnutia.

Po uplynutí dohodnutej doby (resp. po dohode) a splnení všetkých povinností voči poskytovateľovi leasingu (predovšetkým po úhrade finančných záväzkov) bude mať pri finančnom leasingu prijímateľ leasingu právo odkúpiť predmet leasingu za dohodnutú cenu. Odplata, za ktorú prijímateľ leasingu na konci nadobúda predmet leasingu je štandardne len symbolická, spravidla pokrýva len administratívne náklady poskytovateľa leasingu.

Pri poskytnutí leasingu dohodne poskytovateľ leasingu s prijímateľom leasingu podmienky poskytnutia financovania, najmä:

- prijímateľom leasingu platenú časť obstarávacej ceny (akontácia),
- leasingový úrok (úrok, ktorým je úročený rozdiel medzi obstarávacou cenou a akontáciou, tzv. financovaný objem),
- dobu financovania (pre podnikateľské subjekty je minimálna doba stanovená daňovými predpismi),

- dobu splácania (môže byť kratšia ako doba financovania),
- ďalšie podmienky leasingu (napr. ďalšie zabezpečenie – ručenie, záložné právo na iný predmet, atď.)

Z pohľadu poskytovanej služby je finančný leasing fakticky osobitnou formou financovania a takto ho už slovenský poriadok aj pozná – v zákone o spotrebiteľských úveroch ho dokonca označuje ako jednu z foriem spotrebiteľského úveru. Pre prijímateľov leasingu je pri tomto spôsobe financovania zásadný aj daňový aspekt - finančný leasing im umožňuje účtovať o predmete leasingu ako by boli jeho vlastníkami a teda môžu ho odpisovať a leasingové splátky sú ich daňovými výdavkami.

Právne vzťahy medzi stranami aj v zmysle vyššie popísaných východísk sú však natoľko špecifické, že je vhodné ho upraviť ako samostatný zmluvný typ, ktorý je štandardom aj v okolitých krajinách. Koncepcia úpravy vychádza z ustanovení o zmluve o finančnom leasingu upravenej v maďarskom občianskom zákonníku (2013) a poľskom občianskom zákonníku.

§ 1133

(Základné ustanovenie)

Základná definícia zmluvy o finančnom leasingu stanovuje základné znaky zmluvy o finančnom leasingu:

- prenechanie do užívania veci alebo inej majetkovej hodnoty, ktoré sa následne súhrnne definujú ako predmet leasingu
- dobu užívania
- určenie doby užívania
- úhrada ceny predmetu leasingu a dohodnutej odplaty.

Okrem toho zavádza označenie strán leasingovej zmluvy, ktorými sú poskytovateľ leasingu (t.j. osoba, ktorá poskytuje leasing a inkasuje leasingové splátky) a prijímateľ leasingu (t.j. osoba, ktorá užíva predmet leasingu a platí leasingové splátky).

Zároveň definícia zohľadňuje dva možné varianty, ktoré sa vyskytnú pri začatí leasingového vzťahu:

- poskytovateľ leasingu už je vlastníkom predmetu leasingu
- poskytovateľ leasingu nadobudne predmet leasingu na základe žiadosti prijímateľa leasingu, pričom nadobúda ju spravidla od dodávateľa predmetu leasingu, alebo v prípade spätného leasingu od samotného leasingového nájomcu.

Základné ustanovenie zmluvy o finančnom leasingu neurčuje základné náležitosti zmluvy o finančnom leasingu. Medzi ne však vzhľadom na podstatu záväzku medzi stranami patria:

- identifikácia zmluvných strán
- špecifikácia predmetu leasingu
- určenie doby užívania predmetu leasingu leasingovým nájomcom
- výška hodnoty leasingu a spôsob jej úhrady vrátane platenie odmeny za poskytnutie leasingu
- pokiaľ je leasing finančnou službou podľa osobitných predpisov je potrebné uviesť všetky nimi požadované náležitosti.

Cenu predmetu leasingu a dohodnutú odplatu sa zaväzuje prijímateľ leasingu uhrádzať spôsobom dohodnutým v zmluve, spravidla vo forme leasingových splátok (§ 1147). Odplata pritom môže byť dohodnutá buď vo forme úroku za poskytnutie peňažných prostriedkov alebo súčtom úroku a ďalších platieb špecifikovaných v § 1147. Súčtom ceny predmetu

leasingu a dohodnutej odplaty sa určí celková suma, ktorú prijímateľ leasingu uhradí poskytovateľovi leasingu dohodnutým spôsobom.

§ 1134

(Financovanie predmetu leasingu)

Ustanovenie špecifikuje spôsob nadobudnutia predmetu leasingu poskytovateľom leasingu. Pokiaľ nejde o situáciu, že poskytovateľ leasingu poskytuje leasing predmetu leasingu, ktorý už vlastní, nadobudne ho až tým, že poskytne jeho financovanie prijímateľovi leasingu na základe jeho žiadosti dodávateľovi ním určenému. Predmetné ustanovenie označuje tento subjekt ako dodávateľa – ide o všeobecný pojem, keďže takouto osobou môže byť nielen predávajúci na základe kúpnej zmluvy, ale napríklad aj zhotoviteľ na základe zmluvy o dielo. Okrem toho môže byť dodávateľom aj samotný prijímateľ leasingu (v prípadoch spätného leasingu). Financovaním sa v zmysle tohto ustanovenia považuje poskytnutie odplaty, ktorá je poskytnutá dodávateľovi na základe platobných podmienok, ktoré sú dohodnuté medzi prijímateľom leasingu a dodávateľom.

Odsek 2 odkazuje na primerané použitie ustanovení osobitného predpisu, ak je prijímateľom leasingu spotrebiteľ.

§ 1135

(Nadobudnutie predmetu leasingu prijímateľom leasingu)

Jedným zo základných znakov leasingu je, že prijímateľ leasingu pri finančnom leasingu (na rozdiel od operatívneho leasingu) má právo nadobudnúť vlastnícke právo k predmetu leasingu za dohodnutú cenu na základe osobitnej dohody s poskytovateľom leasingu.

Tzv. odkupná cena predmetu leasingu, podmienky, po splnení ktorých je poskytovateľ leasingu povinný previesť vlastnícke právo na prijímateľa leasingu a ďalšie náležitosti môžu byť osobitne dohodnuté medzi stranami.

Výška ceny za nadobudnuté predmetu leasingu alebo spôsob jej určenia a určenie podmienok pre nadobudnutie predmetu leasingu nie sú podstatnými náležitosťami zmluvy o finančnom leasingu. Nadobudnutie predmetu leasingu je jedným zo znakov leasingu, preto pokiaľ nie sú dohodnuté alebo zmluva neobsahuje spôsob ich určenia, sú cena a podmienky pre nadobudnutie predmetu leasingu určené zákonom. Zákon pritom nelimituje vznik práva na nadobudnutie predmetu leasingu len uplynutím dohodnutej doby užívania, ale viaže ho výlučne na riadne zaplatenie všetkých splatných nárokov poskytovateľa leasingu vyplývajúcich z leasingovej zmluvy (t.j. môže sa uplatniť aj v prípade predčasného splatenia leasingu).

Vzhľadom symbolický charakter ceny je zákonom stanovená suma určená vo výške 1% poslednej leasingovej splátky. Určenie ceny na základe zákona však nemá byť predpokladom pre posúdenie primeranosti dohodnutých cien za nadobudnutie predmetu leasingu, len alternatívnym spôsobom jej určenia, pokiaľ sa strany opomenú o nej dohodnúť. Právo na nadobudnutie predmetu leasingu je prijímateľ leasingu povinný uplatniť si voči poskytovateľovi leasingu v prekluzívnej 3-mesačnej lehote. Toto právo môže uplatniť nielen úkonom voči poskytovateľovi leasingu, ale aj konkludentne - zaplatením ceny za nadobudnutie predmetu leasingu dohodnutej v zmluve alebo určenej podľa odseku 2.

§ 1136

(Povinnosť registrácie)

Základným predpokladom leasingovej zmluvy je, že vlastníkom predmetu leasingu sa na základe zmluvy s dodávateľom stane poskytovateľ leasingu. Pokiaľ je predmet leasingu predmetom registrácie v osobitnej evidencii (kataster nehnuteľností, register motorových vozidiel), bude ako vlastník registrovaný poskytovateľ leasingu. Tento je podľa zákona povinný zabezpečiť registráciu prevodu vlastníckeho práva z dodávateľa (tú však nemusí vykonať osobne, ale môže prípadne splnomocniť na to dodávateľa alebo prijímateľa leasingu). Zároveň je povinný zabezpečiť registráciu práva prijímateľa leasingu v tomto registri (pokiaľ je takéto registrácia možná – napríklad zápisom držiteľa motorového vozidla).

Na to, aby prijímateľ mohol nerušene vykonávať práva leasingového nájomcu, je poskytovateľ leasingu povinný odovzdať prijímateľovi leasingu potvrdenie a po vykonaní registrácie príslušným orgánom (pokiaľ ho nezabezpečuje prijímateľ leasingu) aj potvrdenie o registrácii.

§ 1137

(Nakladanie s predmetom leasingu)

Ustanovenie je prevzaté z maďarského OZ.

V odseku 1 sa zakazuje príjemcovi nakladať z predmetom leasingu (keďže jeho vlastníkom je poskytovateľ leasingu), pokiaľ mu toto právo nevyplýva zo zákona alebo z dohody s poskytovateľom leasingu.

V odseku 2 sa normuje situácia, ak napriek zákazu vyjadrenému v odseku 1 dôjde k prevodu vlastníckeho práva na tretiu osobu. Táto situácia sa upravuje len pre predmety, pri ktorých vlastnícke právo poskytovateľa leasingu nie registrované v osobitnom registri, pretože v opačnom prípade by k prevodu legálnym spôsobom nemalo dôjsť

§ 1138

(Prevod predmetu leasingu na tretiu osobu)

Ustanovenie rieši situáciu, keď dôjde k prevodu vlastníckeho práva k predmetu leasingu. V takomto prípade zákon výslovne stanovuje, že prechádzajú aj práva a povinnosti z leasingovej zmluvy na nadobúdateľa predmetu leasingu s tým, že pôvodný poskytovateľ leasingu ručí za plnenie práv a povinností z leasingovej zmluvy.

§ 1139

(Vady predmetu leasingu)

Ustanovenie upravuje práva a povinnosti strán leasingovej zmluvy v prípadoch znamenajúcich vadné plnenie.

Odsek 1 a 4 stanovujú poskytovateľovi 2 základné povinnosti – povinnosť zabezpečiť prijímateľovi leasingu (prípadne osobám, ktoré užívajú predmet leasingu spolu s ním) nerušené užívanie predmetu leasingu a povinnosť nezaťažovať predmet leasingu. Od oboch povinností s v zmysle dispozitívnosti úpravy možno odchýliť, ale len dohodou s prijímateľom leasingu.

Odsek 2 v nadväznosti na skutočnosti uvedené v úvode pri základných východiskách leasingovej zmluvy zodpovedá za vady predmetu leasingu len ak je sám dodávateľom predmetu leasingu alebo ak prijímateľovi leasingu poskytol leasing ako vlastník predmetu leasingu. V ostatných prípadoch zodpovedá za vady predmetu leasingu výlučne dodávateľ predmetu leasingu. Pokiaľ má predmet leasingu vady na ktoré sa vzťahuje zodpovednosť za vady alebo za akosť poskytovaná dodávateľom predmetu leasingu, je poskytovateľ leasingu

povinný umožniť ich uplatnenie prijímateľovi leasingu u dodávateľa predmetu leasingu. Poskytovateľ leasingu je oprávnený uplatniť tieto vady aj sám.

§ 1140

Pokiaľ v zmysle uvedených ustanovení poskytovateľ leasingu zodpovedá za vady, právna úprava odkazuje na zodpovednosť za vady pri kúpnej zmluve s uvedenými špecifikami.

§ 1141

Ustanovenie špecificky rieši spôsob uplatňovania väd predmetu leasingu, keďže vlastníkom predmetu leasingu je poskytovateľ predmetu leasingu, ktorý (ak nadobudol predmet leasingu od dodávateľa) by mal ako vlastník uplatňovať nároky z väd predmetu leasingu, avšak primárny záujem na ich uplatnení by mal mať prijímateľ leasingu, ktorý predmet leasingu reálne užíva.

§ 1142

Ustanovenie rieši postup prijímateľa pri uplatňovaní väd.

§ 1143

(Užívanie predmetu leasingu)

Ustanovenie upravuje oprávnenia prijímateľa leasingu, ktoré nadobúda na základe leasingovej zmluvy. Týmto oprávneniami sú právo predmet leasingu užívať a brať z neho plody a prijímateľ leasingu ich môže vykonávať počas dohodnutej doby užívania.

Odsek 2 stanovuje, že odo dňa prevzatia predmetu leasingu do užívania prijímateľom leasingu naňho prechádza aj nebezpečenstvo škody na predmete leasingu. Nebezpečenstvo škody na predmete leasingu ako užívateľ predmetu leasingu potom znáša buď až do momentu nadobudnutia vlastníckeho práva, kedy toto nebezpečenstvo znáša z titulu svojho vlastníctva, alebo až do vrátenia predmetu leasingu poskytovateľovi leasingu. Prijímateľ leasingu je povinný vrátiť predmet leasingu poskytovateľovi leasingu po skončení leasingu (uplynutím dohodnutej doby užívania, dohodou, výpoveďou alebo iným spôsobom skončenia), pokiaľ nedôjde k jeho nadobudnutiu prijímateľom leasingu v súlade s § 1135.

§ 1144

(Údržba predmetu leasingu)

Povinnosť udržiavať predmet leasingu a platiť náklady spojené s jeho užívaním má prijímateľ leasingu. Poskytovateľ leasingu má osobitný záujem na plnení tejto povinnosti, keďže je vlastníkom, a v prípade, ak by došlo k predčasnému ukončeniu leasingového vzťahu bez vzniku práva na odkúpenie predmetu leasingu Prijímateľ leasingu nie je povinný predmet leasingu poistiť, pokiaľ to neurčuje leasingová zmluva. Poistenie predmetu leasingu môže na základe dohody zabezpečiť prijímateľovi leasingu aj poskytovateľ leasingu.

§ 1145

(Prevod práva užívania na tretie osoby)

Prijímateľ leasingu je oprávnený dať predmet leasingu do užívania tretej osobe len na základe súhlasu poskytovateľa leasingu. Tento súhlas možno voči konkrétnej osobe alebo skupine osôb (napríklad blízkym osobám) udeliť aj v leasingovej zmluve. Pokiaľ prijímateľ leasingu dá predmet leasingu do užívania tretej osobe (bez ohľadu na to, či bol alebo nebol udelený súhlas poskytovateľa leasingu), zodpovedá za predmet leasingu, ako by ho užíval sám.

§ 1146

(Prevod práva na nadobudnutie)

Prijímateľ leasingu je oprávnený svoje právo na nadobudnutie predmetu leasingu (v zmysle § 1135 previesť na tretiu osobu aj bez súhlasu poskytovateľa leasingu. Prevod je však voči poskytovateľovi leasingu účinný až po tom, ako mu je doručené písomné oznámenie o prevode práva na nadobudnutie vlastníctva k predmetu leasingu po uplynutí dohodnutej doby užívania predmetu leasingu.

§ 1147

(Platenie leasingových splátok)

Podstatou a základom finančného leasingu je, že cena predmetu leasingu a dohodnutá odplata sa uhrádzajú vo forme leasingových splátok vo výške a termínoch splatnosti dohodnutých pri uzavretí leasingovej zmluvy. Jednotlivé vyčíslené leasingové splátky môžu byť uvedené v splátkovom kalendári ako súčasť leasingovej zmluvy. Súčasťou leasingových splátok je jednak cena predmetu leasingu (istina), dohodnutá odplata, ktorej spôsob určenia je špecifikovaný v odseku 2 a odmena za ďalšie plnenia plnené poskytovateľom leasingu prijímateľovi leasingu (napríklad poistenie).

Odsek 2 špecifikuje, čo môže byť odplatou za poskytnutie leasingových služieb. Keďže leasing je vo svojej podstate finančnou službou, predovšetkým môže byť odplatou úrok. Pokiaľ je poskytovanie leasingu predmetom podnikania poskytovateľa leasingu, môže poskytovateľ leasingu žiadať aj poplatok za poskytnutie finančného leasingu a primeranú odmenu za zabezpečenie služieb spojených s leasingom, ktoré prijímateľovi leasingu poskytuje na základe zmluvy.

Leasingové splátky tiež môžu zahŕňať cenu za plnenia poskytované prijímateľovi leasingu zo strany poskytovateľa leasingu na základe leasingovej zmluvy alebo na základe zmlúv uzavretých v súvislosti s leasingovou zmluvou – napríklad poistenie.

§ 1148

(Výpoveď zmluvy)

Ustanovenia leasingovej zmluvy upravujú osobitné výpovedné dôvody pre skončenie leasingu zo strany poskytovateľa leasingu. Úprava ukončenia leasingovej zmluvy sa odlišuje od úpravy ukončenia úverovej zmluvy, kedy má veriteľ právo na predčasné skončenie úveru pokiaľ bolo toto právo a podmienky jeho uplatnenia dohodnuté v úverovej zmluve. V prípade leasingovej zmluvy zákon na rozdiel od toho dáva poskytovateľovi leasingu právo ukončiť leasingovú zmluvu v prípadoch, keď prijímateľ leasingu ohrozuje alebo porušenie plnenie povinností z leasingovej zmluvy.

Zákon osobitné výpovedné dôvody pre prijímateľa leasingu neustanovuje, keďže poskytovateľ leasingu spravidla v jeho záujme nadobúda predmet leasingu do vlastníctva. Pokiaľ dochádza zo strany poskytovateľa leasingu k dôvodom nesplnenia podľa všeobecných ustanovení, má prijímateľ leasingu právo uplatniť si jednotlivé nároky z toho vyplývajúce vrátane nároku na ukončenie zmluvy.

§ 1149

(Vyporiadanie po výpovedi zmluvy)

Pokiaľ došlo k výpovedi leasingovej zmluvy z dôvodov podľa § 1148 alebo z iného dôvodu nesplnenia prijímateľom leasingu, má voči nemu poskytovateľ leasingu nárok na zaplatenie zostatku istiny aj leasingového úroku dohodnutého v zmluve.

Pokiaľ po účinnosti výpovede poskytovateľ leasingu je alebo sa stane držiteľom predmetu leasingu, je povinný predmet leasingu predať a výťažok započítať na úhradu svojich nárokov

voči prijímateľovi leasingu. Pri predaji je povinný postupovať s primeranou starostlivosťou – teda za predmet leasingu získala primeranú cenu a predala ho v primeranom čase od ukončenia leasingu respektíve od nadobudnutia držby.

§ 1150

(Primerané použitie iných ustanovení)

Vzhľadom na to, že právna úprava leasingovej zmluvy obsahuje prvky viacerých zmluvných typov a úprava všetkých práv a povinností strán nie je vyčerpávajúca, použijú sa na jednotlivé právne vzťahy:

- pri užívanie predmetu leasingu ustanovenia zmluvy o nájme (predovšetkým ustanovenia o stavebných úpravách, užívaní a podobne)
- pri prevode predmetu leasingu ustanovenia o kúpe prenajatej veci
- pri úprave platenia a zúčtovania leasingových splátok ustanovenia právnych predpisov o poskytovaní finančných služieb.

(Deviaty diel – Licenčná zmluva)

§ 1151 - 1175

Základným východiskom úpravy licenčnej zmluvy v občianskom zákonníku je, že právna úprava zmluvného práva v Autorskom zákone ostáva novelou Občianskeho zákonníka nedotknutá (čo sa výslovne uvádza aj v základnom ustanovení tohto zmluvného typu). Zároveň z dôvodu novej, prepracovanej (a modernej) úpravy v Autorskom zákone bolo cieľom úpravy zbližiť úpravu v Občianskom zákonníku a v Autorskom zákone tak, aby si predmetné úpravy boli čo najpodobnejšie samozrejme s akcentom na špecifiká predmetov, ku ktorým sa bude používať tejto zmluvný typ.

Týmto východiskám bola prispôsobená aj terminológia, pri ktorej sa pojmovo nemajú rozlišovať ani základné pojmy napriek tomu, že vzhľadom na predmet úpravy majú oproti úprave v Autorskom zákone iný obsah. Predovšetkým sa to týka pojmov:

- a) dielo – ktoré v zmysle všeobecnej súkromno-právnej definície tohto pojmu nezahŕňa dielo podľa Autorského zákona, ale akýkoľvek výsledok tvorivej duševnej činnosti;
- b) autor – ktorým sa rozumie jednak autor (teda osoba, ktorej výsledkom tvorivej duševnej činnosti je konkrétne dielo) ale aj iná osoba, ktorá vykonáva jeho práva;
- c) licencia – ktorou sa rozumie súhlas autora na použitie diela (v zmysle pojmov autor a dielo podľa vyššie vymedzených zadaní).

Pre účely Občianskeho zákonníka bola úprava z Autorského zákona zároveň chronologizovaná tak, ako to bude v prípade ostatných zmluvných typov, ktoré budú nadväzujúco upravovať ako prvé v poradí základné ustanovenie a následne bude úprava postupovať chronologicky od vzniku zmluvy cez realizáciu práv a povinností strán pri jej plnení až po jednotlivé osobitne upravované aspekty zániku zmluvy.

Oproti ostatným zmluvným typom sa vyskytujú špecifiká v prípade formy. Licenčnú zmluvu nie je potrebné uzavrieť písomne. Pokiaľ však licenčná zmluva uzavretá písomne nie je, má ktorákoľvek jej strana právo písomne alebo prostredníctvom na to určeného on-line formulára požiadať druhú zmluvnú stranu o vydanie písomného potvrdenia o uzavretí licenčnej zmluvy so základnými náležitosťami. Pokiaľ takéto potvrdenie nie je vydané, zákon formuluje domnienku, že k uzavretiu licenčnej zmluvy nedošlo. Okrem toho sa stanovuje, že časť zmluvy možno určiť aj odkazom na licenčné podmienky.

Okrem všeobecných náležitostí sa upravujú aj podmienky a spôsoby nakladania s licenciou a ako nová sa upravuje verejná licencia.

(Desiaty diel – Zmluva o diele)

Cieľom právnej úpravy bolo zlúčiť ustanovenia zmluvy o dielo z OZ a OBZ a vytvoriť tak jednotný typ pre obchodno-právne aj civilné záväzky.

Navrhovaná právna úprava vychádza z úpravy OBZ, ktorú dopĺňa niektorými ustanoveniami OZ (§ 632, 633, 638, 643, 646, 647, 649, 650, 652, 654, 655).

(Prvý oddiel – Základné ustanovenia)

§ 1176

(Základné ustanovenie)

Názov zmluvného typu, ktorého predmetom je vykonanie diela, sa zavádza v gramaticky správnom tvare a označuje sa pojmom zmluva o diele, namiesto zmluva o dielo.

Definícia zmluvy o diele vychádza z pôvodného § 536 ods. 2 OZ. Vypúšťa sa z nej prívlastok diela ako „určité“, keďže špecifikácia diela je základnou náležitosťou objektu tejto zmluvy – výraz určité duplikuje základnú požiadavku na predmet právneho úkonu v zmysle všeobecných ustanovení a nenachádza sa ani v § 631 OZ.

Dopĺňa sa o pôvodný § 537 ods. 2 OBZ – povinnosť prevziať dielo.

§ 1177

(Forma zmluvy)

Preberá sa pôvodný § 632 OZ so zjednodušením (aby bola úprava v súlade s inými ustanoveniami – napr. § 498, ktoré nestanovuje, že sa musí určiť čas zhotovenia).

§ 1178

(Dielo)

Preberá sa pôvodná definícia diela v § 536 ods. 2 OBZ.

§ 1179

(Oprava a úprava)

K definícii diela sa pridáva aj úprava § 652 ods. 2 OZ – definícia opravy a úpravy, ktorá s ňou vecne súvisí.

(Druhý oddiel – Cena diela)

§ 1180

(Cena diela)

Uvedené ustanovenie je totožné s pôvodným § 536 ods. 3 OBZ (ako odsek 1), pri doplnení § 546 ods. 1 posledná časť vety OBZ, ktorá je zaradená v odseku 2 (čo znamená, že § 546 ods. 1 OBZ môže byť bez náhrady odstránený).

§ 1181

(Nárok na zaplatenie ceny diela)

Preberá sa preformulovaný § 548 ods. 1 OBZ. Nárok na zaplatenie ceny diela môže byť modifikovaný zmluvne (zásada dispozitívna), ale aj ustanoveniami zákona (ustanovenie nároku na vykonanie diela bez toho, aby bolo dielo vykonané).

Zákonodarca osobitne nenormuje situáciu, kedy sa dielo odovzdáva po častiach, pri ktorej si vzhľadom na dispozitívnosť úpravy strany môžu dohodnúť splatnosť ceny diela po častiach.

§ 1182

(Modifikácie ceny diela)

Preberá sa § 549 OBZ bez úprav.

§ 1183

(Cena podľa rozpočtu)

Preberá sa preformulovaný § 547 ods. 1 až 3 OBZ.

§ 1184

(Následky zvýšenia ceny určenej podľa rozpočtu)

V odseku 1 sa preberá preformulovaný § 547 ods. 4 OBZ.

V odseku 2 sa preberá § 547 ods. 6 OBZ s úpravami a špecifikáciou termínov na plnenie jednotlivých povinností.

V odseku 3 sa preberá preformulovaný § 547 ods. 5 OBZ.

§ 1185

(Preddavky na cenu diela)

Explicitne sa zavádza povinnosť poskytnúť preddavok na cenu (doposiaľ vyjadrená len implicitne v zmysle § 546 ods. 2 OBZ) v zmysle obchodnej praxe – teda možnosť žiadať poskytnutie preddavku na cenu diela vzniká buď pred vykonaním diela alebo v zmysle dohody počas zhotovovania. Spojka alebo nie je vylučovacia, ale priradovacia - preto právna norma neobmedzuje strany dohodnúť si toto právo aj pred aj počas zhotovovania diela – strany si tak môžu slobodne určiť kedy prípadne za akých podmienok sa poskytne preddavok.

Odsek 2 vychádza z § 546 ods. 2 OBZ.

(Tretí oddiel – Vykonanie diela)

§ 1186

(Vykonanie diela)

Ustanovenie spája pôvodnú obchodno-právnu úpravu a zjednodušený § 633 OZ (posledný odsek).

§ 1187

Pri vykonaní diela sa vychádza z pravidla, že dielo by mal vykonávať zhotoviteľ obdobne § 2589 ČOZ). To však nie je potrebné v zákonom stanovených prípadoch (ako to vyplývalo aj z § 538 OBZ). Ak zhotoviteľ poverí vykonaním diela inú osobu, zodpovedá akoby dielo vykonával sám.

§ 1188

Ohľadom osobného splnenia ako aj vykonania diela sa úprava inšpiruje § 2588 a 2589 ČOZ, ktoré vychádzajú a špecifikujú § 643 OZ.

§ 1189

(Veci určené na vykonanie diela)

Preberá sa § 539 OBZ s formulačnou úpravou.

§ 1190

Preberá sa § 541 OBZ.

§ 1191

(Súčinnosť objednávateľa)

V odseku 1 sa preberá ustanovenie § 638 OZ upravujúce súčinnosť objednávateľa s výnimkou následkov, na ktoré sa vzťahujú ustanovenia o nesplnení.

V odseku 2 sa stanovuje povinnosť zabezpečiť koordináciu ako osobitnú formu súčinnosti, pokiaľ dielo vykonávajú viacerí zhotovitelia.

§ 1192

(Kontrola diela)

Preberá sa právo na vykonanie kontroly z § 550 prvá veta OBZ. Pokiaľ však toto právo nie je vykonané, nevylučuje to následky spôsobené nesplnením zhotoviteľa.

§ 1193

(Pozvánka na vykonanie kontroly)

Preberá sa pôvodný § 553 ObZ.

§ 1194

(Náprava väd zistených kontrolou)

Preberá sa pôvodný § 550 ObZ druhá a tretia veta – ale úprava kontroly sa chronologizuje, v dôsledku čoho bolo toto ustanovenie zaradené až za pôvodný § 553 ObZ.

§ 1195

(Nevhodné veci alebo pokyny)

Preberá sa pôvodný § 551 ObZ s terminologickou úpravou.

§ 1196

(Prekážky pri vykonaní diela)

Preberá sa pôvodný § 552 ObZ s terminologickou úpravou.

(Štvrtý oddiel – Nebezpečenstvo škody a práva k dielu)

§ 1197

Preberá sa § 540 ObZ formulačne upravený.

§ 1198

(Vlastnícke právo k zhotovovanej veci)

Ustanovenie upravuje pravidlá pre určenie toho, či a kedy konkrétna strana nadobúda vlastnícke právo k predmetu diela a kedy a či na konkrétnu stranu prechádza nebezpečenstvo škody na veci.

Pokiaľ dochádza k vykonaniu diela, spravidla má vlastnícke právo k veci a znáša nebezpečenstvo škody na veci zhotoviteľ. Tieto prechádzajú až odovzdaním diela (a prevodom vlastníctva) na objednávateľa.

Pokiaľ sa však vec zhotovuje u objednávateľa, na jeho pozemku alebo na pozemku, ku ktorému má objednávateľ právo užívania, znáša spravidla nebezpečenstvo škody na veci a vlastníctvo objednávateľ (ako osoba s právom k pozemku) To isté platí aj vtedy, ak je predmetom diela jednotlivo určená veci.

§ 1199

Z uvedeného všeobecného ustanovenia sa stanovuje výnimka – a to prípad, ak dielo spočíva vo vykonaní údržby, opravy alebo úpravy, kedy sa vlastníctvo ani nebezpečenstvo škody na veci neprevádza.

§ 1200

(Poskytnutie diela tretím osobám)

Stanovuje sa osobitné ustanovenie, ktoré oprávňuje zhotoviteľa poskytnúť výsledok činnosti, ktorá je predmetom diela aj iným osobám pokiaľ to zmluva nezakazuje, je však povinný pri tom zohľadniť záujmy objednávateľa (napríklad dodržanie povinnosti mlčanlivosti a dôverných informácií, ktoré sa dozvedel). Vychádza sa z § 557 ObZ, obdobne aj § 2633 ČOZ.

§ 1201

(Dielo ako predmet duševného vlastníctva)

Ustanovenie rieši prípady, kedy dielo je predmetom duševného vlastníctva. Odsek 1 obmedzuje právo objednávateľa použiť dielo na iný účel aký vyplýva z uzavretej zmluvy (obdobne § 2634 ČOZ).

Zároveň v odseku 2 sa preberá § 559 OBZ s odkazom, že sa použijú všeobecné ustanovenia o nesplnení.

(Piaty oddiel – Dokončenie a odovzdanie diela)

§ 1202

(Dokončenie diela)

Preberá sa § 554 ods. 1 a 6 OBZ s formulačnými úpravami.

§ 1203

Ustanovenie definuje, kedy sa dielo považuje za dokončené. Zároveň sa dopĺňa, že dokončené dielo je objednávateľ oprávnený odmietnuť prevziať, ak má vady. Tým, že dôjde k prevzatiu diela, nevzdáva sa tým objednávateľ nárokov z nesplnenia.

§ 1204

(Miesto odovzdania diela)

Preberá sa úprava v § 554 ods. 2 – 4 ObZ.

§ 1205

(Skúšky diela)

Preberá sa úprava v § 555 ods. 2 – 4 ObZ s úpravami.

V odseku 2 sa preberá ustanovenie § 553 ods. 3 OBZ, na ktoré sa primerane odkazovalo.

Dopĺňa sa úprava, podľa ktorej nie je potrebná účasť na skúškach, pokiaľ ich vykoná odborne spôsobilá osoba prípadne osoba určená na vykonanie skúšok osobitným predpisom a poskytne sa o tom potvrdenie alebo certifikát.

§ 1206

(Následky odovzdania diela)

Preberá sa § 554 ods. 5 OBZ.

§ 1207

Preberá sa § 555 ods. 1 OBZ.

§ 1208

Preberá sa upravený § 650 OZ.

§ 1209

Preberá sa upravený § 650 OZ.

(Šiesty oddiel – Následky nesplnenia a zániku zmluvy)

Zmluva o dielo tradične obsahuje ustanovenia týkajúce sa následkov nesplnenia a zániku zmluvy o dielo – pôvodné § 543 – 545, § 548 ods. 2 OBZ a pod. Vzhľadom na celkovú zmenu právnej úpravy boli do zmluvy o dielo prevzaté len niektoré ustanovenia, ktoré sú lex specialis k časti zákona upravujúceho nesplnenie.

§ 1210

(Vyporiadanie po ukončení zmluvy)

Ustanovenia boli prevzaté z pôvodných § 544 ods. 2 a § 548 ods. 2 OBZ.

§ 1211

(Záručná doba)

V odseku 1 sa preberá § 647 prvá veta OZ.

Ustanovenia o akosti diela odkazujú na ustanovenia o nesplnení.

V odseku 3 sa preberá § 646 ods. 3 OZ.

§ 1212

(Osobitné ustanovenia o záruke pri oprave a úprave veci)

Preberajú sa upravené a zlúčené ustanovenia § 654 ods. 1 – 3 OZ.

(Prvý oddiel – Príkazná zmluva)

§ 1213

(Základné ustanovenie)

Predmetom zmluvy je záväzok príkazníka vykonať príkaz, ktorý vykonáva pre príkazcu, na jeho účet a v súlade s jeho pokynmi.

Predmetom príkazu je obstaranie záležitosti (teda veci alebo javu vyžadujúceho riešenie (def. Krátky slovník slovenského jazyka z r. 2003) alebo vykonanie inej činnosti, ktorú príkazník vykonáva v súlade s pokynmi príkazcu.

§ 1214

(Odplata)

Základ pre ustanovenie o odplate za vykonanie príkazu vychádza z § 730 OZ, ktoré je však upravené a doplnené. Predovšetkým povinnosť poskytnúť odmenu vzniká len pokiaľ bola dohodnutá alebo ak je obvyklá predovšetkým vtedy, pokiaľ sa príkaz vykonáva ako súčasť podnikania alebo inej zárobkovej činnosti a v obdobných vzťahoch sa odmena poskytuje.

Odsek 2 stanovuje podmienky, kedy sa považuje príkaz za vykonaný – teda kedy vzniká nárok na odmenu. Tento nárok môže vzniknúť aj bez toho, aby nastal predpokladaný výsledok (to však neplatí, pokiaľ bol príkaz vykonaný až dosiahnutím výsledku.

§ 1215

(Splatnosť odplaty)

Ustanovenie stanovuje kritéria a okamih pre splatnosť odmeny, ktoré sa stanovujú v nadväznosti na plnenie povinností príkazníka.

§ 1216

(Náhrada nákladov príkazníka)

Komplexne sa upravuje právo na náhradu nákladov z príkaznej zmluvy. Na rozdiel od odmeny, príkazník má právo na úhradu nákladov vynaložených na plnenie záväzku, pokiaľ nie sú zahrnuté v odmene, a to aj vtedy, ak sa výsledok nedostavil.

Aj preberané zmluvy stanovovali právo požadovať poskytnutie primeraného preddavku na náklady príkazcom, ktoré sa preberá.

Zároveň sa upravuje aj povinnosť príkazníka náhradu nákladov predložiť príkazcovi vyúčtovanie.

§ 1217

(Súčinnosť príkazcu)

Stanovuje sa povinnosť príkazcu poskytnúť príkazníkovi primeranú súčinnosť, pokiaľ je taká súčinnosť potrebná a nevyplýva z povinností príkazníka. Ako súčasť tejto povinnosti sa upravuje aj povinnosť udeliť plnomocenstvo, pokiaľ je potrebné na splnenie povinnosti príkazníka.

§ 1218

(Konanie v súlade s príkazom a záujmami príkazcu)

Základným pravidlom a predpokladom príkaznej zmluvy je vykonanie príkazu v súlade s jeho obsahom, pokynmi a záujmami príkazcu alebo akejkoľvek osoby, v prospech ktorej sa príkaz vykonáva. Ak je takýchto osôb viac, musí postupovať voči všetkým nestranne.

V odseku 2 sa upravuje povinnosť postupovať s náležitou starostlivosťou a zachovávať dôvernosť informácií. Plnenie tejto povinnosti je potrebné predovšetkým v nadväznosti na odsek 3 – teda z dôvodu, že príkazca je povinný poskytnúť príkazníkovi informácie potrebné na vykonanie príkazu vrátane informácií o jeho záujmoch.

§ 1219

(Správa majetku)

Osobitne sa stanovujú povinnosti v prípade, ak je predmetom príkazu správa majetku. Aj keď príkazná zmluva všeobecne je bezformálny zmluvný typ, pri správe majetku sa vyžaduje jej uzavretie v písomnej forme.

Účelom a cieľom správy majetku je zachovanie majetku príkazcu. K tomu sa stanovuje povinnosť nakladať s peňažnými prostriedkami obozretné, viesť ich oddelene od svojho majetku (čo je jeden z dôvodov písomnej zmluvy) a viesť o spravovanom majetku spoľahlivé záznamy.

§ 1220

(Pokyny príkazcu)

Ustanovenie normuje postup a práva strán pri dvoch situáciách – jednak pri povinnosti príkazníka oznamovať príkazcovi skutočnosti, na základe ktorých by príkazca mohol mať záujem na zmene pokynov a jednak rieši právo príkazníka odchýliť sa od pokynov príkazcu.

§ 1221

(Plnenie príkazu pomocníkom)

Pokiaľ sa v zmluve nedohodlo, že príkazník je povinný vykonať príkaz osobne, môže zveriť vykonanie príkazu pomocníkovi (t.j. tretej osobe, ktorá vykoná príkaz namiesto neho). Aj v takomto prípade však príkazcovi zodpovedá akoby príkaz vykonával sám.

§ 1222

(Odovzdanie prevzatých vecí)

Ustanovenie ukladá príkazníkovi povinnosť odovzdať príkazcovi veci, ktoré buď prevzal pri vykonaní príkazu, alebo získal pri vykonaní príkazu a pre ďalšie vykonávanie príkazu ich nepotrebuje.

§ 1223

(Zodpovednosť príkazníka)

Ustanovenie rieši 2 druhy zodpovednostných vzťahov, ktoré môžu nastať pri vykonávaní príkazu – vznik škody na veciach prevzatých alebo získaných pri plnení príkazu a zodpovednosť za plnenie záväzkov.

Príkazník zodpovedá za škodu na prevzatých alebo získaných veciach. Tieto veci musí mať oddelené od svojho ostatného majetku. Poistiť ich však musí len ak je to uvedené v zmluve alebo to požaduje príkazca.

Na rozdiel od toho, pokiaľ sa príkazník nezaručí za splnenie záväzkov, iných osôb, neručí za ne (pôvodne z § 573 OBZ).

§ 1224

(Stret záujmov)

Ustanovenie rieši prípady stretu záujmov pri uzatváraní zmluvy na základe príkazu.

§ 1225

(Správy o vykonaní príkazu a vyúčtovanie)

Ustanovenie podrobne normuje povinnosť podávať správy o plnení príkazu a vykonať vyúčtovanie, po zániku príkazného vzťahu.

§ 1226

(Ukončenie príkazného vzťahu príkazcom)

Obdobne ako to bolo pri úprave mandátnej zmluvy (§ 574 a 575 OBZ), upravuje sa ukončenie príkazného vzťahu príkazcom a príkazníkom rozdielne. V prípade, ak ukončí príkaznú zmluvu príkazca, výpoveď sa stane účinnou dňom doručenia (postačuje, kedy sa dostane do dispozičnej sféry adresáta). Rovnaké účinky má aj odvolanie plnomocenstva potrebného na vykonanie príkazu. Od ukončenia príkazník nepokračuje v činnosti, vykonáva len tie úkony, ktoré sú potrebné na zabránenie škode.

§ 1227

(Ukončenie príkazného vzťahu príkazníkom)

Na rozdiel od ukončenia zmluvy príkazcom, v prípade, ak vypovie príkaznú zmluvu príkazník, je povinný vykonávať činnosť minimálne až do konca kalendárneho mesiaca nasledujúceho po mesiaci, v ktorom bola výpoveď doručená príkazcovi. Pri zániku zmluvy je povinný upozorniť príkazcu, aké opatrenia treba urobiť na odvrátenie škody.

Okrem toho možno príkaznú zmluvu ukončiť aj odstúpením (v zmysle odseku 3) a záväzok príkazníka zaniká aj smrťou fyzickej osoby alebo zánikom právnickej osoby (ods. 4).

§ 1228

Ustanovenie upravuje nároky príkazníka pri predčasnom ukončení zmluvy.

§ 1229

(Primerané použitie na iné zmluvy)

Ustanovenie výslovne stanovuje, že ustanovenia o príkaznej zmluve sa primerane a podporne použijú aj v prípadoch, keď určitej osobe vznikne povinnosť zariadiť určenú záležitosť na účet iného podľa jeho pokynov podľa iných ustanovení tohto zákona.

(Druhý oddiel – Komisionárska zmluva)

§ 1230

(Základné ustanovenie)

Základné ustanovenie komisionárskej zmluvy sa upravuje – predovšetkým už nestanovuje, že predmetom je len obchodná záležitosť (je to príkaz) a povinnosť platiť odplata nie je základným znakom tohto zmluvného typu. Ponecháva sa však základná koncepcia záväzku, ktorého zmyslom je vykonanie príkazu vo vlastnom mene na účet komitenta.

§ 1231

(Odplata)

Pri stanovení nároku na odplatu a úhradu nákladov sa primerane použijú ustanovenia o vykonaní príkazu podľa 1. oddielu.

V odseku 2 sa preberá § 587 ods. 2 ObZ.

§ 1232

(Prekročenie pokynov)

Pri odchýlení od pokynov sa odkazuje na obdobnú úpravu v príkaznej zmluve a primerane sa preberá § 578 ods. 2 ObZ.

§ 1233

(Právne vzťahy komitenta k tretím osobám)

Preberá sa § 581 ObZ.

§ 1234

(Nadobudnutie vlastníckeho práva)

Preberá sa § 583 ObZ.

§ 1235

(Povinnosť komisionára splniť záväzok tretej osoby)

Preberá sa § 582 ObZ.

§ 1236

(Osobitné povinnosti komisionára)

V odseku 1 sa preberá § 584 ObZ, v odseku 2 § 585 ObZ a v odseku 3 § 587 ObZ.

§ 1237

(Primerané použitie ustanovení)

Pokiaľ nie je nejaká otázka výslovne upravená v tomto oddiele, použijú sa primerane ustanovenia prvého oddielu (príkaznej zmluvy).

(Tretí oddiel – Zmluva o sprostredkovaní)

Úprava zmluvy o sprostredkovaní sa v takmer nezmenenej forme a obsahu preberá z § 642 – 651 ObZ.

§ 1238

(Základné ustanovenie)

Základné ustanovenie zmluvy o sprostredkovaní sa mení – keďže dochádza k spojeniu § 642 ObZ a § 744 OZ. Ako je to v prípade iných zmlúv, odplatnosť sa pri tomto type nevyžaduje a zmluva môže byť bezodplatná. Pokiaľ je odplata dohodnutá, nazýva sa províziou.

§ 1239

(Informačná povinnosť)

Preberá sa § 643 OBZ.

§ 1240

(Vznik práva na províziu)

V odseku 1 sa preberá § 644 OBZ.

V odseku 2 sa preberá § 651 OBZ.

V odseku 3 sa preberá § 647 ods. 1 druhá veta OBZ.

V odseku 4 sa preberá § 645 OBZ.

V odseku 5 sa preberá § 646 OBZ.

§ 1241

(Výška provízie a náhrada nákladov)

Preberá sa § 647 ods. 1 (s výnimkou druhej vety) OBZ a § 647 ods. 2 OBZ. Okrem toho sa dopĺňa pravidlo, že ak je zmluva bezodplatná, má sprostredkovateľ vždy právo na náhradu účelne a preukázateľne vynaložených nákladov.

§ 1242

(Uschovanie dokladov)

Preberá sa § 648 OBZ.

§ 1243

(Zodpovednosť sprostredkovateľa)

Preberá sa § 649 OBZ s formulačnými úpravami.

§ 1244

(Zánik záväzku sprostredkovateľa)

Preberá sa § 650 OBZ s formulačnými úpravami.

§ 1245

(Primerané použitie ustanovení)

Pokiaľ nie je nejaká otázka výslovne upravená v tomto oddiele, použijú sa primerane ustanovenia prvého oddielu (príkaznej zmluvy).

(Elektronické sprostredkovanie služieb)

Ustanovenia § 1246 - 1249 dopĺňajú právnu úpravu sprostredkovateľskej zmluvy o úpravu

elektronického sprostredkovania služieb. Elektronickým sprostredkovaním služieb sa rozumie uzavretie zmluvy prostredníctvom elektronického zariadenia v prípade, ak má sprostredkovateľ zároveň postavenie poskytovateľa služieb informačnej spoločnosti. Predovšetkým sa táto úprava navrhuje za účelom vymedzenia právneho postavenia on-line platform, pričom vychádza z rozsudku vo veci Asociación Profesional Elite Taxi proti Uber Systems Spain, SL (C-434/15) a v ďalších veciach (C-320/16 Uber France alebo vec C-371/17 Uber BV/Richard Leipold)

Pre účely tohto zmluvného typu nemusí ísť pritom len o „čisté sprostredkovanie“, ale môže ísť aj o poskytovanie doplnkových služieb alebo zabezpečenie iného úkonu, ktorý by musela vykonať strana.

Právna úprava upravuje len základné postavenie sprostredkovateľa v tomto druhu právnych vzťahov. Právna úprava v tomto prípade reguluje súkromno-právne vzťahy a z tohto dôvodu je dispozitívna. V prípade, ak on-line platforma svoje postavenie respektíve plnenie práva povinností voči subjektom, ktorým poskytuje svoje služby vymedzuje vo svojich podmienkach alebo v zmluve s používateľmi inak, na úpravu ich vzájomného postavenia a vymedzenia vzťahu sa použije táto zmluvná úprava

§ 1246

(Postavenie elektronického sprostredkovateľa a záujemcov)

Ustanovenie definuje postavenie elektronického sprostredkovateľa – teda poskytovateľa služieb informačnej spoločnosti, ktorý zabezpečuje uzavretie sprostredkovanej zmluvy. Predmetná úprava sa tiež limituje na uzavretie zmluvy prostredníctvom elektronického zariadenia. Spravidla sa bude teda jednať o subjekt označovaný ako on-line platforma – teda špecializovaný subjekt spájajúci ponuku a dopyt pri poskytovaní služieb prostredníctvom na to vytvorených elektronických zariadení.

V prípade popísanom v odseku 1 má poskytovateľ služby informačnej spoločnosti postavenie sprostredkovateľa podľa tohto zákona.

V zmysle odseku 2 môže aj tento sprostredkovateľ poskytovať doplnkové služby alebo zabezpečovať úkony za jedného zo záujemcov.

Odsek 3 zároveň v súlade s rozhodnutiami SD EÚ vo veciach C-434/15 (Asociación Profesional Elite Taxi proti Uber Systems Spain, SL), C-320/16 (Uber France) alebo C-371/17 (Uber BV/Richard Leipold) stanovuje, že v prípade, ak je uzavretie zmluvy prostredníctvom elektronického zariadenia zabezpečované sprostredkovateľom neoddeliteľnou súčasťou sprostredkúvaného plnenia, považuje sa sprostredkovateľ spolu so záujemcom, pre ktorého uzavretie zmluvy zabezpečuje, za zmluvnú stranu. Na zmluvný vzťah sa v takomto prípade hľadí, akoby zmluvnými stranami boli dodávateľ + sprostredkovateľ a prijímateľ + sprostredkovateľ.

§ 1247

(Plnenie povinností subjektmi)

Odsek 1 stanovuje povinnosť sprostredkovateľa, ktorý sa podľa § 1246 ods. 3 považuje za zmluvnú stranu, zabezpečiť povinnosti rovnako, ako keby bol sám zmluvnou stranou zmluvy. Za plnenie ako aj kvalitu poskytovanej služby zodpovedá v danom prípade sprostredkovateľ. Sprostredkovateľ však môže už pri uzatvorení zmluvy špecifikovať, v akom rozsahu bude v prípade nesplnenia zo strany účastníka právneho vzťahu poskytovať náhradné plnenie poškodenej strane.

Odsek 2 stanovuje právo sprostredkovateľa § 1246 ods. 3 žiadať od záujemcu prístupenie informácií potrebných pre poskytovanie služieb a zabezpečovanie plnenia. Za to, či má všetky informácie, ktoré sú na to potrebné a či sú tieto informácie pravdivé zodpovedá sprostredkovateľ, ktorý sa môže rozhodnúť, či takémuto subjektu službu poskytne alebo nie.

§ 1248

(Zodpovednosť sprostredkovateľa voči záujemcom)

Odsek 1 zakladá spoločnú a nerozdielnú zodpovednosť sprostredkovateľa podľa § 1246 ods. 3 a zájemcu za splnenie záväzkov zo sprostredkovanej zmluvy. Ako bolo uvedené v § 1247 ods. 1 sprostredkovateľ podľa § 1246 ods. 3 môže v zmluve alebo v obchodných podmienkach špecifikovať rozsah plnenia poskytovaného v prípade porušenia konkrétnej povinnosti strane – v takom prípade je sprostredkovateľ podľa § 1246 ods. 3 povinný zájemcovi poskytnúť len toto plnenie.

Podľa odseku 2 je zájemca oprávnený domáhať sa splnenia povinnosti samostatne aj len voči druhej strane. Naopak, voči sprostredkovateľovi podľa § 1246 ods. 3 je to možné len pokiaľ sa sprostredkovateľ podľa § 1246 ods. 3 na to zaviazal, zájemca zanikol bez právneho nástupcu alebo v prípadoch uvedených v odseku 3 – teda pokiaľ nemožno identifikovať stranu, ktorá poskytuje sprostredkované plnenie.

§ 1249

(Zodpovednosť sprostredkovateľa voči tretím osobám)

Predmetným ustanovením sa stanovuje, že za splnenie povinností a podmienok poskytovania sprostredkúvanej služby zodpovedá sám sprostredkovateľ podľa § 1246 ods. 3. Tento nemusí sám plniť všetky podmienky a povinnosti, túto povinnosť môže preniesť aj na zájemcu – je však povinný vykonávať a sám zabezpečovať kontrolu ich plnenia.

Podľa odseku 2 má však právo na náhradu škody, ak došlo k porušeniu podmienok poskytovania služby zo strany zájemcu. Tomu má tiež právo odmietnuť prístup k sprostredkúvanej službe, čo sa nebude považovať za dôvod nesplnenia.

(Dvanásť diel – Zmluva o poskytnutí služby)

Predmetnou zmluvou sa zavádza do právneho poriadku zmluva o poskytnutí služby, ktorej predmet nemôže byť hmotne zachytený. Hmotne zachytený môže byť však dôsledok činnosti dodávateľa, ktorý môže spočívať v zistení alebo overení nejakej činnosti. Ak sa pri tejto činnosti aj vydá potvrdenie alebo vypracúva správa, nejde o predmet, ale len o dôsledok takejto činnosti. Takéto konanie zároveň nemožno podriadiť pod príkaznú zmluvu, lebo konanie poskytovateľa je nezávislé od príkazov alebo pokynov objednávateľa.

Táto zmluva sa odlišuje aj od vykonania diela (nemožnosťou hmotného zachytenia) aj od príkazných zmlúv (v dôsledku nezávislosti od príkazov resp. pokynov objednávateľa).

Právna úprava vychádza z pôvodnej zmluvy o kontrolnej činnosti (§ 591 a nasl. OBZ), ktorého úpravu zovšeobecňuje. Tento zmluvný typ bolo nevyhnutné zachovať z dôvody úpravy zákona o RPVS, zároveň je však potrebný v prípade širokého rozsahu konzultačných a poradenských služieb, pri ktorých nie je možné ani vhodné postupovať v súlade s príkazom objednávateľa.

§ 1250

(Základné ustanovenie)

Predmetom zmluvy je poskytnutie služby, ktorej výsledok nie je hmotne zachytiteľný za odplatu.

§ 1251

Úprava vymedzuje toto ustanovenie oproti iným zmluvným typom.

§ 1252

(Poskytnutie služby)

Zmluva o poskytnutí služby má špecifický obsah s prihliadnutím na ktorý sa musí považovať služba za poskytnutú aj v stanovených prípadoch napriek tomu, že jej poskytnutie alebo požadovaný výsledok nebol zabezpečený.

§ 1253

(Objektívnosť poskytovateľa)

Základným predpokladom zmluvy o poskytnutí služby je objektívnosť a nestrannosť pri jej poskytovaní. Tieto nemožno ovplyvniť ani príkazom ani dohodou.

Ustanovenie je inšpirované § 592 OBZ.

§ 1254

(Spôsob poskytovania služby)

Odsek 1 je inšpirovaný § 593 OBZ.

Odsek 2 stanovuje informačné povinnosti poskytovateľa.

§ 1255

Ustanovenie je inšpirované § 594 OBZ.

§ 1256

(Potvrdenie o poskytnutí služby)

Ustanovenie špecifikuje dva druhy plnenia, ktoré sú výsledkom poskytovanej služby. Prvým plnením (ktoré vychádza zo zmluvy o kontrolnej činnosti) je zabezpečenie potvrdenia alebo overenia určitého stavu – v danom prípade môže ísť o kontrolné osvedčenie alebo aj overenie konečného užívateľa výhod v zmysle Zákona o RPVS.

Ďalším druhom služby je zabezpečenie (vrátane vypracovania) dokumentov pre objednávateľa.

§ 1257

(Odplata)

Ustanovenie špecifikuje, kedy vzniká poskytovateľovi služby nárok na odplatu. Ustanovenie vychádza z § 595 OBZ, z ktorého sa preberá aj povinnosť zaplatiť obvyklú odplatu rovnako ako povinnosť na úhradu nevyhnutných a účelne vynaložených nákladov na poskytnutie služby.

§ 1258

(Súčinnosť objednávateľa)

Upravuje sa povinnosť poskytnúť súčinnosť a udeľovanie pokynov (pokiaľ nim nedôjde k zásahu k nezávislosti a nestrannosti).

§ 1259

(Náhrada škody a nároky z nesplnenia)

Preberá sa § 599 OBZ s úpravou.

§ 1260

Preberá sa § 600 OBZ s úpravou.

(Trinásty diel – Zmluva o preprave)

Koncepcia zmluvy o preprave vychádza z idey zmluvy o preprave upravenej v OZ (§ 760 a nasl.) – úprava bude diferencovaná podľa toho, či pôjde o prepravu osôb (cestujúcich) alebo vecí (zásielky). Táto úprava bude zahŕňať všetky prepravné služby, pričom prepravcovia budú môcť rozšíriť prepravné služby o služby spojené s prepravou.

Na úvod právnej úpravy sa upravujú všeobecné ustanovenia, ktoré sú použiteľné na obidva druhy dopravy. Nasledujú osobitné ustanovenia o zodpovednosti za škodu pri preprave, ktorá sa bude tiež používať na obidva druhy. Následne sa upravujú osobitné ustanovenia týkajúce sa len prepravy osôb a následne osobitné ustanovenia pre prepravu zásielky.

Právna úprava konzumuje aj úpravu zasielateľskej zmluvy (§ 601 a nasl. OBZ) a zmluvy o preprave podľa § 610 a nasl. OBZ. Terminologicky sa prepravovaná vec bude po prijatí na prepravu označovať pojmom zásielka. Zo zlúčených úprav sa preberajú štandardné a zaužívané inštitúty (zádržné právo, ručenie prijímateľa, náložný list, pokyny, ustanovenia o preberaní a pod.) – ich využitie je na zvážení dopravcu resp. strán, či túto úpravu v dopravnom poriadku resp. zmluve použijú alebo nie.

(Prvý oddiel – Základné ustanovenia)

§ 1261

(Základné ustanovenie)

Základné ustanovenie zmluvy o preprave zavádza novú definíciu spoločne pre prepravu osôb (cestujúcich) aj vecí (zásielok). Tieto sa dopravca zaväzuje bezpečne (predtým § 761 OZ) a v dohodnutom čase prepraviť do miesta určenia. Odplatu za vykonanie dopravy platí objednávateľ prepravy – tento môže byť pri preprave osôb totožný s cestujúcim alebo môže ísť o inú osobu.

(Služby spojené s prepravou)

§ 1262 – 1264

Súčasťou záväzku vykonať prepravu môže byť aj poskytnutie služieb spojených s prepravou. V prípade ich poskytnutia sa postupuje podľa osobitných predpisov. Ich poskytnutie musí dopravca písomne potvrdiť, pričom podmienky, cena a rozsah služieb môže byť špecifikovaný aj v obchodných podmienkach pre ich poskytovanie

(Prepravné poriadky, cestovné poriadky a tarify)

§ 1265 – 1267

Pôvodne bola úprava prepravných poriadkoch obsiahnutá v § 772 OZ. Ustanovenie však bolo špecifikované.

Podľa § 1265 sú pre dopravcu záväzné prepravné poriadky (poriadok vykonania prepravy) a tarify (t.j. predpisy stanovujúce cenu) vydané subjektom určeným zákonom (napr. výkon dopravy vo verejnom záujme) alebo orgánom záujmovej samosprávy, ak na ne dopravca odkazuje v prepravnom poriadku. Okrem nich môže vydať dopravca vlastný prepravný poriadok (§ 1266).

Ďalším použitým pojmom je cestový poriadok – teda časový harmonogram pravidelnej prepravy, ktorý je pre prepravcu záväzný

(Druhý oddiel – Osobitné ustanovenia o zodpovednosti za nesplnenie pri preprave)

§ 1268 – 1274

Súčasťou zmluvy o preprave sú tradične osobitné ustanovenie o zodpovednosti za škodu respektíve zodpovednosti za porušenie povinností pri preprave (tzv. nesplnenie pri preprave). Tieto sa členia na nároky zo zodpovednosti za meškanie a nároky zo škody na prepravovaných zásielkach.

Okrem spôsobu uplatnenia a rozsahu týchto nárokov sa rieši aj vznik voči viacerým dopravcom, poskytovanie združenej dopravy a vzťah k osobitným predpisom

(Tretí oddiel – Osobitné ustanovenia o preprave osôb)

§ 1275 – 1280

Úprava obsahuje osobitné ustanovenia o preprave osôb – spôsob platenia odplaty (cestovného), vydanie tarify, záväznosť prepravného poriadku prepravu batožiny a škody na nich.

(Štvrtý oddiel – Osobitné ustanovenia o preprave zásielky)

§ 1281 – 1304

Okrem prepravy osôb sa v samostatnom oddiele upravuje aj preprava vecí, ktoré sa pre účely tejto zmluvy označujú ako zásielka (rovnako ako § 610 OBZ). Tieto ustanovenia preberajú a chronologizujú základné ustanovenia strán (od začatia prepravy respektíve ešte pred ním), pokynov objednávateľa, disponovaním so zásielkou, času prepravy a vyzdvihnutia zásielky.

Osobitne sa pri tomto type prepravy upravuje tiež forma úkonov a zo zmluvy o preprave podľa OBZ sa preberá úprava náložného listu.

Okrem toho sa preberá úprava ručenia príjemcu za úhradu pohľadávok a zádržného práva podľa § 627 a 628 OBZ.

(Štrnásť diel – Zmluva o úschove)

(Prvý oddiel – Úschova)

Právna úprava zjednocuje zmluvné typy, ktorých predmetom je uloženie a opatrovanie vecí – zmluvu o úschove podľa § 747 a nasl. OZ, zmluvu o uložení veci podľa § 516 a nasl. OBZ, zmluvu o skladovaní podľa § 527 a nasl.

Ako osobitné ustanovenia upravuje aj zmluvu o bankovej úschove – tieto ustanovenia nahrádzajú zmluvu o bankovom uložení veci podľa § 700 OBZ.

Zmluva o úschove sa zároveň bude používať aj v iných prípadoch, keď bude povinnosť uschovať hnutelnú vec podľa osobitných zmluvných typov.

§ 1305

(Základné ustanovenie)

Základná definícia obsahuje záväzok vec opatrovať a po uplynutí doby úschovy vrátiť zložiteľovi. Definičným znakom tejto zmluvy nie je odplatnosť. Definičným znakom nie je ani prevzatie, pretože uschovávateľ môže mať uschovávanú vec u seba nielen v dôsledku prevzatia, ale aj na základe iného právneho dôvodu – teda ako dôsledok poskytovania zmluvného plnenia.

§ 1306

(Forma uzavretia zmluvy)

Ustanovenia preberajú § 747 ods. 1 druhá veta OZ, ako aj úpravu o forme zo zmluvy o skladovaní, kde sa pôvodne požadovalo písomné potvrdenie.

§ 1307

Pri navrhovanom prevzatí ustanovení zmluvy o skladovaní bolo potrebné definovať osobitné miesto – sklad. Ak je vec uschovaná v sklade, je možné prevzatie potvrdiť aj skladištným listom.

(Skladištný list)

§ 1308 – 1311

Zakotvuje sa minimálny obsah skladištného listu. Úprava skladištného listu pričom uvedená v navrhovaných ustanoveniach vychádza z pôvodného § 528 OBZ.

(Odplata a úhrada nákladov)

§ 1312

(Úhrada nákladov)

Napriek tomu, že zmluva o úschove neobsahuje povinnosť platiť odplatu ani úhrady nákladov ako základný definičný znak, preberá sa úprava § 748 OZ v zmysle ktorej sa spolu s úschovou uhrádzajú minimálne vynaložené náklady.

§ 1313

(Odplata)

Odplata za úschovu sa platí len ak je to osobitne dohodnuté, alebo to zodpovedá predmetu podnikania uschovávatel'a (obdobne to uvádza aj úprava zmluvy o úschove podľa OZ a zmluvy o skladovaní podľa OBZ). Vzhľadom na § 1312 (úhrada nákladov), upravuje sa vzťah odmeny a nákladov, ktoré sú započítané v odmene – teda platí, že ak sa uhrádza odmena podľa tohto ustanovenia, spravidla sa náklady podľa § 1312 už neuhrádzajú.

§ 1314

Pôvodná úprava § 531 ods. 3 OBZ ustanovuje úhradu skladného za obdobie 6 mesiacov pozadu. Vzhľadom na to, že ide o zlúčenie typov, úprava sa mení tak, že náklady a odmena sa platia maximálne za dobu 1 mesiac, ale uhrádzajú sa dopredu (so zohľadnením možnosti dohody).

(Doba úschovy)

§ 1315 - 1317

Úprava doby úschovy vyplýva z úprav preberaných zmlúv. Preberá sa úprava v zmluve o skladovom liste, podľa ktorej sa musí vec odovzdať do úschovy do 6 mesiacov po uzavretí zmluvy. Zároveň úprava vyplýva z filozofie, že zložiteľ môže žiadať vydanie veci z úschovy kedykoľvek.

(Vydanie veci z úschovy)

§ 1318

S úpravami sa preberá § 522 OBZ.

§ 1319

Odsek 1 reflektuje právo zložiteľ'a kedykoľvek žiadať o vydanie veci z úschovy (čo bolo obsiahnuté aj v § 523 ods. 1 OBZ).

Odsek 2 upravuje naopak povinnosť zložiteľa vec prevziať. Tú je zložiteľ povinný vykonať v lehote určenej v zmluve, inak po tom, ako ho na to uschovávateľ vyzve (pôvodne vyjadrené v § 524 OBZ).

§ 1320

Preberá sa § 525 OBZ.

(Výkon úschovy)

§ 1321 - 1328

Ustanovenia o výkone úschovy vyplývajú predovšetkým zo zmluvy o uložení veci, ktoré sa v zmysle § 526 OBZ použili aj v iných prípadoch, kedy bola jedna strana povinná sa starať druhej strane o vec. Zároveň však bolo potrebné odlišiť, že pri uložení veci išlo o výkon činnosti bez nároku na odplatu, čo bolo potrebné zohľadniť pri tých druhoch úschovy, za ktorú sa uhrádza odplata. Z tohto dôvodu bolo potrebné zohľadniť aj viac či menej prepracované zmluvy o úschove, ktoré môžu špecifikovať jednotlivé práva a povinnosti iným spôsobom vrátane možnosti vec kontrolovať, požadovať poistenie a iné špecifické požiadavky pri výkone úschovy.

(Zodpovednosť za škodu)

§ 1330

Okolnosti vylučujúce zodpovednosť uschovávateľa za škodu sa preberá z § 533 ods. 2 OBZ.

§ 1331

Preberá sa § 752 OZ s úpravou.

§ 1332

Preberá sa § 751 OZ s úpravou.

§ 1333

(Uplatnenie práv z úschovy)

Preberá sa § 753 OZ s úpravou.

§ 1334

(Zádržné právo)

Preberá sa § 535 OBZ s úpravou.

§ 1335

Ustanovenie je inšpirované § 526 OBZ, pričom výslovne stanovuje, že ustanovenia zmluvy o úschove sa použijú vždy, keď podľa ustanovení tohto zákona je jedna strana povinná starať sa a uschovať vec, ktorú má u seba pre účely výkonu svojich práv a povinností zo záväzkového vzťahu.

(Druhý diel – Banková úschova)

§ 1136 – 1343

Preberajú sa ustanovenia § 700 a nasl. OBZ o bankovom uložení veci. Terminologicky sa úprava zjednocuje so zmluvou o úschove (všeobecne) a zmluvu o bankovej úschove. Ako nový sa dopĺňa navrhovaný § 1342 ods. 2.

(Pätnásty diel – Zmluva o inkase)

§ 1344

(Základné ustanovenie)

Základné ustanovenie zmluvy o inkase – § 692 OBZ sa preberá so zmenou v základnom ustanovení, ktoré stanovuje povinnosť banky

§ 1345

(Odplata)

Zákon stanovuje povinnosť platiť za obstaranie inkasa odplatu a uhrádzať náklady.

V odseku 2 sa preberá § 696 OBZ.

§ 1346

(Príkaz na vykonanie inkasa)

V odseku 1 sa preberá § 693 ods. 1 prvá veta OBZ.

V odseku 2 sa stanovuje právo banky nevykonať príkaz, pokiaľ nemá presné informácie.

§ 1347

V odseku 1 sa preberá § 693 ods. 2 OBZ.

V odseku 2 sa preberá § 693 ods. 1 druhá veta OBZ.

§ 1348

Určuje sa osobitná obsahová náležitosť príkazu.

§ 1349

(Platenie)

Určujú sa ustanovenia o inkasnom platení.

§ 1350

Preberá sa § 694 prvá veta s úpravou.

§ 1351

Preberá sa § 695 OBZ.

§ 1352

Keďže podstatou zmluvy o inkase je vykonanie príkazu, na práva a povinnosti strán sa primerane použijú ustanovenia o príkaznej zmluve.

(Osobitné ustanovenia o bankovom dokumentárnom inkase)

§ 1353

(Definície pojmov)

Ustanovenie definuje dokumenty, na ktoré odkazuje zmluva o bankovom dokumentárnom inkase.

§ 1354

Ustanovenie špecifikuje, že pokiaľ boli za účelom vykonania inkasa banke predložené dokumenty, banka nie je povinná skúmať ich obsah.

§ 1355

Ustanovenie špecifikuje, ako banka nakladá s dokumentmi v prípade bankového dokumentárneho inkasa.

§ 1356

(Osobitné ustanovenia o odovzdaní dokumentov oproti plateniu)

Ustanovenie špecifikuje, ako banka nakladá s dokumentmi pokiaľ ich odovzdáva oproti plateniu.

§ 1357

Stanovuje sa povinná miera starostlivosti pri prevzatých dokumentoch ako aj povinnosť na náhradu škody v prípade, ak na nich vznikne ujma.

§ 1358

Stanovuje sa povinnosť banky vykonať úkony a vyhlásenia potrebné na platenie alebo vydanie príslušného dokumentu.

§ 1359**(Úkony potrebné na zachovanie práv príkazcu)**

Pokiaľ sú na zachovanie práv príkazcu potrebné akékoľvek úkony, banka je povinná ich vykonať len ak jej na to bol daný pokyn príkazcu. Príkazca tiež znáša náklady s tým spojené.

§ 1360**(Osobitné ustanovenia o predložení zmenky splatnej v budúcnosti)**

Stanovujú sa práva a povinnosti v prípade zmenky splatnej v budúcnosti.

§ 1361**(Osobitné ustanovenia o veciach, na ktoré sa vzťahuje bankové dokumentárne inkaso)**

Stanovujú sa práva a povinnosti v prípade vecí, na ktoré sa vzťahuje bankové dokumentárne inkaso.

§ 1362

Vzhľadom na to, že v prípade tejto úpravy existujú medzinárodné zvyklosti respektíve svoju činnosť za účelom zjednotenia postupov vykonávajú profesijné organizácie, možno si v konkrétnom zmluvnom vzťahu vymieniť aplikáciu aj takýchto podmienok.

(Šestnásty diel – Zmluva o bežnom účte)**§ 1363 – 1376**

Predmetom úpravy je jednotná úprava bežného účtu ako účtu, na ktorom prebieha celý platobný styk. Od tejto úpravy sa odlišuje úprava vkladového účtu, z ktorého nie je možné realizovať platby, len na ňom kumulovať prostriedky a tieto následne vyplatiť majiteľovi účtu.

Pojmovo je nevyhnutné tento účet označiť ako bežný účet pretože tento pojem sa používa v medzinárodnej bankovej terminológii – vrátane právnych predpisov európskeho práva.

Zmluvný typ v prevažnom rozsahu preberá právnu úpravu zmluvy o bežnom účte (§ 708 a nasl. OBZ), ktoré boli zosúladené s potrebami bankovej praxe a zákonom č. 492/2009 Z.z.

Úprava základného ustanovenia vychádza z § 708 ods. 1 OBZ a odkazuje na osobitnú právnu úpravu. Stranami zmluvy sú banka a majiteľ účtu. Bankou sa pre účely tejto zmluvy rozumie banka, pobočka zahraničnej banky ako aj všetci ostatní poskytovatelia platobných služieb. Konkrétne v § 496 ods. 2 sa mení formuláciu § 711 ods. 1 OBZ tak, že zohľadňuje § 3 ods. 2 písm. b) zákona č. 492/2009 Z.z.

(Sedemnásty diel – Zmluva o vkladovom účte)

§ 1377 – 1401

Zmluvou o vkladovom účte sa zriaďuje osobitná forma bankového účtu, ktorého obsahom nie je umožnenie vykonávania platobných služieb a operácií, ale len vklad prostriedkov na účet a jeho prenechanie banke.

Úprava zmluvy o vkladovom účte vychádza zo súčasnej úpravy § 716 a nasl. OBZ so zohľadnením úpravy vkladov v OZ (§ 778 OZ), ktorú prispôsobuje požiadavkám bankovej praxe.

Na úpravu zmluvy o vkladovom účte sa primerane použijú ustanovenia zmluvy o bežnom účte o tom, že majiteľom peň. prostriedkov je banka, vinkulácii, použitií peň, prostriedkov a vysporiadaní.

Okrem samotných ustanovení zmluvy o vkladovom účte sa ponecháva aj právna úprava vkladnej knižky, vkladového listu a iných formách vkladov.

(Osemnásty diel – Cestovný šek)

Právna úprava cestovného šeku sa preberá z ustanovení Obchodného zákonníka s úpravou len v poradí ustanovení tak, aby bola chronologicky súladná s ostatnými ustanoveniami.

§ 1402

(Základné ustanovenie)

Preberá sa § 720 OBZ.

§ 1403

Preberá sa § 722 ods. 1 OBZ.

§ 1404

Preberajú sa § 722 ods. 2 a 3 OBZ.

§ 1405

Preberá sa § 722 ods. 4 OBZ.

§ 1406

(Vyplatenie cestovného šeku)

Preberajú sa § 721 a 723 OBZ.

§ 1407

Preberá sa § 724 OBZ.

(Devätnásty diel – Poistná zmluva)

§ 1408 - 1469

Ustanovenia poistnej zmluvy vychádzajú z pôvodnej právnej úpravy.

Nová úprava zachováva osvedčenú systematiku právnej úpravy poistnej zmluvy a člení ju na všeobecné ustanovenia platné pre všetky typy poistných zmlúv a osobitné ustanovenia, ktoré sa budú týkať základných druhov a typov poistení a ich všeobecných charakteristík. Vo všeobecnej časti právnej úpravy poistnej zmluvy sa upravuje:

a) uzatváranie poistnej zmluvy (obsah poistnej zmluvy, právnu povahu poistných podmienok, poistný záujem, povinné poistenie, spôsob uzavretia poistnej zmluvy, vznik, zmenu poistenia),

- b) zánik poistenia a vyporiadanie po zániku poistnej zmluvy,
- c) základné práva a povinnosti jednotlivých účastníkov poistenia (vrátane platenia poistného, poskytovania poistného plnenia a jeho odmietnutia).

Zároveň je potrebné zohľadniť aj úpravu niektorých otázok inými právnymi predpismi (napr. zákonom č. 39/2015 Z.z. o poisťovníctve) tak, aby nebola právna úprava duplicitná – z tohto dôvodu sa neupravovali v ustanoveniach OZ napríklad informačné povinnosti.

Následne sa upravujú jednotlivé osobitné formy poistenia – poistenie osôb, majetku, zodpovednosti, právnej ochrany a poistenie úveru a finančných strát (ktoré doteraz v Občianskom zákonníku upravené nebolo).

(Dvadsiaty diel - Zmluva o združení)

§ 1470

(Základné ustanovenie)

V základnom ustanovení zmluvy o združení sa preberá pôvodná koncepcia uvedená v § 829 ods. 1 OZ. Základné ustanovenie sa formulačne upravuje tak, že výslovne stanovuje, že sa vytvára združenie. Zároveň sa mení označenie osôb vytvárajúcich združenie z pojmu účastníci zmluvy na pojem členovia združenia, ktorí sú zároveň aj týmto pojmom legálne definovaní.

V ods. 2 sa preberá právna úprava v § 830 OZ.

§ 1471

Preberá sa pôvodný § 829 ods. 2 OZ.

(Vklady do združenia)

§ 1472

(Vklad do združenia)

Pôvodná právna úprava zmluvy o združení obsahovala úpravu poskytnutia vkladov do združenia len mlčky. Nová právna úprava označuje poskytnutie akejkoľvek hodnoty združeniu ako vklad.

Ustanovenie preberá pôvodný § 831 OZ s uvedenou zmenou.

§ 1473

(Lehota na poskytnutie vkladu)

V prvej vete komentovaného ustanovenie sa preberá pôvodný § 832 ods. 1 OZ s formulačnou úpravou.

Druhou vetou sa dopĺňa, že súpis poskytnutých vkladov musí byť podpísaný (teda aj potvrdený) všetkými členmi združenia.

§ 1474

(Nakladanie s vkladmi)

V prvej vete komentovaného ustanovenie sa preberá pôvodný § 832 ods. 2 OZ s formulačnou úpravou.

§ 1475

V prvej vete komentovaného ustanovenie sa preberá pôvodný § 833 OZ.

§ 1476

(Majetok získaný združením)

Navrhované ustanovenie zlučuje úpravu majetku získaného združením počas jeho činnosti. Úprava preberá a zlučuje do jedného ustanovenia pôvodný § 834 OZ a § 835 ods. 1 OZ.

§ 1477**(Záväzky združenia)**

Úprava preberá § 835 ods. 2 OZ ako osobitnú úpravu záväzkov združenia.

§ 1478

V prvej vete komentovaného ustanovenie sa preberá pôvodný § 837 OZ s formulačnou úpravou.

§ 1479**(Rozhodovanie členov združenia)**

V prvej vete komentovaného ustanovenie sa preberá pôvodný § 836 OZ s formulačnou úpravou.

(Ukončenie účasti)

Právna úprava zlučuje jednotlivé spôsoby zániku členstva v združení.

Členstvo v združení môže zaniknúť buď počas trvania združenia – a to vystúpením alebo vylúčením zo združenia. Tým nie je dotknutý zánik členstva v prípade zániku združenia. Vzhľadom na to, že ide o rozdielne situácie ak združenie pokračuje ďalej alebo ak ďalej nepokračuje, osobitne pre tieto dva druhy zániku sa normuje aj odlišná úprava vyporiadania.

§ 1480**(Vystúpenie)**

Preberá sa pôvodný § 838 ods. 1 OZ s formulačnou úpravou.

§ 1481**(Vylúčenie)**

Preberá sa pôvodný § 838 ods. 2 OZ s formulačnou úpravou.

§ 1482**(Vyporiadanie členstva po zániku)**

V odseku 1 sa preberá pôvodný § 839 OZ.

V odseku 2 sa preberá pôvodný § 840 OZ.

§ 1483**(Zánik združenia)**

Doplňa sa úprava spôsobov zániku združenia. Jednotlivé dôvody zániku združenia vyplývajú explicitne z vyššie uvedenej úpravy (napr. dosiahnutím cieľa alebo znížením počtu členov na jedného – keďže zákon vyžaduje pre založenie združenia viac ako 1 člena) alebo zo všeobecnej úpravy záväzkového práva (t.j. zánik združenia ako dôsledok ukončenia zmluvy).

§ 1484**(Vyporiadanie majetku združenia)**

Ustanovenie preberá pôvodný § 841 OZ s formulačnými ustanoveniami vyplývajúcimi z právnej úpravy vyššie.

(Dvadsiaty prvý diel - Zmluva o dôchodku)

§ 1485

(Základné ustanovenie)

V základnom ustanovení sa preberá pôvodná právna úprava § 842 OZ. Súčasťou základného ustanovenia sa stáva aj legálna definícia pojmu dôchodok, ktorý sa bude ďalej používať v ustanoveniach tohto zmluvného typu.

§ 1486

(Forma zmluvy)

Preberá sa pôvodné ustanovenie § 843 OZ, ktoré pre zmluvu o dôchodku požaduje písomnú formu.

§ 1487

(Trvanie zmluvy)

Stanovuje sa právna domnienka trvania zmluvy o dôchodku rovnako ako v § 2702 ČOZ.

§ 1488

Ustanovenie stanovuje základné pravidlá splatnosti dávky dôchodku rovnako ako § 2703 ČOZ.

§ 1489

Preberá sa pôvodný § 844 OZ, ktorý stanovuje možnosti prechodu a započítania práva na dôchodok. V pôvodnej právnej úprave sa dopĺňa odseku 2 tak, že v prípade ak vznikol nárok na výplatu dávky dôchodku za života príjemcu, právo na jej výplatu prechádza na dedičov (v zmysle § 1522).

§ 1490

(Zánik zmluvy)

Dopĺňa sa právna úprava zániku zmluvy o dôchodku. Zmluva o dôchodku zaniká vždy smrťou platiteľa alebo ak je právnickou osobou pri zániku bez právneho nástupcu. V nadväznosti na toto pravidlo sa obdobne ako v § 2706 ČOZ dopĺňa, že v odôvodnených prípadoch môže súd nariadiť, že sa predá časť majetku platiteľa a výťažok sa použije na platenie dôchodku v primeranej dobe v budúcnosti. Napriek takémuto rozhodnutiu nie sú dotknuté žiadne ustanovenia o povinnosti platiť dôchodok v zmysle vyššie stanovených ustanovení zmluvy o dôchodku.

(Dvadsiaty druhý diel – Stávka, hra, žreb)

Navrhovaná úprava preberá a rozširuje úpravu záväzkov zo stávky, hry a žrebu. Na úvod každej časti právna úprava legálne definuje základné pojmy stávka, hra, žreb a lotéria. Následne sa upravujú záväzky z nich. Rovnako ako v doterajšej úprave, vylučuje sa ich vymáhanie, ako aj uznanie dlhu, zabezpečenie, nároky z ich vrátenia.

§ 1491

(Stávka)

Ustanovenie definuje záväzok zo stávky. Zároveň normuje podmienky neplatnosti tohto záväzku.

§ 1492

(Výhra zo stávky)

Ustanovenie definuje formu výhry zo stávky, ktorou môže byť nielen peňažné, ale aj nepeňažné plnenie. Zároveň sa ustanovuje možnosť poskytnutia výhry oboma stranami, pričom v takomto prípade sa nevyžaduje ich rovnaká povaha ani hodnota.

§ 1493

(Hra)

Ustanovenie definuje hru.

§ 1494

Ustanovenie normuje podmienky neplatnosti hry.

§ 1495

(Žreb)

Ustanovenie definuje, čo sa považuje za žreb.

§ 1496

(Lotéria)

Ustanovenie definuje lotériu a spôsob stanovenia výsledku lotérie.

(Osobitné ustanovenia o záväzkoch zo stávky, hry a žrebu)

§ 1497

(Vymáhanie)

Ustanovenie preberá pôvodný § 845 ods. 1 prvú vetu OZ.

§ 1498

(Uznanie dlhu)

Ustanovenie stanovuje zákaz uznania dlhu zo stávky alebo plnenie z hry alebo žrebu. Pokiaľ je takýto úkon vykonaný, dôsledkom zákazu je, že sa naňho neprihliada.

§ 1499

(Zabezpečenie)

Ustanovenie preberá zákaz zabezpečenie záväzkov zo stávky, hry a žrebu z § 845 ods. 1 druhá veta OZ a stanovuje zákaz jednostranného započítania.

§ 1500

(Vrátenie výhry)

Aj keď je záväzok zo stávky, hry a žrebu naturálnou obligáciou, v prípade ich poskytnutia sa nemožno domáhať ich vrátenia. Zároveň sa však formulujú pravidlá, kedy táto všeobecná zásada neplatí. V poslednej vete sa stanovuje možnosť súdu výhru na návrh toho, kto ju bol povinný poskytnúť, primerane znížiť.

§ 1501

Ods. 1 vylučuje pravidlá podľa § 1497 až § 1500 pre niektoré druhy žrebov.

Ods. 2 vylučuje ustanovenia o stávkach a hrách v prípade ak sú prevádzkované podľa osobitného predpisu – v konkrétnom prípade ide o zákon o hazardných hrách alebo tak stanovuje osobitný zákon (napr. § 24 ods. 2 zákona č. 429/2002 Z. z. o burze cenných papierov).

(Dvadsiaty tretí diel – Verejná súťaž)

Predmetom navrhovanej úpravy verejná súťaž vo všeobecnosti – neobmedzuje sa teda len na uzavretie zmluvy, ktoré je zahrnuté v tomto inštitúte (pôvodný § 281 a nasl. OBZ), ale dopĺňa aj súťaže o najvhodnejšie dielo alebo výkon.

Z dôvodu dvoch rozdielnych predmetov súťaže obsahujú jednotlivé ustanovenia osobitné odseky použiteľné pre dielo a výkon a osobitný odsek pre uzavretie zmluvy. Následne sa upravujú a bližšie špecifikujú základné a používané pojmy verejnej súťaže – súťažné podmienky a možnosť ich zmeny alebo zrušenia, zahrnutie, zmenu alebo odvolanie návrhu prihláseného so súťaže, úhradu nákladov, oznamovanie výsledkov, prijatie a odmietnutie návrhov a ich oznamovanie.

§ 1502

(Základné ustanovenie)

Preberá sa pôvodný § 281 OBZ doplnený o rozšírený predmet verejnej súťaže.

Posledná veta preberá pôvodný § 282 ods. 2 OBZ.

§ 1503

(Vymedzenie súťažných podmienok)

Stanovujú sa obsahové náležitosti súťažných podmienok rozčlenené podľa toho, či sa týkajú diela alebo výkonu (ods. 1) alebo uzavretia zmluvy (ods. 2).

Pre účely stanovenia obsahu súťažných podmienok sa preberá formulačne upravený § 282 ods. 1 OBZ.

§ 1504

(Zmena súťažných podmienok)

Preberá sa pôvodný § 283 OBZ.

§ 1505

Novonavrhované ustanovenie ukladá vyhlasovateľovi povinnosti pri vynaložení nákladov účastníkmi súťaže ich nahradiť v prípade, ak vyhlasovateľ súťaže zmenil súťažné podmienky alebo súťaž zrušil.

§ 1506

(Zahrnutie návrhu do súťaže)

Preberajú sa pôvodné § 284 ods. 1 a 2 OBZ.

§ 1507

(Náhrada nákladov)

Preberá sa pôvodný § 284 ods. 3 OBZ.

§ 1508

(Odvolanie návrhu)

Preberá sa pôvodný § 285 ods. 1 OBZ.

§ 1509

(Zmena alebo dopĺňanie návrhu)

Preberá sa pôvodný § 285 ods. 2 OBZ.

§ 1510

(Oznámenie výsledkov)

Preberá sa pôvodný § 286 OBZ s formulačnými úpravami.

§ 1511

Novonavrhované ustanovenie určuje, komu je povinný vyhlasovateľ plniť záväzok zo súťaže.

§ 1512

Ods. 1 preberá pôvodný § 287 ods. 1 prvá veta OBZ.

Ods. 2 upravuje právo vybraného účastníka súťaže odmietnuť uzavretie zmluvy. Toto právo nadväzuje na pôvodnú úpravu § 287 ods. 1 druhá veta OBZ.

§ 1513

(Odmietnutie všetkých návrhov)

Preberá sa pôvodný § 287 ods. 2 OBZ.

§ 1514

(Oznámenie o odmietnutí návrhov)

Preberá sa pôvodný § 288 OBZ.

(Dvadsiaty štvrtý diel – Verejný návrh)

Navrhuje sa ponechať úprava verejného návrhu na uzavretie zmluvy, ktorý v sebe zahŕňa pôvodné inštitúty verejného návrhu na uzavretie zmluvy (§ 276 a nasl. OBZ) a verejného prísľubu (§ 850 a nasl. OZ). Z tohto dôvodu sa verejný návrh neobmedzuje len na uzavretie zmluvy (pôvodný verejný návrh), ale aj na poskytnutie odmeny (pôvodný verejný prísľub).

Navrhovanou úpravou sa zjednocuje terminológia oboch zlučovaných inštitútov a dopĺňa sa možnosť odvolania verejného návrhu na poskytnutie odmeny, inak sa ponecháva súčasná úprava.

§ 1515

(Základné ustanovenie)

Navrhovaná úprava verejného návrhu zlučuje úpravu verejného návrhu na uzavretie zmluvy a verejného prísľubu. Verejný návrh je jednostranný úkon, ktorým sa navrhovateľ obracia na neurčitý počet tretích osôb za vopred sledovaným účelom – uzavretím zmluvy, poskytnutím plnenia alebo zaplatením odmeny v prípade, ak tieto osoby splnia podmienky určené vo verejnom návrhu.

§ 1516

(Verejný návrh na uzavretie zmluvy)

Úprava preberá pôvodnú poslednú časť vety v § 276 ods. 1 a § 276 ods. 2 OBZ.

§ 1517

(Verejný návrh na zaplatenie odmeny)

Preberá sa pôvodná úprava § 851 OZ.

§ 1518

(Odvolanie verejného návrhu)

K ods. 1 – v prvej časti vety sa preberá pôvodný § 277 OBZ. V druhej časti vety sa dopĺňa sa úprava tzv. neodvolateľného verejného návrhu.

K ods. 2 – dopĺňa sa úprava, podľa ktorej návrh na poskytnutie odmeny nebude možné odvolať po tom, ako dôjde k splneniu podmienok prvým z adresátov.

§ 1519

Úprava vychádza z pôvodného § 278 OBZ s tým, že toto ustanovenie výslovne normuje, kto je osoba, s ktorou je navrhovateľ povinný uzavrieť zmluvu. Spôsob uzavretia zmluvy (na rozdiel od § 278 OBZ) však ustanovuje nasledujúce ustanovenie - § 1520. Zároveň § 1521 ods. 2 stanovuje osobitnú úpravu pre prípad, ak by splnili podmienky viaceré osoby súčasne.

Napriek tomu, že to § 1515 ako úvodné ustanovenie výslovne nestanovuje, navrhovateľ je oprávnený v návrhu na uzavretie zmluvy nielen ponúknuť uzavretie zmluvy, ale môže pre uzavretie zmluvy stanoviť podmienky (napr. určením toho, kto má byť jeho zmluvným partnerom alebo stanoviť iné podmienky pre uzavretie zmluvy – napr. doručenie listiny, predloženie potvrdenia a podobne). Pokiaľ takéto osobitné podmienky nie sú stanovené, je jedinou podmienkou včasné prijatie návrhu.

§ 1520

Ustanovenie upravuje moment, od kedy je zmluva záväzná pre obe strany v súlade s § 279 ods. 1 OBZ. Napriek tomu, že návrh na uzavretie zmluvy je ofertou a prijatie návrhu je akceptáciou, je potrebné, aby navrhovateľ notifikoval príjemcovi návrhu, že došlo k jeho prijatiu. Bez toho nemožno považovať zmluvu medzi stranami za uzavretú. V súlade s § 1521 ide v tomto prípade o moment vytvorenia zmluvy – bez potvrdenia nie je príjemca zmluvou viazaný a nie je povinný plniť jednotlivé povinnosti a navrhovateľ nie je oprávnený požadovať plnenie.

§ 1521

Ustanovenie vychádza z pôvodného § 279 ods. 2 OBZ – upravuje však nedôslednosť v stanovení momentu vzniku zmluvy. Keďže z úpravy verejného návrhu na uzavretie zmluvy vyplýva, že zmluva vzniká prijatím návrhu avšak podmienkou viazanosti pre strany je splnenie notifikačnej povinnosti zo strany navrhovateľa, príjemca nemôže odmietnuť uzavretie zmluvy (keďže táto sa považuje za uzavretú), má však právo namietať, že k uzavretiu zmluvy nedošlo, pretože bude nebolo včas doručené potvrdenie navrhovateľa o uzavretí zmluvy.

Uplatnením tejto námietky navrhovateľ stráca právo na plnenie zo zmluvy uzavretej na základe verejného návrhu. Pre účely ochrany navrhovateľa aj príjemcu je vhodné, aby lehota v ktorej navrhovateľ notifikuje, dokedy bude zasielať potvrdenie o uzavretí zmluvy, bola špecifikovaná v návrhu.

(Dvadsiaty piaty diel – Sľub odškodnenia)

§ 1522 - § 1526

Preberá sa úprava sľubu odškodnenia upravená v § 725 a nasl. OBZ s niektorými zmenami.

Koncepčne dochádza k rozšíreniu úpravy v tom, že sľubom odškodnenia nebude len úhrada škody a nákladov, ale aj poskytnutie iného plnenia, ktoré vzniknú z určitého konania príjemcu sľubu, o ktoré sľubujúci žiada, a na ktoré príjemca nie je povinný.

Pre sľub odškodnenia sa zachováva písomná forma.

Pre účely odstránenia pochybností ohľadom spôsobu a momentu vzniku tohto záväzku sa na platný vznik sľubu nebude postačovať doručenie vyhlásenia so sľubom odškodnenia, ako tomu bolo doposiaľ, ale aj jeho akceptácia príjemcom.

Zachováva sa pôvodná prevenčná povinnosť podľa pôvodného § 728 OBZ.

K čl. I, bod 12

Vypúšťajú sa obsolentné poznámky pod čiarou.

K čl. I, bod 13

Z dôvodu prehľadnosti právnej úpravy sa presúva doterajší § 853. Ustanovenia, na ktoré odkazuje tento paragraf, sú prispôbované občianskemu zákonníku v znení tohto zákona.

K čl. I, bod 14

V § 1528 sa navrhuje prebratie § 760 OBZ. V § 1529 sa navrhuje prebrať pôvodné spoločné ustanovenie z OBZ - § 762 OBZ v časti, v akom sa jednotlivé zmluvné typy presúvajú do OZ.

K čl. I, bod 15

Prečíslovanie doterajších ustanovení § 854 až 879t z dôvodu prehľadnosti právnej úpravy.

K čl. I, bod 16

(Dvadsať tretia hlava – Prechodné ustanovenia k úpravám účinným od 1.7.2020)

§ 1574

(Všeobecné ustanovenia)

Všeobecné intertemporálne pravidlo vychádza z pôvodného znenia § 763 ods. 1 Obchodného zákonníka. Nová súkromnoprávna úprava plne rešpektuje právne vzťahy, ktoré vznikli za účinnosti doterajších predpisov, ako aj ich účinky do budúcnosti. V záujme zachovania právnej istoty je v plnom rozsahu garantovaný zákaz retroaktívneho (spätného) pôsobenia právnych noriem. V súlade s princípom autonómie vôle sa vytvára osobitný (slobodný) priestor na podriadenie pôvodného právneho vzťahu novej úprave. Vzhľadom na dôsledky takejto dohody vyžaduje zákon zachovanie písomnej formy, pričom súčasne vylučuje možnosť kvalifikovania takejto dohody ako neprijateľnej podmienky v spotrebiteľskej zmluve. Dohoda podľa ods. 3 sa musí týkať právneho vzťahu ako celku, nie len niektorej jeho časti.

§ 1575

(Odkazujúce ustanovenia iných predpisov)

Ustanovenie rieši situácie, keď iný právny predpis odkazuje na niektoré zo zmenených alebo zrušených ustanovení. V takomto prípade sa na miesto pôvodného odkazu použije odkaz na ustanovenie, ktoré ho nahrádza v rovnakom znení, pokiaľ také ustanovenie nie je, nahrádza ho ustanovenie, ktoré podľa zmyslu a účelu upravuje rovnakú skutkovú situáciu, a to bez ohľadu na to, ako ju upravuje.

§ 1576

(Počítanie času)

Navrhované ustanovenie osobitne upravuje režim intertemporality vo vzťahu k počítaniu času. S formulačnými úpravami sa navrhuje rovnaký model, ktorý bol použitý v § 763 ods. 2 Obchodného zákonníka alebo v § 3036 ČOZ. Podľa doterajšej právnej úpravy sa budú posudzovať časové úseky (doby aj lehoty), ktoré začali plynúť pred tým, ako tento zákon nadobudne účinnosť. Rovnako sa podľa doterajších právnych predpisov budú posudzovať aj lehoty, ktoré sa týkajú právnych vzťahov, ktoré vznikli pred nadobudnutím účinnosti tohto zákona, až keď začnú plynúť až po nadobudnutí účinnosti.

§ 1577

(Odporovateľnosť)

V súlade so všeobecným prechodným ustanovením možno podľa novej právnej úpravy posudzovať odporovateľnosť iba tých právnych úkonov, ktorých právne účinky nastali za účinnosti tohto zákona. Pojem odporovateľný právny úkon je potrebné interpretovať extenzívne a v súlade s novou úpravou odporovania. To platí aj o výklade slovného spojenia „právne účinky právneho úkonu“. Odporovaniu podľa novej právnej úpravy nebráni, ak ukrátená pohľadávka vznikla za účinnosti doterajších predpisov.

§ 1578

(Nájom)

Zo všeobecnej úpravy intertemporality sa ako výnimka upravuje intertemporalita nájomných vzťahov. S ohľadom na potenciálnu dlhodobosť nájomných vzťahov sa právna úprava nájmu bude spravovať ustanoveniami tohto zákona odo dňa jeho účinnosti, čo znamená tzv. nepravú retroaktivitu. Právne normy predmetnej novely budú zásadne pôsobiť do budúcnosti, pokiaľ však nájom alebo jednotlivé nároky z nájomných zmlúv vznikli podľa doterajších právnych predpisov, posúdia sa podľa nich. Formulácia intertemporálneho pravidla pritom vychádza z formulácie takéhoto pravidla v minulosti – a to z § 854 a § 868 OZ.

Táto výnimka neplatí v prípade nájmu hnuiteľnej veci, ktorý býva spravidla krátkodobý a v prípade nájmu podniku, ktorý doposiaľ nebol osobitne upravený, a preto sa zmluvy, ktoré vznikli pred nadobudnutím účinnosti tohto zákona spravujú výlučne dohodou strán.

§ 1579

(Bežný účet a vkladový účet)

Podobne ako v prípade nájmu sú právne vzťahy zo zmluvy o bežnom účte a zo zmluvy o vkladovom účte právnymi vzťahmi dlhodobými, preto sa majú spravovať podľa tohto zákona odo dňa jeho účinnosti. Rovnaké pravidlo bolo doposiaľ v § 763 ods. 1 tretia veta OBZ.

K čl. I, bod 17

Prečísľovanie doterajšieho ustanovenia § 880 z dôvodu prehľadnosti právnej úpravy.

K čl. II (obchodný zákonník):

K čl. II, bodu 1

Precizovanie terminológie v nadväznosti na nové vymedzenie „záväzku“ (§ 488 OZ) a s tým súvisiace zaradenie vymedzenia „obchodného záväzku“ do OZ (§ 489 OZ).

K čl. II, bodu 2

Z dôvodu vypustenia právnej úpravy zmluvy o predaji podniku z OBZ a zaradenie toho pomenovaného zmluvného typu do OZ sa pôvodný odkaz na § 483 ods. 2 OBZ nahrádza novým odkazom na „osobitný predpis“.

K čl. II, bodu 3

Z dôvodu vypustenia právnej úpravy mandátnej zmluvy z OBZ sa dopĺňa textácia, ktorá zodpovedá zneniu a účelu druhej vety § 575 ods. 2 OBZ.

K čl. II, bodu 4

Z dôvodu vypustenia právnej úpravy ručenia z OBZ sa dopĺňa textácia, ktorá zodpovedá zneniu a účelu § 308 OBZ.

K čl. II, bodu 5

Z dôvodu vypustenia právnej úpravy ručenia z OBZ sa vypúšťa odkaz na § 303 a nasl. OBZ. Na ručenie spoločníkov za záväzky spoločnosti sa primerane použijú ustanovenia o ručení v OZ.

K čl. II, bodu 6

Preberá sa § 66 ods. 8 Obchodného zákonníka s tým, že dotknuté ustanovenia sa rozčleňujú na tri odseky. Navrhovaná právna úprava je všeobecnou reglementáciou pre všetky právne formy obchodných spoločností, naopak pre družstvo sa naďalej zachováva samostatná právna úprava obsiahnutá v § 238 ods. 3 Obchodného zákonníka. Ustanovenia všetkých odsekov sú dispozitívne.

K čl. II, bodu 7

(Člen orgánu spoločnosti)

§ 66a

(Základné ustanovenia)

Navrhovaná právna úprava „člena orgánu spoločnosti“ subsumuje vymedzenie odbornej starostlivosti, vzdanie sa nároku na náhradu škody voči členovi orgánu spoločnosti, uplatnenie nároku na náhradu škody voči členovi orgánu spoločnosti zo strany veriteľa spoločnosti, vznik a zánik funkcie člena orgánu spoločnosti s tým, že ide o všeobecnú reglementáciu platnú pre všetky právne formy obchodných spoločností s primeraným použitím na družstvo. Ustanovenia obidvoch odsekov sú kogentné.

§ 66b

(Právny vzťah medzi členom orgánu spoločnosti a obchodnou spoločnosťou)

Preberá sa podstata prvej vety § 66 ods. 6 Obchodného zákonníka s tým, že textácia zohľadňuje vypustenie mandátnej zmluvy a vytvorenie zmluvy o výkone funkcie ako nového pomenovaného kontraktu. Právny vzťah medzi členom orgánu spoločnosti a obchodnou spoločnosťou sa bude spravovať ustanoveniami zmluvy o výkone funkcie (§ 261 až § 273) a to aj vtedy, ak člen orgánu spoločnosti a obchodná spoločnosť túto zmluvu neuzavreli. Ustanovenie ods. 1 je kogentné, ustanovenie ods. 2 je dispozitívne.

§ 66c

(Výkon funkcie s odbornou starostlivosťou)

Obchodný zákonník vymedzuje požiadavky odbornej starostlivosti iba v rámci právneho postavenia konateľa v spoločnosti s ručením obmedzeným (§ 135a ods. 1) a právneho postavenia členov predstavenstva v družstve (§ 243a), resp. vymedzuje obdobný inštitút (tzv. „náležitá starostlivosť“) v kontexte právneho postavenia členov predstavenstva v akciovej spoločnosti (§ 194 ods. 5 s podpornou pôsobnosťou pre jednoduchú spoločnosť na akcie). Verejná obchodná spoločnosť a komanditná spoločnosť obdobný inštitút neupravujú, vo vzťahu k ich štatutárnemu orgánu sa aktivizuje iba subsidiárna právna úprava mandátnej zmluvy (v zmysle § 66 ods. 6 v spojení s § 567 ods. 1), resp. je možné analogicky aplikovať vyššie uvedené právnu úpravu kapitálových obchodných spoločností. Súbežným nedostatkom platného znenia Obchodného zákonníka je skutočnosť, že reglementácia právneho postavenia dozornej rady v spoločnosti s ručením obmedzeným iba odkazuje na primerané použitie ustanovení § 135a (dotknutý odkaz je obsiahnutý v § 139 ods. 4), normatívnym ekvivalentnom v akciovej spoločnosti je § 194 ods. 4 až 8 v spojení s § 200 ods. 3, v družstve ide o koreláciu medzi § 243a a § 244 ods. 8. Navrhovaná právna úprava explicitne rozširuje povinnosť konať s odbornou starostlivosťou na štatutárny orgán, členov štatutárneho orgánu ako aj na členov dozorného orgánu všetkých právnych foriem obchodných spoločností a družstva s tým, že zohľadňuje požiadavky doktríny „business judgement rule“. Na

preukázanie splnenia povinnosti člena orgánu spoločnosti „účelne nakladať s peňažnými prostriedkami spoločnosti“ podľa ods. 1 písm. e) v spojení s ods. 2 nestačí, že spoločnosť dosiahla účel, na ktorý boli tieto prostriedky vynaložené, pretože imanentnou zložkou „účelného nakladania s peňažnými prostriedkami spoločnosti“ je každé jednotlivé vynaloženie prostriedkov v „primeranej výške“ vo vzťahu k dotknutej službe alebo tovaru, resp. vo vzťahu k ich aktuálnemu významu pre spoločnosť.

Ustanovenia obidvoch odsekov sú kogentné.

§ 66d

(Vzdanie sa nároku na náhradu škody voči členovi orgánu spoločnosti)

Obchodný zákonník upravuje vzdanie sa nároku na náhradu škody voči členovi orgánu spoločnosti iba v spoločnosti s ručením obmedzeným (§ 135a ods. 4), v akciovej spoločnosti (§ 194 ods. 8 so subsidiárnym použitím na jednoduchú spoločnosť na akcie v zmysle § 220h ods. 3 a 4) a v družstve (§ 243a ods. 3). Ustanovenia verejnej obchodnej spoločnosti a komanditnej spoločnosti reglementáciu vzdania sa týchto nárokov neobsahujú. Z týchto dôvodov sa navrhuje právna úprava textujúca spôsob vzdania sa dotknutých nárokov vo všetkých právnych formách obchodných spoločností. Ustanovenia obidvoch odsekov sú kogentné.

§ 66e

(Osobitné ustanovenia týkajúce sa vzdania sa nároku na náhradu škody voči členovi orgánu družstva)

Navrhované znenie formuluje špeciálnu právnu úpravu k § 66d, t. j. reglementuje vzdanie sa nároku na náhradu škody voči členovi orgánu družstva. Ustanovenie je kogentné.

§ 66f

(Uplatnenie nároku spoločnosti na náhradu škody voči členovi orgánu spoločnosti zo strany veriteľa spoločnosti)

Obchodný zákonník upravuje uplatnenie nároku spoločnosti na náhradu škody voči členovi orgánu spoločnosti zo strany veriteľa spoločnosti iba v spoločnosti s ručením obmedzeným (§ 135a ods. 5), v akciovej spoločnosti (§ 194 ods. 9 so subsidiárnym použitím na jednoduchú spoločnosť na akcie v zmysle § 220h ods. 3 a 4) a v družstve (§ 243a ods. 4). Ustanovenia verejnej obchodnej spoločnosti a komanditnej spoločnosti reglementáciu uplatnenia týchto nárokov neobsahujú. Z týchto dôvodov sa navrhuje právna úprava formulujúca spôsob uplatnenia dotknutých nárokov vo všetkých právnych formách obchodných spoločností a v družstve (na rozdiel od „vzdania sa nároku na náhradu škody voči členovi orgánu družstva“ textovaného v § 66e sa na účely družstva nevytvára špeciálna právna úprava, t. z. ustanovenia § 66f sa použijú aj na družstvo). Ustanovenia všetkých troch odsekov sú kogentné.

§ 66g

(Osobitné ustanovenia týkajúce sa povinností štatutárneho orgánu v spoločnosti s ručením obmedzeným)

Po textačnom precizovaní sa preberá § 135a ods. 2 Obchodného zákonníka. Ustanovenie je kogentné.

§ 66h

(Osobitné ustanovenia týkajúce sa povinností štatutárneho orgánu v akciovej spoločnosti a v jednoduchej spoločnosti na akcie)

Po textačnom precizovaní sa preberá § 194 ods. 6 Obchodného zákonníka. Ustanovenie je kogentné.

(Zánik funkcie)

§ 66i a § 66j

(Vzdanie sa funkcie)

(Vzdanie sa funkcie na zasadnutí orgánu spoločnosti)

V nadväznosti na princíp „dobrovoľného výkonu funkcie“ sa navrhuje explicitná textácia práva člena orgánu spoločnosti alebo družstva vzdať sa funkcie s tým, že ak tak urobí na zasadnutí orgánu spoločnosti alebo družstva, ktorý je oprávnený vymenovať alebo zvoliť nového člena orgánu spoločnosti alebo družstva (napr. valné zhromaždenie v kapitálových obchodných spoločnostiach, prípadne dozorná rada v akciovej spoločnosti v prípadoch, keď členov predstavenstva volí dozorná rada, ďalej napr. členská schôdza v družstve), je vzdanie sa funkcie účinné okamžite. Ustanovenia obidvoch paragrafov sú kogentné.

§ 66k

(Vzdanie sa funkcie mimo zasadnutia orgánu spoločnosti)

Sprehľadňuje sa právna úprava obsiahnutá v § 66 ods. 2 Obchodného zákonníka s tým, že štruktúra paragrafu zohľadňuje časovú nadväznosť jednotlivých úkonov (t. j. najskôr sa upravujú obsahové a formálne požiadavky vzdania sa funkcie, ďalej účinnosť vzdania sa funkcie dňom zasadnutia príslušného orgánu a napokon účinnosť vzdania sa funkcie v prípade, ak príslušný orgán nezasadne ani do troch mesiacov od doručenia vzdania sa funkcie). Ustanovenie ods. 1 je kogentné, ustanovenie ods. 2 je dispozitívne, ustanovenie ods. 3 je kogentné.

§ 66l

(Odvolanie z funkcie)

Navrhované znenie explicitne uvádza, že člena orgánu spoločnosti alebo družstva možno odvolať aj pro futuro, t. j. ku konkrétnemu dňu v budúcnosti (§ 66 ods. 2 Obchodného zákonníka túto textáciu neobsahuje). Ustanovenia sú dispozitívne.

§ 66m

(Iné dôvody zániku funkcie)

Znenie písm. c) a písm. d) výslovne konštatuje to, na čo § 66 ods. 4 Obchodného zákonníka iba odkazuje, t. j. zohľadňuje sa textácia § 6 ods. 1 v spojení s § 6 ods. 3 zák. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon). Ustanovenia sú kogentné.

(Povinnosti spoločnosti a bývalého člena orgánu spoločnosti po zániku funkcie)

§ 66n

(Ustanovenie nového člena orgánu spoločnosti)

Po textačnom precizovaní sa preberá § 66 ods. 1 a ods. 3 Obchodného zákonníka. Ustanovenia obidvoch odsekov sú kogentné.

§ 66o

(Informačná povinnosť bývalého člena orgánu spoločnosti)

Po textačnom precizovaní sa preberá posledná veta § 66 ods. 2 Obchodného zákonníka. Ustanovenie je kogentné.

§ 66p

(Súčinnosť bývalého štatutárneho orgánu alebo bývalého člena štatutárneho orgánu spoločnosti)

Po textačnom precizovaní sa preberá § 66 ods. 5 Obchodného zákonníka. Ustanovenie je kogentné.

(Faktické vykonávanie pôsobnosti štatutárneho orgánu alebo člena štatutárneho orgánu spoločnosti)

§ 66q

Po terminologickom precizovaní (slovo „mandatár“ sa nahrádza slovným spojením „člen orgánu spoločnosti“) sa preberá § 66 ods. 7 Obchodného zákonníka, vzhľadom na normatívnu aj interpretačnú nadbytočnosť sa však vypúšťa jeho druhá veta („taká osoba je najmä povinná konať s odbornou starostlivosťou v súlade so záujmami spoločnosti a všetkých jej spoločníkov“). Ustanovenie je kogentné.

K čl. II, bodu 8

Navrhuje sa prečíslovať niektoré ustanovenia z dôvody prehľadnosti a zachovania systematiky právneho predpisu.

K čl. II, bodu 9

Slová „alebo náležitej“ sa vypúšťajú z dôvodu, že „odborná starostlivosť“ sa vymedzuje ako všeobecne platná právna úprava pre člena orgánu spoločnosti vo všetkých formách obchodných spoločností a v družstve.

K čl. II, bodu 10

Z dôvodu vypustenia právnej úpravy odstúpenia od zmluvy z OBZ sa vypúšťa odkaz na § 345 ods. 2 OBZ.

K čl. II, bodu 11

Z dôvodu vypustenia právnej úpravy zmluvy o úvere z OBZ sa vypúšťa odkaz na § 502 OBZ.

K čl. II, bodu 12

Dôvodom vypustenia § 135a je precizovanie textácie „odbornej starostlivosti“ a jej zaradenie do reglementácie právneho postavenia člena orgánu spoločnosti so všeobecnou platnosťou pre všetky právne formy obchodných spoločností a pre družstvo.

K čl. II, bodu 13

Dôvodom doplnenia slov „alebo zo zmluvy o výkone funkcie“ je to, že ďalšie obmedzenia člena orgánu spoločnosti týkajúce sa zákazu konkurencie (popri tých, ktoré určujú ustanovenia o jednotlivých spoločnostiach), môžu vyplývať zo zmluvy o výkone funkcie a to aj bez toho, aby boli súčasne inkorporované v spoločenskej zmluve alebo v stanovách.

K čl. II, bodu 14

V reglementácii dozornej rady spoločnosti s ručením obmedzeným zaniká dôvod odkazu na § 135a, pretože tento paragraf bude vypustený v nadväznosti na koncipovanie „odbornej starostlivosti“ ako právnej úpravy platnej pre všetky právne formy obchodných spoločností a pre družstvo.

K čl. II, bodu 15

Dôvodom vypustenia ods. 5 až 9 je precizovanie textácie odbornej starostlivosti a jej zaradenie do reglementácie právneho postavenia člena orgánu spoločnosti so všeobecnou platnosťou pre všetky právne formy obchodných spoločností a pre družstvo.

K čl. II, bodu 16

Dôvodom doplnenia slovného spojenia „alebo zo zmluvy o výkone funkcie“ je to, že ďalšie obmedzenia člena orgánu spoločnosti týkajúce sa zákazu konkurencie (popri tých, ktoré určujú ustanovenia o jednotlivých spoločnostiach), môžu vyplývať zo zmluvy o výkone funkcie a to aj bez toho, aby boli súčasne inkorporované v spoločenskej zmluve alebo v stanovách.

K čl. II, bodu 17

V reglementácii dozornej rady akciovej spoločnosti zaniká dôvod odkazu na § 194 ods. 5 až 8, pretože tieto odseky budú vypustené v nadväznosti na koncipovanie „odbornej starostlivosti“ ako právnej úpravy platnej pre všetky právne formy obchodných spoločností a pre družstvo.

K čl. II, bodu 18

Dôvodom vypustenia § 243a je precizovanie textácie „odbornej starostlivosti“ a jej zaradenie do reglementácie právneho postavenia člena orgánu spoločnosti so všeobecnou platnosťou pre všetky právne formy obchodných spoločností a pre družstvo.

K čl. II, bodu 19

V reglementácii kontrolnej komisie v družstve zaniká dôvod odkazu na § 243a, pretože tento paragraf bude vypustený v nadväznosti na koncipovanie „odbornej starostlivosti“ ako právnej úpravy platnej pre všetky právne formy obchodných spoločností a pre družstvo.

K čl. II, bodu 20

Dôvodom vypustenia § 248 ods. 1 je vytvorenie novej právnej úpravy „zániku funkcie“ a jej zaradenie do reglementácie právneho postavenia člena orgánu spoločnosti so všeobecnou platnosťou pre všetky právne formy obchodných spoločností a pre družstvo.

K čl. II, bodu 21

Dôvodom doplnenia slov „alebo zmluva o výkone funkcie“ je to, že iná úprava rozsahu zákazu konkurencie môže vyplývať zo zmluvy o výkone funkcie a to aj bez toho, aby bola súčasne inkorporované v stanovách.

K čl. II, bodu 22

(Tretia časť - Osobitné ustanovenia o niektorých záväzkoch)

(Prvá hlava – Zmluva o výkone funkcie)

(Prvý diel – Základné ustanovenia)

§ 261

Pri vymedzení právneho vzťahu medzi obchodnou spoločnosťou a členom jej orgánu odkazuje znenie § 66 ods. 6 Obchodného zákonníka na primerané použitie ustanovení o mandátnej zmluve. Rekodifikácia súkromného práva však tento zmluvný typ vypúšťa, pretože nemá význam jeho súbežná existencia popri príkaznej zmluve – obdobne postupovala aj rekodifikačná komisia v Českej republike. Český zákonodarca síce vytvoril inú subsidiárnu alternatívu tým, že odkazuje na primerané použitie ustanovení Občianskeho zákonníka o príkaze (§ 2430 a nasl.), koncepcia „príkazu“ a „výkonu funkcie“ sa však vo viacerých normatívnych, doktrínálnych aj aplikačných prvkoch odlišuje. Akákoľvek obdobná koncepcia

spočívajúca vo vytvorení „nešpecializovaného“ podporného pomenovaného kontraktu by bola recyklovaním predchádzajúceho právneho stavu, preto sa navrhuje vytvorenie autonómneho zmluvného typu. Zmluvu o výkone funkcie bude dopĺňať iba všeobecná úprava právneho postavenia člena orgánu spoločnosti formulovaná v § 66a až 66q novelizovaného Obchodného zákonníka (napr. povinnosť konať s odbornou starostlivosťou a pod.). Ustanovenia obidvoch odsekov sú kogentné.

(Druhý diel – Vznik zmluvy)

§ 262

Vznik aj zánik zmluvy o výkone funkcie sú limitované obdobím, počas ktorého je dotknutá osoba členom orgánu spoločnosti. Aj preto možno túto zmluvu uzavrieť najskôr pri vzniku funkcie s tým, že zanikne najneskôr v deň zániku funkcie člena orgánu spoločnosti (§ 268 navrhovanej právnej úpravy). Ustanovenie je kogentné.

(Tretí diel – Povinnosti člena orgánu spoločnosti)

§ 263

Preberá sa textačná a interpretačná podstata § 567 Obchodného zákonníka. Ustanovenie § 567 ods. 1 (t. j. povinnosť konať s odbornou starostlivosťou) sa normatívne prevetľuje do všeobecnej úpravy právneho postavenia člena orgánu obchodnej spoločnosti (§ 66a až 66q novelizovaného Obchodného zákonníka), ustanovenie § 567 ods. 2 (t. j. povinnosť konať v súlade so záujmami mandanta a povinnosť poznať tieto záujmy) je inkorporovaná do § 263 ods. 1 navrhovaného znenia zmluvy o výkone funkcie. Na účely efektívneho výkonu funkcie je člen orgánu spoločnosti viazaný všeobecnou notifikačnou povinnosťou. Ustanovenia obidvoch odsekov sú kogentné.

§ 264

(Prekážky vo výkone funkcie)

Obchodný zákonník doteraz výslovne neupravoval notifikačnú povinnosť člena orgánu spoločnosti vo vzťahu k prekážkam, ktoré mu bránia alebo budú brániť v riadnom výkone funkcie. V snahe o zabezpečenie flexibilnej výmeny informácií a umožnenie včasnej reakcie zo strany obchodnej spoločnosti (napr. vymenovanie nového člena štatutárneho orgánu) bude člen orgánu spoločnosti viazaný touto povinnosťou explicitne (t. z. predmetná povinnosť sa nebude odvodzovať iba z výkonu funkcie s odbornou starostlivosťou). Naopak to, či člen orgánu spoločnosti bude mať počas trvania prekážky nárok na odplatu, je ponechané na dohodu medzi obchodnou spoločnosťou a členom jej orgánu. Ustanovenie ods. 1 je kogentné, ustanovenie ods. 2 je dispozitívne.

(Štvrtý diel – Povinnosti obchodnej spoločnosti)

§ 265

Bazálnym predpokladom na riadny výkon funkcie je to, aby obchodná spoločnosť včas odovzdala členovi jej orgánu potrebné veci a poskytla potrebné informácie. Spoločnosť je viazaná touto povinnosťou kontinuálne počas celého výkonu funkcie, t. z. nestačí ju splniť jednorazovo po vzniku funkcie člena orgánu spoločnosti. Z týchto dôvodov sa preberá normatívna podstata § 568 ods. 2 Obchodného zákonníka. Ustanovenie je kogentné.

(Piaty diel – Odmena člena orgánu spoločnosti a náhrada nákladov)

§ 266

(Vymedzenie odmeny za výkon funkcie)

Zvyšuje sa transparentnosť pri určovaní výšky odmeny člena orgánu spoločnosti za výkon funkcie (vrátane prípadných tantiém). Čiastočnou legislatívnou inšpiráciou je § 60 českého

zákona o obchodných spoločnostiach a družstvách (zákon o obchodných korporáciách). Ustanovenia sú kogentné.

§ 267

(Náhrada nákladov vzniknutých pri výkone funkcie)

Člen orgánu spoločnosti nemá nárok na náhradu nákladov, ktoré mu vznikli pri výkone funkcie a to ani vtedy, ak je výkon funkcie bezodplatný (t. z. ustanovenie je formulované ako čiastočná „zrkadlová právna úprava“ k textácii § 572 Obchodného zákonníka, ktorá prezumovala úhradu nákladov mandátára, ibaže z povahy nákladov vyplývalo, že sú zahrnuté v odplate). Ustanovenie však zohľadňuje variabilitu korporačnej praxe, preto je dispozitívne.

(Šiesty diel – Zánik zmluvy)

§ 268

(Zánik funkcie)

Pozri dôvodovú správu k § 262. Ustanovenie je kogentné.

§ 269

(Výpoveď)

Ustanovenie zohľadňuje nevyhnutnú flexibilitu pri zániku zmluvy jej vypovedaním. Výpoveď nie je podmienená žiadnymi dôvodmi (t. z. zachováva čiastočnú textačnú a interpretačnú kontinuitu vo vzťahu k § 574 a k § 575 Obchodného zákonníka, na rozdiel od nich však ex lege nediferencuje výpovednú dobu pre jednu a pre druhú zmluvnú stranu). Ustanovenia ods. 1 a 2 sú dispozitívne, t. z. strany zmluvy sa môžu dohodnúť aj inak, ale zmluva v každom prípade zaniká najneskôr v deň zániku funkcie člena orgánu spoločnosti (§ 268 navrhovaného znenia). Ustanovenie ods. 3 je kogentné.

(Siedmy diel – Zákaz konkurencie a konkurenčná doložka)

§ 270

(Zákaz konkurencie)

Ustanovenie nadväzuje na znenie § 136, § 196 a § 249 Obchodného zákonníka, ktoré umožňujú rozšíriť obmedzenia člena orgánu spoločnosti alebo družstva vo vzťahu k zákazu konkurencie. Ak obchodná spoločnosť alebo družstvo uzavrie s členom orgánu zmluvu o výkone funkcie, tak stačí, ak tieto obmedzenia budú súčasťou zmluvy o výkone funkcie bez toho, aby boli zároveň obsiahnuté v spoločenskej zmluve (v.o.s. a k.s.), resp. v spoločenskej zmluve alebo v stanovách (s.r.o.), resp. iba v stanovách (a.s. a družstvo). Ustanovenie je dispozitívne, jeho inkorporovanie do zmluvy o výkone funkcie však nesmie byť v rozpore so všeobecnou právnou úpravou zákazu konkurencie (§ 65 Obchodného zákonníka), ani s ustanoveniami o zákaze konkurencie v jednotlivých právnych formách obchodných spoločností alebo družstva.

§ 271

(Konkurenčná doložka)

Obchodný zákonník doteraz upravoval konkurenčnú doložku iba v zmluve o obchodnom zastúpení (§ 672a). Navrhovaná právna úprava precizuje textáciu konkurenčnej doložky nielen v novej reglementácii obchodného zastúpenia [v súlade so „Smernicou Rady z 18. decembra 1986 o koordinácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa samostatných obchodných zástupcov“ (86/653/EHS)], ale podstatu tohto inštitútu vteľuje aj do zmluvy o výkone funkcie, čím reaguje na obsah zmlúv o výkone funkcie uzavieraných v korporačnej praxi (resp. obsah tzv. manažérskych zmlúv kontrahovaných v obchodno-právnom režime). Keďže konkurenčná doložka v právnom vzťahu medzi obchodnou

spoločnosťou a členom jej orgánu nie je v kontexte európskej normotvorby predmetom žiadnych časových limitácií (na rozdiel od dvojročného obmedzenia konkurenčnej doložky v zmluve o obchodnom zastúpení), tak sa navrhuje dlhšie trvanie doložky (t. j. najviac päť rokov). Textačná aj interpretačná kontinuita medzi reglementáciami dotknutých konkurenčných doložiek sa však zachováva v možnosti bývalého člena orgánu spoločnosti dožadovať sa obmedzenia konkurenčnej doložky súdom. Ustanovenie ods. 1 je dispozitívne, ustanovenia ods. 2 a 3 sú kogentné.

§ 272

(Povinné peňažné vyrovnanie počas trvania konkurenčnej doložky)

Vzhľadom na dlhšiu maximálnu dobu konkurenčnej doložky (t. j. päť rokov), než ktorú upravuje zmluva o obchodnom zastúpení [t. j. dva roky v nadväznosti na „Smernicu Rady z 18. decembra 1986 o koordinácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa samostatných obchodných zástupcov“ (86/653/EHS) a z toho vyplývajúce ustanovenie navrhovanej právnej úpravy obsiahnutej v § 330 novelizovaného Obchodného zákonníka, resp. v § 672a platného Obchodného zákonníka], sa vytvára nový inštitút povinného „peňažného vyrovnania počas trvania konkurenčnej doložky“. Prostredníctvom neho musia zmluvné strany cizelovať rovnováhu medzi ochranou záujmov obchodnej spoločnosti na jednej strane a povinnosťou bývalého člena orgánu spoločnosti dodržiavať konkurenčnú doložku na druhej strane (t. z. na rozdiel od konkurenčnej doložky v zmluve o obchodnom zastúpení, je peňažné vyrovnanie medzi obchodnou spoločnosťou a bývalým členom orgánu spoločnosti povinnou súčasťou konkurenčnej doložky). Ako dispozitívna súčasť tohto inštrumentária sa navrhuje možnosť vypovedania konkurenčnej doložky s okamžitou účinnosťou, ak sa naplní predpoklad textovaný v ods. 2. Ustanovenie ods. 1 je kogentné, ustanovenie ods. 2 je dispozitívne.

§ 273

(Neplatnosť konkurenčnej doložky)

Ustanovenie normuje prípady, v ktorých je konkurenčná doložka neplatná, ak bola dohodnutá v rozpore so zákonom.

(Druhá hlava – Zmluva o zachovaní mlčanlivosti o dôvernej informácii)

(Prvý diel – Základné ustanovenia)

§ 274

Navrhovaná právna úprava vytvára zmluvný rámec na účely jednostranného alebo viacstranného záväzku zachovať mlčanlivosť o dôvernej informácii. Zachováva sa extenzívny výklad dôvernej informácie (čiastočne v kontexte § 271 Obchodného zákonníka), t. z. dôvernou informáciou môže byť akákoľvek informácia, na ktorej sa zmluvné strany dohodnú (ochrana informácie poskytnutej v rámci predzmluvného rokovania, na ktorej ochranu postačoval jednostranný úkon toho, kto informáciu prezentoval, sa z podstatnej časti preberá do ustanovení § 59 novelizovaného Občianskeho zákonníka). V nadväznosti na potreby kontraktnej praxe základné ustanovenia umožňujú chrániť aj spôsob získania informácie (ods. 2). Navrhovaná reglementácia preferuje ochranu strany zmluvy konajúcej bona fide, t. z. pri vzniku pochybností pri posudzovaní toho, či sa strany zmluvy dohodli na ochrane partikulárnej informácie, sa predpokladá, že informácia je dôverná. Ustanovenia všetkých odsekov sú kogentné.

(Druhý diel – Práva a povinnosti strán)

§ 275

(Opatrenia potrebné na dosiahnutie účelu zmluvy)

Príjemca informácie má zákonnú povinnosť urobiť všetky právne (napr. uzavretie zmlúv o zachovaní mlčanlivosti o dôvernej informácii so spoločníckou štruktúrou, zamestnancami, osobami konajúcimi s prvkom priameho zastúpenia mimo pracovnoprávneho vzťahu a pod.), technické (napr. využitie zodpovedajúcej softwarovej ochrany) a iné opatrenia potrebné na dosiahnutie účelu zmluvy (t. z. zachovanie mlčanlivosti o partikulárnej informácii). Ak sa strany zmluvy nedohodnú inak, náklady spojené s týmito opatreniami znáša príjemca informácie. Ustanovenie ods. 1 je kogentné, ustanovenie ods. 2 je dispozitívne.

§ 276

(Súhlas s poskytnutím dôvernej informácie tretej osobe)

Ustanovenia upravujú postup v prípade, keď má príjemca informácie poskytnúť dôvernú informáciu tretej osobe. Kogentným predpokladom pre poskytnutie dôvernej informácie je súhlas poskytovateľa informácie, dispozitívnym predpokladom je to, že osoba, ktorá má prijať dotknutú informáciu (tretia osoba), sa voči príjemcovi informácie vopred zaviazne zachovať mlčanlivosť aspoň v takom rozsahu, v akom je zaviazaný príjemca informácie. Ustanovenie ods. 1 je kogentné, ustanovenie ods. 2 je dispozitívne, ustanovenie ods. 3 je kogentné.

§ 277

(Ohrozenie alebo porušenie dôvernosti informácie)

V snahe o dosiahnutie účelu zmluvy (t. z. časovo obmedzené alebo časovo neobmedzené zachovanie mlčanlivosti o dôvernej informácii) je príjemca informácie viazaný zodpovedajúcimi prevenčnými povinnosťami, resp. povinnosťami urobiť opatrenia na zmiernenie škody. Ustanovenia obidvoch odsekov sú kogentné.

(Tretí diel – Zánik zmluvy)

§ 278 – 280

Povaha zmluvy umožňuje jej zánik uplynutím doby, ak bola uzavretá na určitú dobu, ďalej okamihom zániku povinnosti príjemcu informácie zachovať mlčanlivosť vo vzťahu ku všetkým informáciám, ktoré sú v zmluve označené ako dôverné, alebo dohodou strán. Dispozitívny charakter týchto ustanovení však nebráni tomu, aby sa strany dohodli na inom spôsobe zániku zmluvy, napr. na jej vypovedaní zo strany príjemcu informácie.

(Tretia hlava - Zmluva o tichom spoločenstve)

(Prvý diel - Základné ustanovenia)

§ 281

Základné ustanovenia explicitne uvádzajú, že podnikateľ sa zaväzuje platiť tichému spoločníkovi „podiel na čistom zisku“ (§ 673 ods. 1 Obchodného zákonníka textuje iba „platenie časti zisku“ bez ďalšej špecifikácie „zisku“). Základné ustanovenia zároveň inkorporujú určenie výšky podielu tichého spoločníka na čistom zisku podnikateľa (t. j. napr. percentuálne alebo zlomkom) ako jednu z podstatných častí zmluvy (okrem iného v kontexte rozsudku NS SR sp. zn. 6 Obo 95/1998). Ustanovenia sú kogentné.

§ 282

(Predmet vkladu tichého spoločníka)

Precizuje sa terminologická korelácia medzi „hnutel'nou vecou“ a „peniazmi“. Ustanovenie § 674 ods. 1 Obchodného zákonníka uvádza, že predmetom vkladu môže byť „určitá peňažná suma“, „určitá vec“ atď. „Peniaze“ sú však „hnutel'nou vecou“, preto navrhované znenie prioritne textuje „hnutel'nú vec“ a slovo „peniaze“ uvádza až následne použitím slova „najmä“. Ustanovenia sú kogentné.

(Druhý diel - Práva a povinnosti strán)

§ 283

(Práva podnikateľa k predmetu vkladu)

Ustanovenie precizuje mechanizmus „užívania inej majetkovej hodnoty“. Obchodný zákonník síce textuje „inú majetkovú hodnotu“ ako predmet vkladu (§ 674 ods. 1), ale práva podnikateľa k „inej majetkovej hodnote“ explicitne neupravuje (§ 674 ods. 3). Ustanovenia sú dispozitívne.

§ 284

(Povinnosti tichého spoločníka k predmetu vkladu)

Preberá sa znenie § 674 ods. 2 Obchodného zákonníka. Ustanovenia sú dispozitívne.

§ 285

(Práva a povinnosti tichého spoločníka voči tretím osobám)

Preberá sa znenie § 678 Obchodného zákonníka. Ustanovenie ods. 1 je dispozitívne, ustanovenia ods. 2 sú kogentné.

§ 286

(Právo tichého spoločníka na informácie)

Ustanovenia ods. 1 reglementujú právo tichého spoločníka vyhotoviť si kópie obchodných dokladov a účtovných záznamov. Obchodný zákonník toto právo výslovne neupravuje, možnosť využitia technických prostriedkov sa v praxi odvodzovala z českej judikatúry (napr. NS ČR sp. zn. 29 Cdo 3704/2009) a doktríny⁶. „Účtovné záznamy“ sa interpretujú v zmysle § 4 ods. 6 zák. č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve, t. z. ide najmä o účtovné doklady, účtovné zápisy, účtovné knihy, odpisový plán, inventúrne súpisy, účtový rozvrh, účtovnú závierku a výročnú správu. Vo vzťahu k účtovnej závierke sa vytvára aj špeciálna úprava (čiastočne v nadväznosti na § 675 ods. 2 Obchodného zákonníka), t. z. tichý spoločník si môže od podnikateľa vyžiadať jej rovnopis. Ustanovenia sú kogentné v tom zmysle, že zmluva môže určiť iba rovnaký alebo širší okruh práv tichého spoločníka.

(Tretí diel - Podiel tichého spoločníka na zisku alebo na strate podnikateľa)

§ 287 a § 288

(Peňažné vyjadrenie podielu na zisku alebo na strate)

(Vyplatenie podielu)

Slovné spojenie „ročná účtovná závierka“ (§ 676 ods. 1 Obchodného zákonníka) sa precizuje na „riadna individuálna účtovná závierka“ v zmysle zák. č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve. Ustanovenie § 287 je kogentné, ustanovenia § 288 ods. 1 sú kogentné, ustanovenie § 288 ods. 2 je dispozitívne, ustanovenie § 288 ods. 3 je kogentné.

§ 289

(Podiel na strate)

Navrhovaná právna úprava zachováva dispozitívny charakter textácie obsiahnutej v § 677 ods. 1 Obchodného zákonníka, t. j. strany môžu v zmluve vylúčiť podieľanie sa tichého spoločníka na strate podnikateľa. Ustanovenia obidvoch odsekov sú dispozitívne.

(Štvrtý diel - Zánik zmluvy)

§ 290

⁶ Napr. Mamojka, ml., M.: Spoločnosť s ručením obmedzeným: § 105-153. In: Mamojka, M. a kolektív: Obchodný zákonník, 1. zv.: veľký komentár. - Žilina : Eurokódex, 2016. - S. 419-590. - ISBN 978-80-8155-065-2, str. 477, 478, 481, 482, 483.

(Výpoved')

Účtovné obdobie sa nemusí vždy zhodovať s kalendárnym rokom (ide o tzv. hospodársky rok v zmysle § 3 ods. 4 zák. č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve), preto slovné spojenie „pred koncom kalendárneho roka“ (§ 679 ods. 2 Obchodného zákonníka) sa nahrádza slovným spojením „pred koncom účtovného obdobia“. Ustanovenia ods. 1 sú dispozitívne, ustanovenie ods. 2 je kogentné.

§ 291

(Iné dôvody zániku zmluvy)

Po textačnom precizovaní sa preberá § 679 ods. 1 Obchodného zákonníka (napr. pôvodná textácia „účasť tichého spoločníka na podnikaní zaniká“ sa nahrádza slovným spojením „zmluva zaniká“, ďalej pôvodná formulácia v znení „zamietnutím návrhu na vyhlásenie konkurzu pre nedostatok majetku“ sa nahrádza slovným spojením „zastavením konkurzného konania pre nedostatok majetku“). Ustanovenia sú dispozitívne.

§ 292

(Povinnosti podnikateľa po zániku zmluvy)

Ustanovenie zachováva podstatu interakcie medzi podnikateľom a tichým spoločníkom týkajúcej sa vrátenie vkladu po zániku zmluvy v zmysle § 680 Obchodného zákonníka. Ustanovenie je dispozitívne.

(Štvrtá hlava – Zmluva o obchodnom zastúpení)

(Prvý diel – Základné ustanovenia)

§ 293

Základné ustanovenia precizujú normatívnu a interpretačnú koreláciu medzi Obchodným zákonníkom a „Smernicou Rady z 18. decembra 1986 o koordinácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa samostatných obchodných zástupcov“ (86/653/EHS), t. j. zmluva o obchodnom zastúpení predstavuje trvalú sprostredkovateľskú aktivitu bez prvku priameho zastúpenia, alebo trvalé konanie v mene zastúpeného, resp. ich kombináciu (s explicitným zdôraznením spomínaného „trvalého oprávnenia“ podľa čl. 1 bod 2. smernice). Ustanovenia všetkých odsekov sú kogentné.

§ 294

(Negatívne vymedzenie použitia ustanovení o obchodnom zastúpení)

Navrhovaná právna úprava negatívne vymedzuje použitie ustanovení o obchodnom zastúpení, t. z. reglementuje, kto nemôže byť obchodným zástupcom. Ustanovenia nahrádzajú textáciu § 652 ods. 2 a ods. 3 Obchodného zákonníka a v porovnaní s platným právnym stavom precíznejšie zohľadňujú čl. 1 bod 3. a čl. 2 bod 1. „Smernice Rady z 18. decembra 1986 o koordinácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa samostatných obchodných zástupcov“ (86/653/EHS). Ustanovenia všetkých odsekov sú kogentné.

§ 295

(Vymedzenie územnej pôsobnosti obchodného zástupcu)

Navrhovaná právna úprava nahrádza § 653 Obchodného zákonníka. Na rozdiel od nahrádzaného paragrafu sa vo vzťahu k obchodnému zástupcovi vypúšťa slovné spojenie „odborná starostlivosť“, ktoré je ako imanentný aspekt jeho činnosti zaradený iba v časti „Povinnosti obchodného zástupcu“. Ustanovenie je dispozitívne.

§ 296 a § 297

(Nevýhradné obchodné zastúpenie)

(Výhradné obchodné zastúpenie)

Vymedzenie „nevýhradného“ a „výhradného“ obchodného zastúpenia ako jedného z esenciálnych znakov dotknutého zmluvného typu sa na rozdiel od platnej právnej úpravy (§ 664 až § 666 Obchodného zákonníka) zaraďuje už do úvodných ustanovení (čiastočne po vzore § 2487 a § 2488 českého Občianskeho zákonníka, odlišne od českej právnej úpravy sa však navrhuje najskôr vymedziť „nevýhradné obchodné zastúpenie“, pretože to sa uplatňuje vtedy, ak nie je dohodnuté inak, a až potom „výhradné obchodné zastúpenie“, ktorého podmienkou je to, aby ho zmluva výslovne určila). Ustanovenia § 296 aj § 297 sú dispozitívne.

(Druhý diel – Povinnosti obchodného zástupcu)

§ 298

(Vykonávanie činnosti s odbornou starostlivosťou)

Po textačnom precizovaní sa preberá časť znenia § 655 ods. 1 a § 656 Obchodného zákonníka. Ustanovenia obidvoch odsekov sú kogentné.

§ 299

(Všeobecná informačná povinnosť)

Navrhovaná právna úprava rozširuje a precizuje informačné povinnosti obchodného zástupcu vo vzťahu k zastúpenému. Obchodný zástupca je viazaný tzv. všeobecnou informačnou povinnosťou subsumujúcou všetky aspekty, ktoré sú potrebné na dosiahnutie účelu zmluvy. Navrhované znenie popritom akcentuje poskytovanie informácií dôležitých pre rozhodovanie zastúpeného o uzavieraní obchodov, resp. informácií, ktoré sa obchodný zástupca dozvedel pri plnení svojich povinností alebo ktoré s plnením týchto povinností súvisia. Ustanovenia obidvoch odsekov sú kogentné.

§ 300

(Informácie o vývoji trhu)

Preberá sa časť znenia § 655 ods. 2 Obchodného zákonníka, v súvislosti s navrhovanou všeobecnou právnou úpravou (t. j. § 299) ide o špeciálnu informačnú povinnosť. Ustanovenie je kogentné.

§ 301

(Prekážky vo vykonávaní činnosti)

Ustanovenie reglementuje ďalší špeciálny prvok povinnej informačnej interakcie medzi obchodným zástupcom a zastúpeným (viď textáciu ustanovení § 299 a § 300 a ich dôvodové správy). Ustanovenie je kogentné.

§ 302

(Zachovanie mlčanlivosti)

Navrhovaná právna úprava nahrádza znenie § 657 Obchodného zákonníka s tým, že nová textácia rešpektuje normatívnu a interpretačnú konformitu vo vzťahu k základným ustanoveniam zmluvy o zachovaní mlčanlivosti o dôvernej informácii. Ustanovenia ods. 1 a 2 sú kogentné, ustanovenie ods. 3 je dispozitívne.

§ 303

(Konanie v mene zastúpeného)

Po textačnom precizovaní sa preberá znenie § 654 ods. 3 a § 655 ods. 3 Obchodného zákonníka. Ustanovenie ods. 1 je kogentné (na rozdiel od dispozitívneho charakteru § 654 ods. 3 Obchodného zákonníka), ustanovenie ods. 2 je dispozitívne.

§ 304

(Ručenie za splnenie záväzku tretej osoby)

Ustanovenie precizuje podstatu § 658 ods. 2 Obchodného zákonníka s tým, že nové znenie je v súlade so všeobecnou právnou úpravou ručenia obsiahnutou v § 654 a nasl. novelizovaného Občianskeho zákonníka. Ustanovenie je kogentné.

§ 305

(Uschovanie dokladov)

Po textačnom precizovaní sa preberá znenie § 663 ods. 3 Obchodného zákonníka. Ustanovenie je kogentné.

(Tretí diel – Povinnosti zastúpeného)

§ 306

(Všeobecná informačná povinnosť)

Textuje sa všeobecná informačná povinnosť zastúpeného (na strane obchodného zástupcu je čiastočným normatívnym ekvivalentnom § 299). Navrhovaná právna úprava interpretačne subsumuje aj povinnosti zastúpeného doteraz obsiahnuté v § 655a ods. 1 Obchodného zákonníka [t. j. ods. 1 písm. a) a prvá veta súvetia v písm. b)]. Ustanovenie je kogentné.

§ 307

(Informácie o významnom znížení alebo o významnom zvýšení rozsahu činnosti)

Na rozdiel od § 655a ods. 1 písm. b) Obchodného zákonníka (druhá, tretia a štvrtá veta súvetia) sa povinnosti zastúpeného rozširujú o oznámenie adresované obchodnému zástupcovi aj vtedy, ak zastúpený predpokladá, že dôjde k významnému zvýšeniu rozsahu činnosti oproti tomu, čo by mohol obchodný zástupca rozumne očakávať (súčasná právna úprava vyžaduje notifikáciu iba v prípade tzv. „podstatného zníženia rozsahu činnosti“ oproti rozumným očakávaniam obchodného zástupcu). Ustanovenie je kogentné.

§ 308

(Informácie o obchode sprostredkovanom obchodným zástupcom)

Po formulačných úpravách sa preberá podstata § 665a ods. 2 Obchodného zákonníka s tým, že nové ustanovenie nediferencuje jednotlivé obchody na „prijaté“, „odmietnuté“ alebo „neuskutočnené“, ale na „uzavreté“ alebo „odmietnuté“. V rámci uzavretých obchodov je zastúpený následne (t. j. v primeranej dobe) povinný informovať obchodného zástupcu o tom, či bol dotknutý obchod splnený alebo nie. Ustanovenia sú kogentné.

§ 309

(Odovzdanie vecí a pomôcok potrebných na vykonávanie činnosti)

„Podklady a pomôcky“ (§ 663 ods. 1 Obchodného zákonníka) sa nahrádzajú „vecami a pomôckami“ (pôvodné slovné spojenie nie je plnohodnotným taxatívnym ani exemplifikatívnym vymenovaním vecí potrebných na „riadne vykonávanie činnosti obchodného zástupcu“, resp. podľa § 663 „na plnenie záväzku obchodného zástupcu“). Ustanovenie ods. 1 je kogentné, ustanovenia ods. 2 sú dispozitívne.

(Štvrtý diel – Provízia)

§ 310 a § 311

(Právo na províziu za obchody uzavreté počas účinnosti zmluvy)

(Právo na províziu za obchody uzavreté po účinnosti zmluvy)

Navrhovaná právna úprava nahrádza znenie § 659a a § 671 Obchodného zákonníka s tým, že precíznejšie zohľadňuje textácie príslušných článkov „Smernice Rady z 18. decembra 1986 o koordinácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa samostatných obchodných zástupcov“ (86/653/EHS) (t. j. čl. 7 a 8) a zároveň štrukturálne diferencuje vznik práva na províziu za obchody uzavreté „počas účinnosti zmluvy o obchodnom zastúpení“ (t. j. § 310) a „po účinnosti zmluvy o obchodnom zastúpení“ (t. j. § 311). V týchto intenciách navrhovaná právna úprava nahrádza nepresné určenie časového úseku aktivizujúceho § 659a alebo § 671 Obchodného zákonníka tak, že „trvanie zmluvného vzťahu“ (§ 659a Obchodného zákonníka) aj „zánik záväzku obchodného zástupcu“ (§ 671 Obchodného zákonníka) vypúšťa a tento časový úsek vymedzuje „účinnosťou zmluvy o obchodnom zastúpení“. Ustanovenia všetkých odsekov sú dispozitívne.

§ 312

(Právo na províziu pri zmene obchodných zástupcov)

Po formulačných modifikáciách a sprehľadnení právnej úpravy rozdelením do dvoch odsekov sa preberá podstata § 659b Obchodného zákonníka [zohľadňujúca znenie čl. 9 „Smernice Rady z 18. decembra 1986 o koordinácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa samostatných obchodných zástupcov“ (86/653/EHS)]. Ustanovenia obidvoch odsekov sú dispozitívne.

§ 313

(Výška provízie)

Po textačnom precizovaní sa preberá § 659 Obchodného zákonníka a rozdeľuje sa do dvoch odsekov. Ustanovenia obidvoch odsekov sú dispozitívne.

§ 314

(Vznik práva na províziu)

Navrhovaná právna úprava nahrádza § 660 Obchodného zákonníka s tým, že jednotlivé odseky zohľadňujú časovú postupnosť vzniku práva na províziu, t. z. najskôr sa textuje všeobecná reglementácia momentu vzniku práva obchodného zástupcu na províziu (ods. 1), následne sa určuje najneskorší čas vzniku tohto práva (ods. 2) a napokon sa upravujú špecifiká vzniku práva na províziu v prípade plnení, ktoré majú nastať až po uplynutí doby šesť mesiacov po uzavretí obchodu. Pod slovom „dlh“ používanom v celom texte ustanovenia je potrebné rozumieť „povinnosť zo záväzku“ podľa § 488 Občianskeho zákonníka. Navrhovaná reglementácia rešpektuje znenie čl. 10 bod 1. a bod 2. „Smernice Rady z 18. decembra 1986 o koordinácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa samostatných obchodných zástupcov“ (86/653/EHS). Ustanovenia ods. 1 sú dispozitívne, ustanovenia ods. 2 a 3 sú kogentné.

§ 315

(Splatnosť provízie)

Po textačnom precizovaní sa preberá znenie § 660 ods. 3 Obchodného zákonníka s tým, že na rozdiel od terminológie Obchodného zákonníka správne používa slovo „právo“ a nie „nárok“. Ustanovenie je kogentné v tom zmysle, že strany sa nemôžu dohodnúť na neskoršej splatnosti provízie, než akú konštatuje druhá a tretia časť súvetia.

§ 316

(Výkaz o provízii)

Rozširuje sa právna úprava komunikačnej interakcie medzi zastúpeným a obchodným zástupcom pri vyhotovovaní výkazu o provízii a jej overovaní. Navrhovaná právna úprava

koriguje stav, ktorý vznikol doslovným prevzatím prekladu smernice do Obchodného zákonníka aj do nového českého Občianskeho zákonníka [t.j. čl. 12 „Smernice Rady z 18. decembra 1986 o koordinácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa samostatných obchodných zástupcov“ (86/653/EHS)]. Ustanovenia zohľadňujú terminológiu zák. č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve (§ 4 ods. 6 zákona vo vzťahu k údajom z účtovných alebo iných záznamov) a zároveň explicitne upravujú právo obchodného zástupcu použiť technický prostriedok pri vyhotovovaní kópií tých častí účtovných alebo iných záznamov, ktoré sú potrebné na overenie provízie. Formulácia práva použiť technický prostriedok zachováva textačnú a interpretačnú konformitu s novou právnou úpravou zmluvy o tichom spoločenstve, pričom v obidvoch prípadoch je čiastočnou inšpiráciou česká judikatúra (napr. NS ČR sp. zn. 29 Cdo 3704/2009). Ustanovenia všetkých odsekov sú kogentné v tom zmysle, že od odsekov 1 až 4 sa možno dohodou strán odchýliť iba v prospech obchodného zástupcu.

§ 317

(Vznik práva na províziu za autonómnou sprostredkovateľskú činnosť)

Po formulačných modifikáciách sa preberá podstata § 661 Obchodného zákonníka. Ustanovenie je dispozitívne.

§ 318

(Zánik práva na províziu)

Po formulačných modifikáciách sa preberá podstata § 662 Obchodného zákonníka s tým, že na rozdiel od terminológie Obchodného zákonníka správne používa slovo „právo“ a nie „nárok“. Textácia zohľadňuje znenie čl. 11 „Smernice Rady z 18. decembra 1986 o koordinácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa samostatných obchodných zástupcov“ (86/653/EHS). Ustanovenia všetkých odsekov sú kogentné v tom zmysle, že od odsekov 1 až 3 sa možno dohodou strán odchýliť iba v prospech obchodného zástupcu.

§ 319

(Právo na náhradu provízie po zániku zmluvy)

Nahrádza sa § 669 Obchodného zákonníka reflektujúc znenie čl. 17 bod 2. „Smernice Rady z 18. decembra 1986 o koordinácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa samostatných obchodných zástupcov“ (86/653/EHS). Vo vzťahu k dotknutému právu obchodného zástupcu po zániku zmluvy sa upúšťa od slova „odstupné“ a zavádza sa slovné spojenie „právo na náhradu provízie po zániku zmluvy“ [napr. nový český Občiansky zákonník textuje tzv. „zvláštnu odmenu“ (§ 2514)]. Ustanovenia všetkých odsekov sú kogentné v tom zmysle, že od odsekov 1 až 4 sa možno dohodou strán odchýliť iba v prospech obchodného zástupcu.

§ 320

(Limitácia výšky náhrady provízie po zániku zmluvy)

Navrhovaná právna úprava nahrádza § 669 ods. 2 Obchodného zákonníka s tým, že zohľadňuje znenie čl. 17 bod 2. písm. b) „Smernice Rady z 18. decembra 1986 o koordinácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa samostatných obchodných zástupcov“ (86/653/EHS). Precizuje sa limitácia výšky náhrady provízie po zániku zmluvy v prípade, ak zmluva trvala kratšie ako jeden rok (čiastočne po vzore § 2515 nového českého Občianskeho zákonníka). Ustanovenia obidvoch odsekov sú kogentné v tom zmysle, že od odseku 1 sa možno dohodou strán odchýliť iba v prospech obchodného zástupcu.

§ 321

(Výnimky z práva na náhradu provízie po zániku zmluvy)

Navrhovaná právna úprava precizuje znenie § 669a Obchodného zákonníka s tým, že namiesto slova „odstupné“ používa slovné spojenie „náhrada provízie po zániku zmluvy“ (viď návrh textácie § 319 a dôvodovú správu k nemu). Navrhované formulácie zohľadňujú čl. 18 „Smernice Rady z 18. decembra 1986 o koordinácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa samostatných obchodných zástupcov“ (86/653/EHS). Ustanovenia obidvoch odsekov sú kogentné v tom zmysle, že od odseku 1 sa možno dohodou strán odchýliť iba v prospech obchodného zástupcu.

§ 322

(Náhrada nákladov)

Navrhovaná právna úprava nahrádza § 659 ods. 2 Obchodného zákonníka s tým, že textácia zmluvy o obchodnom zastúpení ex lege nepriznáva obchodnému zástupcovi právo na náhradu nákladov spojených s vykonávaním jeho činnosti. Ak sa strany zmluvy dohodnú na náhrade nákladov, tak vznik práva na ich náhradu je podmienený kumulatívnym vznikom práva na províziu z obchodu, ktorého sa náklady týkajú. Navrhovaná reglementácia však ponecháva priestor pre primeranú kontraktnú variabilitu, obidva odseky sú dispozitívne.

§ 323

(Osobitné ustanovenia k právu na províziu a k právu na náhradu nákladov)

Po textačnom precizovaní sa preberá § 659 ods. 3 Obchodného zákonníka s tým, že prípady, keď obchodný zástupca nemá právo na províziu ani na náhradu nákladov, sa rozširujú o tie, keď bol obchodný zástupca činný pre druhú stranu ako osoba konajúca na základe príkaznej alebo akejkolvek inej obdobnej zmluvy (znenie § 659 ods. 3 Obchodného zákonníka textuje nemožnosť vzniku práva na províziu a náhradu nákladov iba vtedy, keď obchodný zástupca bol pri uzavieraní obchodu činný ako obchodný zástupca alebo sprostredkovateľ pre osobu, s ktorou zastúpený uzavrel obchod). Ustanovenie je dispozitívne.

(Piaty diel – Trvanie zmluvy)

§ 324

Po textačnom precizovaní sa preberá § 668 Obchodného zákonníka (uzavretie zmluvy na neurčitú dobu) a druhá veta § 667 Obchodného zákonníka (predĺženie trvania časovo limitovanej zmluvy na neurčitú dobu). Znenie ods. 2 zohľadňuje čl. 14 „Smernice Rady z 18. decembra 1986 o koordinácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa samostatných obchodných zástupcov“ (86/653/EHS). Ustanovenia obidvoch odsekov sú dispozitívne.

(Šiesty diel – Zánik zmluvy)

§ 325

(Uplynutie doby)

Ustanovenie upravuje zánik zmluvy o obchodnom zastúpení uzavretej na určitú dobu. Na rozdiel od prvej vety § 667 Obchodného zákonníka sa textuje „zánik zmluvy“ a nie „zánik záväzku obchodného zástupcu“. Ustanovenie je dispozitívne.

§ 326

(Výpoveď)

Navrhovaná právna úprava nahrádza § 668 ods. 2 až 5 Obchodného zákonníka s tým, že sa precíznejšie zohľadňuje znenie čl. 15 bod 2. „Smernice Rady z 18. decembra 1986 o koordinácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa samostatných obchodných zástupcov“ (86/653/EHS) (§ 668 ods. 3 Obchodného zákonníka používa v rozpore s dotknutou smernicou textáciu „ak zmluva trvá tri a viac rokov“, namiesto formulácie „tretí

začatý rok zmluvy“). Ustanovenie ods. 1 je dispozitívne, ustanovenia ods. 2 a 3 sú kogentné, ustanovenie ods. 4 je dispozitívne, ustanovenie ods. 5 je kogentné.

§ 327

(Výpovedná doba pri zmluve predĺženej podľa § 324 ods. 2)

Navrhovaná textácia koreluje s § 324 ods. 2 (transformácia zmluvy uzavretej na určitú dobu na zmluvu uzavretú na neurčitú dobu) a § 326 (vypovedanie zmluvy uzavretej na neurčitú dobu). Dvojodseková štruktúra nahrádza znenie § 668 ods. 6 Obchodného zákonníka a zároveň zohľadňuje čl. 15 bod 6. „Smernice Rady z 18. decembra 1986 o koordinácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa samostatných obchodných zástupcov“ (86/653/EHS). Ustanovenia obidvoch odsekov sú kogentné.

§ 328

(Výpoveď zmluvy o výhradnom obchodnom zastúpení uzavretej na dobu určitú z dôvodu nízkeho objemu obchodov)

Znenie § 328 nahrádza § 670 Obchodného zákonníka s tým, že po výpovedi zmluvy o výhradnom obchodnom zastúpení uzavretej na dobu určitú z dôvodu nízkeho objemu obchodov sa na rozdiel od druhej vety § 670 Obchodného zákonníka upúšťa od textovania práva obchodného zástupcu na náhradu provízie po zániku zmluvy (Obchodný zákonník v tejto súvislosti používa slovo „odstupné“). Ustanovenie ods. 1 je dispozitívne, ustanovenie ods. 2 je kogentné.

§ 329

(Odstúpenie od zmluvy pre nesplnenie pri výhradnom obchodnom zastúpení)

Po formulačných modifikáciách sa preberá podstata § 672 Obchodného zákonníka, t. j. špeciálna reglementácia odstúpenia od zmluvy zo strany obchodného zástupcu alebo zo strany zastúpeného v prípadoch nerešpektovania výhradného obchodného zastúpenia. Ustanovenia obidvoch odsekov sú dispozitívne.

(Siedmy diel – Konkurenčná doložka)

§ 330

Navrhovaná právna úprava nahrádza § 672a Obchodného zákonníka s tým, že čiastočne po vzore § 2518 ods. 2 českého Občianskeho zákonníka môže súd platne dohodnutú konkurenčnú doložku iba obmedziť, nie vyhlásiť za neplatnú (znenie § 672a ods. 2 Obchodného zákonníka umožňuje súdu platne dohodnutú konkurenčnú doložku vyhlásiť za neplatnú). Navrhovaná textácia je v súlade s čl. 20 „Smernice Rady z 18. decembra 1986 o koordinácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa samostatných obchodných zástupcov“ (86/653/EHS). Ustanovenia všetkých odsekov sú kogentné.

§ 331

(Peňažné vyrovnanie počas trvania konkurenčnej doložky)

V snahe o textačnú a interpretačnú konformitu novej právnej úpravy sa rovnako ako v zmluve o výkone funkcie vytvára nový inštitút tzv. „peňažného vyrovnania počas trvania konkurenčnej doložky“. Prostredníctvom neho môžu zmluvné strany cizelovať rovnováhu medzi ochranou záujmov zastúpeného na jednej strane a povinnosťou bývalého obchodného zástupcu dodržiavať konkurenčnú doložku na druhej strane. Ako dispozitívna súčasť tohto inštrumentária sa navrhuje možnosť vypovedania konkurenčnej doložky s okamžitou účinnosťou, ak sa naplní predpoklad textovaný v ods. 2. Ustanovenia obidvoch odsekov sú dispozitívne.

§ 332

(Neplatnosť konkurenčnej doložky)

Ustanovenie normuje prípady, v ktorých je konkurenčná doložka neplatná, ak bola dohodnutá v rozpore so zákonom.

(Piata hlava - Zmluva o franšíze)

(Prvý diel - Základné ustanovenia)

§ 333

Slovenský právny poriadok doteraz neupravoval pomenovaný zmluvný typ, ktorého predmetom je právny vzťah medzi franšízorom a franšízantom. Navrhovaná právna úprava zohľadňuje požiadavky podnikateľskej praxe, ktorá na vymedzenie týchto alebo obdobných zmluvných vzťahov využívala inomínátne kontrakty, prípadne abstrahované licenčné zmluvy. Navrhované znenie zmluvy o franšíze rešpektuje nadnárodnú doktrínu a poznatky relevantných zoskupení (napr. „Medzinárodná franchisingová asociácia“), pričom ťažiskovým vzorom je estónska právna úprava. Základné ustanovenia akcentujú „informácie“ ako jednu z imanentných zložiek franšízy a to aj napriek tomu, že v zmysle § 118 ods. 1 Občianskeho zákonníka možno „informácie“ čiastočne subsumovať pod „iné majetkové hodnoty“. Ustanovenia všetkých odsekov sú kogentné.

(Druhý diel - Práva a povinnosti franšízora)

§ 334

(Práva franšízora k predmetu franšízy)

Jedným z esenciálnych aspektov franšízy je to, že franšízor zostáva aj po poskytnutí franšízy oprávnený na výkon predmetu franšízy. Naopak právo franšízora poskytnúť predmet franšízy aj iným osobám než „prvému“ franšízantovi závisí od dohody medzi franšízorom a franšízantom. Ustanovenie ods. 1 je kogentné, ustanovenie ods. 2 je dispozitívne.

§ 335

(Poskytnutie súčinnosti)

Franšízor je povinný poskytnúť franšízantovi súčinnosť potrebnú na nerušené využívanie franšízy. Ustanovenia ods. 1 a 2 sú kogentné, ustanovenie ods. 3 je dispozitívne.

§ 336

(Kontrola využívania franšízy)

Franšízor je oprávnený kontrolovať využívanie franšízy v takom rozsahu, ktorý je potrebný na ochranu jeho práv súvisiacich s predmetom franšízy (t. j. napr. kontrola kvality služby a/alebo tovaru, ktorú/ktorý franšízant poskytuje tretím osobám na základe franšízy). Ustanovenie je kogentné v tom zmysle, že strany sa môžu dohodnúť iba na rovnakom alebo na širšom rozsahu kontroly využívania franšízy.

§ 337

Ustanovenie formuluje bazálny rámec ochrany práv franšízora, ktorý nie je obmedzený iba na vykonávanie kontroly (§ 336), ale má aj možnosť požadovať, aby franšízant využíval franšízu riadnym spôsobom s tým, že ak tak franšízant neurobí ani v primeranej lehote, ktorú mu poskytne franšízor, franšízor je oprávnený odstúpiť od zmluvy. Ustanovenie čiastočne vychádza z obdobného kontraktačno-komunikačného mechanizmu formulovaného v § 550 Obchodného zákonníka (spôsob vykonávania diela). Ustanovenia oboch odsekov sú kogentné.

(Tretí diel - Práva a povinnosti franšízanta)

§ 338

(Práva franšizanta k predmetu franšízy)

Dispozično-právnu charakteristikou franšízy je to, že franšízor je aj po poskytnutí franšízy „prvému“ franšízantovi oprávnený na poskytnutie predmetu franšízy iným osobám (ak sa strany nedohodnú inak podľa § 334 ods. 2). Franšízant toto právo nemá, navrhovaná právna úprava však rešpektuje primeranú kontraktnú variabilitu, preto je ustanovenie dispozitívne.

§ 339

(Rozsah a spôsob využívania franšízy)

Ustanovenia reglementujú ťažiskové povinnosti franšizanta pri využívaní franšízy, najmä vo vzťahu k pokynom franšízora, ku kvalite tovaru/služby a k rozsahu služieb, ktoré sú poskytované na základe franšízy. Ustanovenia obidvoch odsekov sú kogentné v tom zmysle, že predmetný paragraf nie je možné v zmluve vylúčiť, ale strany si napr. môžu určiť vlastnú kvalitu tovaru/služby, resp. rozsah služieb. Navrhované znenie je čiastočne inšpirované estónskou právnou úpravou.

§ 340

(Zachovanie mlčanlivosti)

Navrhovaná právna úprava formuluje zákonnú povinnosť franšizanta zachovať počas trvania zmluvy mlčanlivosť o informáciách, ktoré súvisia s franšízou, ak to je potrebné na ochranu záujmov franšízora (napr. výška odplaty za poskytnutie franšízy). Exemplifikatívne vymenovanie zakázaných konaní rešpektuje textačnú konformitu so základnými ustanoveniami zmluvy o zachovaní mlčanlivosti o dôvernej informácii. Trvanie povinnosti zachovať mlčanlivosť po zániku zmluvy si môžu strany dohodnúť aj inak. Ustanovenie ods. 1 je kogentné, ustanovenie ods. 2 je dispozitívne.

§ 341

(Ohrozenie alebo porušenie práva franšizanta tret'ou osobou)

V snahe o dosiahnutie účelu zmluvy (t. j. nerušené využívanie franšízy v súlade so zmluvou a týmto zákonom) je franšízant viazaný notifikačnou povinnosťou v prípade, ak dôjde k ohrozeniu alebo porušeniu jeho práv súvisiacich s predmetom franšízy tret'ou osobou. Na účely efektívnej ochrany práv franšizanta je franšízant povinný poskytnúť franšízorovi potrebnú súčinnosť (napr. kontinuálne, pravdivé a úplné informovanie o skutkovom stave a pod.). Ustanovenia obidvoch odsekov sú kogentné.

(Štvrtý diel – Trvanie a zánik zmluvy)

§ 342

Vzhľadom na to, že zmluva o franšíze predpokladá kooperáciu dlhodobého charakteru, navrhuje sa normatívna korelácia medzi dobou trvania zmluvy a dĺžkou výpovedných dôb. Nie je účelné, aby zákon vytváral autonómne reglementácie vypovedania zmluvy pre každý nominálny zmluvný typ, preto sa odkazuje na príslušnú právnu úpravu inkorporovanú v zmluve o obchodnom zastúpení. Ustanovenie je kogentné.

(Piaty diel - Osobitné ustanovenia k právu k predmetu priemyselného vlastníctva)

§ 343

Ak franšízor na základe franšízy poskytuje franšízantovi právo k predmetu priemyselného vlastníctva, na zmluvu o franšíze sa použijú podporne ustanovenia o licenčnej zmluve upravené v § 1151 nasl. novelizovaného Občianskeho zákonníka. Ustanovenie je kogentné.

(Šiesta hlava – Zmluva o otvorení akreditívu)

(Prvý diel – Základné ustanovenia)

§ 344

V základných ustanoveniach sa slovo „banka“ nahrádza slovným spojením „poskytovateľ akreditívu“, pretože poskytovateľom akreditívu môže byť aj napr. pobočka zahraničnej banky. Od používania slova „banka“ z podobných dôvodov upustil aj český Občiansky zákonník (§ 2682). Základné ustanovenia (vrátane nasledujúcich paragrafov) sú textačne precizované aj v nadväznosti na „Jednotné zvyklosti a pravidlá pre dokumentárne akreditívy“ (Uniform Customs and Practice for Documentary Credits) vydané Medzinárodnou obchodnou komorou (ICC) v Paríži (a ich znenie revidované v roku 2007). Základné ustanovenia sú kogentné.

(Druhý diel – Právny vzťah medzi poskytovateľom akreditívu a oprávneným)

§ 345

Preberá sa podstata § 683 ods. 3 a § 685 Obchodného zákonníka. Ustanovenia obidvoch odsekov sú dispozitívne.

(Tretí diel – Práva a povinnosti poskytovateľa akreditívu)

§ 346

(Oznámenie o otvorení akreditívu)

Poskytovateľ akreditívu oznamuje oprávnenému, že v jeho prospech otvoril akreditív, prostredníctvom akreditívnej listiny, pričom oznámenie môže byť urobené aj elektronicky. Ustanovenie ods. 1 je dispozitívne, ustanovenia ods. 2 sú kogentné.

§ 347

(Zmena alebo zrušenie akreditívu)

Upúšťa sa od normatívnej diferencie medzi odvolateľným a nedovolateľným akreditívom. Vlastnosť odvolania, neodvolania, zmeny alebo zrušenia akreditívu sa ponecháva na obsah akreditívnej listiny. Ustanovenie je dispozitívne.

§ 348

(Potvrdenie akreditívu)

Ustanovenia zachovávajú podstatu § 687 Obchodného zákonníka týkajúcu sa právneho vzťahu medzi poskytovateľom akreditívu a potvrdzujúcim poskytovateľom akreditívu. Ustanovenia sú dispozitívne.

§ 349

(Oznámenie o otvorení akreditívu iným poskytovateľom)

Pretextovaný paragraf preberá právnu úpravu obsiahnutú v § 688 Obchodného zákonníka (zodpovednosť poskytovateľa akreditívu za nesprávne oznámenie o otvorení akreditívu). Ustanovenie je dispozitívne.

(Štvrtý diel – Dokumentárny akreditív)

§ 350

(Vymedzenie dokumentárneho akreditívu)

Navrhovaná právna úprava zachováva podstatu dokumentárneho akreditívu spočívajúceho v povinnosti poskytovateľa akreditívu plniť oprávnenému po predložení dokumentov v súlade s akreditívnymi podmienkami (§ 689 Obchodného zákonníka). Ustanovenie je dispozitívne.

§ 351

(Preskúmanie dokumentov)

Preberajú sa povinnosti poskytovateľa akreditívu obsiahnuté v § 690 Obchodného zákonníka a dopĺňa sa notifikačná povinnosť voči osobe, ktorá predložila dokumenty určené v akreditívnej listine (ods. 2). Ustanovenia sú dispozitívne.

(Piaty diel – Iný akreditív)

§ 352

Navrhovaná právna úprava naďalej umožňuje (v nadväznosti na § 691 Obchodného zákonníka) poskytovateľovi akreditívu otvoriť aj taký akreditív, ktorý bude vyžadovať splnenie iných podmienok, než je predloženie dokumentov. Ustanovenie je dispozitívne.

K čl. II, bodu 23

Prečísľovanie doterajších ustanovení § 756 a § 756a z dôvodu prehľadnosti právnej úpravy.

K čl. II, bodu 24

Vypúšťajú sa ustanovenia, ktoré by sa novelizáciou záväzkového práva stali obsolentnými.

K čl. II, bodu 25

Prečísľovanie doterajšieho ustanovenia § 761 z dôvodu prehľadnosti právnej úpravy.

K čl. II, bodu 26

Pôvodné ustanovenie § 762 OBZ sa modifikuje v nadväznosti na presun jednotlivých zmluvných typov do OZ.

K čl. II, bodu 27

Prečísľovanie doterajších ustanovení § 763 až § 768q z dôvodu prehľadnosti právnej úpravy.

K čl. II, bodu 28

(Prechodné ustanovenia k úpravám účinným od 1.7.2020)

§ 384

(Všeobecné ustanovenia)

Všeobecné intertemporálne pravidlo vychádza z pôvodného znenia § 763 ods. 1 Obchodného zákonníka. Nová súkromnoprávna úprava plne rešpektuje právne vzťahy, ktoré vznikli za účinnosti doterajších predpisov, ako aj ich účinky do budúcnosti. V záujme zachovania právnej istoty je v plnom rozsahu garantovaný zákaz retroaktívneho (spätného) pôsobenia právnych noriem. V súlade s princípom autonómie vôle sa vytvára osobitný (slobodný) priestor na podriadenie pôvodného právneho vzťahu novej úprave. Vzhľadom na dôsledky takejto dohody vyžaduje zákon zachovanie písomnej formy, pričom súčasne vylučuje možnosť kvalifikovania takejto dohody ako neprijateľnej podmienky v spotrebiteľskej zmluve. Dohoda podľa ods. 3 sa musí týkať právneho vzťahu ako celku, nie len niektorej jeho časti. Rovnaké pravidlo je použité v Občianskom zákonníku.

§ 385

(Odkazujúce ustanovenia iných predpisov)

Ustanovenie rieši situácie, keď iný právny predpis odkazuje na niektoré zo zmenených alebo zrušených ustanovení. V takomto prípade sa na miesto pôvodného odkazu použije odkaz na ustanovenie, ktoré ho nahrádza v rovnakom znení, pokiaľ také ustanovenie nie je, nahrádza ho ustanovenie, ktoré podľa zmyslu a účelu upravuje rovnakú skutkovú situáciu, a to bez ohľadu na to, ako ju upravuje.

K čl. II, bodu 29

Prečísľovanie doterajších ustanovení § 769 a § 770 z dôvodu prehľadnosti právnej úpravy.

K čl. II, bodu 30

Ustanovenie sa vypúšťa ako obsolentné, keďže v súčasnosti je už oblasť normativizovaná zákonmi.

K čl. II, bodu 31

Prečísľovanie doterajších ustanovení § 771a a § 771b z dôvodu prehľadnosti právnej úpravy.

K čl. II, bodu 32

Vypúšťajú sa ustanovenia § 771c a 771d. Úprava § 771c bude nahradená zodpovedajúcou úpravou v Občianskom zákonníku, úprava § 771d sa bude nachádzať v novom vykonávacom predpise (v nariadení vlády Slovenskej republiky).

K čl. II, bodu 33

Prečísľovanie doterajšieho ustanovenia § 772 z dôvodu prehľadnosti právnej úpravy.

K čl. II, bodu 34

Vypúšťajú sa obsolentné ustanovenia.

K čl. II, bodu 35

Prečísľovanie doterajších ustanovení § 774a a § 775 z dôvodu prehľadnosti právnej úpravy.

K čl. III (zákon o konkurze a reštrukturalizácii):

K čl. III, bodu 1

V súvislosti so zavedením peňažnej zábezpeky je potrebné upraviť zákon o konkurze a reštrukturalizácii. Vzhľadom na svoj ekonomický účel by sa peňažná zábezpeka v režime zákona o konkurze a reštrukturalizácii mala spravovať režimom započítania a nie režimom zabezpečovacieho práva. Pri aplikácii režimu zabezpečovacích práv by peňažná zábezpeka v konkurze zakladala oddelenú podstatu, čo zjavne nie je v súlade s účelom tohto inštitútu.

K čl. IV (zákon o katastri nehnuteľností):

K čl. IV, bodu 1

Efektívne uplatnenie odporovacieho práva žalobou podľa Občianskeho zákonníka si vyžaduje rozšírenie zákonných možností zápisu katastrálnej poznámky o vedení súdneho konania, v nadväznosti na tzv. subjektívnu záväznosť odporovacieho rozsudku podľa § 228 ods. 2 CSP.

K čl. V (civilný sporový poriadok):

K čl. V, bodu 1

Efektívne uplatnenie odporovacieho práva žalobou podľa Občianskeho zákonníka si vyžaduje rozšírenie zákonných podmienok subjektívnej záväznosti rozsudku o výrok právoplatného rozsudku o odporovacej žalobe, v nadväznosti na zápis katastrálnej poznámky o vedení súdneho konania.

K čl. VI (exekučný poriadok):

K čl. VI, bodu 1

Vzhľadom na novú úpravu odporovania právnym úkonom dlžníka, ktorá umožňuje osobitný exekučný postih zálohu, je nevyhnutné doplniť zákonnú výnimku a odkaz na príslušné ustanovenie Občianskeho zákonníka

K čl. VII (zákon zmenkový a šekový):

K čl. VII, bodu 1

Vzhľadom na celkovú zmenu koncepcie inštitútu premlčania v súkromnom práve sa vyplňovacie oprávnenie k blankozmenke zaraďuje pod režim zákonnej preklúzie. Začiatok plynutia prekluzívnej lehoty je viazaný na deň, keď možno blankozmenku prvýkrát vyplniť v súlade s dohodou o vyplňovacom oprávnení, teda oprávnené (objektívne kritérium). Na zachovanie lehoty sa súčasne vyžaduje, aby blankozmenku vyplnila osoba, ktoré je na to oprávnená. Doktrína zmenkového práva, pokiaľ ide o právne následky vyplňovacieho excesu, tým nie je dotknutá.

K čl. VIII (zákon o dlhopisoch):

K čl. VIII, bodu 1

V súvislosti s navrhovanou úpravou inštitútu správcu zabezpečenia v zákone o bankách sa precizuje úprava analogického inštitútu v kontexte dlhopisového financovania. V praxi sa v slovenských podmienkach vydávajú zabezpečené dlhopisy a rozvoj tejto modernej formy financovania rozširuje ponuku pre podnikateľské subjekty, čo v konečnom dôsledku prispieva k ekonomickému rastu a finančnej stabilite. V súčasnosti sa pri formulovaní zabezpečených dlhopisov využívajú existujúce inštitúty súkromného práva a všeobecná úprava v zákone o dlhopisoch.

Navrhuje sa spresnenie existujúcej úpravy na základe subsidiárneho použitia úpravy správcu zabezpečenia v zákone o bankách. Navrhovaná úprava samozrejme nevylučuje, aby si strany v rámci svojej zmluvnej autonómie dojednali funkčne podobné vzťahy pri využití všeobecných inštitútov občianskeho práva a inomínatnej zmluvnej úpravy.

Zabezpečenie v prospech majiteľov dlhopisov bude možné zriadiť zmluvou medzi poskytovateľom zabezpečenia a spoločným zástupcom alebo inou treťou osobou ako oprávneným zo zabezpečovacieho práva, pričom nebude potrebné, aby stranou zmluvy boli všetci majitelia dlhopisov. Správcom zabezpečenia môže byť akákoľvek osoba. Správca zabezpečenia bude toto zabezpečenie spravovať s primeraným použitím úpravy zákona o bankách, teda najmä oddelene od svojho ostatného majetku a v záujme zabezpečených veriteľov (v tomto prípade majiteľov dlhopisov). Emisné podmienky môžu upraviť spôsob zmeny správcu zabezpečenia.

K čl. IX (zákon o bankách):

Navrhuje sa osobitne upraviť v praxi využívaný inštitút správcu zabezpečenia. Tento inštitút pochádza z anglického práva (security agent) a v bankovej praxi sa využíva v syndikovaných úveroch, kedy jedna z bánk vystupuje ako správca zabezpečenia poskytnutého úveru. Z dôvodu transakčných nákladov a implementácie týchto transakcií je v praxi často vhodné, aby zabezpečenie za syndikát bánk spravovala jedna banka alebo pobočka zahraničnej banky.

V súčasnosti sa na tieto transakcie využíva kombinácia existujúcich právnych inštitútov (zastúpenie, aktívna solidarita) a inomínatnej zmluvnej úpravy. Tieto dojednania však

doposiaľ neboli testované v judikatúre. V kontexte syndikovaných úverov poskytovaných v značných objemoch je právna istota kľúčová na rozvoj trhu korporátneho financovania a tým pádom aj na celkový hospodársky rast a finančnú stabilitu. Preto sa navrhuje výslovná úprava, ktorá financujúcim bankám ako aj žiadateľom o úvery zabezpečí právnu istotu a nespochybniteľnosť zmluvných dojednaní v prípade úpadku dlžníka.

Navrhovaná úprava je vzhľadom na určité špecifiká obmedzená na banky, zahraničné banky a pobočky zahraničných bánk. Zároveň však navrhovaná úprava samozrejme nevylučuje, aby si akékoľvek iné strany v rámci svojej zmluvnej autonómie dojednali funkčne podobné vzťahy pri využití všeobecných inštitútov občianskeho práva a inomínatnej zmluvnej úpravy. Navrhovaná úprava takisto nevylučuje, aby si banky a pobočky zahraničných bánk mimo navrhovanej zákonnej úpravy v rámci svojej zmluvnej autonómie dojednali inú úpravu svojich vzťahov.

K čl. IX, bodu 1

(Štrnásť časť – Osobitné ustanovenia o správne zabezpečenia záväzku)

§ 88e

(Základné ustanovenia)

Definuje sa inštitút správy zabezpečenia a jeho základné pojmy. Na vzťahy súvisiace so správou zabezpečenia upravené zákonom o bankách sa zavádza subsidiárne použitie Občianskeho zákonníka, t.j. ide o vzťahy súkromnoprávnej povahy.

§ 88f

(Správca zabezpečenia záväzku)

Definuje sa právne postavenie správcu zabezpečenia a základný rámec jeho vzťahov s poverujúcimi veriteľmi a dlžníkom či inými povinnými osobami.

§ 88g

(Zmluva o správe zabezpečenia)

Definujú sa podstatné náležitosti zmluvy o správe zabezpečenia.

§ 88h

(Zriadenie a vznik zabezpečovacieho práva v správe správcu zabezpečenia)

Definuje sa okamih vzniku zabezpečovacieho práva v správe zabezpečenia. Je to potrebné najmä pre účely odstránenia akýchkoľvek pochybností ohľadom okamihu vzniku zabezpečovacieho práva, nakoľko presná určiteľnosť tohto okamihu je dôležitá pre účely určenia poradia zabezpečovacieho práva vo vzťahu k prípadným zabezpečovacím právam iných veriteľov.

§ 88i

(Právne postavenie správcu zabezpečenia)

Definuje sa právne postavenie správcu zabezpečenia. Uvedené je potrebné najmä kvôli tomu, aby nevznikali žiadne pochybnosti o tom, ktoré z práv a povinností osoby oprávnenej zo zabezpečovacieho práva vykonáva správca a ktoré vykonáva jednotlivý veriteľ. Zároveň sa rieši stret s predpismi insolvenčného práva a postavenie správcu zabezpečenia v insolvenčných konaniach (konkurz, reštrukturalizácia).

§ 88j a § 88k

(Vzťahy medzi správcom zabezpečenia a povinnými osobami)

(Vzťahy medzi poverujúcimi veriteľmi a povinnými osobami)

Upravujú sa vzťahy medzi subjektmi správy zabezpečenia - správcom zabezpečenia, poverujúcimi veriteľmi a povinnými osobami. Keďže poverením správcu zabezpečenia do typickej štruktúry zabezpečovacieho vzťahu (zabezpečený veriteľ a povinná osoba) vstupuje tretí subjekt (správca zabezpečenia), je potrebné presne určiť, aké práva a povinnosti tieto tri subjekty navzájom majú a čoho sa voči sebe navzájom môžu a nemôžu dovolávať.

§ 88l

(Zmena v osobe správcu zabezpečenia)

Upravuje sa postup zmeny v osobe správcu zabezpečenia, ktorý sa ponecháva v detailoch na zmluvnú úpravu v zmluve o správe zabezpečenia. Zavádza sa princíp kontinuity správy zabezpečenia tým, že zmenou v osobe správcu zabezpečenia (ktorá pri syndikovaných úveroch a zdieľanom zabezpečení môže nastávať relatívne často) nezaniká správa zabezpečenia.

§ 88m

(Zmeny, trvanie a zánik zmluvy o správe zabezpečenia záväzku)

Upravujú sa podmienky zmien, trvania a zániku zmluvy o správe zabezpečenia. Jej trvanie je vymedzené trvaním spravovaných zabezpečovacích práv. Významne sa obmedzuje možnosť ukončenia zmluvy výpoveďou alebo odstúpením od nej (jednostranné úkony), a to z dôvodu ochrany práv a záujmov všetkých veriteľov, ktorí zdieľajú zabezpečenie svojich pohľadávok formou správy zabezpečenia. Ak by sa umožnilo jednostranné ukončenie zmluvy o správe zabezpečenia ktoroukoľvek jej stranou, mohlo by tým byť ohrozené alebo aj zaniknúť zabezpečenie pohľadávok veriteľov, ktorí na ukončení zmluvy záujem nemali a nesúhlasili s ním.

§ 88n

(Oddelenie zabezpečenia od majetku správcu zabezpečenia)

Zavádza sa oddelenie spravovaného zabezpečenia a výťažkov z neho od ostatného majetku správcu zabezpečenia, aby boli práva a záujmy poverujúcich veriteľov chránené pre prípad insolvenzie správcu zabezpečenia a aby títo veritelia neboli nútení znášať jeho kreditné riziko. Zabezpečenie a výťažky z neho správca len spravuje pre poverujúcich veriteľov a preto je odôvodnené, aby tento majetok bol oddelený od jeho ostatného majetku.

§ 88o

(Účinky prijatia plnenia správcom zabezpečenia)

Za účelom ochrany dlžníka a iných povinných osôb sa ustanovuje, že prijatím plnenia zabezpečenej pohľadávky správcom zabezpečenia zaniká v tom istom rozsahu pohľadávka poverujúceho veriteľa proti dlžníkovi. Vysporiadanie sa tak prenáša medzi správcu a poverujúceho veriteľa bez toho, aby tým bol zaťažovaný dlžník alebo iná povinná osoba, ktorá plnenie poskytla.

K čl. IX, bodu 2

V prechodných ustanoveniach sa potvrdzuje kontinuita právnych vzťahov založených pred účinnosťou tohto zákona, ako aj možnosť konverzie existujúcich schém zdieľania zabezpečenia na správu zabezpečenia podľa tohto zákona bez toho, aby bola narušená kontinuita existujúcich zabezpečovacích práv.

K čl. X (zákon o obchodnom registri):

Novelou Občianskeho zákonníka sa zavádzajú viaceré zmeny týkajúce sa podniku, pri ktorých novela predpokladá ich povinný zápis do obchodného registra. V nadväznosti na tieto

zmeny sa navrhuje aj zmena niektorých ustanovení zákona o obchodnom registri tak, aby bolo možné vykonať jednotlivé zápisy v obchodnom registri s účinkami predpokladanými Občianskym zákonníkom.

K čl. X, bodu 1

§ 2 obsahuje zoznam údajov, ktoré sú považované za zapisované údaje. Keďže napriek súčasnej úprave ustanovenie ako zapisovaný údaj predaj podniku doposiaľ neobsahovalo, vzhľadom na ostatné zmeny a na to, že ide o údaj rovnocenný s inými navrhovanými údajmi, navrhuje sa uvedené doplnenie. Zároveň sa za zapisovaný údaj navrhuje aj nájom podniku alebo časti podniku (keďže jeho zápis výslovne predpokladá navrhovaná novela).

K čl. X, bodu 2

§ 3 ods. 1 obsahuje zoznam dokument, ktoré tvoria zbierku listín. Súčasťou zbierky listín je tradične podľa písm. o) aj zmluva o predaji podniku. Keďže sa právna úprava dopĺňa úpravou nájmu podniku, zbierka listín bude obsahovať aj zmluvu o nájme podniku alebo zmluva o nájme časti podniku.

K čl. X, bodu 3

Navrhuje sa rovnaké doplnenie ako v prípade predchádzajúceho bodu, ktoré sa týka podniku zahraničnej osoby alebo pri organizačnej zložke podniku zahraničnej osoby.

K čl. XI (zákon o nájme a podnájme nebytových priestorov):

Navrhuje sa zrušenie zákona o nájme a podnájme nebytových priestorov, nakoľko matéria, ktorú tento právny predpis upravoval, sa týmto zákonom inkorporuje priamo do Občianskeho zákonníka.

K čl. XII (zákon o registri partnerov verejného sektora):

Prijatím novely Občianskeho zákonníka a zrušením niektorých zmluvných typov Obchodného zákonníka dochádza k zrušeniu zmluvného typu zmluva o kontrolnej činnosti podľa § 591 a nasl. OBZ a presunu príslušného typu do Občianskeho zákonníka. Zmluva o kontrolnej činnosti sa nahrádza ustanoveniami zmluvy o poskytnutí služby podľa § 1250 OZ, v dôsledku čoho je potrebné zmeniť aj § 16 ods. 4 zákona č. 315/2016 Z.z. o registri partnerov verejného sektora a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov v ktorom je výslovne spomínaný nielen zmluvný typ, ale aj výslovný odkaz na úpravu v Obchodnom zákonníku.

K čl. XIII (účinnosť):

Navrhuje sa účinnosť tohto zákona od 1. januára 2021.

DOLOŽKA ZLUČITELNOSTI
právneho predpisu s právom Európskej únie

1. Navrhovateľ zákona:

Vláda Slovenskej republiky

2. Názov návrhu zákona:

Vládny návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov a niektoré ďalšie zákony

3. Predmet návrhu zákona je upravený v práve Európskej únie:

a) v primárnom práve –

b) v sekundárnom práve –

c) v judikatúre Súdneho dvora Európskej únie -

4. Záväzky Slovenskej republiky vo vzťahu k Európskej únii -

5. Návrh zákona je zlučiteľný s právom Európskej únie: úplne

Doložka vybraných vplyvov

1. Základné údaje	
Názov materiálu	
Vládny návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov a niektoré ďalšie zákony	
Predkladateľ (a spolupredkladateľ)	
Vláda Slovenskej republiky	
Charakter predkladaného materiálu	☐ Materiál nelegislatívnej povahy
	☒ Materiál legislatívnej povahy
	☐ Transpozícia práva EÚ
Termín začiatku a ukončenia PPK	
....	
Predpokladaný termín predloženia na MPK*	
....	
Predpokladaný termín predloženia na Rokovanie vlády SR*	
....	
2. Definícia problému	
Občiansky zákonník pôvodne z roku 1964 a Obchodný zákonník pôvodne z roku 1991 po desiatkach čiastkových novelizácií nezodpovedajú potrebám moderného právneho poriadku.	
3. Ciele a výsledný stav	
Zavádza sa jednotná úprava záväzkového práva, ktorá zodpovedá moderným európskym trendom; ruší sa prekonaná dualita medzi občiansko-právnou a obchodno-právnou úpravou záväzkového práva.	
4. Dotknuté subjekty	
Všetky subjekty vstupujúce do súkromnoprávných vzťahov	
5. Alternatívne riešenia - nepredkladajú sa	
6. Vykonávacie predpisy	
Predpokladá sa prijatie/zmena vykonávacích predpisov? ☒ Áno ☐ Nie	
7. Transpozícia práva EÚ	
8. Preskúmanie účelnosti**	

9. Vplyvy navrhovaného materiálu			
Vplyvy na rozpočet verejnej správy z toho rozpočtovo zabezpečené vplyvy	☐ Pozitívne	☒ Žiadne	☐ Negatívne
	☐ Áno	☒ Nie	☐ Čiastočne
Vplyvy na podnikateľské prostredie z toho vplyvy na MSP	☒ Pozitívne	☐ Žiadne	☐ Negatívne
	☒ Pozitívne	☐ Žiadne	☐ Negatívne
Sociálne vplyvy	☒ Pozitívne	☐ Žiadne	☐ Negatívne
Vplyvy na životné prostredie	☐ Pozitívne	☒ Žiadne	☐ Negatívne
Vplyvy na informatizáciu	☐ Pozitívne	☒ Žiadne	☐ Negatívne
Vplyvy na služby pre občana z toho vplyvy služieb verejnej správy na občana vplyvy na procesy služieb vo verejnej správe	☐ Pozitívne	☒ Žiadne	☐ Negatívne
	☐ Pozitívne	☒ Žiadne	☐ Negatívne
10. Poznámky			
11. Kontakt na spracovateľa			
12. Zdroje			
13. Stanovisko Komisie pre posudzovanie vybraných vplyvov z PPK			